

DERBY AAN DE MAAS

PIETER VERKAIK

Derby aan de Maas

Feyenoord - Sparta

is een uitgave van:

edicola
Publicatie bv.

Edicola Publishing bv

Postbus 2013

7420 AA Deventer

info@edicola.nl

www.edicola.nl

Ontwerp **studio026**, www.studio026.nl

Redactie **Linda Hoogervorst**,

www.lindahoogervorst.nl en **Jessica**

Kelder, www.tekstbureautrefpunt.nl

Foto omslag **Carla Vos**, www.corvospro.com

Foto binnenwerk **Carla Vos, Piet Bouts,**

Peter Houtman, Archief Rob Groeneveld,

Rob Baan en Pieter Verkaik.

Met dank aan **De vele Feyenoorders en Spartanen die belangeloos hebben meegewerkt aan dit boek, in het bijzonder Rob Groeneveld (spartaverzamelaar.nl), Jan de Knecht (FSV De Feijenoorder) en de zes woordkunstenaars.**

ISBN **978-94-93160-09-5**

NUR **489**

© **2020 Pieter Verkaik | Edicola Publishing bv**

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, hetzij op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	004
Voetbal ontwaakt in Rotterdam	010
De strijd ontstaat	027
De derby door de ogen van: Gerard Meijer	045
De derby door de ogen van: Gérard de Nooijer	053
Periode van ontspanning	063
Thema: De toernooien	077
De machtsorde verandert	103
Thema: De stadiondiscussie (deel I)	115
Volle tribunes bij de derby	143
In gesprek met... (deel I)	149
Sinds wanneer is de wedstrijd een 'derby'?	169
In gesprek met... (deel II)	175
De ruzie escaleert	190
De derby door de ogen van: Rob Baan	226
De derby door de ogen van: John de Wolf	238
De derby door de ogen van: Jan Formannoy	247
Rotterdam wint prijzen	266
Feyenoord en Ajax zijn de internationale top	276
Lichtpunt in donkere tijden: Feyenoord wint de dubbel	294
Thema: De stadiondiscussie (deel II)	309
Sparta moet het van incidentele succesjes hebben	325
De derby door de ogen van: Hans Venneker	349
De derby door de ogen van: Peter Houtman	357
De eregalerij der spelers	367
De jaarlijkse traditie bestaat niet meer	385
Epiloog	397
Eindnoten	402
De woordkunstenaars	409
Wedstrijdoverzicht 1921-2020	410
Bronnenoverzicht	415

INLEIDING

In de loop der jaren zijn er veel boeken uitgebracht over ‘de klassieker’. Amsterdam versus Rotterdam. De culturele elite versus de arbeidersstad. Mooi, technisch voetbal versus lelijk werkvoetbal. En ga zo maar door. Die verschillen worden graag gecultiveerd in beide steden. Maar waarom kijkt een stad als Rotterdam naar die andere stad? Met drie profclubs in eigen stad heeft Rotterdam dat helemaal niet nodig. Ieder seizoen in het betaald voetbal zijn er minimaal twee stadsderby’s in Rotterdam en in goede jaren zelfs zes: er is geen stad in Nederland die Rotterdam dat na kan doen.

Drie profclubs in één stad. Sparta, Excelsior en Feyenoord: drie oude, traditierijke clubs, opgericht in respectievelijk 1888, 1902 en 1908. Toch is er historisch gezien een groot verschil in de sportprestaties tussen Sparta en Feyenoord aan de ene kant en Excelsior aan de andere kant. Sparta werd zes keer landskampioen en Feyenoord vijftien keer. De KNVB-beker is door Sparta drie keer gewonnen en door Feyenoord dertien keer. Excelsior heeft beide prijzen nooit gewonnen. En waar Excelsior één keer de Zilveren Bal wist te winnen, deden Feyenoord en Sparta dat beide acht keer. Sparta en Feyenoord domineren met al die prijzen al vele tientallen decennia het voetbal in Rotterdam.

Niets ten nadele van Excelsior, Feyenoord heeft er jarenlang zeer intensief mee samengewerkt, maar de rivaliteit tussen Sparta en Feyenoord is van oudsher veel groter dan de rivaliteit tussen één van die clubs en Excelsior. En hoewel door de

veranderde krachtsverhoudingen sinds ongeveer een jaar of tien het belang van de wedstrijd tegen de club uit Kralingen groeit voor Sparta, is het sentiment dat leeft rondom Sparta – Excelsior op geen manier te vergelijken met het sentiment rondom Sparta – Feyenoord. Wie een boek schrijft over dé derby van Rotterdam kan dan ook niet anders dan zich richten op Sparta en Feyenoord.

De supporters, de liefde voor de clubs, de soms hoogoplopende emoties rondom wedstrijden: het is kenmerkend voor de derby. De afkeer die sommige Spartanen tegenwoordig van Feyenoord hebben is te vergelijken met de afkeer die de Feyenoorders in de jaren twintig en dertig van Sparta hadden. Het hangt volledig samen met de prestaties van de andere club. Die dynamische rivaliteit tussen supporters van Sparta en Feyenoord zal dan ook een terugkerend thema zijn. Niet alleen tussen de supporters: het blijkt dat de bestuurders vroeger ook niet vies waren van meningsverschillen en ruzies. Alle randzaken en intriges die blijkbaar bij het voetbal horen, krijgen in dit boek ruime aandacht.

Voor velen tekent het verschil tussen de clubs zich grotendeels in het hardnekkige beeld van Sparta als de typische oude ‘heerenclub’ van notabelen, artsen en rijkelui en Feyenoord als de arbeidersclub waar de mouwen vanaf de eerste dag al opgestroopt werden en waar niet geluld werd, maar gepoetst. Waar Sparta van de hoeden is, zou Feyenoord van de petten zijn. Ook in dit boek is er een aantal momenten beschreven waar die tegenstelling wordt bevestigd, zonder mee te willen doen aan de cultivering van de verschillen tussen Sparta en Feyenoord. Er is immers allang gebleken dat dit beeld niet

overeenkomt met de werkelijkheid. Feyenoord-administrateur Phida Wolff schreef lang geleden al dat Feyenoord echt niet alleen maar uit simpele bootwerkers bestond, maar een groot gedeelte ‘witteboorden’ was. Diepgravend onderzoek naar de club Feyenoord door onder meer de Rotterdams historicus Jan Oudenaarden toont later het gelijk van Wolff aan: ook bij Feyenoord zaten in de begintijd genoeg leden die opleiding en aanzienlijk werk genoten.

In dit boek zal dan ook veel méér aan bod komen dan die klassieke tegenstelling tussen de clubs, want de verhouding tussen Sparta en Feyenoord wordt bepaald door veel meer dan dat. Prestaties in de belangrijkste toernooien en competities, financiële factoren, de kwaliteit van spelers en jeugdopleidingen, de insteek van trainers, de kwaliteit van de stadions: het zijn allemaal zaken die uiteindelijk écht bepalen wie nou de sterkste is. En wie dat is, verandert door de jaren heen. Feyenoord is echt niet altijd al de sterkste club van Rotterdam geweest. De veelzijdigheid die de derby kenmerkt krijgt in de chronologische verhaallijn en aparte themahoofdstukken de plek die het verdient.

De échte hoofdrolspelers in het spel zijn natuurlijk de voetballers zelf. Vijf oud-spelers die bij zowel Sparta als Feyenoord op hoog niveau gevoetbald hebben geven in dit boek hun persoonlijke kijk op de derby. Het gaat om: Hans Venneker, Jan Formannoy, Peter Houtman, John de Wolf en Gérard de Nooijer. Naast de spelers zelf, hebben de begeleiders om de spelers heen ook het nodige te vertellen over de derby. Rob Baan en Gerard Meijer zijn beide opgegroeid op de rechtermaasoever en in hun jeugd lid van Sparta. Het zijn de jaren vijftig: dat zijn

echte Sparta-jaren. Toch bereiken ze beide later in hun carrière meerdere hoogtepunten bij Feyenoord. Ook zij geven in dit boek een inkijkje in hun persoonlijke gevoelens bij de derby. Dat de media een grote rol hebben in het voetbal, is geen geheim. Om die reden zijn voor dit project de journalisten zelf ook eens aan een verhoor onderworpen. In een typisch vraag-antwoordgesprek verklaren Rob Vente, Jan Dirk Stouten, Matty Verkamman en Hugo Borst hun journalistieke rol en dat levert haast vanzelfsprekend leuke anekdotes op.

Tenslotte hebben speciaal voor dit boek zes Rotterdamse dichters nieuwe, nog nooit gepubliceerde gedichten gemaakt. Waar Derek Otte, voormalig stadsdichter van Rotterdam, een liefdevolle ode aan Sparta heeft geschreven, roept Feyenoorder Mark Boninsegna de Spartanen op om uit de Efteling-droom te ontwaken. Het gaat alle kanten op wanneer je kunstenaars de vrijheid geeft. Verspreid door het boek staan ook nog de bijdragen van Manuel Kneepkens, Christopher Blok, Gino van Weenen en Gershwin Bonevacía.

In dit boek is dus alles te vinden rondom de enige echte stadsderby die Nederland rijk is: Sparta tegen Feyenoord. Veel lees- en kijkplezier!

WERKELIJKHEID IN DE EFTELING

Deelders Hemelpoort is een luchtkasteel
met een net alsof binnenhof

voor heren
gemaakt
met het hoofd in wolken
is het leven verleden

waar ooit krijgers zwegen en streden
moet men nu wachten op het crapuul

om een sprookjesdecor een rol te geven
in de boze buitenwereld
zijn geen woorden maar daden nodig

Mark Boninsegna

VOETBAL ONTWAAKT IN ROTTERDAM

1908

OPRICHTING WILHELMINA

De Rotterdamse dichter Jules Deelder start zijn ‘Spartaans gedicht’ (2016) met de volgende woorden: ‘Vroeger of later / Ga je dood / Dat staat als een paal / Boven water / Zo oud als Sparta / Word je nooit’. Deelder, zelf mocht hij 75 jaar oud worden, refereert hier aan zijn de vroege oprichting van zijn favoriete voetbalclub. Van alle professionele voetbalclubs in Nederland is Sparta namelijk de oudste. En dat zal ze altijd blijven.

Het voetbal in Nederland is uit Engeland komen overwaaien. Al in 1863 wordt in Engeland de Football Association (FA) opgericht. Engeland wordt dan ook gezien als de bakermat van het voetbal. De FA probeert zich te onderscheiden van het op dat moment veel gebruikelijkere *rugby football* en schrijft om die reden de reglementen van het *association football*. Met de vaststelling van die regels legt men de basis voor het moderne voetbal.¹ Op dat moment is het begrip ‘sport’ in Nederland nog zo goed als onbekend, pas in de jaren tachtig van de 19^e eeuw komt daar verandering in. In steeds meer steden worden cricketclubs opgericht, wat in 1883 resulteert in de oprichting van de Nederlandse Cricket Bond. Wat cricket met voetbal te maken heeft? Op het eerste gezicht niet zo veel. Maar voor de verspreiding van het voetbal hebben de cricketclubs wél een stimulerende werking. Omdat cricket slechts tijdens een bepaald gedeelte van het jaar gespeeld kan worden, staan de jongemannen in de winter open voor een ander spel.² Eén van de eerste Rotterdamse cricketverenigingen waar wordt gevoetbald, is de Cricketclub Concordia (daarna: Cric-

ket- en Footballclub Concordia). Deze club wordt opgericht in juni 1884 en heeft haar speelterrein op Feijenoord. Rotterdam behoort daarmee tot de vroegste voetbalsteden van Nederland.

ROTTERDAM-ZUID

Het gebied dat we nu kennen als Rotterdam-Zuid, is in deze tijd sterk in ontwikkeling. Het bestaat nog uit drassige polders, die beetje bij beetje overgenomen worden door verschillende ondernemers die er fabrieken en huizen bouwen en er havens aanleggen. Zo worden er tussen 1874 en 1911 op Zuid tien havens gegraven, waarvan we bijvoorbeeld de Maashaven, Rijnhaven en de Katendrechtse Haven nog altijd kennen. In die jaren ontstaat door al dat graafwerk ook het Noordereiland, dat sindsdien geheel los ligt van Rotterdam-Zuid.³ De Maasbruggen en Spoorbrug maken Rotterdam-Zuid bereikbaar vanuit het centrum. Dat het eerder genoemde Concordia haar speelterrein op Zuid heeft, is dan ook niet geheel toevallig. De bedrijven en havens nemen weliswaar ruimte in, maar er blijft meer dan genoeg grasveld over voor een goed potje cricket of voetbal, zonder daarbij iemand tot last te zijn.

Het beoefenen van sport is eind negentiende eeuw geen alledaagse bezigheid. De groep die zich bezighoudt met sport en spel blijft beperkt tot de jongens uit de zogenaamde betere milieus: hbs'ers, gymnasiasten, studenten en soms ook wel niet-studerende kinderen van rijkelui. De sporten worden als gezelligheidsspel gespeeld: er zijn bijna geen regels omdat men die nog aan het uitvinden is.⁴ Als de spelers op een zonnige dag gaan voetballen, kunnen ze er met hetzelfde gemak weer mee

1909

WILHELMINA HEEFT MIN OF MEER AAN HET OUDERE SPARTA TE DANKEN DAT ZE DE NAAM CELERITAS KAN KIEZEN ALS NIEUWE CLUBNAAM. EEN MAAND VOORDAT WILHELMINA IN 1908 WORDT OPGERICHT, FUSEERT DE ROTTERDAMSE CRICKET EN FOOTBALL CLUB CELERITAS (OPGERICHT OP 1 JULI 1892) NAMELIJK MET SPARTA.

stoppen zodra het begint te regenen: scheidsrechters zijn er nog niet. Kattenkwaad en voetbal gaan in deze tijd al hand in hand. Want ook al is men van ‘de betere standen’: jonge jongens zijn altijd op zoek naar avontuur.

De jongetjes die op 1 april 1888 de Rotterdamsche Cricketclub Sparta oprichten, voldoen volledig aan het geschetste profiel. Schoolkinderen zijn het nog, tussen de dertien en vijftien jaar. Het zijn stuk voor stuk leerlingen van de hbs en het gymnasium en allen afkomstig uit welgestelde families uit Rotterdam-centrum of één van de wijken eromheen. Ondanks de goede afkomst ‘pleegden wij in die tijd onze voetbaldiversie af te wisselen met geanimeerde knokpartijtjes’ zal de secretaris van Sparta Jan Wolff later zeggen.⁵

IS SPARTA VAN ZUID?

Met de oprichting van Sparta is iets bijzonders aan de hand. De exacte locatie van waar Sparta is opgericht zal later namelijk een gevoelig punt worden voor de Spartanen. Dat gevoelige punt valt niet los te zien van het veel later opgerichte Feyenoord en de vele successen van die nieuwe club uit Rotterdam-Zuid.

Waar wordt Sparta opgericht? Eén van de voetbalgroepjes die in 1887 het braakliggende, ruime terrein op Feijenoord gebruikt, noemt zich al Sparta. Cees Zevenbergen schrijft in *Rotterdams Voetbalglorie* over zo’n groepje: ‘Was het dat jaar nog niet tot oprichting van een echte vereniging gekomen, in het voorjaar van 1888 gelukte dit een drietal jongelieden wél. Guus Laverge, Jan de Vogel en Cees van den Ende organiseer-

den eind maart van dat jaar in een café nabij het Stieltjesplein een oprichtingsvergadering, waar een bestuur werd gekozen. Laverge (15 jaar) werd voorzitter en Jan de Vogel (14 jaar) secretaris.⁶ Het Stieltjesplein is Feijenoord, dus Zevenbergen suggereert dat Sparta zou zijn opgericht op Rotterdam-Zuid. Dat is interessant, want het is bekend dat er Spartanen zijn die ‘pas op Zuid gaan kijken wanneer het stadion in lichterlaaie staat’ of die ‘echt niet meer dan één keer per jaar de brug over gaan naar Zuid’. Is Sparta daadwerkelijk opgericht op Zuid? Laten we er eens dieper op inzoomen.

Bij het 25-jarig bestaan van de club in 1913 wordt er een boekje uitgegeven. Hierin is men nog onzeker over de datum en plek van oprichting: ‘Het is altijd moeilijk, om bij een vereniging den datum van oprichting vast te stellen, maar dit is wel zeker, dat het in het zonnige voorjaar van 1888 is geweest, dat bij de heeren het voor die dagen doodgewone plan rijpte, om een voetbalclub op te richten. (...) Het terreinvraagstuk is in Sparta’s leven bijna voortdurend een bron geweest van moeilijkheden. Het begon op Feijenoord. Van daar ging Sparta naar den Heuvel.’⁷

Bij het eerstvolgende jubileumjaar van Sparta dat groot gevierd wordt, het 40-jarig bestaan, is men al stilliger over de oprichtingsfase. De jaren twintig zijn de jaren waarin de haat en nijd tussen de clubs ontstaat. Tussen Sparta en ‘die club van de overkant’ nemen de spanningen toe (later in dit boek komen die spanningen uitgebreid aan de orde). Het is in maart 1928 wanneer in het *Rotterdamsch Nieuwsblad* het volgende staat geschreven: ‘Ja, weliswaar spatte het clubje uit 1887 uiteen, maar weldra - het was in het jaar 1888 in het laatst van Maart - staken de jongelui de hoofden weer bij een en in den

tuin der familie Harteveld Hoos werd (...) tot oprichting van de Rotterdamsche Cricketclub Sparta besloten.⁷⁸ Hier wordt voor het eerst gesuggereerd dat Sparta in het centrum is opgericht. De genoemde familie woonde namelijk aan het Oostvestplein en daarmee in het centrum van Rotterdam. In plaats van op Zuid is Sparta vanaf dat moment dus mogelijk ook in het centrum opgericht. Een paar zinnen later krijgt Rotterdam-Zuid in de krant nog een trap na ook: 'Het terrein op Feijenoord bood den spelers al heel weinig bekoorlijks en het bestuur besloot zich derhalve tot gemeentewerken te wenden om de beschikking te krijgen over een terrein op den Heuvel.'

In het jubileumnummer van het clubblad in 1963 staat het Oostvestplein ook genoemd. Ook nu kwamen de jongeren in de tuin van Harteveld Hoos bijeen. Daar besluiten zij 'tot wederoprichting van de cricketclub Sparta en die oprichting werd na een oefenpartijtje een feit in een cafeetje, nabij de plaats waar toentertijd de oefeningen werden gehouden.'⁷⁹ Dit sluit aan bij wat in 1928 al is vermeld: het besluit tot oprichting was in het centrum, maar de daadwerkelijke oprichting is in een café vlakbij het veld geweest, op het Noordereiland dus.

Er is hier sprake van een verschil tussen een eerste vergadering waarin een groepje jongens het besluit neemt om samen officieel een vereniging te gaan worden en een tweede vergadering waarin men met elkaar de eerste statuten daadwerkelijk officieel bekrachtigt en daarmee de club officieel opricht. Die eerste vergadering is dan bij Harteveld Hoos thuis en die tweede in het café op Feijenoord.

Ondanks dat ze het terloops wel opschrijven, lijken de Spartanen graag gebruik te maken van de onduidelijkheid rond de

HET OOSTPLEIN TE ROTTERDAM, ÉÉN VAN DE LOCATIES WAAR SPARTA HAAR 75-JARIG JUBILEUM VIERT (APRIL 1963).

exacte oprichtingsplek. Dit biedt de mogelijkheid om tóch in het centrum te zijn opgericht. Sinds 1963 is de officiële lezing: Sparta is in het centrum opgericht, want daar is het besluit tot oprichting genomen. Om die reden vindt dat jaar de officiële viering voor het 75-jarig jubileum plaats op het Oostplein te Rotterdam-centrum. Er wordt daarbij door de wethouder een gloednieuwe, gigantische Sparta-vlag gehesen die vervolgens vier dagen blijft hangen.¹⁰ Vanaf nu is het voor de Spartanen geen enkel probleem meer om negatief over de overkant van de rivier te spreken. Daar bevinden zich immers alleen maar boeren, arbeiders en de voetbalclub Feyenoord. Dat is die club waar je als Spartaan je neus voor optrekt.

1915

DE EERSTE BESTUURSFUNCTIE VAN EEN FEYENOORDER BIJ DE RVB. JAN VAN BENNEKUM WORDT ER SECRETARIS
(EN BLIJFT DAT OOK BIJ FEYENOORD).

DE EERSTE JAREN SPARTA

Voetballen doet Sparta de eerste tijd sowieso op Zuid. In de beginjaren zullen de Spartanen vaak de rivier oversteken om gebruik te maken van de ruimte op het Noordereiland. Dat is dan officieel nog altijd de meest noordelijke strook van Feijenoord.¹¹ Gezien vanuit het centrum ligt het terrein van Sparta in eerste instantie achter het Stieltjesmonument, dus zuidelijker dan het Stieltjesmonument. Later komen de spelers terecht op een terrein bij brouwerij d'Oranjeboom. De Spartanen hebben daar volgens de historicus Jan Oudenaarden nogal last van 'een troep opgeschoten jongens uit de buurt, zoodat er van het voetballen niet veel terecht kwam'.¹²

Het jongensclubje van Sparta krijgt het voor elkaar om al na een jaar een officieel veld toegewezen te krijgen van de gemeente. Dat bevindt zich op het Heuvelterrein (bij het Park, tegenwoordig vooral bekend dankzij de Euromast). Officiële velden hebben in deze tijd nog geen hekken, waardoor er regelmatig mensen door het spel heen lopen. Zoals vrijwel alle andere clubs die in die tijd worden opgericht, maakt ook Sparta een intern reglement en neemt het bestuur (nog altijd bestaande uit jongens onder de achttien jaar) haar taakopvatting serieus. Het bestuur zoekt actief naar tegenstanders om tegen te kunnen voetballen en merkt dat dat lastig is. Ga er maar aan staan: iedere week andere tegenstanders zo ver krijgen dat ze de reis naar een andere stad ondernemen, zonder de zekerheid te hebben dat de opponent wel genoeg man op de been gaat brengen. Want zo was dat nog in deze tijd: een voetbalbond met een vastgesteld competitieprogramma was er nog niet. En iemand opbellen of even snel een e-mail sturen was er in deze tijd natuurlijk ook nog niet bij.

Die organisatorische uitdagingen leiden in 1889 tot de oprichting van de Nederlandsche Voetbal en Athletiek Bond (NVAB). Met de oprichting van een bond en de daarmee gepaard gaande reglementering verandert het karakter van het voetbal van een gezelligheidsspel naar een wedstrijdsport. Losse wedstrijden onderling afspreken zit er vanaf nu niet meer in, want de NVAB gaat ervan uit dat het vastgestelde wedstrijdprogramma op de afgesproken data afgewerkt wordt.¹³ De NVAB heeft twee jaar na haar oprichting in totaal twaalf leden. Maar liefst vier van deze clubs komen uit Rotterdam, waarmee we zien dat Rotterdam al vanaf moment één een stad is waar voetbal geliefd is.¹⁴

Sparta promoveert in 1893 naar de hoogste klasse. Ook zal de club nog enkele keren verhuizen. Cricket verdwijnt dan naar de achtergrond. Voetbal, daar draait het om! Ook atletiek wint bij Sparta aan populariteit waardoor de leden in 1897 besluiten de clubnaam aan te passen: voortaan is Sparta de *Rotterdamsche Voetbal en Athletiek-vereniging Sparta*¹⁵

De beter gesitueerden, de rijkelui, de elite, hoe je het ook wilt benoemen: er is in de samenleving eind negentiende eeuw een duidelijk verschil in stand tussen de mensen. Bij het maken van de competitie-indeling wordt rekening gehouden met het karakter van een club: uit welke stand komt de club voort? Clubs uit dezelfde stand komen bij elkaar in de competitie. Het verschil in stand tussen personen binnen clubs leidt tot afsplitsing van bestaande en daarmee uitbreiding van het totale aantal clubs. Rijke kinderen voelen in die jaren grotere verschillen in 'deftigheid' ontstaan en zien dit steeds meer als belemmering om samen met anderen te sporten. Dit gevoel gaat ook aan Sparta niet voorbij. In Rotterdam zijn de clubs dan ook bezig elkaar

DE SPARTA-LEDEN VIEREN GRAAG EEN FEESTJE (APRIL 1897).

te overtroeven in deftigheid. Het beste middel daartoe is het arrangeren van een wedstrijd tegen een Engelse club. Engeland is immers de bakermat van het voetbal. Sparta organiseert als eerste Nederlandse club zo'n wedstrijd. De tegenstander komt uit het Engelse Harwich. Die club is wel iets beter: op 12 maart 1893 wint ze met 8-0 van Sparta.¹⁶

OPKOMST VOLKSVOETBAL

Tussen grofweg 1900 en 1920 ontwikkelt het voetbal in Nederland zich van een exclusieve elitesport naar een breed in de samenleving gedragen sport.¹⁷ Veel mannen uit de 'lagere stan-

den' gaan zelf voetballen of voetbal kijken. De elite moedigt dit actief aan. Zo stuurt de 'pers en propaganda-commissie' van de Nederlandsche Voetbal Bond (NVB, voor atletiek is een eigen bond opgericht inmiddels) een brief naar alle vakverenigingen van arbeiders. Die brief heeft als doel hun bekend te maken met de aard van het voetbalspel en de voordelen die er zijn voor 'jonge mannen uit den arbeidenden stand'. De NVB biedt aan om te helpen bij de oprichting van arbeidersvoetbalverenigingen en wijst erop dat volksvoetbal goed is voor de gezondheid.¹⁸

Binnen de kleine groep van de elite blijft het aantal voetballers toenemen. Het wordt steeds normaler om als voetballer bekend te staan. Er worden in die tijd ook steeds meer internationale wedstrijden georganiseerd. Zo worden Engelse clubs vaak uitgenodigd, maar vooral de Holland – België wedstrijden trekken een groot publiek. De eerste confrontatie tussen Nederland en België vindt plaats in, jawel, Rotterdam. Het complex van Sparta is uitverkocht, er past werkelijk niemand meer bij. Door de toegenomen publieke belangstelling neemt ook de belangstelling van de media toe. Er wordt steeds meer ruimte in de kranten vrijgemaakt voor het voetbal. Arbeiders krijgen meer tijd om te voetballen of om ernaar te kijken: door verkorting van de werktijden en de hogere lonen krijgen nu ook mensen uit de lagere standen meer aandacht voor ontspanning naast het harde werkzame leven in de Rotterdamse havens.

Het aantal clubs dat opgericht wordt, groeit enorm. Bij de oudere, deftige clubs ontstaat hierdoor een wrevelig gevoel, ondanks dat ze zelf hebben meegewerkt aan het populair maken van het spelletje. De normen en de omgangsvormen op het voetbalveld lijken langzaam te verschuiven. Dit begint met een afspraak tus-

1917

FEYENOORD GAAT AAN DE KROMME ZANDWEG SPELEN. DE ROTTERDAMSE EERSTELASSERS SPARTA EN V.O.C WORDEN UITGENODIGD OM DE OPENINGSWEDSTRIJD TE SPELEN, MAAR GAAN ER BEIDE NIET OP IN.

sen de voetbalclubs in het jaar 1900. Bij de competitie-indeling dient de voetbalbond vanaf dat moment geen rekening meer te houden met de maatschappelijke stand van de leden van de verenigingen. Mannen uit verschillende standen – mannen die elkaar voorheen in het dagelijks leven nóóit zouden treffen – komen elkaar vanaf nu tegen op het voetbalveld. Dit zorgt voor frictie bij de elite. Onderzoeker Miermans beschrijft in 1955 de opkomst van het volksvoetbal als volgt: ‘De standenstrijd of – om de problematiek tot zuiverder proporties te brengen – het gevoel van onbehagen bij de beter gesitueerden, groeide vanaf het moment, dat de jongen uit het volk van eenzame werd tot een groep, die qua aantal en invloed mede een stempel ging drukken op het voetbalwereldje.’¹⁹

Deze trend in voetballand raakt ook Sparta. Het is bij de club goed merkbaar dat steeds meer ‘simpele zielen’ zich voor het voetbal interesseren. Sparta groeit: begonnen in 1888 met één team, is het ledental in 1906 opgelopen tot ongeveer vijfhonderd.²⁰ Ook komen er steeds meer mensen naar het eerste elftal kijken. De club neemt dat jaar dan ook een nieuw terrein in gebruik aan de Prinsenlaan. De vaste bezoekers van Sparta vinden een deel van de nieuwe bezoekers maar vreemde lui. Er komt veel jeugd op de club af. Die jeugd zorgt bij wedstrijden voor herrie vanaf de goedkopere jongenstribune. Deze herrieschoppers komen allemaal uit Crooswijk: de Prinsenlaan behoort immers tot de volkse wijk. Men stoort zich er zo aan, dat de club in 1911 achter één doel een ijzeren hek plaatst waardoor het voor de jeugd niet meer mogelijk is om op de andere tribunes te komen. Alsnel spreekt men over ‘de Sparta-kooi’. De goedkopere rangen komen vanaf dat moment via een andere ingang binnen dan

de Sparta-leden en de meer gefortuneerde toeschouwers. Omdat de Crooswijkse jeugd ook bij Sparta wil voetballen – maar Sparta dat niet ziet zitten – besluit de club tot het instellen van een ballotagecommissie.²¹ Vanaf dat moment kan men enkel lid worden op voordracht van Sparta-leden. Ken je dus niemand die al bij Sparta zit, dan kan je het lid worden mooi vergeten!

OPRICHTING FEYENOORD

Zoals gezegd, wordt het voetbal populairder. Jongens uit de lagere economische klassen gaan tegen elkaar partijtjes spelen. Rotterdam-Zuid is wat dat betreft niet anders dan de rest van Rotterdam. Eén van de oprichters van de voetbalclub Wilhelmina in 1908, Kees van Baaren, zou daar later het volgende over gezegd hebben: ‘Ik zal een jaar of zeventien geweest zijn, dat voetballen bij ons op Feijenoord was niet veel zaaks. Er bestond te hooi en te gras wel belangstelling voor de sport, maar tsja, hoe ging dat toen. In een arbeidersbuurt als de Oranjeboomstraat en ommelanden woont nu niet bepaald en woonde toen ook niet de haute volée van Rotterdams bevolking, want de armoede was er troef en de nooddruft pijpte er vaak zijn grilligste hymnen.’²² Toch gaat het goed met de club Wilhelmina, wier naam na een fusie wordt gewijzigd in HFC (Hillesluis-Feijenoord-Combinatie). Bij het officieel toetreden tot de Rotterdamsche Voetbal Bond (RVB) moeten de clubleden opnieuw stemmen voor een andere clubnaam: in Haarlem voetbalt namelijk al een HFC. De naam wordt gewijzigd in Celeritas. Overigens kan de club niet zomaar lid worden van de RVB: zeventig procent van de Cele-

1919

JAN VAN BENNEKUM, SINDS 1911 DE SECRETARIS VAN FEYENOORD EN OOK AL JARENLANG DE REDACTEUR VAN HET CLUBBLAD, IS NIET TE VREDEN MET DE SFEER BINNEN DE CLUB SINDS DE VERHUIZING NAAR DE KROMME ZANDWEG IN 1917. IN 1919 MELDT HIJ ZICH BIJ SPARTA AAN ALS ONDERSTEUNEND LID. ZIJN BROER (EN 1E ELFTALSPELER) PIET STAPT TEGELIJKERTIJD OVER.

ritas-leden zou eerder al eens door andere Rotterdamse clubs zijn geroyeerd. Pas na het storten van een geldbedrag kan de club toetreden tot de bond.²³ De naam Celeritas zal ondanks de betaalde borg weer spoedig verdwijnen, want bij het toetreden tot de NVB blijkt dat er al in Den Haag een club met die naam is. Vanaf 7 juli 1912 luidt de volledige clubnaam Rotterdamse Voetbalvereniging Feijenoord.²⁴

Het gaat goed met Feyenoord. Het team wint wedstrijden en is onderdeel van de grotere voetbalbonden (RVB en NVB), die alleen door promotie te bereiken zijn. Net zoals bij Sparta is ook hier huisvesting een zaak waar het bestuur mee aan de slag moet. Op zondag 26 augustus 1917 gaat de club dan ook beschikken over een eigen terrein dat is 'gelegen aan den Dordtschen Straatweg (ingang Krommen Zandweg) en is het gemakkelijkst te bereiken met lijn 9'.²⁵

Feyenoord doet een beroep op haar stadgenoot Sparta om mee te werken aan de opening van het terrein. Het is geen toeval dat Feyenoord graag tegen Sparta wil spelen: Sparta is landskampioen geworden in de jaren 1909, 1911, 1912, 1913 en 1915. Een betere club dan Sparta is er in Nederland simpelweg niet te vinden. Sparta-secretaris W. Reidt krijgt het volgende per brief te lezen: 'Wij stellen ons voor dien dag tevens te benutten voor de propaganda van het voetbalspel op den Linker-Maasoever en lijkt het ons, in dit verband, aanbevelenswaardig op den openingsdag een wedstrijd te doen spelen tusschen ons 1^e elftal en een der vooraanstaande vereenigingen van den lande. Wij zijn zo vrij hiervoor een beroep te doen op Uwe vereeniging. Het zou ons zeer aangenaam zijn, indien Uw 1^e elftal aan ons partij wilde geven.'²⁶ Sparta gaat niet op deze uitnodiging in (het terrein

wordt vervolgens geopend tegen Be Quick uit Zutphen). Sparta heeft op dat moment een vol competitieprogramma en zou druk zijn met de voorbereiding op de wedstrijden om de Zilveren Bal (vanaf pagina 77 staat dit toernooi centraal).²⁷

SPARTA IS DE CLUB VAN ROTTERDAM

Sparta is dus landskampioen geworden in de jaren 1909, 1911, 1912, 1913 en 1915. De club speelt al jaren op het hoogste niveau en is in het verleden in nogal wat dingen in Nederland de eerste geweest:

- Met het maken van reclame voor een voetbalwedstrijd (1892, als jongens met grote borden door de stad lopen om publiek te wijzen op een wedstrijd)
- Met een speler die de bal kopt (1892, door Jan Stok)
- Met het voetballen tegen een Britse tegenstander (1893, tegen de Harwich and Parkeston FC)
- Met het voetballen in Engeland zelf (1893, in de returnwedstrijd tegen de Harwich and Parkeston FC)
- Met het heffen van entree (1893, de recette bij Sparta - HFC bedraagt 42 gulden)
- Met buitenlandse voetballers in het elftal (1893, de Engelsen Howard en Moran)
- Met het gebruik van doelnetten (1894)
- Met een dameselftal (1899)
- Met het organiseren van een liefdadigheidswedstrijd, opbrengst: 1201,51 gulden (1899)
- Met een interlandwedstrijd op het eigen terrein (1905)
- Met een echt voetbalstadion (1916)

Sparta is ook de gastheer bij wedstrijden van het nationale elftal in Rotterdam én is hofleverancier van de elftallen die Rotterdam vertegenwoordigen. Maar Sparta is natuurlijk meer dan dat. Wie Sparta zegt, zegt ook Zilveren Bal. Dat toernooi is zowel sportief als financieel voor Sparta het belangrijkste toernooi uit haar 140-jarige geschiedenis. Sparta is ten slotte ook nog de club waar leden van het koninklijk huis af en toe voetbal komen kijken. Iedereen bij Sparta is in die tijd zo trots als een pauw op het toernooi om de Zilveren Bal en op de koninklijke bezoeken.

De opgaande lijn van Sparta na 1900 is niet alleen aan het succes van de Zilveren Bal te danken. In 1902 debuteert de latere sterspeler van Sparta. Zijn naam: Bok de Korver. Ruim veertig jaar later zal Sparta-voorzitter Marie Overeijnder het volgende over die periode zeggen: 'Toen mij in 1908, in kritieke dagen, werd gevraagd in het bestuur zitting te willen nemen heb ik de functie van penningmeester gekozen omdat de financiën van Sparta toen de meeste voorziening behoefden. De contributie werd door mij verhoogd en de uitgaven besnoeid, maar het zou langen tijd hebben geduurd aler het evenwicht hersteld was als niet de wedstrijdontvangst zeer belangrijk waren gestegen. Dat dit gebeurde was te danken aan De Korver die door zijn schitterend spel en door zijn eminente leiding het elftal tot buitengewone successen wist op te voeren en maar steeds met kampioenschappen kwam aandragen. Het spreekt vanzelf dat de financiën den gunstigen invloed daarvan ondervonden.'²⁸ De tijd van Sparta aan de Prinsenlaan is erg succesvol. Vijf kampioenschappen in zeven jaar tijd! Om op de lange termijn dat succes vast te kunnen houden, is de club in de pol-

der Spangen bezig met het bouwen van een nieuw stadion. Veel vermogende Rotterdammers steunen de club en lenen dan ook grif geld uit om de bouw mogelijk te maken van dit 125.000 gulden kostende stadion. Dit nieuwe stadion van Sparta straalt succes uit. Er is in heel Nederland geen andere club te vinden die Sparta dit kan nadoen.

Sparta heeft dan ook aantrekkingskracht op niet alleen de Crooswijkse jeugd, maar op alle jeugdigen én volwassenen uit geheel Rotterdam en omgeving. Het is voor Feyenoord – ondanks de eigen groei en het steeds hoger voetballende elftal – dan ook wachten op de eerste speler die over zal willen stappen. Het lijkt erop dat keeper Jan Boluijt in 1918 de eerste is die de overstap wil maken. Boluijt speelt al in april 1918 één wedstrijd met Sparta mee. Toch zal het dat jaar niet tot een overstap komen. Feyenoord doet in een brief aan Sparta een beroep op ‘de welwillendheid van Sparta om J.A. Boluyt niet te houden aan zijn gegeven woord om in het a.s. seizoen’ voor Sparta uit te komen, ‘doch hem vrij te laten om voor “Feyenoord” te blijven spelen’,²⁹ Boluijt blijft dus Feyenoorder. Een jaar later zal linksbinnen Piet van Bennekum wél overstappen naar Sparta. Dat is een groot verlies voor Feyenoord, want hij is een echte Feyenoorder. Zo is hij één van de spelers die heeft gespeeld in de eerste wedstrijd van Wilhelmina in 1908. En hij gaat niet eens alleen. Ook zijn broer Jan stapt over naar Sparta, waardoor Feyenoord niet alleen zonder linksbinnen, maar ook zonder voorzitter komt te zitten.³⁰

DE STRIJD ONTSTAAT

Feyenoord is de jonge club waar begin jaren twintig alles nog bewezen moet worden. Ieder jaar speelt de club hoger, maar het hoogste niveau is nog niet bereikt. De situatie van Feyenoord is niet te vergelijken met die van Sparta. Die club kijkt terug op een prachtige, succesvolle periode aan de Prinsenlaan en neemt daarna het Kasteel in gebruik. De clubs raken in de jaren twintig meer en meer bij elkaar betrokken. Beide zijn het clubs waarvan de besturen er alles aan doen om de eigen clubbelangen veilig te stellen. In de jaren twintig spelen de eerste onderlinge wedstrijden zich af, doen beide clubs jaarlijks boven in de ranglijst mee om het kampioenschap én is er een aantal geruchtmakende transfers van spelers.

SPARTA DEGRADEERT, FEYENOORD PROMOVEERT

De eerste onderlinge wedstrijd laat wel lang op zich wachten. Wanneer Sparta in 1921 meedoet aan het toernooi om de Gouden Industriebeker (een toernooi georganiseerd door Feyenoord) treffen de clubs elkaar niet. In de jaren daarvoor deed Feyenoord al een aantal keer mee met het Sparta-toernooi om de Zilveren Bal, maar ook daar was het nog niet tot een eerste treffen tussen de clubs komen. En het ziet er nu naar uit dat dat ook het gehele komende jaar sowieso niet gaat gebeuren: terwijl Feyenoord voor het eerst in haar bestaan in de Eerste Klasse terecht komt, duikelt Sparta daar precies nu weer uit. Niet eerlijk, vinden veel Spartanen. Voorheen bestonden promotie-degradatiewedstrijden, maar die waren

1922

VAN DE ELF SPELERS DIE IN 1908 VOOR WILHELMINA DE EERSTE WEDSTRIJD OOK SPEELDEN, ZIJN ER INMIDDELS TWEE OOK VOOR SPARTA GEDEBUTEERD: NA JAN VAN BENNEKUM IN 1919 VOLGT DRIE JAAR LATER MEES WEBER.

dit seizoen afgeschaft. Dus of Feyenoord daadwerkelijk beter is en haar de plek in de Eerste Klasse toekomt?

Voor Go Ahead-speler Gerrit Hulsman zal het later die zomer duidelijk zijn: hij moet naar Feyenoord, want die club biedt het meeste geld. Dat zegt een aantal Spartanen die zomer in ieder geval, want Hulsman zou al in een vergevorderd stadium van onderhandeling zijn geweest om bij hen te gaan spelen. Bij Sparta zou dat geheel op amateurbasis zijn, want zo hoort het nog in deze jaren. Nette heren voetballen voor hun plezier, niet voor het geld. Maar die Feyenoorders? Ja, die betalen Hulsman! Volgens de Spartanen heeft Hulsmans gewijzigde keuze dus niets te maken met de degradatie van West en promotie van Zuid.... Er volgt zelfs een officieel onderzoek door Go Ahead naar de overgang, want ook het bestuur van Go Ahead is voor zuiver amateurisme. Maar omdat er niets concreets uit dit onderzoek naar voren komt, gaat de overstap naar Feyenoord gewoon door.³¹

Sparta reageert sportief op de promotie van Feyenoord en de eigen degradatie, die zomer van 1921. De club nodigt Feyenoord uit voor een vriendschappelijke wedstrijd op het Kasteel, waardoor het toch nog lukt om in 1921 de eerste onderlinge wedstrijd te spelen. Hoewel, vriendschappelijk... 'Sparta beschouwde blijkbaar deze ontmoeting als een officieuzen degradatiewedstrijd, daar zij met een sterk elftal verscheen, waarin de ex-U.V.V.'ers Swartouw en Jan Vos debuteerden'.³² Sparta maakt dus zelfs gebruik van gastspelers. Ook de inmiddels 33-jarige Cas Ruffelse, een van de belangrijkste spelers van de gouden periode van Sparta tussen 1909 en 1915, staat opgesteld. De Feyenoorder Bertus Heesakker schrijft ruim tien jaar later zijn herinnering op

aan deze eerste wedstrijd tussen de clubs: ‘Als attractie kregen wij dus een wedstrijd op Spangen tusschen het degradeerende Sparta en het promoveerende Feyenoord. Deze kamp zou dan moeten bewijzen, of de feiten overeenkomstig de juiste kracht der elftallen waren, want promotiewedstrijden werden er toen niet gespeeld.’³³

Sparta-voorzitter Overeijnder overhandigt voorafgaand aan de wedstrijd een lauwerkans aan Feyenoord. In zijn toespraak geeft hij aan dat Rotterdam groot genoeg is voor beide verenigingen en dat zij elkaar niet in de weg hoeven te staan.³⁴ Aan de wedstrijd is bij het publiek duidelijk behoefte volgens het *Rotterdamsch Nieuwsblad*: ‘Een behoorlijk aantal toeschouwers hadden wij bij deze plaatselijke ontmoeting van twee vereenigingen, die een groten aanhang hebben, wel verwacht, maar dat deze zoo groot zoude zijn, dat men den indruk krijgt, dat het om het een of ander kampioenschap gaat, neen, dat zal wel niemand vooruit hebben kunnen voorspellen’.³⁵ De toeschouwers zitten heerlijk in het zonnetje en zien Sparta op 2-0 komen, maar nog voor rust komt Feyenoord terug tot 2-2. De tweede helft is voor Feyenoord. Ze valt continu aan en na afloop zijn de kranten unaniem in hun oordeel: de 2-4 overwinning komt Feyenoord toe. ‘De kennismaking is in vele opzichten een aangename geweest. Het zou ons niet verwonderen, wanneer Feyenoord zich het volgend seizoen geducht zal doen gelden in haar nieuwe omgeving’, schrijft *De Maasbode* met de blik gericht op de toekomst. Een maand na de eerste onderlinge wedstrijd ooit vraagt Feyenoord aan Sparta of het mogelijk is om een returnwedstrijd te spelen. Sparta heeft daar geen trek in en geeft dan ook aan de aanvraag ‘nogniet te kunnen inwilligen, daar een datum niet

1925

OK FORMENYD DIENT BIJ HET SPARTA-BESTUUR EEN KLACHT IN TEGEN OUD-SPARTA-SPELER (1910-1923) DORIS KLIP. ZIJN VOORMALIG PLOEGGENOOT ZOU OP DE TRIBUNES VAN HET KASTEEL MEERDERE MALEN HEBBEN GEZEGD DAT FORMENYD DE WEDSTRIJD TEGEN FEYENOORD ZOU SABOTEREN.

kan worden vastgesteld.³⁶ Geef die Spartanen eens ongelijk. Ze hebben wel meer aan hun hoofd dan tegen dat nieuwe Feyenoord te spelen. De degradatie hakt er mentaal in, maar de Spartanen zitten niet bij de pakken neer. In augustus 1921 vindt de jaarlijkse Algemene Vergadering plaats. Voorzitter Overeijnder opent met een reflectie op de degradatie. Hij geeft aan dat het verlaten van de Eerste Klasse niet de ondergang van Sparta hoeft te betekenen. Sterker nog: op grond van traditie en geschiedenis komt Sparta in zijn ogen een plek in de grote Eerste Klasse toe!³⁷

EERSTE COMPETITIEDUEL TUSSEN SPARTA EN FEYENOORD

In de overgangsklasse is Sparta veel beter dan de andere clubs, dus na één seizoen is Sparta weer terug in de Eerste Klasse. Voor Bok de Korver is dat jaar in de lagere overgangsklasse zijn laatste jaar als actief voetballer. Het is namelijk in de lente van 1922 dat hij wordt getroffen door een longontsteking. In het ziekenhuis verliest hij enkele malen zijn bewustzijn en na twee weken opname besluit Bok, op dat moment 34 jaar, om per direct te stoppen met voetbal. Het nieuwe seizoen in de Eerste Klasse zal hij dus niet meer meedoen. Hierdoor zal De Korver er niet bij zijn wanneer de eerste elftallen elkaar in het seizoen 1922-1923 voor het eerst in competitieverband treffen.

In november 1922 én februari 1923 gaat de wedstrijd niet door vanwege regen en hevige sneeuwval.³⁸ Het gevolg is dat er op het einde van de competitie nog steeds niet tegen elkaar is gespeeld. In maart 1923 staat Feyenoord tweede, met één punt achterstand op RCH, de koploper. Feyenoord heeft nog twee wedstrijden te gaan: beide tegen Sparta, die op de op een na laatste plaats staat.

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pt.	doelp.
1. RCH	20	8	10	2	26	37–21
2. Feyenoord	20	10	5	5	25	37–21
.....						
11. Sparta	19	5	4	10	14	21–34
12. UVV	19	4	6	9	14	18–32

Voor de jonge lezers onder ons: in deze tijd krijg je voor een overwinning nog maar twee punten.³⁹ Gezien de cijfers, dreigt Sparta dus na één jaar terug in de Eerste Klasse alweer te degraderen. Omdat het zo slecht gaat met Sparta – en omdat hij zo ontzettend van het spelletje houdt – is De Korver eind 1922 al langzaam weer in training gegaan. Want je weet maar nooit of het nog nodig is om je oude team te helpen.... Hij schrijft zich in december zelfs alweer in bij de voetbalbond.⁴⁰ Supporters vragen sindsdien steeds vaker om zijn rentree. Zij denken dat het met Bok erbij nooit zover had kunnen komen: op een gedeelte laatste plaats staat Sparta inmiddels. Toch is het in dat seizoen nog niet tot een optreden van Bok in Sparta 1 gekomen. Gaat dat dan in deze laatste twee wedstrijden tegen Feyenoord dan misschien toch alsnog gebeuren?

Bij Feyenoord is men met andere dingen bezig. Zo zijn er veel supporters die naar de beide wedstrijden willen kijken. Het bestuur vraagt dan ook aan Sparta om kaarten voor de wedstrijd op het Kasteel toe te sturen, zodat Feyenoord die namens Sparta in de voorverkoop kan doen. Maar omdat Sparta de kaarten al aan andere handelaren heeft toegezegd, gaat dat niet door.⁴¹ Het Kasteel is uitverkocht op 18 maart 1923, maar aan het voetbal verbetert dat niets. Het is geen beste wedstrijd, van beide

1925

FEYENOORD VERLIEST OP SPANGEN MET 1-0 VAN SPARTA DAT IN HET GROEN SPEELT, WANT 'DE BEWONERS VAN DEN OVERKANT [KWAMEN] IN HUN GEWONE PLUINJE'.

kanten niet. Ook De Korver – die hierna nog één wedstrijd zal spelen voordat hij zijn schoenen écht aan de wilgen hangt – kan daar niets aan veranderen. Sparta komt op 1-0 en laat het aanvallen daarna aan Feyenoord over. ‘Hoe groot de druk ook op de veste van de Stadionbewoners moge zijn, Feyenoord heeft het niet tot een gelijkspel kunnen brengen’ aldus het *Algemeen Handelsblad*.⁴²

De Stadionbewoner (!) Sparta wint dus het eerste officiële duel tussen de clubs. RCH speelt dat weekend gelijk, waardoor Feyenoord op twee punten achterstand komt. En omdat UVV niet voor de competitie hoeft te spelen, weet Sparta nog niet of ze ‘los’ is gekomen van de onderste plaats. Sparta en Feyenoord zetten dan ook alles op alles voor de return. Het *Algemeen Handelsblad* heeft er zin in: ‘Een strijd die voor Rotterdam van groot belang is, is die tusschen Feyenoord en Sparta op het terrein aan den Dordtschen Straatweg. (...) Wat de strijd betreft, wij vertrouwen, dat deze even fair zal zijn als in het stadion vorige week, en dat de verstandhouding onderling niet te wenschen zal laten. De leiding van den wedstrijd is in handen van den heer Bos, die ongetwijfeld de gemoederen kalm zal weten te houden.’⁴³

Bij de tweede officiële wedstrijd ooit tussen de clubs is er te veel publiek aanwezig, eigenlijk is het terrein van Feyenoord te klein voor deze aantallen toeschouwers. Men ziet vlak na rust dat Spartaan Ruffelse zijn team met een hard schot via de onderkant paal op 0-1 brengt. Feyenoord komt er daarna niet meer goed doorheen, het afmaken lijkt niet meer te lukken. Zo benut Formenooy een paar kansen niet en Pijl kogelt de bal hard over het doel heen. Sparta geeft geen krimp. ‘Tegen het einde dreigt de stemming slecht te worden, doordat het pu-

FEYENOORD IN DE AANVAL. VAN LINKS NAAR RECHTS: KEES PIJL, JAN ZUIDAM, OK FORMENOIJ, ADRIAAN KONINGS EN PIET VAN DE WOLK (MAART 1923).

bliek zich niet met de beslissingen van den scheidsrechter kan vereenigen', schrijft het *Algemeen Handelsblad* een dag later. Sparta juicht, want ze is definitief zeker van lijfsbehoud in de Eerste Klasse. Feyenoord treurt: weg kampioenschap. Maar Feyenoord treurt niet alleen: ze gaat zelfs officieel in protest tegen de slechte leiding.⁴⁴

Het verhaal van het seizoen 1922-1923, en daarmee het verhaal van de eerste competitiewedstrijden tussen de clubs, zou hier afgelopen zijn, ware het niet dat 'de kwestie Formenoij', een kwestie die niet los gezien kan worden van deze twee wedstrijden, pas na het seizoen echt tot leven komt.

1925

VOOR DE BEKERWEDSTRIJD TEGEN SPARTA VERSCHIJNT FEYENOORD MET EEN ELF TAL DAT BESTAAT UIT VIER SPELERS VAN HET 1E, ZES VAN HET 2E EN EEN VAN HET 3E ELF TAL. DE CLUB HEEFT HAAR BESTE SPELERS AFGESTAAKT AAN HET NEDERLANDS' ERF TAL EN HET ZWALUWENELF TAL (EEN SOORT VAN JONG ORANJE VAN TEGENWOORDIG). SPARTA SPEELT DIEZELFDE DAG IN BREDA VOOR DE KAMPIOENSCOMPETITIE (TEGEN DE ZUIDELIJKE KAMPIOEN NAC) EN STUURT DUS HET 2E ELF TAL. FEYENOORD WINT AFGETEKEND: 5-0.

Ok Formenoy wil als klein jongetje al graag bij Sparta voetballen, maar vanwege zijn eenvoudige afkomst – zijn vader is bootwerker – lukt het hem niet om daar lid te worden.⁴⁵ In 1921 stapt Ok over van zijn club RFC naar Feyenoord en daar zal hij tot een belangrijke speler uitgroeien. Hij speelt er in een voorhoede waar tientallen jaren later nog steeds met respect over wordt gesproken. Van links naar rechts bestaat die uit de heren Petterson, Koonings, Pijl, Formenoy en Weber. Zijn eerste seizoen is prachtig: het net gepromoveerde Feyenoord eindigt direct op de tweede plaats.

Binnen een jaar na zijn start bij Feyenoord zijn er al geruchten dat Ok naar Sparta wil overstappen. Die geruchten gaan ook op voor teamgenoot Gerrit Hulsman. Samen plaatsen zij eind april 1922 een verklaring in een dagblad. Daarin geven ze aan bij Feyenoord te blijven, ‘ten einde dus dergelijke berichten voor goed den kop in te drukken.’⁴⁶ Aan het einde van het seizoen 1922-1923 zijn er opnieuw veel geruchten rondom een overgang van Ok naar Sparta. Terwijl Sparta onderaan de ranglijst staat en Feyenoord nog meedoet om het kampioenschap, staan er nog twee wedstrijden op het programma. Dat is de wedstrijd Sparta – Feyenoord en een week later Feyenoord – Sparta. Ondanks de geruchten doet Formenoy mee.

De Feyenoord-supporters die aanwezig waren bij Feyenoord – Sparta herinneren zich later uiteraard het pijnlijke verlies. Ook de rol van de scheidsrechter vergeet men niet snel. Maar wat hun eigen speler Formenoy deed: dat is echt het uiterste. De inmiddels oude supporter Rinus Rotgers zegt er tientallen jaren later het volgende over: ‘Het is vlak voor mijn neus gebeurd. Formenoy krijgt de bal breed en hij hoeft hem maar vlak

bij de tweede paal in te tikken. De bal ligt bijna stil, net voor de doellijn en pal naast de paal. Formenooy lijkt even te twifelen en tikt de bal vervolgens weg van de doellijn, waarna hij hem aan de verkeerde kant van de paal over de achterlijn schiet. Iedereen is verbijsterd en reageert woedend.⁴⁷

Sparta blijft in de Eerste Klasse en Ok Formenooy – mocht het gerucht rondom een overstap echt waarheid blijken – volgend seizoen dus ook. Op 25 mei maakt Formenooy de overstap naar Sparta officieel bekend. Dit leidt tot een hoop ingezonden stukken van ontevreden voetbalfans in de krant. Maar het Rotterdamsch Nieuwsblad plaatst die stukken niet omdat ‘zoowel het bestuur van Sparta als het bestuur van Feijenoord geheel buiten deze kwestie staan en niet aansprakelijk kunnen worden gesteld voor wat chauvinistische clubaanhangers in het belang van hun club wenschen te doen’.

De kwestie Formenooy houdt de gemoederen die zomer bezig. Het voetbal lijkt haar onschuld te verliezen. Ok Formenooy zou in het café De Bierbron, een plek in de binnenstad waar hij regelmatig komt met zijn ploeggenoten, in contact zijn gekomen met een supporter van Sparta die hem iets aanbiedt. Een krantenredactie schrijft in september: ‘Wij zouden andere conclusies willen trekken. Namelijk de algemeene conclusie dat er iets zeer rots is in den voetbalstaat: de overlooperij. En de bijzondere conclusie: dat Sparta, zich hier heel sterk aan schuldig makend, wel degelijk ook in het bijzonder reden tot opmerkingen geeft. Het is juist zoo funest, dat vele voetballers niet eens meer inzien, dat het onsportief, oneervol is hun makers in een club in den steek te laten en naar een andere over te loopen... om nu maar niet eens te spreken van de onzuivere

dingen die hierbij plegen te geschieden. Waarbij sprake is van baantjes aanbieden enz. getuige het onderzoek, nu inzake het overloopen van Formenoy'.

Na de kwestie Formenoy zal in Nederland nog tientallen jaren gediscussieerd worden over of een voetballer amateur moet zijn of dat hij er een centje aan mag verdienen. Van dat laatste wordt Formenoy nu verdacht en dat zint Feyenoord niet. In september maakt het Feyenoord-bestuur de kwestie Formenoy dan ook officieel aanhangig bij het bestuur van de voetbalbond. De commissie die de kwestie onderzoekt, adviseert drie weken later aan de bestuurscommissie van de NVB dat zij Formenoy niet meer als lid van Sparta moet erkennen. Maar de bestuurscommissie durft geen uitspraak te doen. Mogelijk mag Formenoy bij een uitspraak namelijk helemaal niet meer voetballen en zouden wedstrijden opnieuw gespeeld moeten gaan worden. Twee weken later heeft ook het bondsbestuur het rapport gelezen. In verband met nieuwe gegevens heeft het bestuur 'na breedvoerige besprekingen' besloten de kwestie andermaal in onderzoek te nemen. Niemand lijkt zijn vingers te durven branden aan deze kwestie. Pas een maand later deelt de bond mede dat 'de feiten aangebracht tegen Formenoy zoo over stelpend zijn, dat deze speler onmogelijk als amateur kan worden gehandhaafd'.

Toch zal er voor Formenoy, die in de jaren hierna zal uitgroeien tot een echte Spartaan, een uitweg gevonden worden. Volgens de amateurbepalingen van de NVB moet een amateur zijn amateurstatus zelf kunnen bewijzen. Om die reden maakt Formenoy een gang naar de kantonrechter. Hij verklaart daar onder ede dat hij zonder bijbedoeling naar Sparta is gegaan.

Hij zweert geen overeenkomst te hebben gekregen bij een bedrijf en ook geen financiële voordelen te hebben gehad door de overgang. De NVB ziet dit als voldoende bewijs voor zijn amateurstatus en beschouwt de zaak direct als afgedaan. De clubs moeten het hier ook mee doen. Ook het Rotterdamsch Nieuwsblad hoopt dat de kwestie nu afgehandeld is. De krant heeft alles op de voet gevolgd het hele jaar en vindt het stuitend dat uiteindelijk een rechtsgang noodzakelijk was: 'Hoeveel hoger zou de sportwereld staan als het 'ja' van den sportman zonder meer als ja kon worden aanvaard? Maar helaas, voor de commissies, die in de N.V.B. en de plaatselijke bonden schier tallooze zaakjes hebben te onderzoeken, blijkt maar al te vaak dat de leugen niet geschroomd wordt.' De krant sluit af met de wens dat het hierbij blijft, maar heeft vernomen dat de eed zal worden gevorderd bij hen die het tegenovergestelde van wat er door Formenooy verklaard is, hebben gezegd. Mocht het zo ver komen, dan 'zouden wij te doen krijgen met een ernstig delict, nl. meined, hetgeen door geen der beide partijen gewenst kan worden.' Feyenoord zal enkele weken later bij de bond wel nog op het vorderen van de eed bij meer personen aandringen, maar daarna blijft het stil.

De kwestie zet de verhoudingen tussen Sparta en Feyenoord op scherp dat jaar, ook al is er uiteindelijk officieel niets onwettelijks gebeurd. Maar stel dat Formenooy inderdaad geen café heeft gekregen, zoals wel gesuggereerd is. En stel dat hij ook niet is overgestapt vanwege de baan die een broodbakker hem in die periode aanbood (en die hij accepteerde). Wat zijn dan zijn mogelijke beweegredenen geweest voor zijn overstap? Ten eerste was hij als klein jongetje natuurlijk al fan van Sparta,

eigenlijk wilde Okkie daar voetballen. En hij had nu bij Feyenoord bewezen dat hij goed kon voetballen. Wat mogelijk ook meespeelde, was dat in februari, dus lang voordat Formenooy de overstap bekendmaakte, er openlijk flink wat kritiek op zijn speelstijl was geuit. Clubblad De Feijenoorder schrijft: ‘Met zijn handigheid en meesterschap over den bal, waardoor hij telkens 3 of 4 tegenstanders naar zich toelokt, kon hij z’n spel heel wat nuttiger maken, wanneer hij op den juisten tijd naar binnen wist over te geven (...). Al dat gegoochel en gedraai is heel mooi om te zien, doch productief is het geenszins.’

Wat vond Ok Formenooy eigenlijk zelf van deze hele kwestie? Gelukkig is hij er later op terug gekomen. In 1964 zou hij, staand in zijn sigarenwinkel op de Schieweg, er als volgt op terugkijken: ‘Ik herinner me het natuurlijk allemaal nog best, maar ik heb nooit het gevoel gehad dat ik die wedstrijden slechter speelde dan anders, ik heb gespeeld zo goed ik kon en nou ja, sabotage is natuurlijk helemaal onzin...’

SPARTA VOELT NIETS VOOR HET VOORSTEL

Het gedoe rond Formenooy wil niet zeggen dat Sparta en Feyenoord niet vaker tegen elkaar kunnen voetballen. Het was zowel het publiek als de beide penningmeesters zo goed bevallen toch? In de maand nadat de competitie in 1923 is afgelopen, stuurt Feyenoord dan ook al een uitnodiging naar Sparta met het verzoek om een vriendschappelijke wedstrijd tegen elkaar te spelen. Sparta gaat daar niet op in ‘daar teveel tegen elkander spelen de publieke belangstelling zou doden’.⁴⁸ De secretaris van Sparta heeft tijdens het schrijven van de no-

tulen zelf het woord ‘te veel’ onderstreept, om maar eens te benadrukken dat dat echt de reden was. Maar waarom zou hij precies dat woord onderstrepen? Heeft Sparta daadwerkelijk het idee dat er teveel tegen Feyenoord wordt gespeeld? Of is er misschien meer aan de hand, maar wil men niet de ware reden van de afwijzing bekend maken?

Het lijkt erop dat dat laatste het geval is. Een half jaar nadat Feyenoord om de vriendschappelijke wedstrijd heeft gevraagd, doet de RVB hetzelfde. De voetbalbond wil een ‘Kampioenschap van Rotterdam’ organiseren en vraagt aan Sparta om daaraan deel te nemen. Dat doet Sparta niet. De secretaris geeft deze keer een andere reden: ‘Waar de tegenwoordige verhouding tusschen de clubs, vooral tegen onze vereniging allesbehalve vriendschappelijk is, voelen wij niets voor dit voorstel.’⁴⁹

RUZIE RONDOM DE STEDENWEDSTRIJD

De clubs – enkele jaren eerder leenden ze nog spullen uit aan elkaar om toernooien te organiseren – vertrouwen en gunnen elkaar nu niets meer. Dit wordt extra pijnlijk zichtbaar rondom de organisatie van de ‘stedenwedstrijd’.

Al vele jaren organiseert Sparta namens de RVB de stedenwedstrijd tegen Amsterdam. De Rotterdamse clubs staan in die wedstrijd de beste spelers af om het op te nemen tegen een andere stad. Door allerlei redenen is de stedenwedstrijd afgelopen jaren vaker niet dan wel doorgedaan. In 1923 staat er wel weer een op het programma. En deze keer weigert het Feyenoord-bestuur daaraan mee te werken. Het bestuur

1928

SPARTA WINT MET 3-0 VAN FEYENOORD DOOR DOELPUNTEN VAN OUD-FEYENOORDERS FORMENOV, WEBER EN PRINS.

schrijft dat er ‘van den Sparta-aanhang een ondervinding werd opgedaan, dat zij er op uit is op meer dan eigenaardige wijze spelers van onze vereeniging te verkrijgen, voor ons gebaseerd op het geval-Formenoy.’ Na een goed gesprek met de RVB, Sparta en de voetbalclub VOC (die ook ontevreden is over de organisatie) is de lucht geklaard: de Feyenoord-spelers gaan toch meedoen. Maar dan komt het VOC en Feyenoord ter ore dat de helft van de opbrengst naar Sparta gaat en de andere helft naar de RVB. Volgens Feyenoord heeft Sparta de hulp van de RVB ingeroepen, alleen maar ‘ter formeering van een elftal, waaraan werd vastgekoppeld de conditie, dat den RVB en Sparta elk de helft der recette werd toegewezen.’ VOC stelt Sparta en de RVB een ultimatum: de kwestie dient spoedig opgelost te zijn. Dat moet goedkomen: er staat nog één overleg tussen de drie clubs en de RVB op de agenda. Feyenoord-voorzitter Weber kan door familieomstandigheden dit overleg niet bijwonen. Men komt er wel tot een oplossing: 80% van de recette gaat naar goede doelen in Rotterdam. Een oplossing waar Feyenoord zich wel in moet kunnen vinden. Maar dat doet ze niet. In een ingezonden brief schrijft Feyenoord: ‘Was dus in laatste instantie deze kwestie geheel buiten ons bestuur afgehandeld, tot overmaat van smart kwamen wij tot de conclusie, dat één der RVB-bestuursleden telegrammen aan onze spelers had gericht, waarbij valschelijk de naam van onzen voorzitter als afzender (Weber-Feijenoord) was genoemd. Onze secretaris heeft dan ook Zondags vroegtijdig medegedeeld, dat onze spelers niet zouden medespelen als gevolg van de bovenomschreven meer dan absurde handelingen.’⁵⁰

Communiceren lijken Sparta en Feyenoord in die dagen bij voorkeur via de krant te doen. Wanneer Sparta het bericht van Feyenoord leest, stuurt ze naar de redactie van *Sportrevue 't Stadion*: 'Het betoog wordt zeker interessant gemaakt door de daarin voorkomende aantijgingen (...) maar het toont overigens slechts aan tot welke dwaze en onsportieve handelingen men komt, indien men zich, zoals de openhartige bekentenis luidt, slechts laat leiden door de bedoeling eene andere Vereeniging te willen dupeeren.' Sparta-voorzitter Overeijnder krijgt een hele pagina de ruimte om op de kwestie in te gaan.⁵¹ Dit toont aan hoezeer de media ook al in deze tijd smullen van gedoe binnen het voetbal.

De strijd tussen de besturen van de clubs laat uiteraard ook de supporters niet onberoerd. De historicus Jan Oudenaarden heeft een mooi inkijkje gevonden in de verhouding tussen Sparta en Feyenoord en de supportersbeleving in dat jaar (1923). Aan het woord is de Sparta-speler Jan Oosthoek. Deze middenvelder is winkeleigenaar op Katendrecht en woont er ook zelf: 'We woonden midden tussen de Feyenoorders in. Je begrijpt dat het ze niet lekker zat dat ik in Sparta speelde. En toen we die eerste wedstrijd gewonnen hadden, vroegen ze aan me in de winkel: Speel je zondag weer mee? En ik steeds maar zeggen: welnee, ik ben geblesseerd. Je had ze moeten horen toen ik het veld op kwam. En hier, m'n vrouw, die kon niet eens gewoon naar het veld van Feyenoord aan de Dordtsestraatweg gaan. Onze penningmeester, Schreuder heette die, kwam ze halen in zo'n grote slee van een wagen. Die was vroeger nog van Koningin Wilhelmina geweest. En dan gingen ze met geblindeerde ramen naar het veld. Anders

1928

VIJF MANNEN WORDEN OPGEPAKT VOOR FRAUDE MET TOEGANGSKAARTEN VAN SPARTA EN FEYENOORD.
VOOR IEDERE GROTE WEDSTRIJD HEBBEN ZIJ GEDURENDE MINIMAAL EEN JAAR 200 KAARTEN BIJGEDRUKT
EN AAN DE MAN GEBRACHT.

waren ze bang, dat de ruiten van de auto ingegooid werden. Nou man, dat was een tijd. En een feest dat we gevierd hebben toen we ook die tweede wedstrijd wonnen. Maar eh, d'r werd altijd sportief gespeeld. Hard, fel, maar niet gemeen.⁷⁵²

VERPLICHTE VORSTENOPHEMELARIJ BIJ SPARTA

In de herfst van 1923 lijkt er in navolging van de kwestie Formenoij bijna een 'kwestie Zuidam' te ontstaan. Dat is althans de vergelijking die een columnist van het blad *De Sport* maakt, maar waar lang niet alle lezers het mee eens zijn (te zien aan flink wat ingezonden brieven in *De Sport*). De speler in kwestie is Jan Zuidam, die sinds 1921 voor Sparta uitkomt.

Als onderdeel van de feesten rondom het 25-jarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina speelt Sparta een paar vriendschappelijke wedstrijden. Zuidam laat in de socialistische krant *Voorwaarts* een brief plaatsen waarin hij uiteenzet het belachelijk te vinden om onder de Sparta-vlag verplicht mee te moeten doen aan vorstenophemelarij.⁵³ Dit zet kwaad bloed bij een aantal koningshuisgezinde ploeggenoten. Er duiken vanaf dat moment geruchten op in de media over een mogelijke transfer, maar daar blijft het bij.

Zuidam, van beroep is hij metselaar, heeft die zomer ook op zijn werk een akkefietje met de baas. Hij vraagt bij enkele Sparta-bestuursleden om juridisch advies en die verwijzen hem naar een advocaat, tevens oud-bestuurslid van Sparta. Het proces en het hoger beroep worden verloren. De advocaat stuurt na afloop de rekening van alle onkosten aan Zuidam. Dit komt voor hem als een volslagen verassing binnen: Zuidam wist niet dat

hij een rekening hiervoor zou krijgen. Om die reden stapt hij naar de bestuursleden van Sparta, die weigeren de rekening voor hem te betalen.⁵⁴

Eind september is er duidelijkheid: Zuidam is definitief uitgekeken op de sfeer en het type mensen bij Sparta. Hij gaat de club verlaten. Het opstappen heeft met meer dan alleen de financiën te maken. Hij zegt zijn lidmaatschap van Sparta op, ‘omdat hij zich in deze vereniging niet thuis gevoelde. Meerdere malen was hem gebleken, dat zekere opvattingen van hem alleen werden geduld omdat hij speler was, hetgeen hem steeds tegen de borst stuitte. Ten overvloede werd dit in een rede van den heer Van den Ende, - eere-lid van Sparta – aan den maaltijd na den Zilveren Bal bevestigd en besloot hij toen definitief voor Feijenoord te gaan spelen.’⁵⁵

Jan Zuidam speelt eind september 1923 al zijn eerste wedstrijd voor Feyenoord. In de maanden daarna is hij vrij regelmatig afwezig of is hij niet fit en speelt dus langere periodes niet. In januari 1925 verlaat hij om onduidelijke redenen de club alweer.⁵⁶

1929

DE POLITIE IS JE BESTE VRIEND. HET IS ZÓ WARM TIJDENS DE KAMPIOENSCOMPETITIEWEDSTRIJD OP HET KASTEEL, DAT DE POLITIE MET EMMERS RONDLOOPT EN DORSTIGEN VAN EEN SLOKJE WATER VOORZIET.

DE DERBY DOOR DE OGEN VAN: GERARD MEIJER

EEN FEYENOORDER OP HET ROOD-WITTE MANNENDINER

Hij staat in 1963 naast de Feyenoord-selectie op de kade in Lisbon, wanneer de schepen *De Grote Beer* en *De Waterman* vol met supporters aanmeren. Hij staat op het veld bij de Europacupfinales van Feyenoord in 1970, 1974 en 2002. En ook bij de kampioenswedstrijden en huldigingen van 1961, 1962, 1965, 1969, 1971, 1974, 1984, 1993 en 1999 is hij onderdeel van de feestvreugde omdat hij een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de successen van Feyenoord. Het is niet voor niets, dat hij bij het honderdjarig bestaan van Feyenoord in 2008 door de supporters tot de grootste Feyenoorder van de eeuw wordt uitgeroepen. Zijn naam: Gerard Meijer.

In 2009 neemt hij na vijftig jaar trouwe dienst als masseur en verzorger afscheid. Altijd heeft hij klaargestaan voor iedereen, bood hij een luisterend oor, gaf hij advies. Iedereen is vol lof over Meijer, die nooit iets uit de kleedkamer naar de openbaarheid heeft gebracht. Wie Meijer zegt, zegt Feyenoord. Bij zijn afscheid wordt de stadiontribune – het deel van het stadion waar de fanatiekere aanhang zit – hernoemd. Vanaf die dag spreekt iedereen over de Gerard Meijer Tribune. Wanneer hij na zijn laatste wedstrijd symbolisch met een helikopter wordt opgehaald, zwaait een volle Kuip de 74-jarige verzorger uit. Nooit zullen ze hem meer met zijn handdoekje boven z'n hoofd zien zwaaien.

Maar echt afscheid nemen doet Meijer niet. Nog altijd is hij meerdere dagen per week in het stadion aanwezig en ook op wedstrijddagen voert hij taken voor de club uit. Wie niet beter weet, denkt dat Meijer van huis uit Feyenoorder is. Toch is Meijer opgegroeid als Spartaan. Hij komt pas op zijn 24^e jaar bij Feyenoord te werken. Meijer vertelt hoe hij bij Feyenoord terecht kwam: 'Ik heb bij het bekende massage-instituut Wijburg mijn massage- en pedicureopleiding gehad. In mijn vrije uurtjes ging ik nog wel eens bij meneer Wijburg werken. Zijn zoon was toen verzorger bij Feyenoord. Ik kwam bij hem in z'n kantoor en hij zei: "Mijn zoon gaat weg bij Feyenoord. Jij bent nu de eerste die het weet. Als je het wilt moet je solliciteren, misschien dat je kans hebt." Dat vond ik goed, dus ik solliciteren. Maar ik heb niets meer gehoord vervolgens. Toen de competitie bijna begon, was er een oefenwedstrijd tegen Lokomotiva. 's Morgens werd ik bij de directeur van mijn werk naar zijn kantoor geroepen: "Meneer Meijer, telefoon voor u. Een meneer van Feyenoord." Was Phida Wolff aan de lijn, die vroeg of ik de zoon van Teun was. Dat klopte. Hij zei: "We hebben een probleem. We zijn helemaal vergeten jou te vragen om te komen vanavond. We hebben een oefenwedstrijd en geen verzorger." Dus ik zei dat ik zou komen en vroeg hoe het met de spullen zat. "Ik weet niks van spullen, ik zal wel [de terreinmeester] Jaap Barendregt vertellen dat je komt." Toen ik op mijn scootertje aankwam bij het stadion vroeg Jaap direct of ik Gerard Meijer was. Hij bracht me naar de kleedkamer, zei dat er een koffer met kleding stond en dat hij verder ook niets wist van verzorging. Ik wilde namelijk weten of er nog verzorgingspullen ergens stonden. Ik zag alleen maar ouwe

troep in de massageruimten staan. Maar ik had zelf een tas met spullen meegenomen: verbandmiddelen, tapes, olie, alles had ik bij me. Ik ging in de kleedkamer alles netjes neerleggen en toen kwamen de spelers binnen. Ik kende er een aantal al want mijn vader en ik hebben allebei in een boksschool gewerkt en daar kwamen ze weleens kijken bij het boksen: Cor van der Gijp, Coen Moulijn, Henk Schouten. Ik was toch al een beetje bekend met ze. Na de wedstrijd vroeg manager Guus Brox of ik even met hem wilde meelopen. Ik moest de kleedkamer uit, hij wilde even met de jongens praten. Na nog geen twee tellen ging de deur weer open en mocht ik weer binnenkomen. Hij zei: “Je mag als verzorger beginnen en jij bepaalt zelf wanneer je weer weggaat.” Met andere woorden: als je je werk goed doet, dan blijf je. Als je het niet goed doet, ga je weg. Ik wist toen niet dat ik dat werk vijftig jaar zou blijven doen. Dat was mijn entree bij Feyenoord.’

In zijn eerste jaren bij Feyenoord volgt Meijer ook de club waarbij hij opgroeide, Sparta, nog actief. Meijer: ‘Ik heb een mooie, heel leuke tijd gehad bij Sparta. Ik ben veel met Spartanen op blijven trekken, maar het vervelende is: op een gegeven moment ben je *die Feyenoorder*. Dan zien ze je echt als een Feyenoorder, terwijl ik toen nog echt geen echte Feyenoorder was. Ben ik inmiddels natuurlijk wel geworden, maar er zijn periodes geweest dat je natuurlijk echt nog iets voor Sparta voelt. Ik heb nooit de confrontatie gehad als Spartaan dat ik Feyenoorder werd. Ik vind wel dat je als Feyenoorder op Spangen vaak met een scheve nek aangekeken wordt. De meeste Spartanen vinden je helemaal niet aardig. Dat klinkt misschien lullig, maar het is de realiteit. En andersom is dat

RUUD GULLIT WORDT DOOR GERARD MEIJER WEER OPGELAPT. VAN LINKS NAAR RECHTS: RON VAN DEN BEG, JOHN DE WOLF EN LOUIS VAN GAAL (NOVEMBER 1983).

veel minder. Hier zijn ze veel acceptabeler naar Spangen toe dan Spangen naar het Stadion. Een Spartaan kwam vroeger echt niet in het stadion van Feyenoord, echt niet! Dat is allemaal aan het veranderen en dat is maar goed ook.'

Dat Meijer als Spartaan opgroeit is niet verwonderlijk. Meijer: 'Op een gegeven moment had ik verkering met een meisje uit Spangen. Sparta lag me aan het hart, ik woonde vlakbij, bij het Mathenesserplein. Als je de brug over liep dan zat je in Spangen. En ik had heel veel vriendjes die bij Sparta voetballen. Dan gaat het een beetje vanzelf he? Ik was vijftien, zestien jaar toen ik de overschrijving van mijn eerste club Dindua naar Sparta heb aangevraagd. Ik heb er net tegen de top aan

gevoetbald. In alles wat ik aan sport gedaan heb, kon ik net de top niet halen. Een probleem heb ik er nooit van gemaakt want de sportbeoefening zelf heb ik altijd heel fijn gevonden. Bij Sparta voetbalde ik in de B2, B1, A2, A1. Ik heb nog met Tinus Bosselaar gevoetbald, Andries van Dijk in de goal. Met Puck de Vries, Joop van Dijk. Ik ben al die namen een beetje kwijt inmiddels. Ik zat er net tegenaan.'

Naast voetballen, gaat Meijer bij Sparta ook honkballen. Die wedstrijden worden in Meijers tijd nog op het hoofdveld van Sparta, op het Kasteel, gespeeld. Hij is niet zo goed in de bal slaan, maar hij kan wel goed lopen. Op zijn snelheid weet Meijer steeds honken te stelen en binnen te komen. Met de honkbalploeg worden steevast de wedstrijden van het eerste voetbalelftal van Sparta bezocht. De jonkies staan op de Kasteeltribune, wat in die tijd nog de korte zijde achter één van de doelen is. Wanneer ze ouder worden, mogen ze van de clubleiding ook voor de eretribune op de lange zijde staan. Meijer: 'Ik deed toen ook al een beetje verzorgen in die tijd, dus ik had altijd mijn verzorgingspullen bij me. Dan zeiden ze bij mijn honkbalteam: "Die Meijer die moeten we erbij houden want dan hebben we er ook een verzorger bij." In die tijd had je eigenlijk nog helemaal geen verzorging bij dat soort teams, heel anders dan tegenwoordig. Ik heb trouwens ook nog een blauwe maandag gecricket bij Sparta. Dat was niks voor mij, duurde veel te lang. Na een uur of anderhalf gaan ze tea'en.' Sportiviteit is voor Meijer een essentieel onderdeel van de sport. Je hebt je tegenstander nodig, dus je moet goed met hem omgaan. Zelfs in 2018 zoekt Meijer nog steeds voorafgaand aan de wedstrijd de scheidsrechter op om een handje te geven.

En wanneer hij bij een andere club op bezoek komt, schudt hij de handen van de aanwezige bestuursleden. Een kwestie van fatsoen. Het stoort hem dan ook wat er in 2016 gebeurt, wanneer Sparta en Feyenoord voor een goed doel een oefenwedstrijd tegen elkaar spelen. Meijer: ‘Vooraf hadden we in een café een bijeenkomst met wat radio en tv om de wedstrijd te promoten. Dus ik kom samen met Ben Wijnstekers dat café binnen en er zit daar al een groep van Sparta. De man die ging interviewen, zei dat hij eerst mij en Bennie ging doen. “Dan ga ik weg” zei een Spartaan. “Als die Feyenoorders hier zo blijven zitten, dan voel ik me niet meer op mijn gemak.” Ik zei dat hij een lul was, want ik heb godverdorie m’n jeugd doorgebracht op Spangen. “Ja, dat zeggen ze allemaal.” Ach, bekijk het dan maar, zó kinderachtig. Echt belachelijk.’

Het incident voorafgaand aan de oefenwedstrijd is niet de eerste keer dat Meijer wordt aangevallen op zijn rol bij Feyenoord. Meijer heeft in het verleden wel vaker te maken gehad met Spartanen die hun aversie jegens Feyenoord lieten blijken. Meijer: ‘Ik ben een keer uitgenodigd bij het Rood-Witte Mannendiner. Peter Bonthuis was een vriendje van mij en die zat toen in de leiding bij Sparta. Hij nodigde me uit, dus ik zei dat ik zeker wist dat er mensen zouden zijn die tegen mij gingen schelden. “Ja hoor, dááág” zei Peter. Dus ik kom binnen in het gebouw, het diner zou bovenin bij Engels naast het station zijn. In de hal bij de lift hoor ik: “Maar met die vent gaan we niet in de lift staan.” Een aantal mensen stond daarbij en ik dacht dat die vent een geintje maakte, weet je wel. Ik vroeg wat hij zei en hij reageerde: “Maar ik ga niet met jou in de lift staan, ik ga niet met een Feyenoorder in de lift.” Dus ik zei

dat-ie dat lekker zelf moest weten, maar dat ik wel nog zou gaan vertellen wat er aan de hand is! Dus de avond begint en nadat Bonthuis zijn inleidingswoord deed, vroeg ik of ik ook even iets mocht zeggen. Ik dat podium op en iedereen keek naar mij toen ik begon: “Ik word hier benadeeld door mensen die denken dat ik niks te maken heb met Sparta. Ik werd heel lelijk aangekeken, heel lelijk ontvangen zojuist. Niet door allemaal, maar wel door een paar. Het bevalt me niks. Zal ik jullie eens wat vertellen mijne heren, ik heb gevoetbald bij Sparta. Tinus Bosselaar, klopt dat?” “Ja,” zei de aanwezige Tinus. “En ik heb gehonkbald, met Cees de Bruin onder andere.” Cees stond op en bevestigde dat. Ze waren allemaal doodstil. Dus ik zei: “Verder wil ik het er niet meer over hebben. Maar als ik zondags kijk naar de voetbal, wil ik altijd weten wat Sparta gedaan heeft. Nog steeds, dus alsjeblijft laat me met rust en heb het respect voor iemand die ook bij Sparta heeft gezeten, maar nu bij Feyenoord zit. Feyenoord is nu mijn leven, daar verdien ik nu mijn centen, maar hier ben ik opgegroeid en liggen m’n roots.” Het was echt doodstil toen joh. En kreeg ik een groot applaus. Ja, dat was heel leuk!

Over de derby heeft Meijer ook een analyse. Meijer: ‘Wij zijn natuurlijk groter gegroeid dan Sparta, financieel sterker geworden. Die ontwikkeling is bij ons veel verder doorgegaan dan bij Sparta. Vooral de laatste jaren heeft Sparta veel tegenslag gehad omdat dingen niet lukten. Zo zijn ze best lang bezig geweest om terug te komen in de eredivisie. Het was iedere keer net niet. Wij hebben dat niet gehad en hebben altijd een streep voor gehad op Sparta. Dat kan voor Spartanen wel vervelend zijn. Maar wat echt vervelend is, is dat de wedstrijd niet meer

is zoals vroeger. Het was toen veel heftiger dan nu. De tijd dat Wim van der Gijp bij Sparta en Cor van der Gijp bij Feyenoord speelde. Dat waren pittige wedstrijden, dan ging de vlam in de pan. Het is altijd strijd geweest tussen de clubs, maar het is de laatste jaren wel wat minder geworden. Het blijft altijd wel een aparte wedstrijd, maar het is niet meer wat het vroeger was. Vroeger had je écht een derby, dat is niet meer, dat is over. Ik moet zeggen dat wij, wij als club Feyenoord, liever op Woudestein spelen dan op het Kasteel. Hoewel het allebei kunstgrasvelden zijn. Wij vinden het bij Excelsior toch gezelliger om te zijn. Het is niet meer de derby die het vroeger was. Misschien als Sparta weer beter gaat voetballen, dat je dichter bij elkaar gaat staan, maar het verschil is nu te groot helaas.'

DATUM INTERVIEW: 1 DECEMBER 2017

CV Gerard Meijer

GEBOREN: 12 AUGUSTUS 1935

CLUBS ALS VERZORGER: FEYENOORD (1959-2009)

NA ZIJN ACTIEVE PERIODE: AMBASSADEUR VAN FEYENOORD

DE DERBY DOOR DE OGEN VAN: GERARD DE NOOIJER

‘HET SHIRT DRAGEN TOTDAT JE ERBIJ NEERVALT. DAT IS EIGENLIJK WAT SPARTA VOOR MIJ BETEKENT.’

Vrijwel alle voetbalsupporters in Nederland kennen de gebroeders De Nooijer. Vertel op een willekeurige plek in Nederland dat je ‘de voetballer De Nooijer’ bent tegen gekomen en er is altijd wel een vriend, tante, opa of ouder die vraagt: ‘Die van die tweeling van Sparta? Dennis of Gérard?’ Beide spelers doorlopen de jeugdopleiding bij Sparta en blijven bij Sparta voetballen gedurende het grootste deel van hun carrière. Maar alleen Gérard zou ook nog bij Feyenoord terecht komen.

Gérard weet nog goed hoe in zijn jeugd het avontuur bij Sparta begon. De Nooijer: ‘Mijn broer Dennis was topscorer bij zijn club, Souburg. Danny Blind, die hier ook vandaan komt, had een tip gegeven aan Sonneveld en Verbeek. Die zijn toen wezen kijken en wilden Dennis wel hebben. Maar Dennis wilde alleen als ik mee zou gaan. Zodoende zijn wij samen bij Sparta terechtgekomen, eerst in de A1-jeugd. Ik was toen denk ik achttien jaar. Op amateurbasis zijn we begonnen, we hadden wel eerste klas treinkaarten. Dat was natuurlijk wel relaxt reizen, ook al was het ruim anderhalf uur, zowel heen als terug, dus mijn opoffering naar de club toe was wel heel groot natuurlijk. En

toen kreeg ik er nog niks voor want mijn eerste contract sloeg helemaal nergens op. Maar ik ben blij dat ik er mijn opleiding heb gehad. Ik kom van Zeeland en had nog nooit een tram gezien. Dan kom je voor het eerst met het openbaar vervoer in Rotterdam, rij je met de tram de Kruiskade op.... Daar heb je dan een wereld, die had ik in Zeeland niet... Echt niet!’

De Nooijer heeft fijne herinneringen aan zijn trainers Cees van de Munnik en Jan Nijman. Met Nijman heeft hij meerdere jaren gewerkt. Nijman gelooft echt in de twee broers, hij is daarvoor een heel stabiele factor voor Gérard. De Nooijer maakt zijn debuut voor Sparta 1 in een vriendschappelijk duel. De Nooijer: ‘We hadden een toernooi met Sparta, SSV en Excelsior. Ik moest voor het eerst invallen. Er zijn beelden van, ik denk TV Rijnmond. Ik val in en loop het veld in, het was een corner. Die corner komt en ik wil hem wegschieten. Maar ik raak hem verkeerd en die bal ligt in de eigen goal! Dat was mijn eerste actie voor het eerste elftal van Sparta.’ De Nooijer kan er jaren later hard om lachen. Hij vervolgt: ‘Sinds het jaar na mijn debuut ben ik er bijna nooit meer uit geweest. Ik ben wel nog een jaar geblesseerd geweest, mijn kruisband was afgescheurd. Nul wedstrijden gespeeld: ik heb er echt een jaar over gedaan om terug te komen. Ik ben wel goed teruggekomen, want ik heb daarna heel weinig wedstrijden meer gemist tot aan 1998.’ De Nooijer heeft goede herinneringen aan de mensen met wie hij heeft samengewerkt bij Sparta. Hij noemt Houtman een fantastische collega. Van der Gijp heeft hij ook nog even mee-gemaakt, hoewel die toen al in de nadagen van zijn carrière zat. Broer Dennis is er ook altijd bij. Wat hebben ze hard gelachen in de kleedkamer. De Nooijer: ‘Toen ik als jonkie bij de selectie

kwam had je Robin Schmidt en Piet Wijnberg. Dat waren echt gasten waar je tegenop keek omdat jij uit de jeugd kwam. En dan Mike Snoei: ik ging op zijn plek spelen. Toen merkte ik ook echt wat professioneel voetballen inhield, want toen merkte ik ook hoe spelers gingen reageren op jou. En ik heb goede keepers gehad zeg: Metgod, De Goeij, Kooiman.’

In de jaren negentig traint Sparta op Rotterdam-Zuid. Aan deze tijd heeft De Nooijer zijn beste herinneringen, de sfeer binnen de spelersgroep was uitstekend en er werd op het veld gepresteerd. De Nooijer: ‘Bij Sparta konden we niet meer trainen. Vroeger deden we dat naast het stadion, dan rook je de Van Nelle. Het oude stadion was dat nog. Als het dan een beetje regende was het totaal ontraint, maar het waren wel de leukste trainingen, juist omdat het regende. Je had toen nog geen kunstgras. In de modder glijden, dat vond ik heerlijk man! Maar dat ging niet meer omdat ze een park gingen aanleggen bij het Kasteel. We hebben met Sparta toen ook nog bij Velox getraind, bij Xerxes. Overal wel een beetje, maar op één plek hadden we voor ons gevoel echt ons eigen complex. We noemden dat terrein *Spartanello*. Wij trainden daar bij een amateurclub langs een dijk. Bij Oud-Charlois was dat, op Zuid. Haha, het zag er niet uit daar langs het spoor!’

Tijdens De Nooijers Sparta-periode is er een hoog verloop onder de trainers. Hij werkt onder meer met Rob Baan, Han Berger, Hans van der Zee en Henk Ten Cate. De Nooijer: ‘En Jacobs heb ik ook gehad, dat was een topjaar. Zijn we zesde of zevende geworden geloof ik. Dan keek je naar buiten – ik zweer dit je. We waren full-profs. Maar er waren ook spelers die kwamen later, die waren semi-prof. Maar wij als full-profs moesten natuur-

lijk ook 's ochtends trainen. Nou ja, trainen: hij keek dan naar buiten, zag slecht weer en zei dan: "Blijven jullie maar lekker binnen." Of we gingen tennissen. We speelden dat jaar wel echt fantastisch. Bij Jacobs vond ik zijn besprekingen en zijn manier van coachen echt top. Het was een goed jaar.'

Wanneer je De Nooijer vraagt om leuke anekdotes, dan krijg je ze ook. Breed lachend vertelt hij: 'We hebben eens in Glenn Helder zijn auto een haring gestopt. Elke keer als hij dan zijn airco aanzette, drie of vier weken heeft dat geduurd, kwam er een stank! Hij kon het niet vinden, tot hij er klaar mee was en naar de garage ging. Goeie gozer zeg, Glenn was echt een leuke jongen. En zo waren we met meer. Sandell, met zijn uitschuifbare benen. Heb hem veel vervloekt, omdat-ie de bal altijd weer inleverde bij de tegenstander. Als we gespeeld hadden bleven we meestal lang hangen. Gingen we daarna nog de stad in, dat was echt fantastisch. De groep was er echt naar. We hadden een bad en daar konden we ook echt lang in blijven zitten. Daarna weer lang in het spelershome hangen, sponsors kwamen erbij. Het was echt gezellig, de scheidsrechter mocht in die tijd ook nog blijven. Sparta was echt een soort van familie, iedereen wilde erbij zijn. Heel veel dezelfde mensen die je steeds tegen blijft komen. Echt een soort van familieclub die in je hart blijft zitten.'

De Nooijer: 'Bij Sparta was het nooit rustig he? Veel trainers, veel spelers. Er kwamen talenten uit Afrika, maar die hadden dan soms niet eens voetbalschoenen. Dan moest dat nog geregeld worden. Charles van der Steene, de commercieel manager, kwam de bus in en zei: "We hebben nu echt een topdeal gemaakt. Het is beter dan Nike, beter dan Adidas." Dus wij krijgen die voetbalschoenen, het merk heette Quaser. Nou....

Het was nog nooit zo slecht geweest, haha! Dat is misschien wel typisch Sparta: ze hadden weinig geld toen en alles waar ze toen geld aan konden verdienen was welkom. Maar dat materiaal was echt verschrikkelijk.'

Het is juni 1997. Gezelligheid kent geen tijd en gezellig is het bij Sparta. Veel spelers zijn dan ook aanwezig op het bruiloftsfeest van hun trainer, Dolf Roks. De Nooijer is ook van de partij en herinnert zich nog goed de gevolgen voor de wedstrijd de dag ná de bruiloft: 'Het was de laatste wedstrijd van het seizoen, thuis tegen RKC. We stonden toen negende of achtste denk ik. Roks die trouwt dus op een vrijdag, een domme datum, want iedereen was er en hij had een band uitgenodigd. Die band was echt niks, maar we hebben er daarna wel nog een groot feest van gemaakt. Maar de volgende dag moesten we dus nog tegen RKC. En verliezen we met 1-3. Metgod nam die dag apart afscheid: hij pakt die bal, klapt naar het publiek en loopt zo naar binnen toe. Helemaal uit zichzelf. Maar wat denk je dat dat verlies met 1-3 de club kostte? Vier ton. Vierhonderd-duizend gulden! Want je krijgt altijd meer geld wanneer je als club hoger op de ranglijst eindigt. En wij zakten naar plaats twaalf, we pleurden zo een paar plekken naar beneden. Dat soort verhalen blijven je wel bij.'

De Nooijer: 'Ik heb in die tijd vaak als linksback tegen Tau-ment gespeeld. De meeste van de vele wedstrijden die ik tegen Feyenoord heb gespeeld, waren trouwens verliespartijen.' In de jaren negentig wint Sparta namelijk maar twee keer van Feyenoord. Beide keren staat De Nooijer op het veld. Met name de tweede overwinning is volgens De Nooijer een hoogtepunt voor zowel hemzelf als voor Sparta. De Nooijer: 'De eerste

competitiewedstrijd dat seizoen wonnen we met ik geloof 3-2 en toen kwam de halve finale van de beker. Dat was voor ons eigenlijk al de finale. Toen wonnen we in de verlenging, golden goal. Ik gaf toen die pass op Dennis en hij scoorde. Feyenoord lag uit de beker, Dennis trok z'n shirt uit en wij hadden gewonnen!' Voor de gebroeders De Nooijer was dit moment, dat elders in het boek (vanaf pagina 332) de aandacht krijgt die het verdient, extra uniek. Niet alleen omdat de ene broer een assist gaf op de andere broer, maar ook omdat hun overgang naar Feyenoord een jaar eerder om mysterieuze redenen niet door is gegaan. De Nooijer: 'We hebben het jaar ervoor gesproken met Feyenoord, met voorzitter Van den Herik. Dat was bij BMW hier in Dordrecht. We kregen daarna een aanbieding en wij konden en wilden die ook gaan tekenen. Maar in één keer werd dat teruggetrokken. Dat was heel apart. Anders hadden we met z'n tweeën al bij Feyenoord gespeeld dat seizoen. Maar die aanbieding werd dus in één keer ingetrokken. Het vreemde was dat er toen wel in één keer drie Argentijnen kwamen later dat seizoen. Ik weet echt niet hoe het is gelopen. Wel dat het vreemd was, dat je zo goed als kan tekenen bij Feyenoord en dat dan je contract wordt ingetrokken door die club. Toen hebben we bij Sparta bijgetekend.'

In 1998 verlaten de broers Sparta alsnog. De Nooijer: 'Heer-evenvee zocht een verdediger en een spits. Dat was echt een stap hoger voor ons, we kwamen in een andere wereld terecht. Foppe de Haan was, samen met een aantal anderen daar, zijn tijd ver vooruit. Ik ben blij dat ik toen 27, 28 jaar was: ik was op mijn sterkst. Want qua trainingsarbeid en intensiteit ben ik gelijk een stuk omhooggegaan.'

Bij Sparta was De Nooijer gewend om Intertoto te spelen. Hij moest dan al in juni of juli vol aan de bak met zijn team tegen nietszeggende Europese tegenstanders en het liep steevast op niets uit. De Nooijer: 'Bij Heerenveen wisten we dat we altijd Europees voetbal gingen spelen. Maar dat we dan ook nog een keer als tweede eindigen en daarna zes wedstrijden in de Champions League mogen spelen: dat weet je niet van tevoren! Dat heb ik wel mooi meegepikt, Champions League is niet voor iedereen weggelegd toch?'

De Nooijer is al 33 jaar wanneer Feyenoord interesse in hem heeft. Waar de overgang in de jaren negentig plotseling stokte, lukt het nu wel. Vlak voor de winterstop verlaat hij Heerenveen, waar hij woorden heeft gekregen met Foppe de Haan. Voor het eerst gaat hij bij een andere club dan zijn broer voetballen. De Nooijer: 'Ik kon daar natuurlijk geen nee tegen zeggen, Feyenoord is gewoon de grootste club van Nederland. Met dat Legioen achter je, alles erop en eraan. Daar ga je geen nee tegen zeggen op die leeftijd. Als je daar dan mag spelen en trainen.... Een gigantische kans om zoiets mee te maken. Het was een elftal met onder meer Bosvelt, Van Wonderen, Paauwe, Lodewijks en Van Hooijdonk.' Hij komt in een succesvol elftal terecht: het elftal dat een half jaar eerder de UEFA-cup heeft gewonnen is namelijk nog grotendeels intact. Hij focust zich op zijn spel en speelt bijna alle wedstrijden in zijn eerste seizoen bij Feyenoord. Aan het eind van het seizoen maakt hij kans op zijn eerste echte prijs ooit: de KNVB-beker. Maar dat feest gaat helaas niet door: Dirk Kuijt – het seizoen daarna teamgenoot van De Nooijer bij Feyenoord – is in zijn laatste wedstrijd voor FC Utrecht in topvorm en FC Utrecht wint de finale van Feyenoord met 1-4.

De Nooijer omschrijft zichzelf als een simpele, hardwerkende voetballer. Tegelijkertijd is hij ook een voorbeeld van waar je kan komen wanneer je met heel veel passie, bevlogenheid, plezier en uitstraling je werk doet. De Nooijer: 'Ik heb het leuk gehad bij Feyenoord, het is wel jammer dat het zo laat was. Het is koffiedik kijken, maar als ik nou eens enkele jaren eerder was geweest... Nu was ik op het einde van mijn carrière en je merkt dat Feyenoord toch weer twee stappen hoger is. Feyenoord was echt zo gigantisch groot man. Alles werd onder een vergrootglas gelegd. We trainden toen naast het stadion, veel mensen kwamen altijd kijken. Alles wat je deed, wat je zei: je werd gevolgd.'

Door het voetbal ziet De Nooijer meerdere landen. Feyenoord brengt hem zelfs in Azië. Met Sparta zou hij daar nooit naartoe gevlogen zijn. De Nooijer: 'Kijk, bij Sparta ging je naar Duitsland of Engeland toe en dan speelde je tegen een tweede divisieclub. Bij Feyenoord gingen we een keer naar Celtic toe, dat was voor een erewedstrijd voor Van Hooijdonk. Gigantisch was dat man. Voor Shinji Ono zijn we naar Japan gevlogen. Speelden we ook daar voor zestigduizend man. Ono zelf was geblesseerd, hij kon maar een paar minuten meedoen. Niet normaal hoe populair hij daar was, echt leuk om mee te maken. Toen gingen we ook nog naar Zuid-Korea, maar daar was echt geen klote aan. Het was een nationale feestdag en Song die zat maar op zijn kamer de hele dag met zijn familie! Shinji die bracht ons echt overal naar toe, die liet ons alles zien in Japan. Maar Song, nee: die was niet helemaal geïntegreerd in de spelersgroep toen.' Hoe veel het voetballen bij Feyenoord ook verschilt van het voetballen bij Sparta, De Nooijer herkent één duidelijke over-

eenkomst: 'De Rotterdamse mentaliteit was hetzelfde als bij Sparta en ik hou van die mentaliteit. Ik ben daarom ook blij dat ik door mijn carrière opgegroeid ben in Rotterdam. Als ik dat in het zuiden had gedaan, was ik een heel andere speler geworden. Dat cynische, het harde, het alles tegen elkaar kunnen zeggen. Je moest gewoon voor het shirt keihard werken. En als je dat deed, dan was het al bijna voldoende.'

Toch zal De Nooijer zich altijd Spartaan blijven voelen. De Nooijer: 'Ik voel me ook veel meer Spartaan dan Feyenoorder. Dat kan ook niet anders. Ik heb zo lang bij Sparta gespeeld. Sparta heeft mij gevormd tot wie ik nu ben. Gewoon hard werken. Alles honderd procent geven, nooit opgeven. Het shirt dragen totdat je erbij neervalt. Dat is eigenlijk wat Sparta betekent. Dat shirt is fantastisch natuurlijk. Ik moet wel zeggen, dat ik in mijn carrière altijd bij clubs heb gespeeld die volksachtig zijn: Sparta, Heerenveen, Feyenoord en ook Dordrecht. Maar Sparta is wel het grootste van mijn carrière natuurlijk!'

DATUM INTERVIEW: 5 SEPTEMBER 2017

CV Gérard de Nooijer

GEBOREN: 4 APRIL 1969

CLUBS ALS SPELER: SPARTA (1988-1998), SC HEERENVEEN (1998-2002), FEYENOORD (2002-2004), FC DORDRECHT (2004-2006)

CLUBS ALS TRAINER: FC DAUWENDAELE (2009-2011), VV GOES (2012-2013), FC DORDRECHT (2013-2018)

NA ZIJN ACTIEVE VOETBALPERIODE: OPRICHTER VAN DE VOETBALSCHOOL JVOZ (JEUGD VOETBAL OPLEIDING ZEELAND), JEUGDTRAINER BIJ DALIAN ISTAR H&C FOOTBALL CLUB IN CHINA (2019-HEDEN)

NEERLAAG

We maken wat grappen om de zenuwen te drukken.
De discussies gaan over helden van vroeger
in combinatie met de Doesburgen van nu.

De kleedkamer ruikt naar de hoogste delicatessen,
want op wedstrijddagen zijn zelfs de scheenbeschermers schoon.

Op wedstrijddagen zijn de kicken gepoetst
en draag ik om mijn rechter enkel een zwart bandje,
want dat brengt geluk.

Nog voor ik mijn shirt aan kan trekken memoreren
de kleuren mij aan de allereerste keer.
De allereerste keer ROOD-WIT

De allereerste keer was een neerlaag,
maar soms is een kleine neerlaag een grote
overwinning.

Vandaag heb ik op deze kleuren gezworen.
Bij wat er ook gebeuren zal. Vandaag ben ik trots,
want ik speel voor SP-AR-TA

Gershwin Bonevacía

PERIODE VAN ONTSPANNING

De kwestie Formenoy, het organiseren van de stedenwedstrijd, de kwestie Zuidam: in de drie jaar nadat de eerste elftallen voor de eerste keer tegen elkaar spelen laait de rivaliteit op. Die rivaliteit zal nooit meer verdwijnen, maar de omgang met elkaar wordt later in de jaren twintig op bestuurlijk niveau wel weer iets vriendelijker. Eén van de redenen daarvan is dat de clubs in de jaren twintig elkaar slechts in de seizoenen 1924-1925 en 1927-1928 zullen treffen in competitieverband. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de nationale voetbalbond meerdere Eerste Klassen heeft. In totaal zijn er vijf afdelingen, waarvan de indeling regionaal verspreid is in Noord, Oost, Zuid, West afdeling 1 en West afdeling 2. Omdat er in het westen van het land veel voetbalclubs zijn, hebben de clubs dus te maken met twee afdelingen en zitten ze niet altijd in dezelfde afdeling.

Een belangrijker reden voor de afnemende spanningen tussen de clubs is het landskampioenschap van Feyenoord in 1924. Vanaf dat moment lijkt de club van Zuid echt mee te tellen – ook door de ogen van de Spartaan – en dat werkt dan ook als een kantelpunt in de relatie tussen Sparta en Feyenoord. Bij het veertig jarig jubileum van Sparta in 1928 is Feyenoord zelfs de tegenstander in de jubileumwedstrijd op het Kasteel.

EEN PRACHTIG BLOEMSTUK

In het seizoen 1923-1924 zal Feyenoord niet alleen afdelingskampioen, maar ook voor de eerste keer landskampioen wor-

den. Zestien jaar na de oprichting de beste voetbalclub van het land! Waar oudere Rotterdamse clubs voorheen vaak beter waren – met de vijf landskampioenschappen van Sparta als ultiem voorbeeld – is het nu de beurt aan de club van Zuid. Het *Hand in Hand* is er nog niet, maar zingen kunnen de mensen wel. Met duizenden tegelijk:

**Dan gaan we naar het westen,
daar gaan we Sparta pesten.
Niets meer aan te doen,
Feyenoord kampioen!⁵⁷**

Na jarenlang steeds hoger te zijn gaan voetballen, is het allerhoogste bereikt. Feyenoord is de beste van het land en daarmee zelfs voor de oudere heerenclubs een interessante tegenstander geworden om tegen te voetballen. Negen dagen al nadat Feyenoord de kampioenscompetitie afsluit, speelt ze dan ook plotseling een oefenwedstrijd tegen Sparta. Feyenoord had na het behalen van het kampioenschap een bloemstuk gekregen, zó mooi, dat het zich onderscheidde van alle andere bloemstukken. Feyenoord-voorzitter Weber vindt het dan ook gepast om de afzender persoonlijk te bedanken. Hij gaat dus op de koffie bij.... Sparta-voorzitter Overeijnder!

Tijdens de koffie geeft Overeijnder aan de strijdbijl te willen begraven en weer op sportieve wijze met Feyenoord verder te willen gaan. De krant *Voorwaarts* is bij de koffie aanwezig geweest: 'In het onderhoud werden harde noten gekraakt, doch resultaat was dat vele kwesties werden opgelost. Onder meer de zaak Formenooy kwam ter sprake en ook hierover

werd overeenstemming bereikt. Beide verenigingen zullen in het vervolg zoo sportief mogelijk tegenover elkaar staan. En mochten spelers willen overgaan van de eene naar de andere vereniging, dan zullen de besturen van te voren overleg plegen.⁵⁸ Om te bewijzen dat de animositeit geheel verdwenen is, spreken de voorzitters af dat er een duel gespeeld gaat worden. Dat vriendschappelijke duel, vier dagen later al gespeeld, zal in 2-2 eindigen.⁵⁹

Twee weken later houdt het bestuur van Feyenoord een receptie ter ere van het landskampioenschap. Het is een drukbezochte middag, met vertegenwoordigers van clubs uit alle delen van het land. Een journalist van de *Voorwaarts* is daarbij en hem valt iets op. Er is niemand van Sparta aanwezig, terwijl de problemen zouden zijn uitgepraat.... Er moet dus iets zijn... ‘Zou de toegestoken hand van de volksclub den heeren te eeltig zijn?’⁶⁰

DE BURGEMEESTER BEZOEKT FEYENOORD

Een oefenwedstrijd is leuk, maar competitiewedstrijden, dat is waar het om hoort te draaien! In het seizoen 1924-1925 treffen de clubs elkaar weer voor de competitie. Opwinding bij Feyenoord, want de burgemeester van Rotterdam, de heer Wytema, vereert de club in oktober 1924 voor het eerst met een bezoek.⁶¹ Feyenoord wint met 3-1. Het *Algemeen Handelsblad* spreekt van een record aantal toeschouwers dat de wedstrijd bijwoont.⁶² Voorafgaand aan de return in februari, voert Feyenoord de ranglijst aan en staat Sparta tweede, met nog maar enkele wedstrijden te spelen. Heel Rotterdam wil natuurlijk bij de

return aanwezig zijn, ondanks dat Sparta de toegangsprijzen flink verhoogt voor deze wedstrijd. Deze prijsopdriving maakt voor de Sparta-seizoenkaarthouders geen verschil; vooral de Feyenoorders zullen die hogere prijs moeten betalen. Bij de voorverkoop wordt er op sommige plaatsen politie-assistentie ingeroepen, omdat er een stormloop ontstaat. (Bij de eerstvolgende competitiewedstrijd tussen de clubs in oktober 1927 pakt Feyenoord Sparta terug: de losse kaartjes zijn dan opeens veertig procent duurder dan normaal.⁶³)

Er rijden op de wedstrijddag veel extra trams om iedereen te vervoeren en dat is nodig ook. ‘Nog nooit zagen wij het er zoo vol en vooral de z.g. jongenstribune bood een bijzonderen aanblik, welke nog verhoogd werd door de vele rood-witte vlaggetjes.’⁶⁴ Zelfs op de trappen van de overdekte tribune staat men dicht opeengepakt. Het is zo vol, dat de politie de trappen moet vrijmaken om burgemeester Wytéma naar zijn zitplaats te begeleiden. Sparta wint met 1-0 en er is grote vreugde op het Kasteel, de kansen op het kampioenschap zijn gigantisch gegroeid. Sparta staat nu bovenaan. Maar ook als beide clubs alles blijven winnen, zal toch Feyenoord kampioen worden.... Feyenoord heeft namelijk nog drie wedstrijden te spelen en Sparta slechts twee.⁶⁵ Dit is de stand in de competitie na afloop van die 1-0:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pt.	doelp.
Sparta	16	10	2	4	22	34–20
Blauw-Wit	17	9	4	4	22	40–26
Feijenoord	15	9	3	3	21	39–16

SPARTA - FEYENOORD 1-0. VAN LINKS NAAR RECHTS: JAAP ANDEWEG, PIET NOTENBOOM, KEEPER JOOP VERMEULEN EN OK FORMENYO (FEBRUARI 1925).

ZINDEREND COMPETITIE-EINDE

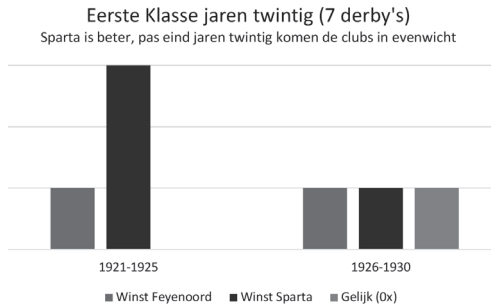
De week na de derby wint Feyenoord wel van de andere directe concurrent (Blauw-Wit, waarvoor dit de laatste competitiewedstrijd was). Feyenoord en Sparta moeten nu beide nog één wedstrijd, de club van Zuid staat bovenaan met één punt voor op Sparta. Omdat Feyenoord thuis met 7-1 van ASC (uit Leiden) heeft gewonnen, moet het met de uitwedstrijd wel goedkomen. Sparta speelt tegen middenmoter 't Gooi en wint daar met 3-2. De Spartanen zijn dus volledig afhankelijk van de uitslag in Leiden. Wát een verrassing krijgen zij te horen. De Spartanen durfden hier alleen maar van te dromen: Feyenoord is met een 3-1 nederlaag naar huis gestuurd.

1930

DE BEWONERS VAN DE HUIZEN AAN DE DORDTSE STRAAT WEG VERHUREN HUN DAKEN, PLATJES EN VERANDA'S
VOOR 1 TOT 1,50 GULDEN AAN MANNEN DIE FEYENOORD - SPARTA WILLEN ZIEN.

Terwijl de Spartanen feestvieren, zitten de spelers van Feyenoord te eten in een Leids restaurant. Middenvelder Visser herinnert zich dit later nog goed. ‘Die ongelukkige wedstrijd tegen A.S.C. in Leiden. Nummer 1 tegen nummer laatst. Nu kan men zoiets, als een waar sportman past, gelaten dragen, doch niemand zal durven beweren, dat hij na afloop in “de Vergulde Turk” met smaak z’n diner nuttigde.’⁶⁶

Met één punt meer dan Feyenoord wordt Sparta dus voor het eerst sinds de verhuizing naar het Kasteel weer afdelingskampioen. De felbegeerde titel is binnen. Het was volgens de secretaris van Sparta ‘weer een echte Sparta-manier waarop wij de leiding overnamen; want terwijl alle technici en theoretici debatteerden over een eventueel kampioenschap van Feyenoord of van Blauw-Wit, toen kwam Sparta plotseling geweldig opzetten en gingen toen met een banddikte mag ik wel zeggen nog over de eindstreep als winnaars. Die taaie volharding, tot het bittere einde, dat niet opgeven, dat verdient onze hulde.’⁶⁷ Hulde dus voor de Spartanen, maar helaas voor hen wordt het niets in de landelijke kampioenscompetitie van 1925: Sparta komt niet verder dan de derde plaats.

DE FAMILIE WEBER

Eén van de elf jongens die in 1908 de eerste wedstrijd van Wilhemina (de voorloper van Feyenoord) speelt, is Mees Weber. De rappe aanvaller blijft maar liefst veertien jaar lang bij Feyenoord in het eerste voetballen.

Johan Weber is de broer van Mees. Johan is door zijn broer Mees ook Feyenoorder geworden en is vooral bestuurlijk actief. Hij is al enige jaren secretaris in het bestuur van Feyenoord wanneer hij in 1920 voorzitter wordt. Onder zijn leiding promoveert Feyenoord naar de Eerste Klasse (1921) en wint ze haar eerste landskampioenschap (1924). De opeenvolgende spanningen begin jaren twintig tussen Sparta en Feyenoord vinden ook onder Johans voorzitterschap plaats.

Helaas voor Johan stapt zijn broer Mees in 1922 over naar Sparta. Waarom Mees dat doet is – nu we bijna honderd jaar verder zijn – onbekend. In de gedenkboeken en clubbladen uit die tijd is er niets over terug te vinden. Zelfs dé Feyenoord-geschiedschrijver Jan Oudenaarden blijft het antwoord schuldig: ‘Helaas, het is ook voor mij een raadsel. Ook zijn zoon Sjoerd, die ik er in 1997 of 1998 naar heb gevraagd, wist het me niet te vertellen. Het moet destijds voor de Feyenoord-gemeenschap een flinke schok zijn geweest. Het lijkt of het werd doodgezwegen. Zijn broer Johan was nota bene op dat moment voorzitter. Ook over de overgang van de broers Piet en Jan van Bennekum in 1918, net als Mees ook betrokken bij de oprichting van Feyenoord, is niets geschreven. Mogelijk was het de aantrekkingskracht van de oudere eersteklasser, die al een paar maal kampioen was geweest, maar dat is slechts een wilde veronderstelling. Het moet in ieder geval als verraad zijn ervaren.’

1932

DE BLOEDTRANSFUSIEWEDSTRIJD BEGINT EEN KWARTIER LATER DAN GEPLAND. DE REDEN: DE SPELERS-VROUWEN VAN FEYENOORD MOGEN IN EERSTE INSTANTIE HET STADION NIET IN, DUS DE SPELERS WEIGEREN TE GAAN VOETBALLEN.

Naast Mees en Johan is er nog een derde Weber in het spel: Jaap. In hetzelfde jaar dat Johan voorzitter wordt van de club, 1920, debuteert Jaap Weber in het eerste elftal van Feyenoord. Jaap is de zoon van een andere broer van Mees en Johan. Bijna vijf jaar lang zal Jaap voor Feyenoord blijven voetballen. Bestuurlijk gedoe rondom zijn oom Johan, de voorzitter van Feyenoord, is reden voor Jaap om Feyenoord in 1925 te verlaten.

Bij een buitengewone algemene ledenvergadering van Feyenoord in juli 1925 breekt plotseling een heftige discussie los, waarna blijkt dat er binnen het bestuur dat Johan Weber voorzit een onoverbrugbaar verschil van mening is over een bepaald vraagstuk. De voorzitter, die in eerste instantie mag blijven, wordt twee weken later gedwongen om op te stappen. Zijn plaats wordt overgenomen door Leen van Zandvliet.

Enkele dagen later, het is dan 8 augustus, speelt Sparta tegen het Dordtse DFC. Sparta heeft 'onder meer Jaap Weber van Feyenoord in de gelederen, welke speler volgend seizoen de Sparta-kleuren zal dragen.' Jaap wordt na de strijd rondom de positie van zijn oom Johan onder druk gezet door familieleden om Feyenoord te verlaten en staat al snel op de stoep bij Sparta. Daar speelt immers al meer familie.

De lijntjes naar Sparta zijn dus kort. Extra vervelend voor Feyenoord is dat Jaap ook nog eens dreigt het halve elftal mee te nemen naar Rotterdam-West. In het Feyenoord-clubblad staat dan ook dat Weber met zijn vertrek naar de concurrent 'meende ons in het hart te treffen.'⁶⁸ Gelukkig voor Feyenoord zullen er de komende tien jaar geen eerste elftalspelers meer naar het grote Sparta overstappen.

JUBILEUMJAAR MET EEN NEGATIEF TOESCHOUWERSRECORD

In de zomer van 1928 bestaat Feyenoord alweer twintig jaar. De jubileumreceptie van de club laat zien welke bekendheid er is opgebouwd in de loop der jaren. Uit het hele land komen er bezoekers om het Feyenoord-bestuur te feliciteren en worden er cadeaus meegebracht. Een team van vrijwilligers organiseert als onderdeel van de jubileumfestiviteiten een revue (amusementstheater), waarbij een beroep wordt gedaan op Sparta: ‘Hiermede verzoeken wij U beleefd ons, liefst zoo spoedig mogelijk, voor de opvoering van de “Feyenoordrevue” een costuum Uwer vereeniging te willen zenden. De door U gemaakte kosten gelieve U ons te declareeren, terwijl aan de terugzending onze beste zorg zal worden besteed. Hoogachtend, De Feestcommissie.’⁶⁹ Naast de receptie en revue springt er bij Feyenoord nog een activiteit uit: de club is eerder die zomer voor de tweede keer in haar bestaan landskampioen geworden en viert dit met een extra feest in de zaal ‘ODEON’ in de Gouvernestraat.⁷⁰

Ook Sparta heeft een jubileum te vieren in 1928.⁷¹ Naast een groot diner in de Witte de Withstraat, een drukbezochte receptie op het Kasteel en de revue de *Sparta-Follies* in de Grote Schouwburg vormt de dag vol met jubileumwedstrijden hét hoogtepunt. Alle lagere Sparta-elftallen spelen onderling tegen elkaar, terwijl het eerste elftal tegen Feyenoord speelt. Sparta heeft de bekende bioscoopexploitant Tuschinski gevraagd om na afloop een film over de wedstrijden uit te brengen. Drie dagen later zijn alle Sparta-leden welkom in het Grand Theatre voor de vertoning van deze film.⁷² Zij zien Sparta deze jubileumwedstrijd tegen Feyenoord met 4-3 winnen.

1933

BIJ HET 25-JARIG JUBILEUM KRIJGT FEYENOORD VAN SPARTA 'EEN LICHTKROON VOOR DEN BESTUURSKAMER, VOOR HET EERLANG NIEUW AAN TE LEGGEN TERREIN'.

Voor wat hoort wat, dat principe kent men ook in 1928 al. Omdat Feyenoord het jubileum van Sparta extra glans heeft gegeven door als opponent op het veld te verschijnen, vraagt ze nu iets terug. Voor de competitie spelen de clubs namelijk niet tegen elkaar en Feyenoord weet dat het publiek een derby tegen Sparta wel kan waarderen. En een uitverkocht huis levert ook financieel natuurlijk de nodige voordelen op. Feyenoord vraagt Sparta dan ook om op 4 november de return (op de jubileumwedstrijd) te komen spelen op Zuid. De secretaris van Sparta reageert afhoudend: ‘tegen dien datum, liever een ander.’⁷³

Eind november lijkt de door Feyenoord gewenste wedstrijd er toch te komen. Het Nederlands elftal vertrekt naar Milaan voor de wedstrijd Italië – Nederland en de voetbalbond besluit plotseling om die reden de competitie stil te leggen. Hierdoor maken Sparta en Feyenoord pas drie dagen voor de wedstrijd bekend dat er op zondagmiddag een oefenwedstrijd gespeeld gaat worden. In allerijl regelt Feyenoord dat er twee reclamewagens in de stad worden gezet en dat er 140 posters worden verspreid.⁷⁴ Maar omdat het van tevoren ook bekend is dat een aantal belangrijke spelers niet zal spelen, loopt het publiek op Zuid er niet warm voor. Bij Feyenoord ontbreken bijvoorbeeld de sterspelers Adriaans, Koonings en Van Heel.⁷⁵ En dan regent het op zondag 2 december ook nog eens flink. Deze oefenwedstrijd, waar dus niets op het spel staat en waar de topspelers van Feyenoord ontbreken, zal de geschiedenisboeken ingaan als de derby met het laagste toeschouwersaantal ooit. Voor slechts 2.978 betalende toeschouwers zal Feyenoord met 5-3 winnen.

EEN ROTTERDAMSE KAMPIOENSCOMPETITIE

Begin april 1929 is er wederom groot feest op Zuid. Feyenoord wordt in de afdeling II kampioen en haalt dat afdelingskampioenschap voor de vijfde keer binnen sinds ze in 1923 promoveerde. In afdeling I moet Sparta drie weken later in een burenruzie met het Schiedamse Hermes-DVS tot de laatste minuut vechten voor de overwinning. Dat lukt: Sparta wordt voor de achtste keer in haar geschiedenis afdelingskampioen. Ook op het Kasteel groot feest dus.

Rotterdam zit nu in de unieke situatie dat er twee clubs deelnemen aan de landelijke kampioenscompetitie. De andere deelnemers zijn PSV, Go Ahead en Velocitas. Feyenoord wint drie van de eerste vier wedstrijden. Sparta speelt eerst gelijk en wint daarna uit bij PSV. Nu moet Feyenoord op bezoek op het Kasteel. De spanning in de stad is voelbaar: met deze cijfers ben je allebei dé titelkandidaat. Om het in grote getale toegestroomde publiek rustig te houden, biedt het Sparta-bestuur voorafgaand aan de wedstrijd een radioconcert aan via de speciaal hiervoor geïnstalleerde luidsprekers.⁷⁶ Sparta verliest met 0-2 en verliest een week later ook van Go Ahead. Alleen in theorie kan Sparta nog landskampioen worden: dan moet ze alle wedstrijden vanaf nu winnen.

Ook Feyenoord verliest een week later en staat nu samen met PSV op acht punten uit zes wedstrijden. Een gelijkspel bij de eerstvolgende wedstrijd, Feyenoord – Sparta, is dus voor beide clubs dodelijk. Jaap Weber en Ok Formenoy – inmiddels spreekt iedereen bij hen meer over *Spartanen* dan over *oud-Feyenoorders*, bij het honderdjarig bestaan van Sparta zullen ze zelfs geprezen worden als ‘de sterkste vleugel uit

1933

FEYENOORD BOEKT IN SEPTEMBER IN DE HALVE FINALE VAN HET TOERNOOI OM DE ZILVEREN BAL DE GROOTSTE OVERWINNING TOT DAN OOI BEHAALD OP SPARTA: ZE WINT MET 6-0.

DE HOEDEN ZIJN IN DE MODE OP HET KASTEEL (1929).

Sparta's bestaan⁷⁷ – zetten alles op alles om Sparta aan de overwinning te helpen. Uiteraard scoort Formenoy (dat doet hij in zes van de acht kampioenscompetitiewedstrijden) en daar blijft het bij: 0-1. Feyenoord voelt zich knock-out geslagen. Sparta is na de winst nog steeds in de race voor het landskampioenschap, maar wanneer ze enkele dagen later verliest (van de concurrent PSV notabene) is het Rotterdamse sprookje dat de kampioenscompetitie in 1929 heette te zijn, veranderd in een grote teleurstelling.

De kampioenscompetitie wint Rotterdam dus niet dat jaar, maar er is onmiskenbaar al langere tijd een groot fenomeen gaande in Rotterdam. Eigenlijk al gedurende de hele jaren

twintig: in één stad zijn er meerdere serieuze, aan elkaar ge-
 waagde voetbalclubs, die landelijk de toon zetten. Rotterdam
 ziet de toekomst van het voetbal zonnig tegemoet.

Adriaan 'King' Koonings

In augustus 1929 wordt Adriaan Koonings, een van de grootste spelers van Fey-
 enoord ooit, tot lid van verdienste benoemd. Hij raakte in 1911 al betrokken bij de
 club en debuteerde twee jaar later in het eerste elftal.⁷⁸ Van 1915 tot zijn afscheid
 in 1929 zal hij er een vaste waarde blijven. Bij de opening van de Kromme Zand-
 weg (die opening waar Sparta niet aan mee wilde werken) scoort Koonings het
 eerste doelpunt en hij zal daarna nog veel vaker scoren: in totaal 122 doelpunten
 in officiële wedstrijden.⁷⁹ Nu stopt hij met voetballen. Met veel lof zwaaien de
 Feyenoorders hem uit, hij krijgt als eerbetoen het 'lidmaatschap van verdienste'
 aangeboden...

...om een half jaar later de club te verlaten om bij Sparta te gaan werken! Hij
 wordt daar oefenmeester. Op zowel Zuid als in West kijkt men hier vreemd van
 op. Maar hij wordt snel geaccepteerd. Sterker nog: hij zal een zeldzaam lange
 periode als coach bij Sparta werkzaam blijven. Pas in 1944, na ruim veertien jaar
 dus, neemt Koonings er afscheid.

Twee jaar na zijn vertrek bij Sparta wordt Koonings trainer bij Feyenoord. Ver-
 spreid over twee periodes zal hij zeven jaar trainer zijn van de club van Zuid. In
 die tijd kijkt Koonings voor één keer terug op zijn opmerkelijke overstap naar
 Sparta: 'En dan.... Mei 1930.... Een prachtige en eervolle aanbieding van de grote
 zustervereniging Sparta om bij haar in dienst te treden, die je na overleg met je
 bestuur, accepteert. Dat betekent dus afscheid nemen van de club die je zoveel
 had geboden. Niet meer verkeren tussen je oude clubmakers, waarmee je in
 elftallen speelde, in commissies zat. Alleen nog maar op afstand horen, nog maar
 sporadisch zien hoe het met je club gaat. Haar zelfs beconcurreren. (...) Maar
 het betekent ook voor jezelf het verwezenlijken van een ideaal. Je bent de eerste
 Hollandse oefenmeester, die in de Westelijke eerste klas in vaste dienst bij een
 vereniging wordt aangesteld. Het grote Rotterdamse Sparta durft het met je aan.
 Doodgewone Feijenoordjongen. Zorgen dat je dit vertrouwen niet beschaamt.
 En dan ga je....'⁸⁰

1933

IN NOVEMBER EN DECEMBER ZIJN ER TWEE BRIDGEGEWEDSTRIJD TUSSEN FEYENOORD EN SPARTA. FEYENOORD
 WINT DE EERSTE AVOND EN SPARTA DE TWEEDE. DE WEDSTRIJD SIGAREN GAAN DIRECT NA AFDLOEP IN DE BRAND!

DE TOERNOOIEN

Vanwege de mateloze populariteit van het voetbal zijn er in Rotterdam veel initiatieven geweest om de clubs nog meer tegen elkaar te laten voetballen. Hoe meer voetbal er te zien is, hoe meer mensen er van kunnen genieten, is daarbij de gedachte. In al die toernooien blijkt één ding weer duidelijk: de derby leeft! De wedstrijden tussen Sparta en Feyenoord trekken veel bezoekers en zelfs als de clubs niet tegelijkertijd op het veld staan, volgen de supporters de rivaal op de voet. De emoties kunnen hoog oplopen, ook tijdens al deze extra toernooien. Voor een aantal van deze initiatieven is het dan ook de moeite waard om er eens dieper op in te zoomen. Dat zijn achtereenvolgens de Zilveren Bal, de Gouden Industriebeker, de Bloedtransfusiewedstrijden en de zomeravondcompetitie om het Kampioenschap van Rotterdam.

DE ZILVEREN BAL

Sparta degradeert in 1900 naar de Tweede Klasse. Het is een dramatisch seizoen geweest: er is niet één keer gewonnen. Enkele Rotterdamse zakenmannen vinden het niet kunnen dat er daardoor in Rotterdam geen voetbal van het hoogste niveau meer te zien is. Zij richten dan een meerdaags voetbaltoernooi op. In de reglementen staat onder andere dat het toernooi alleen toegankelijk zal zijn voor voetbalclubs uit de Eerste Klasse en de kampioenen van de Tweede Klasse. Voor hen stellen de organisatoren een prachtige hoofdprijs beschikbaar: een zilveren bal op ware grootte. Deze bal ligt op

een sokkel van koper, ivoor en goud en gaat als wisselbeker dienen. De reglementen schrijven ten slotte ook nog voor dat de club die de Zilveren Bal drie keer achtereen wint, of dat vijf keer in totaal doet, de wisselbeker mag houden. Het toernooi moet ieder jaar op het Kasteel gespeeld worden en wordt door de speciaal hiervoor opgerichte Zilveren Voetbal Commissie (ZVC) georganiseerd. Er nemen louter Spartanen zitting in de ZVC, maar formeel is het een andere organisatie dan de voetbalclub Sparta. Eén van die Spartanen is Cees van Hasselt, hij zal tot aan zijn overlijden in 1946 als penningmeester en voorzitter van de ZVC actief betrokken blijven op Spangen. Na de eerste editie in 1901 groeit het toernooi al snel uit tot hét zomertoernooi waar iedere Eerste Klasse-club aan mee wil doen. Van vrije inschrijving in de eerste jaren moet je als club in latere jaren hopen dat je een uitnodiging krijgt van de organisatie. In de praktijk is het dan ook zo dat vooral de oude, nette herenclubs op een uitnodiging kunnen rekenen. Die clubs kunnen wél goed voetballen, want het lukt Sparta in de beginjaren maar niet om het toernooi te winnen. Sparta haalt de finale in 1903, 1904 en 1905 maar weet deze niet te winnen. Dat lijkt voor het Rotterdamse voetbalpubliek niet uit te maken: steevast zijn de wedstrijden uitverkocht. Het is een mateloos populair toernooi met Nederlands topvoetbal. Als Wilhelmina, de voorloper van het huidige Feyenoord, in 1908 wordt opgericht kunnen die jongens er alleen maar van dromen om ooit deel te mogen nemen. Laat staan dat ze durven te dromen het ooit te winnen!

Feyenoord, zoals het voormalige Wilhelmina inmiddels is gaan heten, doet in 1917 voor de eerste keer mee aan het

toernooi. Een jaar later wordt Feyenoord niet uitgenodigd deel te nemen aan het toernooi. In het Feyenoord-clubblad wordt dan de suggestie gedaan dat de loting niet eerlijk is geweest: 'Helaas behoren wij niet tot de uitverkorenen, of liever gezegd, tot de uitverkozenen. Het booze lot heeft ons niet in aanmerking doen komen. Maar wachten tot het volgende jaar.'⁸¹

Sparta is wél altijd van de partij, het toernooi wordt immers door Spartanen georganiseerd. In 1910, 1913, 1923 en 1925 wint Sparta het toernooi. Bij Feyenoord komt het boze lot na 1918 niet meer voor, ieder jaar mag ze meedoen aan de Zilveren Bal. Tot successen leidt dat niet. Het leidt ook geen enkele keer tot een duel tegen Sparta, iets waar de supporters wel op hopen. Het eerste Zilveren Bal-succes van Feyenoord komt uiteindelijk in 1926, wanneer in de finale Willem II wordt verslagen.

Die winst van Feyenoord in 1926 gaat niet zonder slag of stoot. Niet dat het qua voetbalprestaties een moeilijke kluit aan de tegenstanders heeft, maar de sfeer waarin Feyenoord de winst moet binnenhalen is op zijn zachtst gezegd wat vijandig. In de jaren voorafgaand aan de finale merken de Feyenoord-spelers dat de Sparta-supporters het ontstaan van Feyenoord niet zonder strijd accepteren. Het volgens velen altijd zo keurige Sparta, de traditierijke, nette club bestaand uit louter echte heren, laat zich in de uren dat Feyenoord op bezoek is van een heel andere kant zien. Bij Sparta vinden de supporters het namelijk niet zo leuk dat er een andere club in Rotterdam is opgestaan. Een volksclub nog wel, die binnen enkele jaren al meedraait op het hoogste niveau en een

hevige concurrent van Sparta is geworden. Veel Spartanen hebben moeite met die verandering. Zij zetten zich af tegen Feyenoord en lijken dat steeds feller te gaan doen. Tijdens de finale van de Zilveren Bal in 1926, er staat op dat moment geen Sparta-speler op het veld, is vooral Feyenoord-aanvaller Pijl de gebeten hond bij de toeschouwers op het Kasteel. ‘Blijkens het afkeurende gehuil, dat ook telkenmale opsteeg en ook de opmerkingen die wij rondom ons hoorden, wanneer zijn schot faalde, was men over ’t algemeen niet bijster met zijn spel ingenomen, maar deze mening kunnen wij niet delen’ schrijft een aanwezige verslaggever.⁸² In het clubblad *De Feijenoorder* staat even later: ‘Wat de heeren daar op de overdekte bezielt, mag Joost weten. De spelers worden uitgejouwd en dikwijls worden er dergelijke onheusche woorden gebezigd dat een oude gepensioneerde marinier er van zou kleuren.’⁸³

Feyenoord-spelers stappen bijna uit het toernooi

In september 1927 treffen Sparta en Feyenoord elkaar dan eindelijk voor de eerste keer in het toernooi om de Zilveren Bal. Het gaat gelijk op, maar na rust is Feyenoord veel beter volgens dagblad *Het volk*. Dat vinden niet alle toeschouwers leuk: ‘Het wordt een waar bombardement op het Spartadoel. Het publiek is nogal roerig in zijn voorkeur voor Sparta.’⁸⁴ De 15.000 toeschouwers zien het duel in 1-1 eindigen. Loting zorgt ervoor dat Feyenoord doorgaat naar de finale (dat ze dik zal verliezen van stadsgenoot Excelsior).

Als de clubs elkaar in 1929 opnieuw treffen, loopt het uit de hand. Feyenoorder Heesakker zal vier jaar later over de sfeer tijdens deze dag het volgende opmerken: ‘Toen nog het bekende

voorproefje van 't Zilveren Voetbal tournooi, dat voor ons op een kwaden zondageen onprettigeinde had. Na 's morgens van Willem II op fortuinlijke wijze gewonnen te hebben, werden onze spelers op een dusdanige wijze door het publiek beleedigd, dat zij niet verder wenschten te spelen. Op aandringen kwam de ploeg 's middags toch tegen Sparta in het veld, maar de animo was zoek, dus had Sparta het gemakkelijk en zij won met 4-1.⁸⁵ Ook het *Dagblad van Rotterdam* schrijft over de schimmige sfeer: 'Dit optreden tegen de Feijenoordspelers was in hooge mate laf, daar men er hen toch kwalijk hard om kon vallen, dat ze gewonnen hadden. Aanvankelijk wilde Feijenoord zich terugtrekken uit het tournooi, maar met veel goede woorden slaagde het bestuur er in om Pijl en z'n medespelers daarvan terug te houden.'

Maar wat was er nou gebeurd, behalve dan dat Sparta overduidelijk had gewonnen en dus in de finale stond? Feyenoord kreeg in de kwartfinalewedstrijd tegen Willem II een strafschop, die door Van Dijke werd gemist. De aanhangers van Willem II waren niet de enigen die juichten: het Sparta-publiek deed ook enthousiast mee. Maar de scheidsrechter Van Moorsel liet de strafschop opnieuw nemen. Eén van de Tilburgse verdedigers was namelijk te vroeg in komen lopen. Dit speelde zich vlak voor tijd af bij een 2-2 stand. In de herhaling schoot Van Dijke wél raak waardoor de politie de Feyenoorders moest beschermen tegen de toeschouwers op het Kasteel. In het clubblad geeft Feyenoord vervolgens aan dat het geen incidenten zijn, 'hetzelfde verschijnsel' zou zich namelijk iedere keer op Spangen weer voordoen.⁸⁶ De Zilveren Voetbal Commissie, zoals gezegd zeer nauw gelieerd aan Sparta maar niet 1-op-1

hetzelfde, geeft een maand later aan dat de houding van het publiek afgekeurd dient te worden. Hoewel het volgens hen te maken heeft met het kiezen van partij voor de zwakkere, geeft de commissie vooral aan dat er ‘altijd onbillijke clubchauvinisten zijn, die *alles* toejuichen van de spelers hunner Vereniging en *alles* afkeuren van de andere partij’. De sfeer van sportiviteit en de geest van echt amateurisme die de ZVC nastreeft is ver te zoeken als Feyenoord op bezoek komt. Volgend jaar wenst de commissie dan ook ‘in woord en geschrift de bezoekers tot een rechtvaardig oordeel en onpartijdige kritiek aan te zetten en hen te dreigen met de strengste maatregelen, als zij onwillig blijven.’⁸⁷

Het lijkt erop dat de oproep helpt: In tegenstelling tot in 1929, worden de Feyenoord-spelers tijdens het toernooi van 1930 wel met rust gelaten door het publiek op het Kasteel. Zo schrijft de *Voorwaarts*: ‘zoowel op den eerste als den tweede dag van het toernooi zijn er in het veld onaangename dingen gebeurd. De finale heeft echter alles weer goed gemaakt. Van het begin tot het einde werd in de beste verstandhouding gespeeld. Ook het publiek heeft zich gedragen. Van de gebruikelijke scheld- en jouwpartijen bleven we gelukkig verschoond.’⁸⁸ In een zwakke wedstrijd – het is overigens de finale – komt Feyenoord vlak na rust op een 2-0 voorsprong. De stromende regen tijdens het laatste half uur van de wedstrijd maakt het geheel er niet beter op, zodat tien minuten voor het einde van de wedstrijd het publiek het stadion al begint te verlaten. Maar dat deert Feyenoord-aanvoerder Puck van Heel niet wanneer hij de Zilveren Bal krijgt uitgereikt. Hij heeft gewonnen en houdt trots de Bal omhoog.

Wees vriendschappelijk!

Toch blijft het behouden van een goede sfeer rondom de derby's een aandachtspunt. Twee jaar later, wanneer Sparta en Feyenoord elkaar wederom treffen in het toernooi om de Zilveren Bal, wordt er namelijk een oproep gedaan aan alle toeschouwers. De organisatie verspreidt een pamflet met de volgende tekst: 'De Zilveren Voetbal Commissie richt tot het publiek een dringend verzoek om hare wedstrijden niet te ontsieren door partijdigheid. Alle clubs hebben deze wedstrijden steeds beschouwd en gewaardeerd als vriendschappelijke ontmoetingen. Juicht het spel toe, van wien club dan ook, maar toont U niet partijdig vóór of tegen de een of andere club. Dat verbittert de spelers, ontnemt aan de wedstrijden het vriendschappelijk karakter, waarom zij zoo gezocht zijn en werpt een smet op den goeden naam der Rotterdamsche sportliefhebbers.'⁸⁹

Over de wedstrijd zelf kunnen we kort zijn. In een slappe, futloze wedstrijd zonder spanning wint Feyenoord met 3-1.⁹⁰ Het verliest daarna de finale van stadsgenoot Xerxes.

De strijd om het houden van de wisselbeker

De reglementen schrijven voor dat een club die driemaal achtereen het toernooi wint (of vijf keer in totaal) de wisselbokaal mag houden. In 1903 (HVV, drie keer achtereen) en in 1924 (HBS, vijf keer in totaal) is dit al voorgekomen. Het is dus de derde versie van de Zilveren Bal die vanaf 1925 als wisselbokaal wordt uitgereikt. Sinds dat jaar hebben zowel Sparta (1925, 1929, 1934 en 1935) als Feyenoord (1926, 1928, 1930 en 1933) al vier keer beslag gelegd op de Zilveren Bal.

In 1937, wanneer Sparta en Feyenoord elkaar treffen in de

finale, maken ze beiden dus kans om de Zilveren Bal definitief in bezit te krijgen. Voorafgaand aan de wedstrijd maakt de harmoniekapel van Calvé uit Delft (u weet wel, van die pinda-kaas) muziek, waardoor er 'een prettige stemming heerschte.' De twintigduizend toeschouwers zijn hier niet voor gekomen, maar het zonnetje schijnt en dus wachten de supporters vol verwachting af. Helaas voor iedereen wordt de wedstrijd een desillusie: 'Het is een vlakke partij voetbal geweest met een spelpeil, dat slechts zelden zich boven het middelmatige verhief.' Dat het na een half uur spelen nog gelijk staat, ligt volgens een aanwezige verslaggever eerder aan het zwakke begin van de Feyenoord-aanval dan aan de goede Spartaanse verdediging. Nadat Feyenoord door een fout aan Sparta-zijde met 1-0 voor komt te staan, maakt Feyenoord-speler Van Heel binnen drie minuten nog twee doelpunten. Drie doelpunten in drie minuten! In de tweede helft weet Sparta nog tegen te scoren en vlak voor het einde krijgen én missen beide clubs een penalty waardoor de wedstrijd, die 'emotieloos dreigde te verlopen, een slot van daverende sensatie' krijgt.⁹¹ Feyenoord krijgt de wisselbokaal definitief in haar bezit.

HET EINDE VAN DE ZILVEREN BAL

Het toernooi om de Zilveren Bal komt tien jaar na de oorlog helaas ten einde. Het betaald voetbal dat in de jaren vijftig ingevoerd wordt in Nederland is namelijk een doorn in het oog van de Zilveren Voetbal Commissie. De ZVC wil geen wedstrijden organiseren voor profclubs, want voetbal hoort een spelletje te blijven, uitgevoerd door amateurs. Clubs die overstappen naar

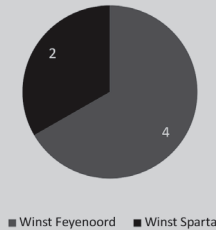

BOK DE KORVER OVERHANDIGT DE ZILVEREN BAL AAN SPARTA-AANVOEDER RINUS TERLOUW (1951).

het betaald voetbal mogen niet meer meedoen, zelfs Sparta wordt voorgoed uitgesloten. In 1955 lukt het dan ook niet meer om voldoende clubs deel te laten nemen en gaat het toernooi niet door. Wanneer een jaar later blijkt dat er geen interesse is van het publiek voor een toernooi met louter amateurverenigingen stopt de Rotterdamse ZVC er mee. De eerste én laatste winnaar ooit, HVV, zal het toernooi vervolgens tot 1985 in Den Haag blijven organiseren.⁹²

Sparta en Feyenoord hebben elkaar in de geschiedenis van de Zilveren Bal zes keer op het veld als directe tegenstander getroffen. In die onderlinge confrontaties was Feyenoord sterker, zoals de onderstaande grafiek laat zien.

Zilveren Voetbal 1921-1955
Zes onderlinge confrontaties

In al die jaren hebben Sparta en Feyenoord het toernooi allebei acht keer mogen winnen. De eerste drie fysieke Zilveren Ballen zijn in bezit gekomen van HVV, HBS en Feyenoord. De vierde Zilveren Bal, die gemaakt is nadat Feyenoord de derde in 1937 definitief mocht houden, heeft geen rechtmatige eigenaar kunnen vinden voor het einde van het toernooi in 1955. Wie komt die toe nu het toernooi niet meer georganiseerd wordt? De ZVC gunt die vierde Zilveren Bal aan Sparta. Feyenoorder Heesakker is het daar niet mee eens: 'wij wonnen in '39, '42 en in '48 en hoewel wij door die driemaal het meeste recht op die Bal zouden hebben gehad, werd er zonder meer een andere bestemming aan gegeven, iets wat mij persoonlijk nog steeds onjuist lijkt. Maar, never mind, wij hebben ook in het toernooi getoond iets te kunnen bereiken en ik geloof wel te mogen zeggen, dat onze vereniging in al die jaren veel tot het welslagen van het toernooi heeft bijgedragen en bovendien, dat onze vereniging in financieel opzicht in al die jaren vele goede diensten aan de ZVC heeft bewezen. Dat men dat aan de rechter Maasoever niet zal vergeten, is toch wel het minste wat wij mogen verwachten.'⁹³

DE GOUDEN INDUSTRIEBEKER

Waar Sparta het succesvolle toernooi om de Zilveren Bal heeft, ontbreekt bij Feyenoord een dergelijk toernooi. Maar net zoals bij Sparta in 1901 zijn er ook bij Feyenoord vermogende sponsors die een toernooi willen financieren. Zo ontstaat in 1920 de Gouden Industriebeker. Na afloop van ieder seizoen zal er op Rotterdam-Zuid om een van goud gemaakte beker gestreden gaan worden. Iedere club kan zich inschrijven als deelnemer. Er is sprake van een knock-out systeem en er wordt gespeeld op verschillende zondagen in april. Hoofddoel van de wedstrijden is 'het voeren van propaganda voor de voetbalsport op de Linker Maasoever.'⁹⁴ Een club die twee keer de Gouden Industriebeker wint, mag die wisselbeker definitief houden.

Het deelnemersveld is gevarieerd en van een stuk lager niveau dan dat van de Zilveren Bal. Zo komt de eerste tegenstander van Feyenoord niet eens opdagen, omdat het gehele team langs de grens met België op de wacht moet lopen.⁹⁵ Het toernooi heeft dus niet de aantrekkingskracht die de organisatoren hadden gehoopt. Wellicht speelt mee dat Feyenoord op Rotterdam-Zuid niet zo makkelijk te bereiken is, wat overigens voor de firma Van den Bergh (één van de voorlopers van het huidige Unilever) reden is om auto's beschikbaar te stellen voor het vervoer van de deelnemende teams. De organisatoren zijn erg content met de deelname van de twee eersteklassers (HBS en Vitesse) in de eerste editie van de Gouden Industriebeker in 1920, want Feyenoord zelf heeft nog nooit op dat niveau gevoetbald. Het is HBS die de eerste Gouden Industriebeker mee naar huis mag nemen, in de finale verslaat ze Feyenoord.

Omdat Feyenoord een jaar later zelf ook naar de Eerste Klasse is gepromoveerd, is de verwachting dat het deelnemersveld in 1921 sterker is dan in 1920.⁹⁶ Toeval of niet, maar twee dagen nadat het *Algemeen Handelsblad* over dit sterkere deelnemersveld schrijft, besluit Sparta ook om mee te doen.⁹⁷ Ze speelt de eerste wedstrijd gelijk tegen Willem II. Dan zou je verwachten: verlenging en strafschoppen. Maar in 1921 denken de voetbalbestuurders daar nog heel anders over. Na loting gaat Willem II door naar de halve finale en is het Feyenoord-toernooi voor Sparta voorbij.⁹⁸ Toch zal de bijdrage van Sparta gedurende het hele toernooi zichtbaar blijven. Niet de bijdrage wat betreft voetbal, maar in materiële zin. Feyenoord heeft van Sparta namelijk wat inventaris ('de banken die voor 't clubgebouw staan'⁹⁹) mogen lenen om het toernooi afdoende te kunnen organiseren. Uiteraard moeten die na afloop weer terug naar Spangen worden gebracht. Dat vinden de Feyenoorders ongetwijfeld niet erg om te doen: ze winnen zelf het toernooi!

In maart 1922 ontvangt Sparta weer een uitnodiging. En in mei krijgt Sparta nog een herinnering toegestuurd. Ondanks dat Feyenoord zich 'wederom zal beijveren hare gasten zoo goed mogelijk te ontvangen en de wedstrijden wederom door muziek zullen worden opgeluisterd, waardoor een paar aangename Zondagen verzekerd zijn'¹⁰⁰ gaat Sparta hier niet op in. Feyenoord wint het toernooi dat jaar voor de tweede maal, waardoor de erg prijzige Gouden Industriebeker definitief in haar bezit komt.

De redacteur van het clubblad schijft die zomer van 1922 dat 'van enkele zijden de vraag reeds is opgeworpen, of nu hier-

mede voorgoed een einde is gemaakt aan deze Seriewedstrijden, die zich een zekere mate van populariteit hebben verworven. Dit is echter een kwestie die door het Bestuur zoo spoedig mogelijk onder de oogen zal worden gezien. Trouwens, haast behoeft nog niet te worden gemaakt, zoodat er tijd is om het vraagstuk rijpelijk te overwegen.’¹⁰¹

Gedurende het jaar dat volgt zal de redacteur niet meer terugkomen op de voortzetting van de Gouden Industriebeker. En omdat anno 2018 nergens in de archieven een besluit van het bestuur is terug te vinden over het al dan niet doorgaan van dit toernooi, moeten we gissen naar de redenen waarom dit toernooi nooit meer is georganiseerd. Een mogelijke reden is het tegenvallende deelnemersveld. De sponsors gingen uit van 16 deelnemende clubs, maar in geen van de jaren is dat aantal gehaald. En zij die wel meededen, kwamen lang niet allemaal uit de Eerste Klasse. Andere reden kan zijn de kostprijs van de dure Gouden Industriebeker. Nu Feyenoord die beker in eigen bezit heeft gekregen vanwege de tweede winst op rij, moet er een nieuwe beker gemaakt worden. Maar zonder sponsor geen beker en zonder beker geen toernooi. De in potentie mooie tegenhanger van de Zilveren Bal komt hiermee al spoedig ten einde.

DE BLOEDTRANSFUSIEWEDSTRIJDEN

In 1930 wordt de Rotterdamse Bloedtransfusiedienst opgericht door de internist van het St. Franciscus Gasthuis.¹⁰² Deze organisatie, de eerste lokale bloedtransfusiedienst in heel Nederland, is financieel afhankelijk van donateurs. Gedurende

HET IS KOUD, HET VELD LIGT VOL SNEEUW. TOCH WACHTEN DE SPELERS PRINS HENDRIK OP.

de jaren dertig zullen Feyenoord en Sparta acht keer tegen elkaar spelen voor dit goede doel. Er worden geen andere clubs voor deze ene jaarlijkse Bloedtransfusiewedstrijd uitgenodigd, het is echt een jaarlijks Sparta – Feyenoord-feestje. Alle keren zal er op het Kasteel gespeeld worden en zal er veel geld worden opgehaald.

Al bij de eerste wedstrijd in 1931 wordt er vierduizend gulden opgehaald. Een flink bedrag, dus een jaar later krijgen de clubs wederom het verzoek om een wedstrijd te spelen tegen elkaar. De clubs stemmen in en besluiten 'het batig saldo te verdeelen tusschen het Roode Kruis en de Bloedtransfusiedienst, ieder voor de helft.'¹⁰³ De centen: daar gaat het om tij-

PRINS HENDRIK IS AANWEZIG BIJ DE WEDSTRIJD. DE SPELERS VAN SPARTA EN FEYENOORD VORMEN EEN EREHAAG (JAREN 1930).

dens deze wedstrijd. In het tweede jaar komen er meer mensen kijken en is de opbrengst al bijna vijfduizend gulden.¹⁰⁴ Bijna veertig jaar later weet Phida Wolff zich de wedstrijden zelf niet meer, maar het goede doel wel nog exact te herinneren: ‘Er kwamen soms grillige resultaten uit de bus; wij herinneren ons bijvoorbeeld een Spartazege van 5-0 en een Feyenoordoverwinning van 10-0 of 10-1, maar dat deed er allemaal niets toe, hoofdzaak was dat de dubbeltjes binnenkwamen en wat dat betreft mag je van geslaagde evenementen spreken, ook al bleek daarvoor kort voor de laatste wereldoorlog helaas geen gelegenheid meer.’¹⁰⁵

Koninklijke aandacht

De voorzitter van het Nederlandse Rode Kruis, Prins Hendrik, wil laten zien dat hij enthousiast is over de liefdadigheidswedstrijd. Hij is dus aanwezig bij de allereerste editie in 1931 en daar wordt hij 'met het Wilhelmus, dat staande werd aangehoord, ontvangen.'¹⁰⁶ Na afloop reikt de prins de herinneringsmedailles uit aan alle spelers en geeft hij aan dit ritueel jaarlijks te komen uitvoeren. Wanneer hij komt te overlijden in 1934 neemt prinses Juliana deze rol over. Sparta zal later altijd trots blijven op de vele koninklijke bezoeken aan het Kasteel in de jaren dertig. De in die tijd nog jeugdige Spartaan Hans Sonneveld herinnert zich ruim vijftig jaar later het eerste bezoek van Juliana nog als de dag van gisteren: 'We hadden de smoor in. Komt de Prinses kijken en dan verliezen van je aartsvijand. Maar wat gebeurde daar? Onze midvoor kreeg het plotseling op zijn heupen, passeert één, twee, drie tegenstanders, een kogel en Van Male kan vissen. Het gejuich was niet van de lucht. Ziezo, hadden we even laten zien dat we ook nog wel iets mans waren. Maar daar bleef het niet bij, want vóórdat we uitgedanst waren, had de midvoor van ons, waar we wel eens zo ontzettend op konden schelden, er wéér een ingeprikt. Nu, men heeft het weleens over de 'goal van Bok', maar een groter tumult dan bij deze traditionele wedstrijd kan er nauwelijks geweest zijn. Eindstand 3-3! En we wonnen. Steeds maar weer werden penalties genomen (...). Ik kan het nog zien op de foto, die ik onlangs opgescharreld heb en waarop niets dan glunderende gezichten staan, niets dan lachende junioren, onze erevoorzitter glimlacht, ja zelfs de Prinses lachte. Zou zij er ook plezier in gehad hebben, dat wij gewonnen hadden?'¹⁰⁷ Sonneveld noemt in zijn getuigenverslag geen aantal, maar er

werden toen 23 penalty's genomen. Overigens kreeg de prinses – die voor de eerste keer een voetbalwedstrijd zag – de hele wedstrijd door uitleg van Sparta-voorzitter Overeijnder. 'Deze sympathie voor ons spel van zulke hoge zijde, kan niet anders dan bevorderend werken om de betere standen tot het voetbalspel te doen terugkeren', aldus de secretaris van Sparta.¹⁰⁸

Een jaar later zal er in december – het is inmiddels traditie dat deze wedstrijd rond de kerstdagen wordt gespeeld – weer een memorabele wedstrijd worden gespeeld. Juliana is daar vanwege een verkoudheid niet bij aanwezig, hoewel zij om vier uur toch nog arriveert om de prijsuitreiking te doen.¹⁰⁹ Haar felicitaties gaan naar de briljant spelende Feyenoord-ploeg waar die middag geen zwakke plek te vinden is. Met de uiterst snelle combinaties binnen de aanval wordt Sparta compleet voor schut gezet. De score is hiervoor nog nooit zo hoog uitgevallen en zal dat hierna ook niet meer doen: Feyenoord wint met 10 – 1. De Spartanen proberen het sportief op te nemen: 'Hier past alleen een woord van grooten lof voor het superieure spel van Puck van Heel en zijn mannen. Een excuus voor het falen van onze ploeg, kunnen wij met de beste mogelijkheid niet vinden.'¹¹⁰ Zwijgen over het resultaat is dan ook het beste, geeft het Sparta-bestuur aan in de zomer van 1936, wanneer ze terugkijken op het seizoen. 'Alleen hopen wij dat ons elftal, zich in de oogen van de talrijke officiële personen, aanwezig bij een dergelijken wedstrijd, de volgende maal volkomen zal rehabiliteren'.¹¹¹

Hoe belangrijk de aanwezigheid van prinses Juliana bij de Bloedtransfusiewedstrijd wordt gevonden blijkt in december 1937. Ze is in verwachting (in januari zal prinses Beatrix geboren worden) en kan niet onnodig in de kou zitten. De wedstrijd

HET IS BUITEN TE KOUD VOOR DE ZWANGERE PRINSES JULIANA. TELEURGESTELD GAAN DE JONGENS WEER HUISWAARTS (DECEMBER 1937).

zal daardoor pas in juni 1938 gespeeld worden en dan is het zó warm, dat het spel zelf er onder te lijden heeft. Maar volgens *De Telegraaf* schrikt niets 'de Maasstadbewoners af van een gang naar de omgeving van het Spartakasteel, en zo stonden reeds lang voor de wedstrijd begon duizenden langs den weg geschaard en waren ook in het Kasteel een twintigduizend mensen verzameld om getuige te zijn van de Koninklijke belangstelling voor onze nationale sport.'¹¹² De prinses zelf kwam pas in de rust aan op Spangen. Het enige doelpunt die dag ging daardoor aan haar voorbij. Tóch werd ze welkom geheten. En hoe! Onder de tonen van het Wilhelmus en langs een erehaag van Sparta-junioren begeleidde voorzitter Overeijnder de prinses naar het

officiële gedeelte op de tribune. Vervolgens werd de Koninklijke standaard achter het doel gehesen en voordat de spelers zich opstelden op het veld, brachten zij ‘stram in de houding staande, Hare Koninklijke Hoogheid een treffende groet.’¹¹³

De traditie sterft een stille dood

Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog een jaar later zal een voorlopig einde maken aan deze mooie traditie waarin erg veel geld is opgehaald voor het goede doel. Maar Sparta zal deze traditie weer proberen op te pakken eind jaren veertig. In augustus 1949 is het bestuur bezig met het arrangeren van een Bloedtransfusiewedstrijd tussen de beide clubs. Het idee is om zowel uit als thuis tegen Feyenoord te spelen en ‘de eerste wedstrijd op Spangen plaats te laten vinden, vermoedelijk op 2e Kerstdag.’¹¹⁴ Het zal er niet van komen, de reden is onbekend (beide clubs spelen tegen een andere tegenstander die dag).

In november 1951 besluit het Sparta-bestuur wederom contact op te nemen met Feyenoord ‘over een wedstrijd tegen deze vereniging voor de Bloedtransfusie op 26 december.’¹¹⁵ De voorzitter opent binnen twee weken de besprekingen met Feyenoord, maar wederom zal de wedstrijd zelf niet plaatsvinden.¹¹⁶ Ook nu zal onduidelijk blijven waarom de wedstrijd niet door gaat. Dan wordt het Pasen 1952. Voor Sparta een mooi moment om Feyenoord voor de derde keer uit te nodigen om een Bloedtransfusiewedstrijd komen te spelen. Ook denkt het Sparta-bestuur aan Vitesse of Haarlem als tegenstander.¹¹⁷ Het zal toch Feyenoord worden, dat met Pasen in de Kuip met 1-5 verslagen wordt. Maar is er wel sprake van een Bloedtransfusiewedstrijd? De wedstrijd is niet op het Kasteel gespeeld, de prinses is niet aan-

wezig en in de kranten deze week staat ook geen woord over de Bloedtransfusiedienst.

Wellicht vanwege het beoogde goede doel zint Sparta nog steeds op een return, zo staat genotuleerd bij de bestuursvergadering een maand later: ‘Aan Feyenoord zal worden meegedeeld dat wij prijs stellen op een returnwedstrijd voor de onlangs gespeelde wedstrijd in het stadion. Opbrengst naar de bloedtransfusiedienst.’¹¹⁸ Die return op het Kasteel komt er pas twee jaar later. Het is dan maart 1954. Datzelfde weekend speelt het Nederlands Elftal in de Kuip en de kranten vertellen ook nu niets over een eventueel goed doel. Wél is de uitslag vermeld: 5-1 voor Sparta.¹¹⁹ De traditie van de Bloedtransfusiewedstrijden tussen Sparta en Feyenoord sterft hierna definitief een stille dood.

ZOMERAVONDVOETBAL: HET KAMPIOENSCHAP VAN ROTTERDAM

Het voetbal in Rotterdam is mateloos populair in de jaren twintig en dertig. De stad heeft dan ook veel goede voetbalclubs en een aantal mooie terreinen. Op pagina 40 valt te lezen dat dit al in 1923 leidde tot de roep om een echt Rotterdams kampioenschap. Dat ging toen niet door omdat Sparta niet wilde meewerken vanwege de ‘allesbehalve vriendschappelijke verhouding’ tussen de clubs. In 1930 komt het er dan voor de eerste keer toch van. En het bleef niet bij die ene keer: in verschillende samenstellingen en volgens verschillende reglementen zal tot in 1951 nog regelmatig worden gespeeld om het ‘Kampioenschap van Rotterdam’. De eerste keer is dus in 1930. De competitie is dat seizoen 1929-1930 al vroeg afgelopen en de vele voetballiefhebbers in Rot-

terdam willen nog wel meer zien, ondanks dat het seizoen teleurstellend is verlopen voor de regio. In de Eerste Klasse afdeling II eindigde Feyenoord namelijk op de derde plaats en Hermes-DVS vierde. In de Eerste Klasse afdeling I was het resultaat nog minder: Excelsior eindigde zevende en Sparta achtste. Ondanks de slechte competitieresultaten organiseren de Rotterdamse clubs Sparta, Excelsior en Feyenoord en het Schiedamse Hermes-DVS na afloop van het seizoen voor de eerste keer het officiële ‘Kampioenschap van Rotterdam’. Om zo mooi en zo veel mogelijk voetbal te krijgen in de eerste zomermaanden wordt het Kampioenschap van Rotterdam als volgt opgezet. De clubs spelen een hele onderlinge competitie (dus met uit en thuis) en gaan dit jaarlijks herhalen, waarbij alleen de beste clubs uit de regio mee mogen doen.¹²⁰ Die eerste competitie sluit Feyenoord eind juni winnend af na onder meer met 1-4 op het Kasteel van Sparta te hebben gewonnen en thuis met 1-1 tegen hen gelijk te hebben gespeeld.

Om verschillende redenen zal dit ‘Kampioenschap van Rotterdam’ toch niet ieder jaar georganiseerd worden, ook al was dat wel de bedoeling. De belangstelling van het publiek is niet om over naar huis te schrijven. De zomer – de competitie wordt ook wel de ‘zomeravondcompetitie’ genoemd – kan een verklaring zijn voor de lage belangstelling. Bij een aantal wedstrijden staat er namelijk niets meer op het spel en wat doet een gemiddelde toeschouwer dan op een prachtige, warme zomeravond nadat er die dag weer hard en lang gewerkt is? Die gaat iets anders doen dan een kaartje voor de voetbal kopen! Maar organisatorisch is het volgende wellicht de belangrijkste reden voor de inconsequente frequentie van

het toernooi: Feyenoord neemt tot aan de oorlog zeven keer deel aan de landelijke kampioenscompetitie. Er is op Zuid dus simpelweg geen tijd meer voor nog een compleet extra Rotterdams kampioenschap gedurende de zomer.

Pas in de Tweede Wereldoorlog wordt het idee van de zomeravondcompetitie tussen eersteklassers weer opgepakt. Voetbal geeft de afleiding die de mensen nodig hebben. Verre afstanden afleggen doet niemand graag in deze jaren, maar een competitie binnen de regio is nog wel te doen. De Rotterdamse voetbalclubs Feyenoord, RFC en Xerxes willen daarom samen met het Schiedamse Hermes-DVS in de zomer van 1941 wederom een 'Kampioenschap van Rotterdam' organiseren. Het idee is als volgt: de clubs spelen een hele competitie tegen elkaar, die in totaal zes weken gaat duren.¹²¹ Men rekent daarbij ook op de deelname van Sparta. Tegenover dit idee staat Sparta 'niet afwijzend, omdat er dan voor onze spelers nog wat te doen is. In principe wordt dan ook besloten daaraan deel te nemen, mits de clubs ieder op eigen veld spelen.'¹²² Dat vinden de andere clubs prima en al snel rolt de bal. Voor Sparta gaat die bal de goede kant op deze weken. Na onder meer een 1-2 winst bij Feyenoord op de Kromme Zandweg en 1-1 thuis, mag het zich de Kampioen van Rotterdam in 1941 noemen.

Een jaar later organiseren de clubs de competitie nogmaals. De laatste wedstrijd die op het programma staat is Sparta – Feyenoord. Xerxes staat op dat moment aan kop met tien punten, gevolgd door Feyenoord en Sparta met beide negen punten. Op basis van doelsaldo schieten ze beide niets op met een gelijkspel: dan zal Xerxes uit Rotterdam-Noord de

winnaar zijn. Alleen de winst telt die dag dus. Helaas voor de clubs uit West en Noord: Feyenoord wint met 2-4 en is de Kampioen van Rotterdam in 1942.¹²³

Zweetvoetbal

In de jaren dertig zal er iedere zomer in de avond gevoetbald worden. Niet op één plaats, niet op één avond in de week, nee: dagelijks en op meerdere plekken. De RVB is hier niet blij mee. Deze 'wilde competities' worden een bedreiging voor de voetbalbond en de voetbalclubs, omdat veel spelers er blessures oplopen. Maar mede doordat er geen entree hoeft te worden betaald door toeschouwers, zijn het populaire wedstrijden (ook al is het niveau niet te vergelijken met het niveau van Eerste Kllassers als Feyenoord of Sparta). Bovendien ziet de voetbalbond de zomer als crickettijd.

Toch besluit de bond uiteindelijk zelf ook maar een competitie te organiseren voor de tientallen clubs in Rotterdam. *De Telegraaf* gaat daar in 1937 op in: 'Zoo regeert voetbal, zomer en winter door, het Rotterdamsche sportleven en worden ook de leiders noodgedwongen in deze eenzijdige sportbeoefening betrokken. Hetgeen overigens de Rotterdamsche politie niet onwelkom is, want iedere avond zijn zeker 4000 opgeschoten jongens om de velden geschaard en deze ambitie doet iedere baldadige gedachte verre zijn. Zoo heeft dit zweetvoetbal in tweeërlei opzicht zijn nut.'¹²⁴

Paauwe, Kuppen en De Jong

En dan is het 4 mei 1944. Er gebeurt iets bijzonders op de Kromme Zandweg tijdens Feyenoord – Sparta, een wedstrijd in het kader van het Kampioenschap van Rotterdam. De aanwezigen raken er na afloop niet over uitgesproken. Feyenoorder Bas Paauwe neemt een strafschoep, maar raakt de bal bewust zo langzaam dat de inkomende Gerard Kuppen heel verrassend en heel hard uit kan halen.¹²⁵ Een penalty in twee keer, dat heeft nog niemand ooit gezien.

Feyenoord wint de wedstrijd mede dankzij de penalty met 4-3. Toch zal die winst niet genoeg zijn voor Feyenoord om Kampioen van Rotterdam te worden. Ook Sparta, dat de thuiswedstrijd tegen Feyenoord wel weet te winnen (2-1), wordt geen kampioen. Uiteindelijk zal Xerxes namelijk de meeste punten in dit Kampioenschap van Rotterdam pakken en winnen.

Voor Sparta-trainer De Jong – zijn voorganger Koonings heeft in april 1944 tijdens het Rood-Witte Mannendiner officieel afscheid genomen¹²⁶ – krijgt de winst op Feyenoord nog een staartje. Het is in deze tijd bij veel clubs nog doodnormaal dat het bestuur of een elftalcommissie bepaalt wie er de komende wedstrijd in de basis staan. Ook bij Sparta is dat zo. De trainer is er voor de oefeningen doordeweeks, niet voor de opstellingen. Voor zoiets belangrijks is er de speciale elftalcommissie. En de heren die daarin zitten willen serieus genomen worden. Zij bepalen de opstelling en niemand anders! En daar maakt De Jong een fout. Hij heeft het elftal aangepast op de wedstrijddag, zonder anderen daarover te informeren. Hij wordt bij het bestuur op het matje geroepen en daar blijkt zelfs dat niet hijzelf, maar de spelers met deze wijziging zijn gekomen. Het ging volgens de trainer om één plaats in de voorhoede en dat vond hij niet zo erg. De voorzitter maakt De Jong duidelijk het helemaal verkeerd te vinden en dat hij nooit zijn toestemming had mogen geven. ‘Al hadden alle spelers het gevraagd, dan nog had het geweigerd moeten worden’ aldus voorzitter Overeijnder.¹²⁷

Bevrijdingsbeker

Eind 1944 wordt duidelijk dat Nederland bevrijd gaat worden van de Duitse bezetting. Het zuiden van het land wordt dan

bevrijd door geallieerde troepen. Toch zal het doorstoten naar de rest van Nederland pas in mei 1945 gaan gebeuren. In die laatste weken van de Duitse bezetting in Rotterdam hebben de voetbalclubs Feyenoord, Hermes-DVS, Neptunus, RFC, Sparta en Xerxes al contact met elkaar. Bij een bevrijding moet er echt een Bevrijdingstoernooi georganiseerd gaan worden!

Feyenoord mag eindelijk weer in de Kuip voetballen nu de Duitsers weg zijn, maar door de lange rustperiode en de moeilijke omstandigheden (veel gezond voedsel was er zo vlak na de oorlog bijvoorbeeld nog niet) is het geen hoogstaand voetbal.¹²⁸ Feyenoord wint thuis met 5-1 en uit met 0-3 van Sparta. Ook de andere clubs worden door Feyenoord verslagen. Dit Kampioenschap van Rotterdam in 1945, eenmalig tot Bevrijdingsbeker gedoopt, wordt dan ook gewonnen door Feyenoord. Sparta eindigt als vierde.

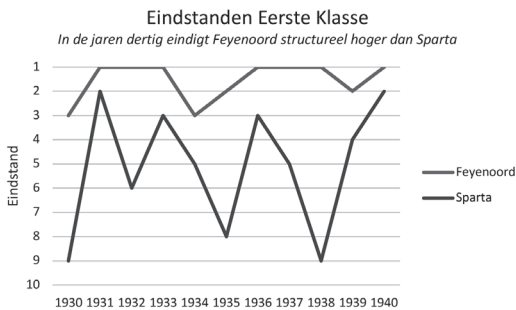
Wat dubieus financieel gewin

Wanneer in april 1951 de vijf Rotterdamse en Schiedamse eerste-klassers weer praten over een nieuw Kampioenschap van Rotterdam, is de KNVB direct luid en duidelijk: aan de reeks mogen de woorden 'serie' of 'kampioenschap' niet worden verbonden want die zijn exclusief voor de voetbalbond gereserveerd.¹²⁹ De clubs organiseren daarom maar een gewone 'zomeravondcompetitie' en komen één keer tegen elkaar uit, dus uit óf thuis. De reden: Sparta wil ook buiten Rotterdam nog wat oefenen en de spelers zouden te zwaar belast gaan worden voor, volgens het Spartabestuur, 'wat dubieus financieel gewin.'¹³⁰ Sparta lijkt er geen zin in te hebben en dat straalt af op het gehele toernooi, dat direct voor de laatste keer is georganiseerd.

DE MACHTSORDE VERANDERT

De jaren dertig zijn voor Sparta niet zo heel succesvol. In de competitie reikt de club niet verder dan twee keer een tweede plaats, waardoor Sparta geen enkele keer de landelijke kampioenscompetitie zal spelen. Eén jaar bungelt Sparta zelfs onderaan; ze eindigt als een-na-laatste in 1938. In het toernooi om de Zilveren Bal wint Sparta wél prijzen. Maar liefst vijf keer staat Sparta in de finale van dat toernooi, waarvan ze er twee weet te winnen.

Voor Feyenoord verlopen de jaren dertig gunstiger. Eind jaren twintig is ze er al mee begonnen: afdelingskampioenschappen binnen halen. In de jaren dertig gaat Feyenoord hiermee verder, want ook in 1931, 1932, 1933, 1936, 1937, 1938 en 1940 wordt ze afdelingskampioen. In drie van die jaren wint de club zelfs de kampioenscompetitie en mag ze zich dus de landskampioen noemen. Ondertussen wint Feyenoord ook nog enkele keren de Zilveren Bal en opent ze in 1937 het grootse Stadion Feijenoord, waar ze meer dan tachtig jaar later nog altijd om geroemd wordt. De sportieve verhoudingen tussen Sparta en Feyenoord worden in de jaren dertig dus volledig omgedraaid. In de grafiek is te zien hoe groot de verschillen in eindstanden in de jaren dertig zijn.

1934

SPARTA HAD HEM AL LANGER: EEN ADMINISTRIEUR DIE WOLFF HEET (JAN). FEYENOORD HEEFT NU OOK EEN ADMINISTRIEUR DIE WOLFF HEET (PHIDA). ZE ZIJN GEEN FAMILIE VAN ELKAAR. JAN WAS AL OUD IN MIJN OGEN.

Feyenoord zal Sparta langzaamaan inwisselen voor andere clubs als moeilijkste tegenstander. Het gemiddeld aantal punten dat Feyenoord in alle competitiewedstrijden sinds 1921 tegen Sparta heeft gehaald, ligt begin jaren dertig op 0,62. Vijftien jaar later is dat gemiddelde bijna verdubbeld, dan heeft Feyenoord het in haar geschiedenis gemiddeld genomen moeilijker gehad tegen Ajax, DFC en Haarlem dan tegen Sparta:

1933 ¹³¹		1948 ¹³²	
Sparta	0,62	Ajax	0,95
EDO	1,00	DFC	1,12
Ajax	1,00	Haarlem	1,14
		Sparta	1,18

Feyenoord en Sparta zitten in de jaren dertig vier keer in dezelfde afdeling. De indeling is keurig verspreid over de jaren: zitten ze één jaar wél in dezelfde afdeling, dan wordt dat gevolgd door twee jaar in een andere afdeling. Het aantal competitieduels tussen de clubs is dus laag.

ROTTERDAMSE KAMPIOENSSTRIJD IN 1931

Eind december 1930 treffen Sparta en Feyenoord elkaar voor de competitie 1930-1931 en dan kan er gesproken worden van een duel tussen dé titelkandidaten. Gezien de stand bovenaan de ranglijst gaat de tweede competitiehelft een echt Rotterdamse strijd worden. Zowel qua punten als doelsaldo is hier geen twijfel over mogelijk:¹³³

HET TERREIN AAN DE KROMME ZANDWEG IS DUIDELIJK TE KLEIN VOOR DE WEDSTRIJD FEYENOORD - SPARTA (DECEMBER 1930).

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelp.
Feyenoord	10	9	0	1	18	37-12
Sparta	10	7	1	2	15	21-10
Blauw-Wit	12	5	1	6	11	20-18
Hilversum	11	5	0	6	10	17-21
KFC	11	4	2	5	10	21-26

De Rotterdamse voetballiefhebbers weten dit ook en gaan massaal naar de wedstrijd. En Feyenoord, tsja, zij verkoopt geen nee. Er worden meer mensen toegelaten dan waar plaats voor is, waardoor zelfs de trappen en looppaden op de zittribune worden bezet en iedereen op de banken moet staan om nog iets te kunnen zien.¹³⁴ Ook hangen er achter de tribunes tientallen

TOEN IK HEM VOOR DE EERSTE MAAL ONTMOETTE EN MIJ OP SPANGEN AAN HEM KWAM VOORSTELLEN, MAAR IK BEWAAR AAN HEM TOCH PRETTIGE HERINNERINGEN' SCHRIJFT PHIDA IN 1965.

jongemannen aan het bouwwerk om door de benen van de betalende toeschouwers heen nog een glimp van de wedstrijd op te kunnen vangen. Zelfs de balkons en daken van de omwonenden van de Dordtsestraatweg zijn uitverkocht. Het publiek ziet Feyenoord op 1-0 komen door een doelpunt van Groenendijk, waarna Formenooy de gelijkmaker in het net schiet. Hier zal het bij blijven en omdat de concurrenten vandaag niet voetballen, wordt de Rotterdamse voorsprong ondanks het gelijkspel toch nog groter.

De return op het Kasteel is al binnen vier weken. Op dat moment staat Sparta nog maar twee punten achter op de koploper. De spanning is om te snijden. Wanneer je de dichter Dick moet geloven in het gedicht *Sparta tegen Feyenoord* kijkt de hele stad uit naar de wedstrijd.

**Rotterdam is in extase,
Rotterdam is stapeldol,
Rotterdam is in de boonen,
Rotterdam slaat straks op hol.
Ov'ral leeft men thans in spanning.
Langzaam gaat de tijd nu voort,
Ieder snakt er naar den wedstrijd
"Sparta tegen Feijenoord."
In de kroeg en op de straten,
Bij je thuis en op de tram,
Op de schepen, in de havens,
Op de pleinen en den dam,
Op de grachten, in de stegen,
Oosten, Zuiden, West en Noord,**

Ieder snakt er naar den Zondag.
"Sparta tegen Feijenoord."
Bij den kapper en den dokter,
Bij den bakker en den smid,
Bij den bedelaar en rijkwaard,
Advocaat of kamerlid,
Bij den ouderen van dagen,
Overal spreekt men ongestoord
Over 't geen er gaat gebeuren:
"Sparta tegen Feijenoord."
Door een elk wordt druk besproken
Wie er Zondag winnen zal,
Ieder roemt zijn eigen spelers,
Ieders club gaat bovenal.
Dol verhitte ruziestokers
Hebben steeds het hoogste woord
En zij denken aan dat één:
"Sparta tegen Feijenoord."
Op de school hangt druk gefluister
Leeren gaat bijzonder slecht
Dreigend ballen kleine vuisten,
Volgt na schooltijd het gevecht.
Sparta-haters, Feyenoord-knokkers
Vechten of het zoo behoort
En zij droomen van den wedstrijd:
"Sparta tegen Feijenoord."¹³⁵

1934

SPARTA VERLIEST VOOR DE EERSTE KEER EEN COMPETITIEWEDSTRIJD OP HET KASTEEL VAN FEYENOORD. EN
HOEI MET 1-5 ZEGEVIERT FEYENOORD.

HET ROTTERDAMSCH NIEUWSBLAD ZORGT VOOR BEKENDMAKING VAN DE TUSSENSTAND BIJ SPARTA (APRIL 1931).

Het Kasteel zit al een half uur voor de wedstrijd stampvol, maar ziet het eerste kwartier van de wedstrijd weinig spannend. Totdat Formenoy de 1-0 maakt en het stadion ontploft. Helaas voor alle Spartanen: men heeft het fluitje voor buitenspel niet gehoord dus het gejuich is voor niets. In de tweede helft scoort Sparta alsnog: ze wint met 1-0.¹³⁶ De clubs staan nu samen bovenaan en strijden als enigen nog voor het kampioenschap. Anderhalve maand later staat Sparta met nog één wedstrijd te gaan bovenaan. Maar met nog twee wedstrijden te spelen heeft Feyenoord uiteindelijk alles in eigen hand:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pt.	doelp.
Sparta	17	12	3	2	27	34 – 14
Feijenoord	16	12	2	2	26	47 – 15
ADO	17	8	3	6	19	41 – 35

Die hand verspeelt ze echter wanneer ze thuis van VSV verliest (VSV is een club uit Velsen en is één van de voorlopers van de latere fusieclub Telstar). Sparta blijft dus bovenaan met één punt voorsprong op Feyenoord. Nog één keer winnen en je bent er. Zondagmorgen 12 april worden alle Spartanen wakker met het gevoel en de reële hoop dat hun club weer afdelingskampioen gaat worden! Het Rotterdamse publiek trekt die dag massaal naar Spangen om de kampioenswedstrijd tussen Sparta en VSV te zien. Bij Feyenoord, dat tegen RCH uit Heemstede speelt, zijn er veel minder toeschouwers dan bij eerdere wedstrijden.¹³⁷ Het *Rotterdamsch Nieuwsblad* houdt op beide velden de tussenstand van de concurrent bij op grote borden. En daar zit een grote verrassing bij. Drie jaar na dato schrijft een Feyenoorder zijn herinnering op: ‘Weet jullie nog, dien laatste wedstrijd tegen R.C.H., toen er een bord werd rondgedragen met de stand: Sparta – V.S.V. de stand is met de rust 0-1. Sparta mist een strafschop. Herinnert ge U nog de enorme geestdrift, toen we warempel toch nog kampioen waren geworden. Dat waren mooie oogenblikken!’¹³⁸ Het wordt uiteindelijk 0-2 op het Kasteel en omdat Feyenoord wél wint, moet Sparta de koppositie na één wedstrijd alweer teruggeven en is Feyenoord afdelingskampioen. Het is zuur voor Sparta om in het zicht van de haven te stranden. Des te zuurder is het voor Formenooy, die vanwege een beenbreuk niet mee kon doen in de wedstrijd tegen VSV. Het zal voor

1934

FEYENOORD WINT HET PAASTOERNODI VAN SPARTA. FEYENOORDER HEESAKKER OVER DE FINALE TEGEN SPARTA: ‘WIJ WONNEN MET 2-1, MAAR DE EERSTE PRIJS, EEN PRACHTIG MOLENTJE, VIEL ZO IN DE SMAAK BIJ DE ENGELSEN, DAT WIJ HET AAN HEN AFSTONDEN EN IN RUIL DAARVOOR DE DOOR HEN GEWONNEN BEKER IN ONTVANGST NAMEN:.....

altijd een mysterie blijven of de wedstrijd mét hem anders was verlopen voor Sparta. Een Rotterdammer genaamd d. V. Jr. publiceert het volgende gedicht over de eindsprint van Feyenoord in het seizoen 1930-1931. Het is getiteld ‘Feijenoord kampioen!’:

**Door de Rotterdamsche straten,
Op de keien, door het groen,
Klieven felle voetbalkreten:
„Feijenoord is kampioen!”
Alle Rotterdammers zingen
Nu een wonder voetballied,
Onder 't variatie-motto:
„Zij, die zingen huilen niet!”
Alle Rotterdammers zingen,
Zelfs de gloeiendste Spartaan,
Heft nu voor de Feijenoorders
't Allernieuwste loflied aan!
't Beefde gister in de beenen:
“Ach, speelt Feijenoord het klaar?”
Want de eer der overkanters
Hing toen aan.... een Sparta-haar!
Feijenoorders en Spartanen
Zegenen de voetbalkans
En ze dansen om de goalpaal
Saam een Indianendans!
Laat ons dan de snaren streelen,
Wat voor leed ook tot ons kwam,
't Kampioenschap – klinkt bazuinen! –
Blijft in 't schoone Rotterdam!**

**Ha, waar broeders samenwonen
Wordt gegeven noch gepruild,
En al heeft er soms een dame
Uit het Sparta-kamp gehuild,
Elders zullen dames lachen,
Waar geen snauw klinkt, klinkt een zoen,
Rotterdam juicht in twee kampen:
“Feijenoord is kampioen!”¹³⁹**

TRAINER KOONINGS STAAT TER DISCUSSIE

In 1931 wint Sparta nog één keer in de competitie van Feyenoord. Het zal de laatste keer zijn dat dit in dit decennium gebeurt. De tweede plaats in de competitie haalt Sparta nadien ook niet meer. Het gaat dan ook absoluut niet goed met Sparta: het spel-niveau ligt laag en de positie van trainer Koonings staat flink ter discussie. Op een bestuursvergadering in april 1937 pleiten enkele bestuursleden voor een Engelse trainer. Bok de Korver en voorzitter Overeijnder zijn het niet met hen eens. Zij geven aan dat de vreemde taal voor hen een bezwaar is.¹⁴⁰ Eerste elftalspeler Jos Cohen, al tien jaar de vaste keeper bij Sparta, zet vervolgens in een betoog van maar liefst vier A4 uiteen wat er mis is bij Sparta. In het bijzonder is dat de trainer Koonings. Hij maakt volgens Cohen een moedeloze indruk, heeft geen prestige meer, danst te veel naar de pijpen van het bestuur en de elftal-commissie, houdt er geen eigen mening op na en toont nergens initiatief. Ondanks dat Koonings een vriend van Cohen is, vindt Cohen toch echt dat de tijd van Koonings voorbij is. Spelers komen rustig te laat, Koonings is ze gewoon de baas niet meer. En

1935

FEYENOORD-VOORZITTER VAN ZANDVLIEET KRIJGT VOOR DE BLOEDTRANSFUSIEWEDSTRIJD HET 'EREKRUIS
VAN VERDIENSTE' UITGEREIKT DOOR PRINSES JULIANA.

dan maakt Cohen een interessante vergelijking met Feyenoord en haar trainer Richard Dombi: ‘Wanneer men zo 2 wedstrijden achtereen het Feijenoordelftal heeft zien spelen, dan gaat men onwillekeurig vergelijkingen maken. En dan heeft mij bijv. bij Feyenoord getroffen vooral, dat men in het heele elftal, in dat geheele spel, kan zien de invloed van den trainer, die zijn stem-pel heeft gedrukt op het vertoonde spel. In dat Feijenoordelftal ziet men geen gepingel of gedraai, doch vlot vlug spel. Er zit in deze ploeg een bepaald systeem, waaraan alle spelers zich volkomen aanpassen. De geheele ploeg is gedrild en speelt met elan en vuur. Men ziet in deze ploeg de wil van den trainer, die hen is opgelegd door een flinke vent, die maling heeft aan alles, die baas is en wien men de zaak ook gaarne overlaat omdat hij een persoonlijkheid is die indruk maakt. En nu kan men wel aanvoeren, dat ook Feijenoord wel faalt, voor mij blijft zij toch altijd de meest constant spelende ploeg van ons land, die kampioenschap na kampioenschap behaalt en in alle geledingen van het 1^et/m de aspiranten goede resultaten behaalt. Daarom, Mijne Heeren, nogmaals, wij moeten ten spoedigste een andere trainer, liefst een Engelschman, volkomen op de hoogte van het moderne voetbal hebben.’¹⁴¹

Het betoog van Cohen (na de oorlog zal hij zijn naam wijzigen in Coler) zet geen zoden aan de dijk. Koonings blijft bij Sparta, maar voor een beter veldspel zorgt hij niet. Ook financieel zijn er grote problemen en zorgen bij Sparta. In juni 1939, wanneer het boekjaar sluit, concludeert de accountant dat de situatie niet meer zwak is, zoals een jaar eerder, maar ronduit precair. Ruim dertienduizend gulden verlies heeft Sparta – nog altijd amateurclub – gemaakt.¹⁴²

Wanneer Nederland een jaar later bezet wordt door Duitsland, is Koonings nog altijd trainer van Sparta en zit de penningmeester nog altijd met de handen in het haar. In de oorlogstijd komt Sparta er langzaamaan bovenop, voor zover je daarvan kan spreken in die jaren.

1936

D.G. VAN BEUNINGEN, TWINTIG JAAR EERDER BETROKKEN BIJ DE FINANCIERING VOOR DE BOUW VAN HET
KASTEEL, IS DIT JAAR BETROKKEN BIJ DE FINANCIERING VOOR DE BOUW VAN HET STADION FEIJENOORD.

DE STADION- DISCUSSIE (DEEL I)

Vrijwel iedereen in Nederland, voetballiefhebber of niet, kent tegenwoordig de bijnaam van het Stadion Feijenoord: de Kuip. Vrijwel iedere voetballiefhebber weet ook hoe het stadion eruitziet. Dat is te verklaren: de wedstrijden van Feyenoord trekken veel televisiekijkers. Bovendien vinden de populaire wedstrijden van het Nederlands elftal ook regelmatig in de Kuip plaats. Ook de vele Europese voetbal finales die zich in de Kuip hebben afgespeeld in het verleden maakten de Kuip bekend. En met een capaciteit van nog altijd rond de vijftigduizend toeschouwers zijn er ook veel Nederlanders die de Kuip een enkele keer hebben bezocht. Vroeger – toen er nog staanplaatsen in het stadion waren, die zijn er nu niet meer – zijn er regelmatig zelfs meer dan 65.000 toeschouwers tegelijk binnen geweest. Zij allemaal zullen dat bezoek nooit meer vergeten: de Kuip maakt indruk op je.

Vraag aan die personen ook eens of ze het stadion van Sparta, het Kasteel, kennen. De capaciteit van het Kasteel is tegenwoordig een kwart van die van de Kuip, het Kasteel heeft geen grote Europese finales gehad en er is al jarenlang geen landskampioenschap meer gevierd. Er is dus geen enkele reden om aan te nemen dat de gemiddelde Nederlander de naam het stadion van Sparta kent. Wie dat denkt, die slaat de plank echter volledig mis! Vrijwel iedereen kent het Kasteel. De torens, de aapjes op die torens: het maakt Sparta uniek. Bovendien was het Kasteel vroeger het enige voetbalstadion in Rotterdam en omstreken, waardoor alle belangrijke voetbalmomenten in

Rotterdam in die tijd op het Kasteel plaatsvonden.

Twee bijzondere en bekende stadions in één stad: het is dan ook niet vreemd dat de strijd tussen Sparta en Feyenoord zich voor een deel uit in de strijd om wie het beste, mooiste en grootste stadion heeft. Deel I van deze stadiondiscussie is het verhaal over het belang van het Kasteel voor Sparta, over de motieven voor Feyenoord om óók een stadion te willen en over de veranderende verhoudingen tussen de clubs nadat dat laatste Feyenoord gelukt is.

OVERZICHT VAN DE VOETBALLOCATIES

Voetbalclubs die een eigen terrein bezitten zijn in de beginjaren van het voetbal een zeldzaamheid. Zo zagen we eerder al dat Sparta en Feyenoord in hun beider beginperiode op meerdere plekken hebben gevoetbald. Het duurde dan ook een tijdje voordat Sparta en Feyenoord hun definitieve locatie krijgen. Uiteindelijk komt Sparta in 1916 in de polder Spangen terecht en Feyenoord in 1937 in de polder Varkenoord. Het Kasteel is daarmee zoals gezegd het eerste stadion van Rotterdam, pas meer dan twintig jaar later wordt de Kuip geopend. Daar zit dus een flinke periode tussen.

Ter introductie nog even een klein overzicht van de speellocaties. Sparta: Feijenoord (1888), de Heuvel (1889), de Binnenweg (1893), het Schuttersveld (1894), Prinsenlaan (1906) en Spangen (1916, het Kasteel). Het eerste clubhuis en eigen kleedkamers krijgt Sparta wanneer ze in 1894 aan het Schuttersveld gaat voetballen en de eerste echte tribune neemt ze in 1906 aan de Prinsenlaan in gebruik. Op zo'n tribune past dan een paar

honderd man en de andere drie zijden van het veld hebben nog geen tribune. De situatie is dus niet te vergelijken met de stadions van tegenwoordig.

Feyenoord: de Put (1908), Afrikaanderplein (1909), Kromme Zandweg (1917) en Varkenoord (1937, de Kuip). De eerste tribune en eigen kleedkamers bouwt Feyenoord in 1917 aan de Kromme Zandweg.

FEYENOORD OP HET KASTEEL

Omdat Sparta het grootste stadion van de stad heeft, worden er op het Kasteel regelmatig wedstrijden georganiseerd zonder dat Sparta op het veld staat. De eerste keer dat Feyenoord op het Kasteel voetbalt zonder dat tegen Sparta te doen is tijdens de kerstdagen van 1919. De RVB bestaat 25 jaar en viert dat met een jubileumtoernooi op het Kasteel.¹⁴³ Zo heeft Feyenoord in de loop der jaren vaker op het Kasteel gevoetbald zonder dat Sparta de tegenstander is. Niet alleen gebeurt dat natuurlijk tijdens de vele edities van de Zilveren Bal, het gebeurt ook regelmatig dat de tegenstander dit verzoekt. Vooral in de jaren dertig, wanneer Feyenoord een succesvolle periode heeft, zie je dat regelmatig terugkomen. De tegenstander weet dat een vol stadion – want Feyenoord trekt gewoon veel publiek in die jaren – veel meer geld opbrengt dan de paar tribunes op de eigen locatie. Zo is begin 1932 Xerxes – Feyenoord op het Kasteel. Later dat jaar speelt Hermes DVS haar thuiswedstrijd tegen Feyenoord niet in Schiedam, maar op het Kasteel omdat er anders ‘vele duizenden gedupeerd zouden zijn’.¹⁴⁴ Sparta ontvangt hiervoor twintig procent van de recette (de

opbrengst van de kaartverkoop) en er is gratis toegang voor de werkende leden van Sparta.¹⁴⁵ Wanneer Feyenoord in april 1936 uit bij Excelsior afdelingskampioen kan gaan worden, wijkt men wederom vanwege de verwachte drukte uit naar het Kasteel.¹⁴⁶ Feyenoord wordt daardoor niet op Woudestein maar op het Kasteel kampioen!

VERHUUR KASTEEL DOOR SPARTA

Sparta heet alle regionale clubs van harte welkom op het Kasteel. Dankzij de verhuur van het stadion verdient ze in de periode tussen de beide wereldoorlogen in tienduizenden guldens. Dit verdienmodel levert Sparta al vanaf het eerste moment de nodige kritiek op. Zo wordt Sparta in een artikel in 1922 in de *Maasbode* onsportief gedrag verweten. De club verdient namelijk geld over de rug van andere Rotterdamse clubs, Excelsior in dit specifieke voorbeeld. Overeijnder, op dat moment voorzitter van Sparta, vindt dat maar onzin. In een reactie aan de *Maasbode* schrijft hij dat Sparta veel tijd en geld geïnvesteerd heeft in het stadion. Dat ze risico heeft gelopen en dat nu wil terugverdienen. Dat andere verenigingen hun terreinen gratis afstaan is hun zaak, maar ze kunnen Sparta niet verplichten dat ook te doen! Hij schrijft 'bij alle welwillendheid en tegemoetkoming ten opzichte van Excelsior mocht Sparta de financiële zijde van de zaak niet uit het oog verliezen. Ik zou mij heel slecht van mijne plichten als bestuurder van Sparta, dat op zware lasten zit, gekweten hebben, indien ik van de baten, die anderen door het gebruik onzer met groote kosten tot stand gebrachte in-

richting, zouden ondervinden niet een gedeelte voor onze kas had gevraagd.¹⁴⁷

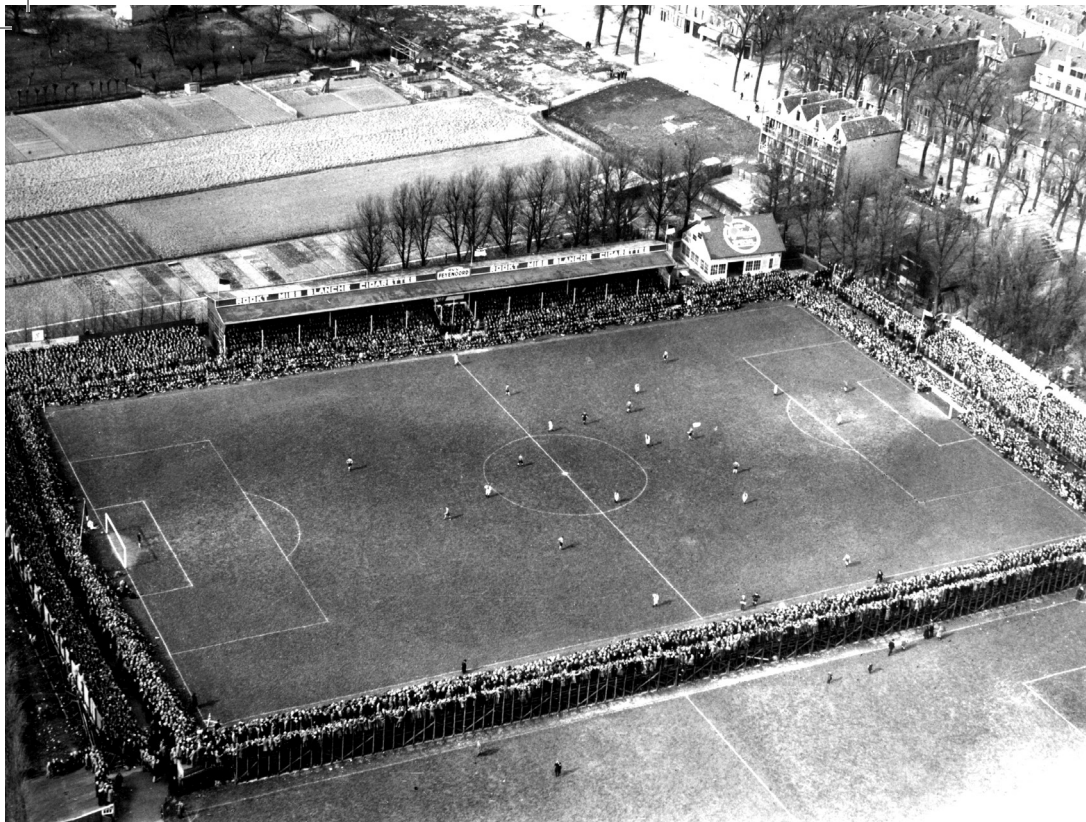
Geld wordt met de jaren steeds belangrijker in het voetbal. Er komen ieder jaar meer toeschouwers en al die toeschouwers zorgen voor goed gevulde clubkassen. Het geldbewustzijn binnen het voetbal groeit. Dankzij het Kasteel is de kas bij Sparta nog net iets voller dan bij de andere clubs. In de jaren twintig laaien dan ook regelmatig korte discussies op over het verdienmodel van Sparta. Bijvoorbeeld in 1923. Sparta is van oudsher de gastheer bij de stedenwedstrijd Amsterdam-Rotterdam en die organisatie levert dit jaar voor de eerste keer problemen op. Bij vroegere stedenwedstrijden ontving Sparta 75 procent van de recette en de RVB 25 procent. De clubs die spelers afstonden aan het Rotterdam-elftal bemoeiden zich toen verder niet met deze financiële verdeling: het was vooral een eer wanneer jouw spelers mochten meedoen. Nu de clubs kritischer worden en geld belangrijker wordt, spreken de RVB en Sparta af om de recette 50/50 te delen. Toch kunnen VOC en Feyenoord hier alsnog niet mee instemmen: zij staan spelers af en Sparta verdient er aan! Gelukkig voor Rotterdam kan de wedstrijd doorgaan: er wordt afgesproken dat tachtig procent van de recette naar goede doelen gaat. De spelers van Feyenoord en VOC kunnen dus gewoon meedoen.¹⁴⁸ Dat dit uiteindelijk toch niet zo ging, heeft u eerder in dit boek al kunnen lezen.

Oprichting Supportersvereniging Feyenoord en bouw eigen stadion

De huisvestingsproblemen van Feyenoord op de Kromme Zandweg worden steeds groter. Met ieder afdelingskampio-

oenschap krijgt de club weer meer fans. En als je tussen 1926 en 1933 maar liefst zeven keer afdelingskampioen wordt, kan je je voorstellen dat het steevast een drukke bedoening is bij Feyenoord. Feyenoord verdient veel geld met die grote aantallen bezoekers op de Kromme Zandweg.¹⁴⁹ Toch verdient Feyenoord nóg meer wanneer ze een wedstrijd naar het Kasteel verplaatst. Daar passen immers twee keer zoveel toeschouwers in en Feyenoord kan ook daar zelf de hoogte van de toegangsprijzen bepalen.¹⁵⁰ In 1931 worden direct na afloop van de competitie de onderhandelingen tussen Feyenoord en Sparta gestart. Het doel is om de kampioenscompetitiewedstrijden op Spangen te spelen.

Men komt er al snel uit. Sparta is daar wel tevreden mee: het ontvangt twintig procent van de netto-recette (dus na aftrek van de stedelijke belasting en de direct met de wedstrijd verband houdende onkosten zoals reclame, controle, personeel en drukwerk).¹⁵¹ Een aantal supporters van Feyenoord is minder tevreden. Die onvrede leidt in 1931 tot de oprichting van de supportersvereniging, tegenwoordig nog altijd bekend onder de naam *FSV De Feijenoorder*.¹⁵² Jan van Kessel, één van de oprichters, vertelt later waarom hij faliekant tegen het spelen op het Kasteel was: 'Bij ons bestond een haat tegen Sparta, omdat men daar altijd minderwaardig deed over Feyenoord. Ook het *Rotterdamsch Nieuwsblad* deed daaraan mee. Feyenoord was een boevenploeg en een boevenploeg hoorde niet in de Eerste Klasse, werd er gezegd.'¹⁵³ *De Voorwaarts* deed verslag van de oprichtingsvergadering van die nieuwe vereniging, waar honderden supporters buiten moesten wachten omdat de zaal al vol was. 'Daverend gelach en applaus verwekte de

DE KROMME ZANDWEG IS AFGELADEN VOL (1924).

opmerking, dat er onder de Feijenoord-supporters tweeduizend werklozen zijn, die alleen om hun kleding al niet naar het deftige Spangen kunnen gaan! Velen waren van meening, dat de aanhangers van Sparta op hun terrein de Feijenoordspelers zullen gaan uitjouwen, wat een slechten invloed op het spel zal hebben. De Spartanen zijn niet meer te houden, nu Feijenoord kampioen is. Ze roepen nu al tegen onze spelers: „Je zes plankjes liggen klaar.”¹⁵⁴

De oprichting van de supportersvereniging en protestacties die in de weken na het akkoord tussen Sparta en Feyenoord ontstaan mogen niet baten. De kampioenscompetities van 1931, 1932 en 1933 speelt Feyenoord grotendeels op Spangen

en steevast komen er meer mensen kijken dan Feyenoord op de Kromme Zandweg kwijt had gekund. Geluk brengt dat niet: de meer dan tien thuiswedstrijden op het Kasteel leiden in die drie jaar tot geen enkel landskampioenschap.

Feyenoords administrateur Wolff zal later over deze tijd aan de Kromme Zandweg het volgende zeggen: 'In de jaren twintig en dertig konden we de aanwas van publiek gewoon niet aan. Voor onze kampioenswedstrijden moesten we altijd uitwijken naar het Kasteel van Sparta. Dat kostte ons steeds een flinke huur. Op een gegeven moment, acht dagen voor een wedstrijd tegen Ajax, zei Van Zandvliet: "Kunnen we niet eens proberen om thuis te spelen. We kunnen toch wel een nieuwe tribune neerzetten aan de lange zij... Voor één keertje maken we voor de toegang van vijftig cent een piek, dan hebben we de kosten er in één keer uit en zijn we voortaan gelijk van die hoge huur van Sparta af bij topwedstrijden.'"¹⁵⁵ Zo gezegd, zo gedaan. De tribune wordt in korte tijd opgebouwd en Feyenoord heeft daarmee direct de aannemer gevonden die enige tijd later ook het nieuwe stadion mag gaan bouwen.

Want daar is voorzitter Van Zandvliet al langere tijd mee bezig: in de Varkenoordse polder, buiten de bebouwde kom van Rotterdam-Zuid, wil hij een stadion laten verrijzen waar meer dan zestigduizend mensen in kunnen. Dat is het dubbele van wat er op dat moment in Nederlands grootste stadion past. De reden is duidelijk: de club is het terrein aan de Kromme Zandweg ontgroeid, de toeloop is regelmatig groter dan de capaciteit van de tribunes. Zelfs achter de tribunes klimmen er soms mannen omhoog, om daar de hele wedstrijd te blijven hangen en tussen de benen van andere toeschouwers door

naar de wedstrijd te kijken. Het voetbal is razend populair in Rotterdam en helemaal op Zuid is er geen populairdere club te vinden dan Feyenoord. Zij is immers de afdelingskampioen van 1926, 1927, 1928, 1929, 1931, 1932 en 1933 en de financiën van de club zijn dus helemaal in orde.

Toch werkt de gemeente niet echt mee: regelmatig komen er weer nieuwe eisen aan het stadion bij of wordt er weer een nieuwe belasting verzonnen. Want de locatie van het stadion, in een polder in nota bene Rotterdam-Zuid, bij die 'boeren van de overzij': dat ziet de gemeente eigenlijk helemaal niet zitten. Zoiets bijzonders hoort boven de rivier. Het is crisistijd dus de gemeente moet ook nog op de centen letten én er is natuurlijk al een stadion in Rotterdam. Maar daar trekt Van Zandvliet zich niets van aan. Dat nieuwe stadion voor Feyenoord moet er komen. Hij wordt in die gedachte gesteund door Cor Kieboom, sinds 1927 de penningmeester van Feyenoord (hij zal Van Zandvliet in 1939 als voorzitter opvolgen). Kieboom, jaren nadat de Kuip gebouwd is: 'Ik zei: de linkeroever krijgt dat stadion. Dat ding komt hier. Hoe kón dat nou ook, een stuk Feyenoord op de rechteroever! Jonge, jonge, wat keken ze allemaal hun ogen uit op dat stadion van ons. En wat was dat geweldig voor al die mensen hier! Zo'n stadion, pal naast de deur.'¹⁵⁶ In 1936 is het zo ver, maar toch zal Feyenoord er pas in 1937 in gaan voetballen. Deze vertraging komt door de gemeente die de beloofde toegangswegen nog niet heeft aangelegd. Van Zandvliet zorgt er dan voor dat de gemeente het benodigde geld kan lenen, zodat die wegen worden aangelegd. Want doorpakken, dat kan die voorzitter wel.

De oorlog

In 1940 verandert het voetbaltoneel in Nederland compleet door de bezetting van de Duitsers. Zij vinden massabijeenkomsten niet zo'n goed idee. Het grootste stadion van de stad gaat dus al snel op slot, het Stadion Feijenoord blijft dicht van mei 1940 tot 6 oktober 1940. Ook nemen de Duitsers de kantoren in het stadion in gebruik. Feyenoord moet hierdoor noodgedwongen bijna een half jaar lang haar thuiswedstrijden op het veel kleinere oude terrein aan de Kromme Zandweg of op het kleinere Kasteel gaan spelen.¹⁵⁷

Vlak voor het uitbreken van de oorlog is Feyenoord afdelingskampioen geworden. In de andere afdelingen zijn ook kampioenen en alsof er niets gebeurd is gaat de kampioenscompetitie in juni 1940 van start. Een maand na het grote bombardement op Rotterdam speelt Feyenoord haar eerste thuiswedstrijd op het Kasteel. Daar komen slechts vijfduizend toeschouwers op af, veel behoefte aan voetbal lijkt er bij het publiek nog niet te zijn. En zij die wel van Zuid naar het Kasteel wilden gaan, hadden te maken met moeilijke vervoersomstandigheden.¹⁵⁸ Feyenoord wint die eerste wedstrijd en komt de kampioenscompetitie goed door. In de laatste wedstrijd kan Feyenoord het vijfde landskampioenschap binnenhalen. Op het Kasteel zijn die dag maar liefst 18.000 toeschouwers aanwezig en die zien Feyenoord met 2-0 van Heracles winnen.¹⁵⁹ Rob Vente, de zoon van Feyenoordspeler Leen Vente, legt nog eens uit hoe bizar die periode was: 'Het laatste kampioenschap op het Kasteel was mijn vader bij. Het was echt het meest bizarre kampioenschap van Feyenoord ooit. De halve stad lag in puin vanwege het Duitse bombardement. De Engelse trainer, Jack

Hall, was over het Kanaal gevlucht. Na de gewone competitie waren de twee beste spelers, Puck van Heel en Adri van Male, gestopt met voetbal. Dus vóór de kampioenscompetitie. Met dat gehandicapte elftal, zonder stadion, zonder trainer, op Spangen spelen en dan toch landskampioen worden.’

Bij veel andere clubs zijn door de oorlog de terreinen verwoest of bezet met militaire installaties. Het Kasteel is nog volledig intact en hierdoor druk in gebruik. Voor de leden van Sparta heeft dat de nodige voordelen: regelmatig mogen ze gratis naar binnen bij wedstrijden tussen andere clubs. In het archief van Sparta is te zien dat ook de club zelf er baat bij heeft. Bij vrijwel alle wedstrijden wordt door Sparta flink geld verdiend. Sparta vraagt (en krijgt dus ook) zo’n twintig tot vijftig procent van de recette. Het verhuurt het stadion in die jaren dan ook bijzonder vaak aan (concurrerende) clubs en kan deze inkomsten natuurlijk goed gebruiken. Toch is er één mooi voorbeeld waarop geld niet de boventoon voert. Het is dan juli 1943.

Vijf maanden eerder, in maart 1943, verbiedt de Rotterdamse burgemeester de aanwezigheid van publiek bij alle voetbalwedstrijden in de stad. Het gevaar van luchtaanvallen tijdens wedstrijden was daarvoor verantwoordelijk. Dat verbod blijft staan tot juli 1943, vanaf dan mogen alle Rotterdamse voetbalclubs weer toeschouwers toelaten rond het veld. Op één stadion na: alleen voor het stadion Feijenoord is het verbod niet opgeheven. Het grootste stadion brengt natuurlijk de grootste massa op de been en dat blijft de burgemeester onwenselijk vinden. De secretaris van Sparta notuleert in juli: ‘In verband hiermede maakt het een punt van bespreking of wij Feijenoord zouden kunnen helpen in deze voor haar zoo moeilijke

OP HET KASTEEL WORDT VOEDSEL UITGEDEELD TIJDENS DE HONGERWINTER VAN 1944.

omstandigheden. De heer De Korver meent te weten dat de R.V. & A.V. Feijenoord bij den burgemeester heeft geprotesteerd dat het stadion niet viel onder de verbodsopheffing. Hij acht dit protest kansloos wat het resultaat betreft. Na eenige discussie wordt besloten aan de R.V. & A.V. Feijenoord voor hare 1e klas-wedstrijden, het gebruik van ons veld aan te bieden, zonder daarvoor eenige geldelijke vergoeding te bedingen.¹⁶⁰ Sparta komt Feyenoord dus te hulp in moeilijke tijden! Een mooi gebaar waar Feyenoord in eerste instantie geen gebruik van zal maken. Feyenoord laat weten dat het de wedstrijden zal gaan spelen op het oude terrein aan de Kromme Zandweg. Maar mocht de belangstelling voor een wedstrijd zo groot wor-

den dat het daar niet past, dan maakt de club alsnog graag gebruik van het aanbod.¹⁶¹ Al snel blijkt dat het Feyenoord-bestuur niet zo slim heeft gehandeld, want het verzoek aan Sparta om tóch op het Kasteel te mogen voetballen komt al snel. Erg snel. Binnen twee weken heeft voorzitter Van Zandvliet met Sparta afgesproken dat de wedstrijd tegen Blauw-Wit op het Kasteel wordt gespeeld. De vergoeding voor Sparta: twintig procent van de netto recette en vrije toegang voor alle houders van Sparta-diploma's.¹⁶²

Pas in mei 1945, wanneer de Duitsers de stad hebben verlaten, kan Feyenoord weer in de Kuip voetballen. Vaak speelt ze op de Kromme Zandweg, maar niet altijd. Zelfs in Amsterdam worden twee thuiswedstrijden afgewerkt.¹⁶³ Op het Kasteel zal Feyenoord tijdens de hele oorlog in totaal zevenmaal een thuiswedstrijd spelen.

DE KUIP IS DÉ CONCURRENT VAN HET KASTEEL

In de vijftien jaar ná de opening van het Stadion Feijenoord in 1937 is te zien dat de verhouding tussen Sparta en Feyenoord enorm verandert. Feyenoord kijkt vanaf dat moment niet meer met een schuin oog naar Sparta, maar Sparta juist naar Feyenoord. Want niet alleen Feyenoord komt niet meer naar het Kasteel, ook andere clubs kiezen ervoor om bij grote wedstrijden op Zuid te gaan spelen.

Tot aan de oorlog kijkt Sparta alleen voor kleine zaken naar de Kuip. Zo draagt het bestuur de eigen administrateur op om contact op te nemen met Stadion Feijenoord-directeur Hijlkema om te informeren naar de zitkussens die in de Kuip

worden gebruikt. Wellicht is dat namelijk ook wel iets voor op het Kasteel.¹⁶⁴ Na de oorlog speelt er meer:

- De Kuip trekt veel wedstrijden naar zich toe
- De Kuip wordt door andere clubs gebruikt om Sparta onder druk te zetten
- Xerxes – voorheen soms op het Kasteel spelend – speelt alle thuiswedstrijden in de Kuip
- De recette die Sparta krijgt wanneer andere clubs op het Kasteel spelen halveert
- Sparta beroept zich op oude afspraken en regels, maar die zijn niets meer waard

De voorzitter van Sparta merkt in een bestuursvergadering in maart 1947 op dat iedereen in Rotterdam zijn blik meer en meer tot het Feyenoord-stadion lijkt te richten. En hij begrijpt dit volkomen en is van mening dat hier weinig aan te doen zal zijn zolang de trek naar de wedstrijden zo groot is, dat alleen het stadion van Feyenoord voldoende plaatsruimte kan bieden. Zo worden er in het eerste seizoen na de oorlog 28 wedstrijden in de Kuip gevoetbald zonder dat Feyenoord op het veld staat en in het tweede seizoen zijn dat er 22.¹⁶⁵ Zijn medebestuurders zijn het niet met hem eens: Sparta moet gaan proberen zélf meer wedstrijden te organiseren. De secretaris van Sparta notuleert vervolgens het volgende: ‘De voorzitter merkt op, dat alles gedaan is om de wedstrijden van het Rotterd. Elftal bij ons te houden. Dat is gelukt, dankzij onze goede relaties. Algemeen is men van opinie, dat het persoonlijk contact in deze uiterst belangrijk is en dat alleen door persoonlijke besprekingen iets te bereiken zal zijn.’¹⁶⁶

Toch komt men er al snel achter dat persoonlijke relaties alleen niet meer voldoende zijn. Organisaties gebruiken het concurrerende stadion van Feyenoord om Sparta onder druk te zetten. Zo vinden ‘De Zwaluwen’ – een soort van tweede Nederlands elftal, een Jong Oranje van tegenwoordig – het onzin dat ze twintig gulden moeten betalen voor een kwijtgeraakte bal. Vijftien gulden was redelijker geweest. Een jaar eerder in Stadion Feyenoord, bij een wedstrijd tegen België met ruim 47.500 toeschouwers, werd er niet zo moeilijk gedaan. Bij De Zwaluwen, die al tientallen jaren hun wedstrijden spelen op het Kasteel, gaan er hierdoor inmiddels stemmen op om de wedstrijden definitief over te hevelen naar het Stadion Feijenoord. Sparta wil een overstap voorkomen en zorgt ervoor dat de onkostenrekeningen in het vervolg bijzondere aandacht krijgen van de penningmeester.¹⁶⁷

Maar Sparta is vooral ontevreden met het feit dat Xerxes (bij het ontbreken van een eigen terrein) al twee seizoenen lang al haar thuiswedstrijden in de Kuip speelt. Het Stadion Feijenoord verdient hier aan en dat zint Sparta niet. Op bestuursvergaderingen komt Xerxes om die reden vaak ter sprake. In de lente van 1947 is het Sparta-bestuur zelfs in gesprek met het bondsbestuur over het spelen van Xerxes in het Feyenoord-stadion. Ook de voorzitter van Neptunus is bij dat gesprek aanwezig. Ze zijn alle van mening dat Xerxes volgend seizoen een eigen veld moet bespelen, want dat wordt door hen als eerlijker gezien. Xerxes zegt dit zelf ook te willen, maar de secretaris van Sparta gelooft hier niets van: ‘Dit liedje werd vorig jaar ook gezongen. Dhr. Salters [voorzitter Sparta] heeft om directe maatregelen gevraagd. Wij zullen ons voor dit speciale geval

nog eens rechtstreeks tot den bondsvoorzitter wenden.¹⁶⁸ Het is opvallend dat Sparta zich met deze kwestie bemoeit, want de direct gedupeerden lijken toch echt de andere clubs van Rotterdam-Zuid te zijn (en niet Sparta, dat in Rotterdam-West en dus boven de rivier speelt). De clubs op Zuid ontvangen minder toeschouwers omdat Xerxes (uit Rotterdam-Noord) nu op Zuid is komen te spelen in plaats van dat het in de eigen buurt is gebleven. Dat is de KNVB ook van mening: Xerxes wordt door de bond verplicht om aan een aantal clubs van Zuid een flink bedrag aan schadeloosstelling te betalen voor het mislopen van publiek (dat nu bij Xerxes in de Kuip zit).¹⁶⁹ En Sparta? Die club krijgt niets, ondanks alle moeite die ze gedaan heeft. Waar Sparta eerst alleen onder druk gezet werd en scherper ging kijken naar de onkosten die in rekening gebracht werden, neemt het in 1948 zelfs genoegen met een lagere recette. Bij een wedstrijd van het bondsselftal krijgt Sparta maar 20% van de recette. Dat is een flinke verslechtering ten opzichte van vroeger, toen Sparta na aftrek van alle kosten nog 40% tot 50% ontving. 'De concurrentie van het zoveel grotere Feyenoord-stadion noopt ons hier echter toe.'¹⁷⁰

Ondertussen zit Stadion Feijenoord-directeur Van Krimpen niet stil. Naast de wedstrijden van Xerxes trekt hij ook de kampioenswedstrijden van het Schiedamse SVV aan.¹⁷¹ Ook worden er Speedway-wedstrijden gehouden in het Stadion Feijenoord, die uiteraard op de bestuursvergadering van Sparta ter sprake komen.¹⁷² En dan gaat Van Krimpen ook nog samenwerken met het Olympisch Stadion uit Amsterdam. Sparta ziet dit met lede ogen aan: 'Op voorstel van de heer Cohen zal contact worden opgenomen met Ajax over wedstrijden tegen buitenlanders.

Nu het blijkt, dat het Olympisch Stadion en het Feyenoord-stadion in dit opzicht samenwerken, zouden wij ditzelfde wellicht met Ajax kunnen doen.¹⁷³ Waar Van Krimpen dus slagvaardig te werk gaat, lijkt het Sparta-bestuur in die jaren veel achter de feiten aan te lopen.

Zo vraagt Sparta in januari 1950 wederom een gesprek aan bij de RVB, omdat de strijd om de Maas- en Scheldebeker, die traditioneel gezien op het Kasteel gespeeld wordt, het afgelopen jaar niet meer op het Kasteel gespeeld is. Het Sparta-bestuur wil in dat gesprek nagaan of schriftelijk is vastgelegd dat deze wedstrijd Rotterdam-Antwerpen altijd op het Sparta-terrein moet worden gespeeld.¹⁷⁴ En wanneer zelfs Neptunus – drie jaar eerder nog bondgenoot van Sparta in de kwestie met Xerxes – in de Kuip haar degradatiewedstrijden gaat spelen, is de reactie van het Sparta-bestuur een kinderachtige. Sparta gaat op de beide dagen dat Neptunus in de Kuip speelt ook in het Kasteel een wedstrijd organiseren, zodat niet iedereen in Rotterdam die dag bij Neptunus zal gaan kijken.¹⁷⁵

Dat het Stadion Feijenoord overigens zo actief is en veel naar zich toe trekt is bittere noodzaak. Het stadion is groot in omvang en dus ook groot qua onderhoudskosten. En daar moeten inkomsten tegenover staan. In de oorlog is dat een paar jaar op rij niet het geval. En in de eerste vijf jaar na de oorlog trekt Feyenoord nog geen 22.000 bezoekers gemiddeld per wedstrijd. Het stadion kan zichzelf weliswaar bedruipen, maar de club wordt er financieel gezien niet beter van in deze jaren. Pas wanneer het voetbal in de vijftiger jaren weer meer toeschouwers trekt, begint het stadion geld over te houden. Dat wordt heel slim geïnvesteerd in lichtmasten. ‘Dit bewijst

wel, dat het Stadion financieel goed heeft gedraaid, want met zulk een verlichting is weer een flink kapitaal gemoeid' zal clubblad-redacteur Heesakker schrijven.¹⁷⁶ Wanneer er eind jaren vijftig gemiddeld bijna twee keer zoveel mensen in het stadion zitten als eind jaren veertig, lijkt Feyenoord dan ook voor het eerst de vruchten te kunnen gaan plukken van het stadion!

Een ongevraagd advies voor Sparta

Vlak voor de zomer van 1953 lukt het Sparta na 24 jaar weer eens afdelingskampioen te worden. Men kan zich dus gaan opmaken voor de landelijke kampioenscompetitie. Het zal de eerste keer zijn dat het door de hoofden van Spartanen gaat om eens in het veel grotere stadion op Zuid te gaan spelen. Dagblad *Het Vrije Volk* opent de discussie en geeft ongevraagd advies aan Sparta: 'En nu gaan alle Rotterdamse sportliefhebbers aan Sparta vragen of ze de kans krijgen naar de kampioenswedstrijden te komen kijken. En nu staat Sparta voor de moeilijke keus Kasteel of stadion. Het eerste met een capaciteit van nog geen 25.000 toeschouwers, het tweede met een capaciteit van 65.000. Daar wordt een beslissing gevraagd, waar een goede Spartaan nachten wakker van ligt. Want het is moeilijk de eigen gerechtvaardigde trots geheel op zij te zetten voor het belang van het publiek. Moge wijsheid Sparta leiden. Moge het heel Rotterdam aan zich verplichten door het stadion te kiezen.'¹⁷⁷

Op de jaarlijkse algemene vergadering van Sparta in juni, vlak voor de kampioenscompetitie, blijkt dat Sparta op het Kasteel blijft. Om iedere Spartaan wél de kans te geven alle wedstrijden

bij te wonen, zijn er (dure) passe-partouts te koop. Je koopt dus in één de toegang voor de gehele kampioenscompetitie. Zo'n investering doen natuurlijk alleen echte Sparta-supporters en -leden, redeneert het bestuur. Losse kaarten zijn namelijk niet verkrijgbaar. Maar veel leden hadden het graag goedkoper en flexibeler gezien. De voorzitter reageert: 'Waren we nu naar het stadion Feijenoord gegaan, dan zou de vergadering zeer terecht de vraag hebben gesteld waarom ons eigen veld werd prijsgegeven.'¹⁷⁸

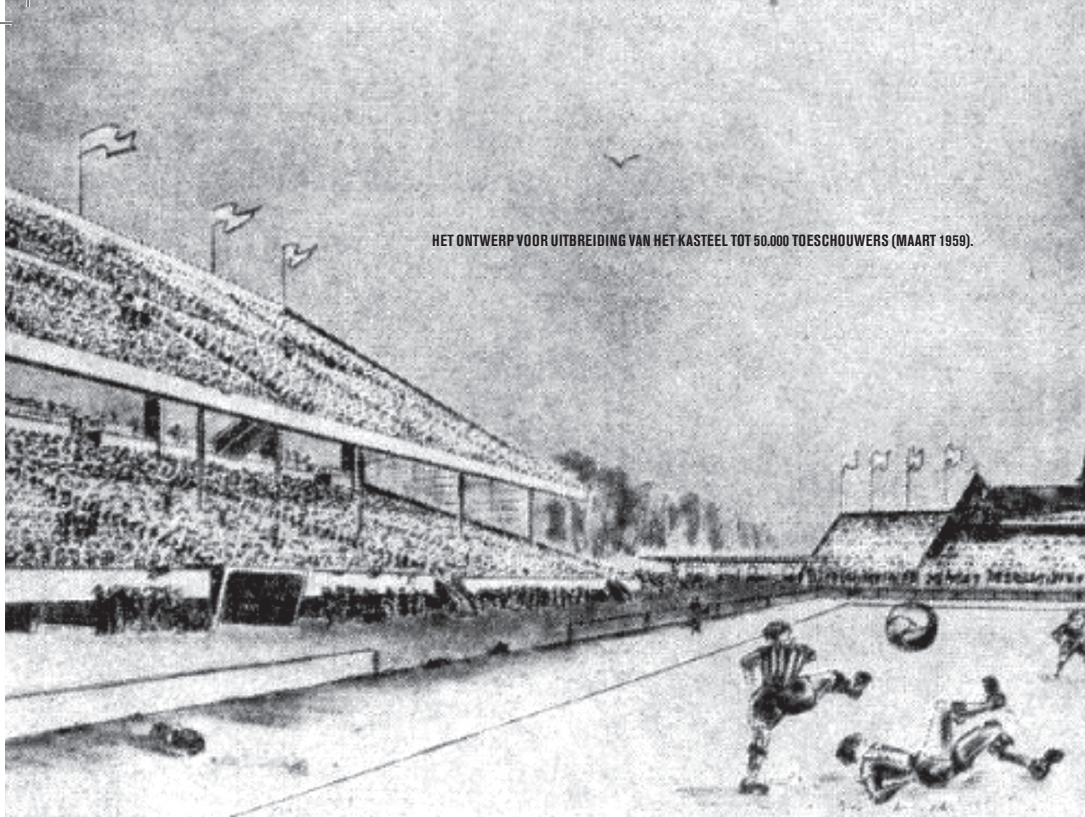
HET KASTEEL LEGT ZICH ER NIET BIJ NEER

Sinds de start van de eredivisie in 1956 nemen de toeschouwersaantallen bij Sparta gestaag toe. Er komt ieder jaar gemiddeld tussen de 16.000 en 20.000 toeschouwers per wedstrijd. Bij drukbezochte wedstrijden, zoals onder meer tegen Feyenoord, zijn er de maximale 25.500 toeschouwers aanwezig. Dan is het Kasteel stijf uitverkocht. Bij dat soort wedstrijden kan Sparta makkelijk twintigduizend meer kaarten verkopen, als ze die ruimte maar had. Binnen de club spreekt men er al enkele jaren over: het Kasteel uitbreiden. In lichte vorm is het aan het begin van het seizoen 1958-1959 zo ver. Dan wordt er een nieuwe zittribune in gebruik genomen.¹⁷⁹ Veel extra plek levert dat echter niet op, waardoor er al snel plannen gemaakt worden om op het einde van het seizoen een grotere verbouwing op het Kasteel uit te voeren. De plannen leiden tot bezorgde vragen van Spartanen aan het eigen clubbestuur. Ook *Het Vrije Volk* krijgt zo'n brief: 'Is het waar dat Sparta aan het eind van het seizoen de laatste wedstrijden in het Feijen-

oord-stadion gaat spelen, in verband met de verbouwing van het Kasteel?’¹⁸⁰

In maart 1959 besluit de ledenvergadering van Sparta dat men akkoord is met het aanvragen van een lening van 1,25 miljoen gulden, waarbij de gemeente Rotterdam garant moet staan voor rente en aflossing. Daar heeft de gemeenteraad geen problemen mee dus de bouw van een tribune met 6.000 overdekte en 8.500 onoverdekte zitplaatsen aan de lange zijde van het veld zou in de zomer van 1959 kunnen starten. Vanaf de zomer van 1960 zou Sparta dan maar liefst 33.250 toeschouwers kunnen ontvangen.¹⁸¹ Dat was in ieder geval het idee. Eind december 1959 is er nog steeds geen bouwvergunning gegeven voor de door Sparta gewenste uitbreiding. Veel fans van beide clubs worden teleurgesteld. Want doordat Sparta nog niet in staat is geweest extra plaatsen te creëren, kunnen ze nog altijd niet naar binnen om de wedstrijd Sparta – Feyenoord te zien. De stadionspeaker vraagt via de luidsprekers om begrip bij de ontevreden Feyenoorders: ‘Laten de oudere Feijenoordsupporters die het Feijenoordterrein aan de Kromme Zandweg nog hebben gekend zich dat herinneren. En zich weten te behelpen.’¹⁸²

Het plan van Sparta is om na het bouwen van de genoemde tribune snel door te gaan met de andere tribunes. Hierdoor zal het Kasteel groeien tot 38.500 plaatsen en kan het beter de concurrentie met de Kuip aan. Maar het project is pas echt voltooid wanneer ook de eretribune is aangepakt. Daar wil de club eenzelfde ‘tweedekker’ bouwen als de tribune die nu als eerste aangepakt wordt. Het streven van Sparta is om uiteindelijk 50.000 plaatsen te krijgen op het Kasteel.¹⁸³

HET ONTWERP VOOR UITBREIDING VAN HET KASTEEL TOT 50.000 TOESCHOUWERS (MAART 1959).

SPARTA-THE RANGERS (Glasgow)

STADION FEIJENOORD

9 maart 1960 - 20.00 uur

ZIJVAK

f 1.75

Sted. belasting inbegrepen

Op aanvraag te lonen

Geen toegang zonder controlestrook

000420

P
P

SPARTA SPEELT IN DE KUIP.

Op Zuid zien ze het licht

Precies in het jaar dat de eerste fase van de verbouwing van het Kasteel gereed had moeten komen, komt Sparta bijzonder ver in de Europacup 1. Ze verslaat Göteborg waardoor Sparta in de kwartfinale moet spelen tegen de Glasgow Rangers. De clubs, die onderling de data mogen afspreken, komen uit op 9 maart 1960, op een woensdagavond. En aangezien Sparta op het Kasteel geen verlichting heeft en Feyenoord dit sinds een paar jaar wél in huis heeft, maakt Sparta vrijwel direct bekend dat de wedstrijd op Zuid zal worden gespeeld.¹⁸⁴ De wedstrijd leeft. Het zal de allereerste keer zijn dat Sparta een thuiswedstrijd in de Kuip speelt. Waar vroeger Feyenoord op bezoek moest bij Sparta, moet Sparta tegenwoordig blijkbaar op bezoek bij Feyenoord. Maar men lijkt zich er bij Sparta niet echt druk om te maken: het is de eerste Rotterdamse club die Europacup 1 voetbalt én ook nog eens door is naar de kwartfinale. Apetrots is men vooral! Vanwege de verwachte verkeersdrukke vanuit het centrum naar Zuid begint de 'lichtwedstrijd' een kwartier later op verzoek van de politie.¹⁸⁵ Bijna vijftigduizend toeschouwers zien een doelzakspeeler de teams welkom heten op het veld.¹⁸⁶ Zij zien een enerverende eerste helft, waarbij de Schotten bewonderd worden vanwege hun goede spel. Na een 1-3 ruststand maakt Piet de Vries vlak voor tijd zijn tweede doelpunt: 2-3. 'Het „legioen” veerde als één man op' zal een krant een dag later schrijven.¹⁸⁷ Een volgens velen prima uitgangspunt voor de return een week later. Dat de Kuip daaraan bij heeft mogen dragen stemt stadiondirecteur Van Krimpen tevreden. (Sparta zal in Glasgow voor het oog van 80.000 toeschouwers met

0-1 winnen, waardoor er een beslissingswedstrijd gespeeld moet worden op Highbury in Londen. Hier stopt het succes maar deze allereerste Europese campagne zal Sparta nóóit meer vergeten!)

Twee jaar later – Sparta heeft namelijk de KNVB-beker gewonnen – gaat de club weer Europa in. In de Europacup 2 loot het tegen Lausanne Sport. Het Kasteel heeft nog steeds geen eigen lichtinstallatie. In de Kuip wint Sparta met 4-2 maar vanwege het 3-0 verlies in de uitwedstrijd een week eerder is Sparta uitgeschakeld.¹⁸⁸ In de tien jaar die volgen zal Sparta nog zeven Europese wedstrijden in de Kuip afwerken, waarbij de Kuip alleen tegen Bayern München in 1970 goed gevuld is. Het verwachte aantal toeschouwers speelt al die keren geen moment mee in de overweging van Sparta om in de Kuip te gaan spelen. Het heeft alles te maken met de door Stadion Feijenoord in 1957 gedane slimme investering die ‘lichtmasten’ heet. Op het Kasteel zal de lichtinstallatie pas in 1973 in gebruik genomen gaan worden.

Om exact dezelfde reden moet het Kasteel ook noodgedwongen afscheid nemen van de wedstrijd om de Gouden Onafhankelijkheidsbeker. Sinds 1913 wordt er jaarlijks bij Sparta – eerst op de Prinsenlaan, vanaf 1916 op het Kasteel – om deze beker gespeeld om het einde van de Franse overheersing in Nederland (1813) te vieren. Het is een wedstrijd tussen een uit Rotterdammers samengesteld team en een door de voetbalbond aangewezen team. De opbrengt gaat ieder jaar naar een door de burgemeester aan te wijzen goed doel. Na 45 jaar raakt Sparta het gastheerschap kwijt. Vanwege de drukker wordende schema’s van de voetballers halverwege de jaren

vijftig is de wens uitgesproken om de wedstrijd voortaan op een doordeweekse avond te laten spelen. En omdat het Feyenoord-stadion over een lichtinstallatie beschikt, verhuist de jaarlijkse wedstrijd naar Zuid. Sparta staat machteloos.¹⁸⁹

Schietribune

In november 1963 staat Sparta – Feyenoord op het programma. Maar liefst 29.000 toeschouwers zijn daarbij aanwezig, het zijn er nog nooit zoveel geweest bij een wedstrijd tussen de clubs op het Kasteel. De reden: de verbouwingsplannen van Sparta hebben eindelijk resultaat. Op de gloednieuwe maar vooral gigantische Schietribune past maar liefst tienduizend man. De tribune bestaat uit 51 rijen zitplaatsen met daarvoor nog eens zes rijen staanplaatsen en dáárvoor weer enkele rijen krakkemikkige banken. Van de bijna dertigduizend mogelijke toeschouwers op het Kasteel kunnen er vanaf nu ruim zeventienduizend zitten en die doen dat ook nog eens voornamelijk overdekt, dus beschermd tegen zon en regen. Omdat Sparta meer geld kan vragen voor overdekte plaatsen gaat dat de club een hoop geld opleveren in de toekomst.¹⁹⁰

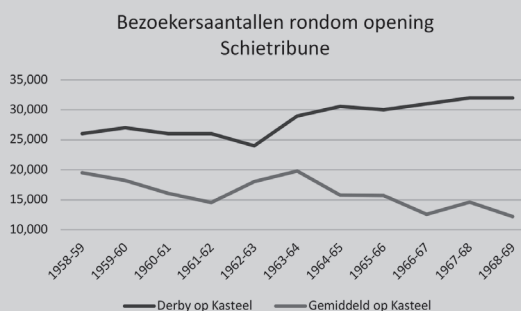
Maar Sparta heeft de opbrengsten van de nieuwe tribune wat te hoog ingeschat. In de uitvoering is de club aan een aantal dingen voorbijgegaan. Er zijn bijna geen toiletten onder de gigantische tribune. En een hapje eten? Vergeet dat maar. Vanwege kostenbesparingen is afgesproken pas op een later moment naar restauratiemogelijkheden te kijken. Met het comfort valt het dus vies tegen op die winderige, hoge tribune.¹⁹¹ Maar de grootste constructiefout van de tribune zit hem in de locatie. Rob Vente vertelt daarover: ‘Sparta heeft toen

DE SCHIETRIBUNE IS IN AANBOUW WANNEER FEVENOORD OP TWEDE KERSTDAG 1962 OP BEZOEK KOMT. VAN LINKS NAAR RECHTS: EDDY PIETERS GRAAFLAND, COR VELDHOEN, PIET VAN MIERT EN THIJS LIBREGTS (DECEMBER 1962).

een blunder begaan met het bouwen van die Schiettribune. Uit zuinigheidsoverwegingen deden ze die áchter de grote staantribune bouwen, zodat die bezet kon blijven in de competitie tijdens de bouw. Maar de nieuwe tribune lag zó ver van dat veld af. Als verslaggever ben ik eens op de achterste rij gaan zitten van die Schiettribune, nou dat was niet te doen. Die tribune is dan ook nooit een succes geworden, hij kwam bijna niet vol.'

Gedurende de jaren zestig en zeventig houdt Sparta allerlei acties om de tribune vol te krijgen. AOW'ers kunnen met fikse korting de tribune op, de tribune wordt tot gezinstribune benoemd, soms krijgt iedereen korting. Maar het stadion wil

niet echt meer vollopen. Het is er stukken ongezelliger op geworden sinds die enorme tribune, met ook nog eens een enorme afstand tot het veld, in gebruik is genomen. Slechts incidenteel loopt het vol, bijvoorbeeld wanneer Feyenoord of Ajax op bezoek komt. In een simpel grafiekje is af te lezen dat het gemiddeld aantal toeschouwers bij Sparta daalt na de opening van de Schietribune tijdens het seizoen 1963-1964. Ook zien we dat het Rotterdamse publiek wél warm blijft lopen voor Sparta – Feyenoord want daar blijven ieder jaar meer mensen naar toe gaan. Is die Schietribune tenminste niet voor niets gebouwd.....

DE START VAN EEN LANGE DISCUSSIE

We hebben gezien dat het stadion van Feyenoord vanaf de jaren veertig steeds meer business naar zich toe trekt en dat het Kasteel met steeds legere handen komt te staan. Beide stadions investeren om ook in de toekomst aantrekkelijk te blijven, Feyenoord door lichtmasten te installeren en Sparta door extra zitplaatsen te creëren. Toch is er een trend gaande

die geen van de ontwikkelingen bij beide stadions weet te stoppen. Dat zijn de dalende toeschouwersaantallen.

De daling van de toeschouwersaantallen bij Sparta vanaf 1964 zet in de jaren zeventig door. Ook bij Feyenoord is die trend zichtbaar. Omdat beide clubs moeite krijgen met de eigen financiën, komt de gemeente in beeld. En met de gemeente komt ook stadsgenoot Excelsior ten tonele. In 'de stadion-discussie, deel II' op pagina 309 is hier meer over te lezen. De financiële problemen zijn aanleiding voor een langdurende soap waarin de huisvesting een centrale rol zal innemen.

VOLLE TRIBUNES BIJ DE DERBY

Vijf dagen nadat Feyenoord in 1940 afdelingskampioen is geworden, valt Duitsland Nederland binnen en veroveren Duitse militairen de Waalhaven. Ze positioneren zich aan de zuidkant van de Maasbruggen. Het Noordereiland is bezet door de Duitsers. Maar de brug oversteken lukt hun niet: Nederlandse mariniers bieden moedig tegenstand. Verschillende Duitse luchtaanvallen zorgen in die dagen voor tientallen doden. En dan is het 14 mei 1940. Om precies te zijn: 13.27 uur. Negentig Duitse Heinkel-bommenwerpers verwoesten in de dertien minuten die volgen maar liefst 30.000 woningen en panden. Tachtigduizend Rotterdammers raken hun huis en spullen kwijt en bijna 900 Rotterdammers moeten dit verschrikkelijke bombardement met de dood bekopen. De stad blijft nog enkele dagen nabranden. Nederland geeft zich over aan Duitsland.¹⁹² Voorlopig denkt er even helemaal niemand in Rotterdam aan voetbal.

Ondanks alles ontstaat al anderhalve week na het bombardement het idee om Feyenoord en Sparta tegen elkaar te laten voetballen. Sport biedt de Rotterdammers een welkome afleiding van alle ellende. De clubs spreken af om te gaan spelen op het Kasteel, maar omdat de vervoersverbindingen nog niet op orde zijn, wordt besloten om een weekje te wachten. *De Telegraaf* schrijft zelfs dat het prettig is ‘dat de groote vereenigen een dergelijke voortvarendheid aan den dag leggen.’¹⁹³ Waarom de wedstrijd ook een week later niet doorgaat, is niet meer te achterhalen. Waarschijnlijk ligt de stad té veel in puin

1936

OP HET KASTEEL (VANWEGE DE VERWACHTE DRUKTE) WORDT FEYENOORD AFDELINGSKAMPIOEN IN EEN WEDSTRIJD TEGEN EXCELSIOR.

om te kunnen voetballen. De RVB kan bij de organisatie sowieso niet helpen, die heeft andere zaken aan het hoofd: het Bondsbureau aan de Stationsweg is compleet verwoest. Alle papieren, alle archieven en alle ledenlijsten zijn verloren gegaan. Alles moet opnieuw opgebouwd worden.¹⁹⁴

Gedurende de oorlog gaat de voetbalcompetitie ieder jaar ‘gewoon’ door. Het seizoen 1940-1941 is wel het enige oorlogsjaar dat Sparta en Feyenoord in dezelfde afdeling zitten. Eerst wint Feyenoord 2-4 bij Sparta, daarna wint Sparta 2-4 bij Feyenoord. Naast de vriendschappelijke toernooien waar de clubs aan meedoen, treffen ze elkaar tijdens de oorlog nog één keer in een officieel duel. Dat is in maart 1944. Sparta wint dan met 0-2 van Feyenoord in de groepsfase van de NVB-Beker (de K van Koninklijk heeft de voetbalbond geschrapt om de bezetter te paaien).

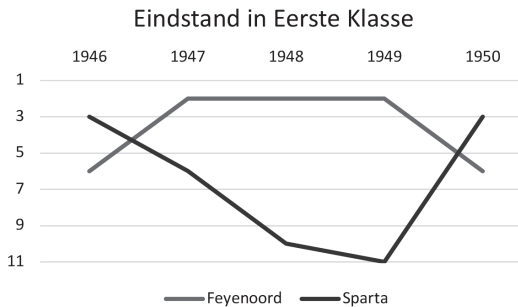
IK TRAPPEL, IK POPEL, IK STRAAL

De eerste naoorlogse competitiewedstrijd tussen Sparta en Feyenoord, in december 1945, is een ware thriller die symbool staat voor de krachtsverhoudingen tussen de clubs in die jaren. De koploper Feyenoord – nog geen wedstrijd is er verloren dit seizoen – komt al binnen een kwartier op 2-0 voorsprong. Toch staat het bij rust 2-2 en wanneer Sparta vlak na rust op een 2-3 voorsprong komt, realiseren de Feyenoorders zich dat het de verkeerde kant op gaat. Plotseling zijn ze een stuk feller, de spelers van Feyenoord zijn niet meer te stoppen. Het technische Feyenoord speelt met het hardwerkende en enthousiast spelende Sparta, aanval na aanval moet Sparta ondergaan.

Maar Sparta pijn doen lukt de Feyenoorders niet, tot daar tien minuten voor tijd alsnog verandering in komt. Feyenoord komt terecht op 3-3. Maar vlak daarna gebeurt het ongelofelijke: een minuut voor tijd scoort Vermeer de 3-4, Sparta wint de wedstrijd alsnog.¹⁹⁵ In het clubblad van Sparta staat een mooi ooggetuigenverslag uit de Kuip, het is de tijd waarin er nog geen speciale uitvakken bestaan: 'Ik hoor mijn buurlui niet meer. Vijf minuten voor het einde verdwijnt de linker. Hij kan het niet meer aanzien. Ik wel. Ik trappel, ik popel, ik straal. En dan komt het grote moment. Was heel Sparta op de tribune? Ik moet het wel aannemen. Wat een juichkreet! Hoera!'¹⁹⁶

Sparta en Feyenoord zijn eind jaren veertig alleen in de onderlinge wedstrijden aan elkaar gewaagd. In de acht wedstrijden in de Eerste Klasse deze jaren wint Sparta drie keer, Feyenoord vier keer en spelen ze één keer gelijk. Maar als je naar de eindstanden in de Eerste Klasse kijkt zie je de ware krachtsverhoudingen:

Het gaat in deze jaren dan ook slecht met Sparta. Financieel merkt de club de concurrentie van het op Zuid vlak voor de

1937

SPARTA-TRAINER KOONINGS SPOORT IN HET SPARTA-CLUBBLAD SPELERS AAN NAAR FEYENOORD - ARSENAL TE GAAN KIJKEN OM ERVAN TE LEREN: 'EN DAAR WE TE DOEN HEBBEN MET TWEE ELFTALLEN, KIES DAN ALS VOORBEELD DE ARSENALSPELERS, ZONDER HET GOEDE OVER HET HOOFD TE ZIEN WAT DE FEYENOORDSPELERS OP DEZELFDE PLAATS PRESTEREN.'

oorlog geopende Stadion Feijenoord (ook al is Sparta er financieel nu beter aan toe dan eind jaren dertig, toen ze bijna failliet was). En na 52 jaar aan de club verbonden te zijn geweest, stopt Overeijnder in 1946 met zijn voorzitterschap. In 1948 eindigt Sparta als tiende (van de elf) en in 1949 zelfs als laatste, maar ze weet zich via promotie-degradatiewedstrijden toch nog in de Eerste Klasse te handhaven. Dat het niet alleen kommer en kwel is op Spangen, is te zien aan spelers als Wim Landman, Hans Sonneveld en Rinus Terlouw, die in deze naoorlogse jaren debuteren. Aan hen, maar ook aan een rechtsbuiten als Tonny van Ede, die vlak voor de oorlog debuteerde, gaat Sparta de komende tien tot vijftien jaar op het veld nog veel plezier beleven! Ook Feyenoord heeft wel eens betere tijden gekend. In de jaren dertig werd de club bijna ieder jaar afdelingskampioen, nu komt ze niet verder dan drie keer een tweede plek. Waarvan de tweede plek in 1948 extra pijnlijk is: op punten eindigen Feyenoord en EDO (uit Haarlem) gelijk, terwijl het doelsaldo van Feyenoord stukken hoger is. Maar in deze tijd telt doelsaldo niet mee: er moet een beslissingswedstrijd worden gespeeld en die wint EDO. Zowel Feyenoord als Sparta zit dus in een mindere periode en dat is volgens dagblad *Het Vrije Volk* te merken. Feyenoord is 'als een kleine, luie, onwillige jongen, die een flinke opstopper nodig heeft om tot de orde geroepen te worden.' De krant schrijft dat het 'stil en treurig is geworden in de Rotterdamse voetbalwereld. Supporters van onze grote verenigingen gaan niet meer met felle kleuren op de revers of hoed naar de velden; zij voelen vóór de wedstrijden niet meer de zenuwen in hun bloed trillen, ze gaan gelaten en soms nog wat nadromend over de mooie kansen die hun favorieten teloor hebben laten gaan.'¹⁹⁷

Hoewel het met de clubs sportief gezien wel eens beter is gegaan, lijkt de rivaliteit sterker dan ooit. Zo is er in oktober 1947 een record aantal bezoekers (46.668) bij een gewone competitiewedstrijd. Al die mensen zijn gekomen voor de wedstrijd Feyenoord – Sparta. Dat is de wedstrijd waar oud-Feyenoorder Jaap van de Water – hij is in 1945 vanwege de felle concurrentie bij Feyenoord overgestapt, hij kwam niet verder dan het tweede elftal – namens Sparta de hoofdrol opeist. Nadat Sparta van een 2-0 achterstand knap is teruggekomen tot 2-2, maakt Van de Water in de 85^e minuut namelijk een overduidelijke handsbal in het eigen doelgebied. De volle Kuip verwacht een penalty voor Feyenoord, maar de scheidsrechter wacht af. Uit de scrimmage die direct op de handbal volgt, scoort Feyenoord een doelpunt, komt op een 3-2 voorsprong en wint de wedstrijd.¹⁹⁸

Nog geen drie maanden later is de return. *Het Vrije Volk* is daarbij: ‘Tjok- en tjokvol was Spangen. Op de tribunes stonden of zaten de mensen samengeperst. Rond het veld hing een nerveuze spanning, die zich keer op keer ontladde in daverende toejuichingen, uitgebazuind door megafoons of door spreekkoren. Imposante tribunes vol kijkers, schouder aan schouder. En op het veld vochten 22 spelers de strijd van het seizoen uit: de revanche tussen Sparta en Feyenoord. Altijd spreekt deze partij tot de verbeelding van het Rotterdamse publiek.’¹⁹⁹ Feyenoord-trainer Koonings, inmiddels weer terug op het oude nest, voelt deze spanning ook. Het wordt hem te veel. In de kleedkamer geeft hij zelfs over, vanwege de zenuwen die hem te pakken hebben.²⁰⁰ Met een 2-5 winst op zak gaan de Feyenoorders na afloop vrolijk naar huis.

1940

VANWEGE HET EVENEMENTENVERBOD IN DE KUIP, WIJKT FEYENOORD IN JUNI 1940 UIT NAAR HET KASTEEL. HET LEVEN GAAT DOOR, ONDANKS DE PUINHOPEN IN DE STAD DOOR HET BOMBARDEMENT EEN MAAND EERDER. FEYENOORD WIL GRAAG ‘RADIOMUZIEK’ TIJDENS DE WEDSTRIJDEN TEN GEHORE BRENGEN, DUS DIENT ZE EEN VERZOEK IN BIJ SPARTA. HET WORDT NIET TOEGESTAAN. WEL STAAT SPARTA HET TOE DAT DE SUPPORTERSVERENIGING VAN FEYENOORD HET BLAADJE FEYENOORD THUIS OP HET TERREIN VERKOOPT.

IN GESPREK MET... (DEEL I)

De media hebben vanaf het eerste moment een belangrijke rol gespeeld in het groot maken van de derby. Goede reden dus om de journalisten zelf eens aan een verhoor te onderwerpen. Aan het woord komen Hugo Borst en Rob Vente.

STIEKEM GENIETEN VAN DE GROTE WILLEM VAN HANEGEM

De schrijver van het misschien wel mooiste Feyenoord-boek ooit is een Spartaan. **Hugo Borst** (1962) vertelt ons hoe dat boek, *De Coolsingel bleef leeg*, ontstaan is en waarom hij Feyenoord toch zo'n fascinerende club vindt.

U staat bekend als Sparta-supporter.

'Dat ben ik, dat kan ik niet ontkennen. Ik behoor wel tot het slag Spartanen, en die zijn gelukkig nog in de meerderheid, dat geen pesthekel heeft aan Feyenoord. Ik kan me weleens aan die haat storen, want ik heb daar totaal geen last van. Nou ben ik ook wel enigszins geholpen omdat ik in 1995 voor *Hard Gras* de uitgave *De Coolsingel bleef leeg* heb geschreven. Toen heb ik me een jaar lang verdiept in Feyenoord. Niet alleen in het Feyenoord van dat seizoen, ik heb me toen ook verdiept in de geschiedenis van de club. Ik ben heel trots op dat boek. Ik heb toen geleerd dat Feyenoord in zijn diepste wezen.... Ik vind het fascinerend, altijd weer dat shot van die waanzinnig fanatieke Feyenoord-supporters, die in het stadion bijna gedrogeerd, of verdund... totaal niet voor rede vatbaar.... asociaal.... Feyenoord volgen. Er is geen compromis mogelijk, iedereen die tegen Feyenoord is, is een vijand en het is oorlog.

Die beleving is nergens zoals bij Feyenoord. Die beleving is er in vrijwel dat hele stadion, dat is echt prachtig om te zien. Dat is echt Engels, Liverpool ligt heel dicht bij de Kuip, ze zingen ook hetzelfde lied. Ik vind Feyenoord een fascinerende club.'

Hoebent u erbijgekomen om bij Feyenoord dat boek te schrijven?

'In 1994 schreef ik tijdens het WK meerdere voetbalverhalen. Toen werd ik gevraagd of ik zin had om een nummer *Hard Gras* te maken. Het idee was dat ik een jaar lang een club zou gaan volgen. Toen heb ik gezegd dat ik Feyenoord wilde doen. Ik kwam al voor het *AD* veel bij Feyenoord.

Ik ging naar voorzitter Van den Herik en die zei dat het prima was, maar "denk niet dat je privileges krijgt. Ik geef medewerking, als je me af en toe wilt spreken is dat geen enkel probleem." Ik heb dat toen ook aan trainer Van Hanegem gevraagd en die zei ook: "Kom maar af en toe langs" en het ging daarna eigenlijk van een leien dakje. Kun je je voorstellen: ik zat gewoon in de trainerskamer! Ik moet eerlijk zeggen, met een zekere schroom deed ik dat. Af en toe klopte ik op de deur en Willem zat daar dan bijna naakt. Hij ging de douche in en dan kletsten we wat. Ik keek gewoon heel goed om me heen: wat zie ik op dit moment allemaal? Ik dacht: elk detail is belangrijk, alles goed onthouden, meteen aantekeningen maken.

Ik wist ook wel dat die bezoeken in de kleedkamer van de trainer heel bijzonder waren. Dat kun je je nu toch niet meer voorstellen? Dat lijkt jammer genoeg nu niet meer te kunnen. Feyenoord is inmiddels totaal verziekt door het veel te rigide persbeleid. En ik snap ook wel dat wat toen kon, nu niet meer te realiseren is. Maar tegelijkertijd denk ik: als iemand een

goede journalist is, waarom niet? Als je elkaar vertrouwt kun je gewoon een heel mooi boek maken.

Maar Van den Herik had dus gezegd dat ik geen privileges zou krijgen. Nou, ik kreeg niets anders dan privileges. Ik werd het hele seizoen regelmatig door hem bijgepraat over alle ontwikkelingen, onder embargo. Ik mocht die info op dat moment niet in het *AD* schrijven, dat deed ik dan ook niet. Het kwam natuurlijk wel in mijn boek. Het boek is denk ik een verslag van negentig jaar Feyenoord, het is een beschrijving van de geschiedenis van de club. Het is ook het verslag van een bijzonder seizoen: het ontslag van trainer Van Hanegem, de komst van Arie Haan, de verbanning van een aantal spelers. Alles zit erin en ik ben er nog steeds apetrots op.'

Was u ook aanwezig bij het ontslag van Willem van Hanegem?

'Nee, bij het ontslaggesprek was ik uiteraard niet. Maar door beiden intensief te interviewen, zowel Van Hanegem als Van den Herik, kreeg ik heel veel mee van wat er gezegd was. Toen heb ik het als een dialoog opgeschreven. Hierdoor lijkt het alsof ik erbij was, die journalistieke vorm heb ik toen gekozen. Door dat jaar heb ik Feyenoord goed leren kennen. Die religieuze beleving, dat fanatieke. Iets wat ik natuurlijk nooit heb gezien bij Sparta. Daar is het een en al beheersing en beschaving. Natuurlijk is er een vreugde-uitbarsting als Sparta wint. Maar de manier waarop Feyenoord wordt beleefd: fascinerend.'

Bent u meer journalist of meer supporter?

'Ik ben beroepsmatig journalist, wist je dat ik zelfs nog voor *De Feyenoordkrant* heb geschreven? Maar ik zou mezelf nu

1942

SPARTA VERZEKERT DE NVB OM BIJ FEYENOORD IN DE COMPETITIE TE MOGEN. VOOR ZOWEL DE VELE SUPPORTERS ALS VOOR DE CLUBKASSEN IS DAT AANTREKKELIJK.

VOOR DE FEYENOORD-SUPPORTERS IS DE WEDSTRIJD OP SPANGEN EEN GELIEFDE UITWEDSTRIJD, DE JONGENSTRIBUNE ZIT VOL (MAART 1974).

meer supporter dan journalist van Sparta willen noemen. Dat is moeilijk om te scheiden voor mij. Ik zit natuurlijk in het radioprogramma *NOS Langs de Lijn* en als dan live op de radio de grote concurrent een kans krijgt om te scoren, dan is deze presentator van *Langs de Lijn* niet blij. En dat kun je weleens terug horen.'

Was dat in het begin van uw carrière makkelijker te scheiden?
'Toen probeerde ik dat wel te scheiden en toen lukte dat ook beter, maar het was ook vooral zo dat Sparta toen nog lekker ging. Toen ik midden jaren tachtig mijn entree maakte in de voetbaljournalistiek, toen was Sparta een club waar geen spra-

ke van was dat wij ooit zouden degraderen. Het was een club die of in de middenmoot stond, maar eigenlijk voornamelijk meedeed met de strijd om Europees voetbal. We hebben in de jaren tachtig dan ook vaak Europees gevoetbald. Het was heerlijk toen om supporter van Sparta te zijn, dat was een zorgeloos leven. Als ik dat met nu vergelijk, de laatste pakweg twintig jaar: dat is verschrikkelijk. We hebben zes jaar in de Jupiler League gezeten. Dat is echt de hel. En dan hebben wij nog geluk dat we best wel trouwe supporters hebben, dus er kwamen er altijd wel vijfduizend kijken. Dat is heel bijzonder. Maar eigenlijk schaamden we ons, ergerden we ons kapot. Wij voelden ons ook te groot voor dat niveau. Ik denk dat dat ook de fout is geweest: op het moment dat Sparta degradeert, dan ben je ook niet meer dan een Jupiler club. Dat moet je je altijd realiseren. Natuurlijk: van oudsher heb je status, ben je de Oude Dame van 1888. Maar je moet het toch maar bewijzen met die beperkte financiële middelen.'

Is er een derby die u specifiek is bijgebleven?

'Ik heb hem intensief beschreven in *Hard Gras*: de derby in 1970 op het Kasteel. Het was ongelofelijk dat een keeper de bal schiet en dan een meeuw raakt. Die meeuw was eerder beneden dan de bal. En dan de consternatie. Ik weet nog goed dat Hans Eijkenbroek die meeuw naar de reclameborden gooide, dat ben ik nooit vergeten. Ik vind het zo jammer dat daar geen televisiebeelden meer van zijn. Waarschijnlijk is daar overheen opgenomen, want ze waren hartstikke duur, die banden. Ze werden gewoon hergebruikt, er werd nog niet aan archiefvorming gedaan. Het was ook de wedstrijd waarbij er voor het

eerst supporters het veld bestormden. Heel veel mensen zijn dat vergeten. De Feyenoord-supporters zijn voor de wedstrijd het veld op gekomen. Die zijn er toen allemaal weer vanaf gejaagd. Als kleine jongen, ik was toen acht jaar oud, keek ik er gefascineerd naar. Ik vond het ook wel beangstigend.

Vroeger was het zo dat alle jonge Spartanen iedere wedstrijd op de eigen jongentribune stonden. Behalve als Feyenoord kwam, dan werd de jongentribune leeggehaald om plaats te maken voor de Feyenoord-supporters. Dan gingen de Sparta-supporters naar, ik denk, de Schiettribune of het Kasteel, dan stonden daar alle Sparta-vlaggen. Moet je je voorstellen dat je je eigen vak moet opgeven voor de tegenpartij! Maar ja, dat was toen zo ingericht.'

Toen u klein was ging u aan de hand van uw vader naar het Kasteel. Hadden jullie op de wedstriiddag tegen Feyenoord speciale gewoontes?

'Meer spanning. Mijn vader wilde ook echt heel graag winnen. We leefden met de club mee. Sparta was thuis altijd volledig evenwichtig aan Feyenoord. En we wonnen regelmatig. Je wist altijd: Feyenoord krijgt een moeilijke dag. Want tegenover de kwaliteit van Feyenoord hadden wij begin jaren zeventig ook heel veel kwaliteit. En de thuiswedstrijden bepaalden toch dat je in het voordeel was, dat je domineerde. Op het Kasteel had Feyenoord het altijd lastig, altijd spanning. Ik kan me ook wel wat harde derby's herinneren, echt harde wedstrijden. Het was natuurlijk geweldig om altijd stiekem van Van Hanegem te genieten, een enorme *personality*. Ik kan me nog een Sparta – Feyenoord herinneren, ik denk 1982. Van Hanegem had staar,

we wisten allemaal dat hij niet meer zo goed kon zien. Maar die Van Hanegem was zó verschrikkelijk goed als laatste man. Op een gegeven moment deed hij wat en toen schoot echt het hele stadion in de lach. Waarschijnlijk iets met een beweging. Maar hoe is het mogelijk dat één zo'n voetballer een heel stadion kan beïnvloeden? Een briljante voetballer, ik ben echt blij dat ik hem heb mogen zien voetballen.

Ik bezocht altijd alleen de thuiswedstrijden. Ik heb één keer een uitwedstrijd gedaan, mijn vader wilde toen naar Feyenoord – Sparta. Ik wist niet wat ik meemaakte. Wat een asocialen er daar op de tribune zaten. We zaten ergens in het stadion, vraag me niet meer waar. Uitvakken waren er nog niet. Maar wat er allemaal werd geroepen: dat was ik helemaal niet gewend bij Sparta. Op het Kasteel zat ik op de eretribune, vrij beschermd opgevoed, tussen allemaal mannetjes met een hoed. Ik heb daar weleens op een toeter geblazen, nou, al die mannen keken om naar mijn vader, zo van: “Waarom heb jij je zoon een toeter gegeven?” Er werd ook weleens gezegd: “Ga op de jongenstribune staan.” Maar ik was dus in de Kuip en ik wist tot dan niet dat er zoveel vuiligheid gespuid kon worden. En Sparta werd in de pan gehakt, we verloren 4-0, dus ik was erg teleurgesteld. Daar is eigenlijk de basis gelegd voor het niet-bezoeken van uitwedstrijden. Sparta was sterk op het Kasteel, in uitwedstrijden was dat echt 75 procent minder. Natuurlijk wonnen we weleens een uitwedstrijd, maar dat was eerder uitzondering dan regelmaat.’

Waardoor komt dat verschil?

‘Ik denk dat Feyenoord voor de mensen veel dieper in hun leven ingrijpt dan Sparta in het leven van de Spartaan. Dat begrijp

1947

RECORDAANTAL BEZOEKERS VOOR EEN GEWONE COMPETITIEWEDSTRIJD BIJ FEYENOORD: 46.668 TOESCHOUWERS ZIEN SPARTA MET 3-2 VERLIEZEN.

ik tegenwoordig beter, denk ik, omdat ik nu veel lijd als Spartaan, met lange ij. Ik denk dat Feyenoorders historisch gezien weten dat hun club even goed was als Ajax. Om Feyenoord ging het vroeger, maar Feyenoord heeft sinds, laten we zeggen, 1978, dus sinds veertig jaar, niet meer de garantie dat het meespeelt om de titel. Dat is wel altijd de behoefte, dus iedere Feyenoord-supporter zit in doodsangst om geen kampioen te worden. “Godverdomme, we worden het niet!” Dat is dezelfde angst die ik nu voel bij Sparta. Ik denk dat de beleving van de Spartanen nu, vergelijkbaar is met die van de Feyenoorder in de laatste veertig jaar. Zo van: je kunt iets niet meer krijgen, je bent niet goed genoeg meer. Vroeger lukte het nog wel. Je schaamt je, je bent jaloers.’

Men kijkt dus naar het verleden.

‘Dat verleden hangt als een loden last om Feyenoord. Dat hebben we natuurlijk in 2017 gezien met het kampioenschap van Feyenoord. Dat was voor Feyenoord-supporters mystiek, heilig. Heel veel jonge Feyenoord-supporters wisten niet hoe het voelde, die kampioensstrijd.

Sparta bezwijkt ook onder een historie, vooral van voor de oorlog. Dat is eigenlijk de prehistorie, waarvan waarschijnlijk de meeste Spartanen maar zijdelings iets weten. Iets van Bok de Korver. Iets van de kampioenschappen in de jaren tien. En dan heb je nog het jaar 1959, natuurlijk ook veel te lang geleden voor alle mensen. Jules Deelder heeft dat wel nog meegemaakt, die kon er heel goed over vertellen. Maar dan praat je over prehistorie en historie. En voor de rest is Sparta het Kasteel, een liefelijk clubje, dat zich onderscheidt van Feyenoord in

traditie, cultuur, *standing*, een beetje Engels. En Feyenoord is gewoon een echte volksclub. Rauw.

Feyenoord is in de moderne geschiedenis veel zwaarwichtiger, veel belangrijker dan Sparta. Sparta speelt een bijrol en daar mogen we ook blij mee zijn. Sparta is een prachtig clubje, maar dat ook wel wordt overvleugeld afgelopen jaren door Excelsior. Dat is een hard gelag, dat doet pijn. Ik heb er veel respect voor hoe Excelsior dat doet. Zij kiezen voor ervaren spelers, ze hebben nauwelijks een jeugdopleiding van enige importantie. Die hebben wij wel, maar die wordt leeggeroofd door Feyenoord. Ik hoorde dat Feyenoord alweer zeven jongetjes had benaderd onder de tien jaar. Dus Sparta leidt die jochies op en die worden dan gekaapt door Feyenoord.'

Meerdere scouts, trainers, spelers en zelfs de arts zijn overgestapt naar Feyenoord in de loop der jaren. Maar samenwerken wil Sparta niet.

'Kennelijk is het bij Sparta fout gegaan en hebben ze bij Feyenoord ingezien dat daar de kennis zat. Feyenoord heeft wat dat betreft geen ontzag of respect voor Sparta, er wordt daar alleen zakelijk gedacht. "Ze hebben daar een goede speler of een goede scout" en dan pikken ze die op. Tegelijkertijd is de cultuur van Sparta er een van "we willen autonoom blijven." We steken veel geld in de jeugdopleiding want er gaat op een begroting van tien miljoen ik dacht 1,2 miljoen naar de jeugdopleiding, dus dat is dik tien procent. Ik weet hier niet zo gek veel van hoor, maar er werken op de achtergrond echte Spartanen in de jeugdopleiding. Die willen ook niet dat Sparta de jeugdopleiding weggeeft, verkwanselt, of wat dan ook. Want,

zeggen ze: “We hebben het altijd moeten hebben van het opleiden van jeugd en van de goede scouting.”

Als ik zeg ‘de derby’, wat zegt u dan?

‘Die is gedevalueerd. Die heeft niet meer de status van de jaren zeventig toen ik nog met mijn vader op de eretribune zat. Maar misschien is het ook wel sentiment. We hebben natuurlijk in 2017 een derby gehad, in het kampioensjaar van Feyenoord, waarbij Pogba al na één minuut de winnende goal maakte. En die overwinning heeft Sparta uiteindelijk, als je het dramatiseert, wél lijfsbehoud opgeleverd. Anders waren wij naar de nacompetitie gegaan. Het was wat mij betreft wel weer een ouderwetse derby. Ik ben blij dat ik erbij ben geweest. Ik had eigenlijk *Langs de Lijn*, maar zei: “Die derby wil ik echt weer eens meepakken.” We speelden natuurlijk voor het eerst weer eens op het hoogste niveau in zes jaar. Tegen Feyenoord wil ik er dan bij zijn. Ik was nog niet geïnstalleerd of we stonden al met 1-0 voor. Daarna begint dan direct het grote billenknippen, gelukkig was Feyenoord die dag in een onthutsende vorm.’

DATUM INTERVIEW: 6 APRIL 2018

HET KRANENDINER ALS TEGENHANGER VAN HET ROOD-WITTE MANNENDINER

Voor een journalist gaat er niets boven een goed verhaal of een sappige anekdote. Oud-journalist Rob Vente (1939-2020), begrijpt dit als de beste. Moeiteloos vertelt hij de fraaiste verhalen over vroegere gebeurtenissen in het Rotterdamse voetbal.

Waar kennen we u van?

‘Ik ben veertigjaar sportjournalist geweest, voor het *Rotterdams Nieuwsblad*. Ik ben nu zo’n tien jaar gepensioneerd en schrijf detectiveboekjes, waar Feyenoord een grote rol in speelt. Dat ik Feyenoorder ben komt door, ik zou haast zeggen, mijn opvoeding. Mijn vader maakte de eerste goal in het nieuwe stadion, 27 maart 1937. En ik heb met de krant alle successen van Feyenoord mogen meemaken, ben daardoor ook bevriend geraakt met spelers. Zo sliep Theo Laseroms bij mij toen-ie uit Amerika terugkwam en ik ging met Happel, de grote trainer, alle tegenstanders in de Europacup bekijken. Daar gingen we dan samen heen. Dat was voor mij en de krant leuk, maar ook voor Happel, een prachtige man. Dus Feyenoord is mij met de paplepel ingegoten. Zeg maar dat ik een Feyenoorder ben met een zwak plekje voor Sparta. Ik mag Sparta wel, ondanks de vreselijk grote verschillen tussen die clubs. Neem alleen al het feit dat Sparta vroeger cricket speelde op het Kasteel. Kun je je op Varkenoord cricket voorstellen? Haha nee dat kan niet, dat past niet bij zo’n volksclub!’

Hoe ging u tijdens uw carrière met de spelers om?

‘Ik lag nogal goed bij de spelers, zonder op te scheppen. Ze konden mij wel vertrouwen, want ik zou nooit gekke dingen schrijven. Ik zei ook wel eens tegen voetballers: “Zeg dat nou niet joh, daar krijg je last van.” Ik had ook nog een gekke rubriek, *Bal Na*. Met grapjes rond het voetbal, waarvoor ik ook naar feestjes en verjaardagen van de voetballers ging. Ik had dus wel heel goed contact. Als Willem van Hanegem bijvoorbeeld met het Nederlands elftal in trainingskamp zat en ik belde met hem, dan vertelde hij dat-ie moest slapen die middag van Michels. Maar daar

1950

TIJDENS DE WEDSTRIJD FEYENOORD - SPARTA ZAKT OUD-BESTUURSLID VAN FEYENOORD FRANS RAMACK
OP DE TRIBUNE IN ELKAAR EN OVERLIJDT.

had Willem geen trek in en als ik nou eens via de achteringang naar binnen kwam, dan zou hij het raam openen. Dan zaten we vervolgens een uur te kletsen op zijn kamer. Dat kan je je nu niet meer voorstellen.'

Had die goede band invloed op hoe u verslag deed over de spelers?
 'Nee. Er speelden wel vrienden van mij bij Feyenoord, maar ik beoordeelde ze via de krant. En soms weleens harder omdat je een beetje bang was dat je partijdig zou blijken of dat ze je zouden beschuldigen van vriendjespolitiek. Ik kan me herinneren dat ik over Ben Wijnstekers had geschreven dat het tijd werd om er mee op te houden bij Feyenoord. Toen heb ik hem wel zelf eerst opgebeld: "Ben, je mag gerust zeggen dat ik een klootzak ben, maar dit denk ik dus dat gaat de krant in." Nou, dat vond Wijnstekers geen probleem. De pers was heel anders toen. Ik trok echt op met die spelers. Toen ik bij het *Rotterdams Nieuwsblad* zat had je ik geloof elf kranten in Rotterdam. Nu heb je er nog maar één, dat is het *AD*, ook al zien die zichzelf meer als landelijke krant.'

Hoe ging u met de besturen om?

'Sparta was een beetje elitair, journalisten mochten totaal niet in de bestuurskamer komen. Als er iets bijzonders was en je had de voorzitter nodig, nou dan wilde iémand de voorzitter wel gaan halen en dan bestond er een kléin kansje dat Cor van Rijn kwam en die stond je dan héél kort te woord. Maar in de bestuurskamer zelf was het voor de pers volledig verboden terrein. Bij Feyenoord had je een koffiekamer, daar stonden bloembakken in het midden en het achterste deel was dan de bestuurskamer zoals je dat noemde. Daar stapte je zo naar binnen en dan vroeg

de voorzitter Guus Couwenberg “een biertje, Rob?”. Ja, daar zat toch wel een groot verschil tussen de clubs.

Ik weet ook nog wel een persconferentie, of hoe je het ook wilde noemen, met Sparta-trainer Wiel Coerver. Dan waren er hooguit drie, vier journalisten. Er was nergens ruimte, behalve in de bestuurskamer. Nou, dat kon nog net volgens het aanwezige bestuurslid. Er mocht alleen absoluut niet in de stoel van de voorzitter gezeten worden, want die was van meneer Van Rijn. Dus de trainer Coerver mocht in de bestuurskamer nog net met ons praten, maar het werd nog even benadrukt dat ook hij niet in die stoel mocht gaan zitten!

Met Feyenoord-manager Guus Brox had ik ook goed contact. Hij vroeg weleens aan mij of ik bij bepaalde spelers kon peilen of ze interesse hadden. Niet dat-ie dan direct actie wilde ondernemen, maar hij was benieuwd. De volgende anekdote heeft Brox mij eens verteld, het speelt zich af begin jaren zestig. Feyenoord ging voor het eerst de Europacup in en had een bespreking in hotel Savoye in het centrum van Rotterdam. Het Feyenoord-bestuur zat in een nisje en in het nisje ernaast zaten, werkelijk stom toeval, de Sparta-bestuurders. Die wisten niet dat Feyenoord daarnaast zat. En toen hoorden ze die Sparta-bestuurders over Feyenoord zeggen: “Nou, die gaan dan internationaal spelen. Er spreekt niemand van hun bestuur behoorlijk Engels!”

Hoe typeert u de clubs?

‘Wanneer Sparta een overwinning had, dan was het in het spelershome een groot feest. Het was echt gezellig daar. Het was ook echt alleen het bestuur dat ons vaak buiten hield. Met uitwedstrijden ging je in de jaren vijftig en zestig nog vaak met

1950

VOOR DE WEDSTRIJD OP HET KASTEEL IS ER EEN DEMONSTRATIE MET LIJNBESTUURDE MODELVLIEGTUIGEN
VAN DE ROTTERDAMSE LUCHTVAARTCLUB.

de trein. Dan zat je in dezelfde trein als de spelers. Wanneer Sparta dan bij de stationsrestaurant ging eten, mocht je echt niet mee-eten van het bestuur. Je mocht natuurlijk het wel zelf betalen en dan ergens anders gaan zitten. Bij Feyenoord zei de voorzitter dikwijls “eet je mee met ons?” of “je kan wel met de bus mee terugrijden hoor.” Zo liep ik uit bij Go Ahead in Deventer eens met mijn collega van *Het Vrije Volk* bij het stadion weg en stopte de Feyenoord-bus plotseling naast ons. Stapt Aad van der Laan, de elftalleider, uit en die vraagt of we mee willen rijden.

Een groot verschil, ten goede van Sparta, is dat Rood-Witte Mannendiner. Een paar honderd echte Spartanen, oer-Spartanen bij elkaar: prachtig. Voor de krant werd ik vroeger ook uitgenodigd, vond ik altijd prachtig. Eerst allemaal staan en het clublied zingen. Bij Feyenoord is dat in de jaren zeventig ook nog eens geprobeerd, door een zekere Toon de Jager uit Hoek van Holland. Hij had al een naam: Kranendiner. Zijn oproep is denk ik via het clubblad gegaan. Ik neem aan dat-ie heeft gezegd het net als Sparta te willen doen, ook al lag dat wel gevoelig natuurlijk, haha. Het is alleen nooit van de grond gekomen. Feyenoord is niet zo'n club om in driedelig kostuum chique te gaan eten en het clublied te zingen.

Sparta is echt van de tradities. Ik weet nog, en dat is echt een hele tijd terug, dat er rugnummers werden ingevoerd in Nederland. Daar begonnen alle clubs mee maar het Sparta-bestuur zei: “Wij doen geen rugnummers, onze Spartanen zijn geen nummers.” Zijn ze later wel op teruggekomen. Ik vind het trouwens een *bloody shame* dat een historische club als Sparta op kunstgras speelt. Dat vind ik echt niet kunnen. Ik heb een zwak

voor Sparta, ik gun ze het allerbeste, maar dat kunstgras. Bij een echte traditieclub.

De rivaliteit met Feyenoord, dat typeert Sparta ook. Feyenoord won de Europacup in 1970 en ze hadden daarna een receptie in het Hilton, een Europacup-receptie. Daar sprak ook Gé Kleingeld, de secretaris van Sparta. Hij gaf namens Sparta allemaal woorden van lof. Het was een korte redevoering die eindigde met: "Maar jullie hebben toch in de competitie niet van ons kunnen winnen dit jaar!" Haha, ze hadden dat jaar twee keer gelijk gespeeld: 1-1 en 0-0. Soms ging de kinnesine van de Spartanen nog een stapje verder. Ik herinner me een moment dat Kleingeld, die altijd in de sponsoruimten achter het doel zat, stond te juichen voor de televisie. Dat was opmerkelijk: Sparta stond op dat moment met 3-0 achter. Maar op teletekst stond Feyenoord met 1-0 achter tegen AZ. Ik vond de haat bij sommige Spartanen wel erg ver gaan. Het is wel begrijpelijk: Feyenoord had het geld en Sparta had steeds meer moeite met geld vinden om in de top mee te draaien. En dan haalt Feyenoord de beste spelers bij je weg: Kristensen, Kreuz, Valke. Soms via een andere club. Neem Feyenoords rotsen in de branding: De Wolf en Fräser. Allemaal uit Sparta voortgekomen. Dat prikte natuurlijk, dat kan ik me voorstellen.'

Hoe was die verhouding dan in de jaren vijftig, toen Sparta nog beter was dan Feyenoord?

'In die jaren vijftig en zestig had Feyenoord het frivoolste elftal. Met Moulijn en Schouten. Sparta had een wat harder elftal, op de Engelse leest geschoeid. Maar het waren geweldige voetballers hoor. De Koning en Ad Verhoeven: die waren keihard, vooral

1952

ONDERDEEL VAN DE FESTIVITEITEN BIJ HET AFSCHEID VAN BURGEMEESTER P.J. OUD IS EEN WEDSTRIJD IN DE KUIP TUSSEN SPARTA EN FEYENOORD. VANWEGE EEN LONGONTSTEKENING VAN OUD WORDT DE WEDSTRIJD OP HET LAATSTE MOMENT AFGELAST.

SPARTA-SECRETARIS GÉ KLEINGELD WAS ÉÉN VAN DE VELE SPREKERS OP DE EUROPACUP-RECEPTIE VAN FEYENOORD (1970).

voor die tijd. En vaak won Sparta daardoor. De derby leefde enorm in Rotterdam in die jaren. Voor de gewone sterveling was er bijna geen gewoon kaartje te krijgen, het was al weken van tevoren uitverkocht. Wanneer Sparta dan won gingen ze allemaal de stad in om dat te vieren. Gé Kleingeld liep dan voorop. Ik weet nog dat ze dan naar Jan Linssen gingen, het Feyenoord-café, om daar triomfantelijk binnen te komen. Maar dat was altijd gemoedelijk hoor. Een paar steken onder water, maar daarna dronken ze met elkaar een biertje.

De spelers van Sparta en Feyenoord gingen goed met elkaar om. Zij speelden met elkaar in het Rotterdams elftal. Ze haalden altijd geintjes met elkaar uit. Zo was er de Gouden Onafhankelijkheidsbeker waar het Rotterdams elftal voor speelde. Een wedstrijd tegen de rest van Nederland geloof ik. Er deden zeg maar zeven Feyenoorders mee, drie van Sparta en één van Excelsior. Die Spartanen zeiden toen “mag er één van ons de aanvoerder zijn?”. Vonden die Feyenoorders prima, het interesseerde ze totaal niet. Toen de elftallen het veld op liepen, liep zoals altijd de aanvoerder voorop. Dat was Tonny van Ede. Maar die Van Ede, haha, die wist niet dat er niemand achter hem liep! Dus die Feyenoorders stonden te lachen en toen Van Ede zich omdraaide, zwaaiden ze allemaal naar hem, haha. Dat konden ze wel hebben van elkaar die grappen, prachtig.’

Als ik zeg ‘de derby’, wat zegt u dan?

‘Feyenoorder Sjaak Troost vertelde mij eens: “Als wij in de bus terugreden, dan ginge er altijd een hoera op in de bus als de uitslagen kwamen en Sparta had gewonnen.” Andersom zal dat niet zo geweest zijn denk ik. Over het algemeen maakt die rivaliteit

1953

EEN LICHTE SAMENWERKING TUSSEN HET KASTEEL EN STADION FEYENOORD. ROTTERDAM ORGANISEERT DE ALLEREERSTE EDITIE VAN DE GYMNAESTRADA. DAT IS EEN INTERNATIONAAL GYMNASIEKEVEMENT WAARVAN DE OPENING OP HET KASTEEL IS EN DE AFSLUITING IN DE KUIP.

de voetballers niet zo veel uit, het is meer voor de supporters. De oudere Sparta-supporters, die nog de echte glorie hebben meegemaakt van het landskampioenschap en de eerste Europacupwedstrijden, het volle Kasteel, de reputatie die afbrokkelde. En dan de volksclub Feyenoord die geen cricket speelde, geen bolhoedjes droegen: die ging ze overvleugelen en dan kan ik me voorstellen dat er soort van frustratie ontstaat. Maar bij sommige Spartanen lijkt het een beetje doorgedraaid te zijn tot haat. De derby was vroeger het hoogtepunt van het jaar in Rotterdam. Tegenwoordig is het niet meer dan een beladen wedstrijd. Daarbij is het meer beladen voor Sparta dan voor Feyenoord. Noem alleen maar de voorhoede van Feyenoord van in het kampioensjaar 2017: Elia, Jørgensen en Berghuis. Die hebben toch niks met Rotterdam of Sparta? Voor hen is het gewoon een wedstrijd, die misschien iets meer beladen is omdat het een derby heet te zijn. Bij Sparta is het toch wel... nou de wedstrijd van het jaar wil ik niet zeggen, maar als ze het winnen is dat wel zo.'

DATUM INTERVIEW: 15 APRIL 2017

Naschrift: Tot groot verdriet van familie, vrienden en collega's is Vente sinds januari 2020 niet meer onder ons. Vanwege zijn enthousiaste reactie op het interview, zoals hij ook in het leven altijd enthousiast en vol energie was, hebben we besloten dit interview postuum te plaatsen. "Heb alles gelezen. Knap gedaan, hoor. Chapeau. Wordt vast en zeker een boeiend boek. Geen op- of aanmerkingen, alleen complimenten. Groeten, Rob"

ALLES ROOD-WIT

Als tiener ligt de wereld aan je voeten
Met een bal in de hand kun je verder gaan
Kastelen bouwen, grenzen over
Niet alleen aan de voet maar ook in de hand
Neem je een bal op, sla je harder
Ben je voor het eerst de club van Nederland

Deze club is koninklijk, het bloed van de Oranjes
Het bloed van de Britten stroomt hier
Door de gangen en langs de lijn
Het zijn de banen die over de shirts lopen
Het zijn de druppels die Spartaanse krijgers
Van het gelaat vegen als de strijd beslecht is

Vanaf de kantelen ziet men West, het Rotterdam
Dat verlicht raakt als de lampen aan gaan
Hier lopen de helden nog langs de tribunes
Schreeuwen de dichters harder dan de trom
Waar met harde weerklank klinkt dat het nooit
Maar dan ook nooit verloren gaat

Hier zwaaien de sjaaltjes en laat men weten
Dat er in Rotterdam alleen maar vooruit kan
Want achterom kijken, dat kan niet als de oudste
De Historie kan niet worden ingehaald
Alleen opnieuw gezien

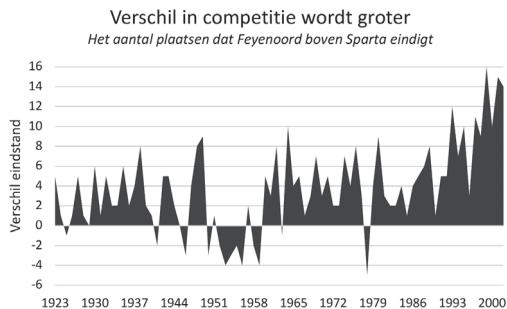
SINDS WANNEER IS DE WEDSTRIJD EEN 'DERBY'?

Voetballiefhebber en journalist Menno Pot is het niet eens met de definitie die het woordenboek *Van Dale* aan ‘derby’ geeft. *Van Dale* zegt dat een derby een sportwedstrijd is ‘tussen twee ploegen uit dezelfde streek’. Volgens Pot moet een voetbalwedstrijd aan meer criteria voldoen, wil deze een derby mogen heten. Hij heeft er dan ook een leuk boekje over geschreven. Hij richt zijn ogen onder andere op het buitenland en ziet daar dat derby’s in te delen zijn in drie hoofdcategorieën: je hebt derby’s met een politieke lading, derby’s met een religieuze lading en je hebt derby’s met een sociaal-maatschappelijke lading.²⁰¹

De rivaliteit van Sparta en Feyenoord valt vrij duidelijk onder de sociaal-maatschappelijke lading. Het ietwat elitaire Sparta versus de arbeiders van Feyenoord. Politiek en religie hebben nooit een rol gespeeld in de strijd tussen de supporters.

Wanneer mag je volgens Pot een wedstrijd een derby noemen? Om dat te bepalen, heeft hij criteria geformuleerd die verder gaan dan de *Van Dale*. Sowieso zijn er twee universele, harde criteria. De eerste is zoals de *Van Dale* zegt: de twee teams moeten afkomstig zijn uit dezelfde stad, streek, regio of provincie. Hierdoor is een Feyenoord - Ajax dus geen derby. Het tweede harde criterium: er moet een zeker gevoel van rivaliteit zijn tussen de teams.²⁰² Daarnaast zijn het de ‘aanvullende criteria’ die de mate waarin een derby aanspreekt, kunnen verhogen. Historie is daarbij een belangrijke. Een derby spreekt pas tot de verbeelding als hij vaker is gespeeld. Volgens Pot is het onmogelijk om rivaliteit ‘opeens’ te laten ontstaan. Een derby

zonder verleden voelt dan ook al gauw wezenloos aan. Toch zien we bij de eerste competitiewedstrijd tussen Sparta en Feyenoord in 1923 dat men in die tijd al doorhad dat er iets bijzonders stond te gebeuren. De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* schrijft in de voorbeschouwing: 'Het heeft wel lang geduurd, maar nu komt het er toch van. En wat zal de invloed van zo'n eersten wedstrijd op de spelers, wat zal de invloed zijn van de entree van de heren van den Overkant binnen de krijtlijnen op Spangen, op het veld van de oude garde, waar al deze Feyenoord-spelers in hun prilste jeugd natuurlijk hoog tegen hebben opgezien?'²⁰³ Grote aandacht van de media en het publiek is een andere aanvullende voorwaarde. Als niemand er interesse voor heeft, zal er ook echt niemand over een derby spreken. Een gering krachtsverschil tussen de teams is een andere belangrijke voorwaarde. Pot: 'Een derby met een respectabele geschiedenis verliest onherroepelijk een deel van zijn glans wanneer hij nooit meer gespeeld wordt of wanneer het krachtsverschil tussen de twee kemphanen zo groot is geworden dat de grote met kop en schouders boven de kleine uitsteekt.'²⁰⁴ Dit laatste is tegenwoordig natuurlijk het geval tussen Sparta en Feyenoord.

Dat brengt ons op Pots laatste criterium: er moet een levendigheid heden zijn. En dat is er. De underdog Sparta is sinds 2007 zolang ze thuis speelt absoluut niet meer kansloos tegen Feyenoord. Thuiswedstrijden maken wat los in de psyche van de Spartaan. Er worden thuis meer wedstrijden van Feyenoord gewonnen dan verloren. En dat spreekt bij de supporters van West zo aan, dat het twee keer zelfs tot de verkoop van sjaals heeft geleid ter herinnering aan deze overwinningen op de club van Zuid (in 2009 en 2017).

Derby, stadsderby, Rotterdamse derby: journalisten gebruiken het woord te pas en te onpas. Al in 1924 schrijft een journalist over ‘de derby in Rotterdam’²⁰⁵ en een jaar later schrijft een ander over zelfs over ‘den grooten derby te Rotterdam.’²⁰⁶ Waarschijnlijk zullen we zo lang Feyenoord en Sparta tegen elkaar blijven voetballen, blijven spreken van een derby. Verwijzingen naar de rivier zijn daarbij geliefd. Denkend aan Rotterdam, ziet namelijk vrijwel iedereen de Maas voor zich. Een rivier die de stad niet allen fysiek in tweeën deelt, maar die dat mentaal ook in de hoofden van de Rotterdammers doet. Dat Feyenoord in haar beginjaren bekend staat als ‘de club van de overkant’ is een directe verwijzing naar de rivier. De rivier gunt Sparta en Feyenoord allebei een eigen zijde. Voor journalisten, die er van lijken te houden om bijnamen te geven aan bijzondere wedstrijden, is zo’n natuurlijke grens een fantastisch element. Zo schrijven de media soms over ‘de Maasderby’, ‘de derby van de Maasstad’ of over ‘de Maasstadderby’. Maar de mooiste derbynaam is toch wel tussen 1957 en 1963 door een journalist van *Het Vrije Volk* gebruikt. Waarschijnlijk is het de chef-sport van *Het Vrije Volk*, Jen Vlietstra, beter bekend onder het pseu-

1957

SPARTA VERBRIJZELT HET ONGESLAGEN THUISRECORD VAN FEYENOORD (18 WEDSTRIJDEN) DOOR MET 0-3 TE WINNEN. TWEE VAN DE DRIE DOELPUNTEN WORDEN GEMAAKT DOOR WIM VAN DER GIJF.

doniem Zamora, die de derbynaam probeert te hypen. Maar liefst zeventien keer gebruikt hij het in de genoemde jaren, terwijl geen andere journalist hem hierin volgde of later als-nog overnam. Hij sprak over 'de grote derby aan de Maas' of, nog mooier, 'de Derby-aan-de-Maas'.

De jaren waarin 'Derby-aan-de-Maas' gedrukt staat in de Rotterdamse krant, zijn de hoogtijdagen van de rivaliteit tussen Sparta en Feyenoord. Niet geheel toevallig zijn het ook qua prijzen de topjaren van de clubs. Sparta wint in 1958 de beker, wordt landskampioen in 1959 en gaat als eerste Nederlandse club Europa in. Feyenoord wordt in 1961 landskampioen en zal die titel in 1962 zelfs prolongeren; een prestatie die nadien nooit meer bereikt wordt. En in 1962 haalt Sparta nogmaals de beker naar Rotterdam. De 'Derby-aan-de-Maas' is dus volledig gelieerd aan Rotterdamse successen. Laten we hopen dat er weer jaren aan gaan komen dat er met trots over 'de Derby-aan-de-Maas' kan worden gesproken!

SPARTA

mijn trouw heb je voor eeuwig
mijn trots ook weleens niet
soms breng je grote vreugde
soms niets meer dan verdriet
valse hoop of goede moed
mij raak je nooit meer kwijt
Sparta voor en Sparta na
totdat mijn dood ons scheidt

Derek Otte

IN GESPREK MET... (DEEL II)

De media hebben vanaf het eerste moment een belangrijke rol gespeeld in het groot maken van de derby. Goede reden dus om de journalisten zelf eens aan een verhoor te onderwerpen. Aan het woord komen **Matty Verkamman en **Jan Dirk Stouten**.**

VIJF TELLEN OM TE KIJKEN NAAR DAT FABULEUZE BOUWWERK VAN STAAL EN GLAS

Tussen 1974 en 1998 heeft **Matty Verkamman** (1951) geen EK of WK voetbal overgeslagen. Ook bij andere belangrijke wedstrijden zoals Europacupfinales en Rotterdamse derby's zorgde hij voor een uitgebreid verslag in de krant. Inmiddels is hij uitgever en heeft Verkamman namens zowel Sparta (2013) als Feyenoord (2008) het officiële jubileumboek uitgegeven. Zijn voorkeur ligt in Spangen, maar dat is niet altijd al zo geweest.

Wat bent u: Feyenoorder of Spartaan?

‘Van oorsprong ben ik een Feyenoord-supporter. Dat kwam door de periode dat Feyenoord Europacup speelde, 1962-1963. Toen had je voor het eerst een voetbalhype in Nederland. Ik ben in 1965 in Rotterdam komen wonen en ik vond Sparta toen eigenlijk direct een leukere club. Dus ik was eerder Feyenoord-supporter dan Sparta-supporter, maar toen ik eenmaal in Rotterdam woonde als jonge jongen wisselde mijn voorkeur. In 1969 werd ik achttien jaar en werd ik leerling-journalist bij dagblad *De Rotterdammer*. Daar heb ik veel over Sparta geschreven. De wedstrijdverslagen werden toen allemaal heel grootgebracht, veel uitgebreider dan tegenwoordig. Ongelofe-

1960

DE OPBRENGST VAN EEN DEFENWEDSTRIJD OP BEVRIJDINGSDAG KOMT TEN GOEDE AAN EEN NOG OP TE
RICHTEN VERZETS MONUMENT IN DE STAD. IN EEN TROPISCHE HITTE WINT EEN COMBINATIE VAN FEYENOORD
1/2 MET 3-1 VAN SPARTA.

lijk hoeveel stukken ik in die tijd over Sparta heb geschreven. Al snel daarna ben ik voor dagblad *Trouw* gaan werken en daar ben ik ruim dertig jaar blijven werken op de sportredactie.'

Hoe kwam u aan informatie voor die stukken?

'Je ging naar wedstrijden en trainingen kijken, je interviewde de spelers, je kende mensen binnen de club. En je kwam in die Ridderzaal op het Kasteel waar je na de wedstrijd met iedereen kon praten. Er was bijna niks afgeschermd in die tijd. Je kwam zelfs bij spelers thuis aan de keukentafel. Tegenwoordig ben je als schrijvend journalist één van de vele en worden spelers volgepropt met media-adviezen, waardoor er bijna geen interessant verhaal meer te lezen is. Ik heb groot respect voor de hedendaagse journalist die in honderd keer moeilijker omstandigheden zijn werk moet doen dan mijn generatie dat heeft gedaan. Voordat je bij de spelers zelf bent, moet je langs allerlei PR-functionarissen van de club. Je kan gewoon niet meer eens eventjes de linksback van Feyenoord opbellen: "Heb je morgen tijd voor een interview?" En als ik dan zie wat er geproduceerd wordt, dan neem ik mijn petje daarvoor af. Dat geldt voor alle kranten hoor. De voetbaljournalistiek, die onder moeilijke omstandigheden moet worden bedreven, staat op een hoog peil.'

U kon de spelers en bestuurders nog gewoon opbellen?

'Sparta was wat toegankelijker. Feyenoord was in die tijd al een stuk professioneler, maar je kon altijd bij de training langs. De training was openbaar, dat gebeurde naast het stadion en je schoot een speler aan en vroeg of hij even tijd had. Naast de spelers had je vooral met een manager, de trainer en de voor-

zitter van de club te maken. Dus als ik aan Feyenoord denk in die periode, dan had je te maken met manager Guus Brox en later Peter Stephan. Qua bestuursleden had je te maken met Gerard Kerkum, die was toen voorzitter geloof ik. En er zijn altijd wel een paar onbekende bestuursleden. Die ken je van het netjes gedag zeggen tegen elkaar en van een buitenlandse reis, maar je ging ze nooit interviewen. Dat deed je bij de manager of voorzitter. Maar mijn grootste belangstelling ging altijd uit naar de speler en de trainer.'

Toch zag je vroeger alleen maar bestuurders aan het woord in de media. Hoe kijkt u daartegen aan?

'Ik ben van 1951, ik heb nog de nadagen van coryfeeën als Jan Cottaar, Ad van Emmenes en Herman Kuiper meegemaakt. Die praatten niet met voetballers voor een artikel in de krant. Dat deden ze alleen met de voorzitter, daar dronken ze dan een glas mee. Echt krankzinnig natuurlijk. Die eer komt hem wel toe: Maarten de Vos. Hij was indertijd dé spraakmakende voetbaljournalist. Halverwege de jaren zestig, misschien nog wel eerder, heeft hij met de bijna legendarische sportredactie van *De Tijd* de speler op het podium gezet. *Trouw*, *De Volkskrant*, alle andere kranten gingen *De Tijd* volgen. De spelers kregen echt hun stem in de media. Daarvoor waren het alleen de officials die je hoorde, de journalisten waren toen als het ware het verlengstuk van de bestuurders.'

Hoe was het om over uw favoriete club te schrijven?

'Dat heb ik altijd goed kunnen scheiden hoor. Sparta is absoluut mijn favoriete club, maar ik heb niet zo'n band met Sparta

1960

SPARTAAN PIET DE VRIES WORDT VAN HET VELD GESTUURD DOOR SCHEIDSRECHTER BRONKHORST. FEY-ENOORD-AANVOERDER KERKUM KOMT ECHTER TUSSENBEIDE EN DE VRIES MAG DE WEDSTRIJD ALSNOG UITSPIELEN.

als bijvoorbeeld Hugo Borst dat heeft. Hij is echt een supporter van de club. Ben ik ook wel, maar veel minder. Ik ging altijd professioneel naar een voetbalwedstrijd kijken, waar ik dan zo mogelijk objectief verslag van deed. Zo heb ik er altijd in gestaan. Persoonlijk vond ik het natuurlijk altijd wel leuk wanneer Sparta van Feyenoord won. Maar ik denk dat ik dat altijd wel redelijk heb kunnen verzwijgen in de wedstrijdverslagen.'

U was niet op zoek naar bijzondere elementen rondom de Sparta-wedstrijden?

'Ja, dat wel. Bij iedere wedstrijd doe je dat, maar dat heb ik niet met mijn Sparta-bril op gedaan. Er gebeuren in wedstrijden ook wel eens minder prettige dingen, daar deed ik van de Sparta-kant net zo verslag van als andersom. Ik ben nooit een schrijvende supporter geweest, dat hoort niet in de journalistiek vind ik.

Toen ik als journalist begon, ging het al minder met Sparta. Het was wel echt nog een club die ertoe deed. Ze speelde zo'n beetje rond de derde, vierde, vijfde plaats. Ze bereikte de finale van de KNVB-beker in 1971, Sparta had echt een heel goed elftal. Maar ze stond al duidelijk in de schaduw van Feyenoord. Het idee van de stadsderby is toch meer van voor de oorlog en tot halverwege de jaren zestig denk ik. Toen is het een beetje afgelopen. Dat begon denk ik toen Sparta voor de eerste keer op het punt stond te degraderen uit de eredivisie. Ik geloof dat dat in 1964 was. Sparta werd een tegenstander als één van de vele voor Feyenoord. Maar voor Sparta bleef het altijd dé derby. Tenminste: ik heb als journalist gewoon nooit gemerkt dat er een enorme rivaliteit tussen die twee teams was. Wel van-

uit Sparta, daarvoor was het een heel belangrijke wedstrijd. Voor Feyenoord was er nog maar één echte rivaal: Ajax. Met PSV in tweede instantie en Sparta komt daar heel ver achter. Er zijn heel veel wedstrijden gespeeld in de jaren zeventig en tachtig waarbij er maar twee- tot drieduizend mensen op het Kasteel zaten.’

Waarom bleef het derbygevoel bij Sparta wel leven?

‘Dat is toch een beetje het Calimero-gevoel denk ik. Sparta is natuurlijk een oneindig veel kleinere club dan Feyenoord. Ik vind Sparta een prachtige club, ik ben er zelf supporter van. Bij Sparta is vooral het verleden natuurlijk erg mooi. Zeker de tijd voor de oorlog, maar de mensen die die tijd hebben meegemaakt leven niet meer. We hebben dat alleen nog maar uit de historische overlevering. Van het kampioenschap eind jaren vijftig zijn er ook niet zo heel veel mensen meer die dat kunnen navertellen. Ik wil eigenlijk zeggen dat de beleving van Feyenoord – Sparta van vervlogen tijden is, waarvan niemand het meer kan navertellen. En nu: ja, wat is nu nog het belang? Voor Feyenoord is het gewoon een wedstrijd en Sparta wil extra graag winnen. En dat gebeurt dan ook eens in de zoveel tijd, zoals in het kampioensjaar 2017, op het kunstgras van Sparta.

En dan geef ik gelijk aan waarom ik niet meer bij Sparta ga kijken. Zolang er kunstgras ligt, ga ik er niet meer kijken. Verschrikkelijk. Dat een club als Sparta, mijn Sparta, op kunstgras voetbalt. De oudste eredivisieclub van Nederland op kunstgras. Een traditieclub. Er is geen aardigheid aan, het is totaal ander voetbal. Ik heb ook altijd het idee dat ze met

een rubberen bal spelen, die stuitert enorm. Het is zaalvoetbal in de open lucht. Er is geen zak aan. Het is natuurlijk een kostenoverweging, maar als je niet eens meer een voetbalveld kan onderhouden, dan kan je er beter mee stoppen denk ik.'

Of samengaan met Excelsior? Of in de Kuip gaan voetballen?

'Dat was natuurlijk een slechte oplossing geweest. Dat kan helemaal niet. Dan speel je voor tienduizend mensen in de Kuip, in de sfeer van een crematorium bij wijze van spreken. Dat kan je toch niet serieus bedenken? Je hebt het gezien toen SVV en Dordrecht een tijdje in de Kuip hebben gespeeld. Dat was totaal sfeerloos voetbal en voetbal zal toch altijd sfeer nodig hebben. Het heeft in de jaren tachtig en negentig aan een dun draadje gehangen of Sparta in Spangen kon blijven, maar laten we in godsnaam blij zijn dat ze in Spangen is gebleven. Want wanneer Sparta weg zou zijn gegaan van het Kasteel, dan was dat het einde geweest. Daar ben ik echt van overtuigd. Alsof er zomaar opeens een nieuwe generatie Sparta-supporters naar Sparta gaat kijken in Capelle of in de Kuip. Wat moet je in godsnaam in Capelle aan den IJssel doen? Mijn hart ligt bij Sparta, maar ik zou er niet eens gaan kijken. En met Excelsior samen, nou wat los je dan op? Er is dan gewoon een club weg.'

Wat typeert Sparta?

'Bij Sparta is het toch de historie en de sfeer. Als je met dat trammetje aankomt bij het Kasteel, heb je toch het gevoel van "Ik ben weer thuis." Maar dat kunstgras he? Iedere club met kunstgras mag van mij degraderen.'

En wat typeert Feyenoord?

‘Feyenoord is voor mij een jeugdherinnering. Als ik als kind vanuit Zeeland met de trein naar Rotterdam ging, want wij hadden familie in Rotterdam en Amsterdam, dan kwam je via Dordrecht met de trein langs de Kuip. Dan had je maar vijf tellen om te kijken naar dat fabuleuze bouwwerk van staal en glas. Het was toen nog zo, dat je net een glimp van het grasveld kon zien vanuit de trein. Dan was ik bij Dordrecht al zenuwachtig dat we tien minuten later bij de Kuip gingen langsrijden. Dat gevoel heb ik eigenlijk altijd gehouden. Het is een fascinerend stadion, het is veruit het mooiste stadion van Nederland en dat moet het blijven.’

Als ik zeg ‘de derby’, wat zegt u dan?

‘Ongelijke strijd. De hele lange periode dat ik journalist ben geweest, is het altijd een ongelijke strijd geweest.’

DATUM INTERVIEW: 6 APRIL 2018

1962

EUROPACUPVOETBAL. TEGELIJKERTIJD MET FEYENOORD - SERVETTE SPEELT SPARTA UIT BIJ LAUSANNE. VIA LUIDSPREKERS WORDEN IN DE KUIP TIJDENS DE RUST EN NA AFLOOP REPORTAGES UITGEZONDEN OVER DE WEDSTRIJD VAN SPARTA.

ONDER POLITIEBEGELEIDING HET KASTEEL ONTVLUCHTEN

Als voetbalcommentator bij Radio Rijnmond heeft Jan Dirk Stouten (1970) regionale bekendheid opgebouwd. Zijn enthousiaste verslag van de wedstrijd in live uitzendingen op de radio was een begrip in de voetbalwereld. Toch leek Stouten het nooit goed genoeg te kunnen doen in de ogen van sommige luisteraars. De derby was helemaal op eieren lopen, vertelt Stouten.

Hoe bent u bij Radio Rijnmond terechtgekomen?

‘Ik ben in een soort van *Idols voor Sportverslaggevers* beland in juni 1990. Er was toen een oproep op Radio Rijnmond door Hans van Vliet, mijn voorganger als Feyenoord-verslaggever. Hij zocht jonge mensen die bureauredacteur, presentator of verslaggever wilden worden. Om een lang verhaal kort te maken: met een man of twaalf, dertien hebben we zeven weken op rij wekelijks een proefuitzending gemaakt. We zaten zogenaamd bij een wedstrijd, maar feitelijk zaten we op kantoor. Je moest je dus inbeelden dat je in de Kuip zat, of achter op de motor bij een marathon of bij een korfbalwedstrijd. Na die zeven weken mocht ik blijven.

In het begin deed ik veel andere sporten. Zo heb ik heb meer dan twintig keer achter op de motor de marathon van Rotterdam verslagen. Op het laatst was ik alleen nog maar Feyenoord-verslaggever, ik mocht de legendarische Hans van Vliet opvolgen. Ik vond het enorm tof om dat te mogen doen, ik heb dat ook tot het laatst zo gevoeld. Het is geen cliché, maar het is echt zoals ik het gevoeld heb, dat ik blij ben dat ik dat allemaal

mócht doen. Ik voel me bevoorrecht: dat ik bij die clubs mocht komen, dat ik dankzij Rijnmond heel veel van de wereld heb gezien. Met Sparta ben ik ooit in Suriname geweest en met Feyenoord in Zuid-China. Europacupreisjes, in mijn beleving naar zo'n beetje elke Europese hoofdstad.'

Snoeprisjes...

'Nee, het was hard werken hoor. Dus snoeprisjes... Maar het was mooi om te mogen doen. Heel tof. Mensen kennen mij van Feyenoord. Maar ik heb ook heel veel Sparta gedaan, ontelbare vrijdagavonden heb ik in de auto gezeten naar Sittard, Emmen, Helmond, Veendam. Al die eerste divisie-jaren heb ik meegemaakt. In 2016 ben ik bij Rijnmond gestopt. Voor *Recht Uit Rotterdam* volg ik de clubs tegenwoordig nog steeds, zij het op gepaste afstand.'

Hoe typeert u de clubs?

'Als je naar de historie kijkt, zie je dat Feyenoord soms jarenlang geen successen heeft. Ik heb laatst een oude *VI* opgezocht, toen waren ze onder Van Hanegem kampioen geworden het jaar ervoor en in januari 1994 werd er alweer gesproken over een crisis in de Kuip. De crisis in de Kuip is volgens mij structureel en succes is er incidenteel. Kijk maar naar de historie: er zijn veel meer crisissen geweest dan successen. Vergelijken met Sparta is Feyenoord natuurlijk in alles een grotere club: massaler, meer toeschouwers, meer media-aandacht, meer *exposure*. Sparta is in mijn beleving ook al een tijdje instabiel in de leiding. Dat zag je met trainer Alex Pastoor, dat er elke keer werd gediscussieerd over zijn positie. Ik denk dan aan Fritz

Korbach die er ooit één dag trainer was, aan Frank Rijkaard die er zat en weer weg moest, aan Mike Snoei, Adri van Tiggelen. Sparta heeft een lijstje gehad met uit m'n hoofd dertien trainers in twaalf jaar tijd... Sparta is een traditierijke, prachtige club, waarbij je iedereen daar gunt dat het gewoon weer een keer stabiel wordt en ze een vaste waarde in de eredivisie blijven. Alleen de realiteit is wel dat Excelsior de laatste jaren meer op het hoogste niveau speelde dan Sparta. Excelsior heeft een enorme inhaalslag gemaakt. Dat moet de Spartanen wel te denken geven wat daar nou gebeurd is.'

Hoe ging u met de spelers om?

'Ik ben in die 26 jaar één keer bij iemand thuis geweest, verder nooit. Dat was bij Mario Been, daar had ik goed contact mee. Maar ik ben dus ook maar één keer bij Mario thuis geweest. Met de één heb je gevoelsmatig natuurlijk een betere band dan met de ander, maar je was er wel om je werk te doen. Ik herinner me nog een trainingskamp van Sparta in Zwitserland met Danny Koevermans waar je veel mee lacht, of een Sjaak Polak. Bij Feyenoord kon ik goed met Sven van Beek door één deur. Maar je was er om je werk te doen en te zeggen wat je vond van hun prestaties.

De verslaggeving is tegenwoordig wel anders geworden. Ik wil vooral geen ouwe lul gaan worden in mijn uitingen over vroeger, maar wij mochten in de jaren negentig met een zender in de rust van Feyenoord – Ajax op het veld John de Wolf vragen stellen. Of in de rust van een halve finale Europacup tegen Monaco, moet je je dat nu eens voorstellen! Dat kan natuurlijk helemaal niet meer. Toen Sparta vroeger op Spartanello

trainde, in Charlois, dronk ik na de training even een bak koffie met Dennis en Gérard de Nooijer. Ook dat is natuurlijk anders geworden. Er zitten woordvoerders tussen, mediamanagers. Dat is echt anders nu.

Wat je in dit vak natuurlijk sowieso al hebt, is dat mensen er een belang bij hebben om jou iets te laten zeggen. Zaakwaarnemers, spelers: in onderhandelingen word je soms wel eens gebruikt zonder dat je het doorhebt. De mening van journalisten is in de loop der jaren ook belangrijker geworden. Dat is ook een ontwikkeling in de journalistiek. Als jij niet meer iedere dag met een bestuurder of speler van een club mag praten omdat de clubs eigen mediakanalen opzetten, wordt de mening van de journalist belangrijker. Zie VI, zie *Studio Voetbal*, zie onze eigen talkshow op *RUR*.'

Hoe gaan de clubs met journalisten om?

'Ook dit moet je door de tijd heen zien. Ik ben in 1990 begonnen en maak beide clubs dus al meer dan een kwarteeuw mee. Het was in 1990 in de Kuip natuurlijk heel anders dan nu. Sparta is een kleinere club, dus daar stond je makkelijker bij het trainingsveld en schoot je makkelijker mensen aan. Aan de andere kant: FC Luzern uit, in de Europacup. Van Hanegem was nog trainer bij Feyenoord. Dan zat je in hetzelfde hotel en Van Hanegem deed tussen de middag de bespreking met de spelers. Daarna interviewde ik Van Hanegem. Op de wedstrijddag is dat he? Dat is nu ondenkbaar met de Feyenoord-trainer, dat ik in hetzelfde hotel zit en op de wedstrijddag nog met hem praat. Mensen worden nu veel meer afgeschermd.

Qua besturen zou ik niet zeggen dat daar een groot verschil

1963

DE VETERANEN VAN SPARTA EN FEYENOORD SPELEN OP 30 APRIL TEGEN ELKAAR IN HET KADER VAN HET 75-JARIG JUBILEUM VAN SPARTA. SPARTA WINT MET 4-0 EN DE KINDERAFDELINGEN VAN DE ROTTERDAMSE ZIEKENHUIZEN DELEN DE OPBRENGST.

is tussen de clubs. Sparta is van oudsher natuurlijk meer een elitaire club, hoewel je dan wel heel ver teruggaat. Feyenoord is de club van het volk. Zie je dat nog terug? Nee. In hoe ze met verslaggevers omgaan tegenwoordig zie ik in ieder geval geen enkel verschil.'

Heeft u verschil gemerkt tussen het verslag doen van alle 'normale' wedstrijden en van de derby?

'Ja, het was op eieren lopen. Dat is altijd zo gebleven. Sparta – Excelsior en Sparta – Feyenoord waren de moeilijkste wedstrijden van het jaar. Bij Rijnmond verwachten mensen dat je blij bent wanneer Feyenoord scoort tegen Ajax of tegen Den Haag. Dat verwachten ze ook bij Sparta en terecht dat ze dat verwachten. Maar het was bij Sparta op eieren lopen: ik kon het daar bijna nooit goed doen. De derby's waren de leukste wedstrijden van het jaar, maar het waren ook de moeilijkste want als je iets te enthousiast was bij een goal van Sparta, dan was een deel van de Feyenoord-aanhang beledigd en andersom was dat ook zo. Je kon minder vrij zijn dan je zou willen. Ik vind dat je als regionaal medium een luis in de pels bent: je bent blij als ze scoren, maar extra kritisch als het niet goed gaat. Maar bij derbypotjes was dat moeilijker.'

Zei u dan bepaalde woorden niet, die u liever wel had gezegd?

'Nee, dat niet eens. De emoties waren gewoon wat vlakker. Zowel positief als negatief was je wat meer ingehouden. Omdat je wist, en dat was echt zo, dat als je blij was bij een goal van Feyenoord de Sparta-aanhang daar iets van vond en andersom ook. Dus je ging minder vrij verslag zitten doen.'

Die afkeer tegen Zuid, waar komt dat vandaan?

‘Ik vergelijk het altijd een beetje met de afkeer van Feyenoord naar Ajax. Ik vind het met underdoggevoel te maken hebben. Waar komt nou die sterke agressie, die afkeer, van Rotterdam naar Amsterdam vandaan? Heel simpel: zij zijn succesvoller. En van Sparta naar Feyenoord is dat precies hetzelfde. Dus waar ze in de Kuip nog wel eens blij reageren als de ruststanden zichtbaar worden en Sparta voor staat, is men bij Sparta echt heel erg anti-Feyenoord. Dat is echt de overtreffende trap.

Ik heb er zelf ook weleens mee te maken gehad. Ik moet nu denken aan misschien wel de meest memorabele wedstrijd die ik ooit op de radio heb gedaan. 16 mei 2010, Sparta – Excelsior, dus Sparta met Aad de Mos degradeert uit de eredivisie en het Excelsior van Alex Pastoor promoveert. Dat is de enige keer in mijn loopbaan dat ik onder politiebegeleiding uit een stadion weg moest. De politie zei: “Geef je autosleutels maar en rij met de Excelsior-bus mee, dan brengen wij je auto naar Woudestein. Het is beter voor jou om niet naar buiten te gaan.” Ik was die dag voor de wedstrijd ook al voor kanker-Feyenoorder uitgescholden door een supporter. Ook bij trainingen van Sparta heb ik die antipathie gemerkt. Terwijl ik ook op die radio vaak heel blij ben geweest als Sparta scoorde, maar dat zit er een soort van ingebakken bij Spartanen. Kijk, ik snap ze ook wel. Want ik was op het laatst een Feyenoord-gezicht, zoals Ruud van Os een Sparta-gezicht was. Dan worden de mensen weleens boos, die emotie zit diep.’

1963

DE VETERANEN VAN SPARTA EN FEYENOORD SPELEN NOG EEN KEER TEGEN ELKAAR. DE OPBRENGST VAN 3.000 GULDEN GAAT NAAR EEN STICHTING VOOR GEHANDICAPTE KINDEREN. SCHEIDSRECHTER LEO HORN STEELT DE SHOW: HIJ BETREEDT ZITTEND OP EEN PAARD HET VELD EN WISSELT TIJDENS DE WEDSTRIJD VAN SHIRT EN FLUIT MET PIET STEENBERGEN (FEYENOORD).

Dus u bent meer een Feyenoorder dan een Spartaan?

‘Daar kan ik niet omheen: ik ben in een Feyenoord-gezin opgegroeid. Ik ging op mijn derde al mee naar de Kuip. Achterop de fiets ging ik mee naar het stadion. Dan ben je natuurlijk een Feyenoord-supporter, dat is duidelijk. Ik ben met Feyenoord opgegroeid. Ik zeg altijd wel – en dat meen ik echt – als je beroepsmatig met een club te maken krijgt, is het moeilijker om van een club te houden dan puur als supporter. En voor mij is het seizoen 2016-2017 heel raar geweest, dat ik 26 jaar als verslaggever heb gewerkt en ineens zat ik weer als supporter in de Kuip. En dan word je kampioen, dat is heel apart. Maar ook wel mooi om zo’n kampioenschap als supporter mee te mogen maken!’

Als ik zeg ‘de derby’, wat zegt u dan?

‘Extreme emotie denk ik dan aan. Ik denk ook aan een wedstrijd die voor Sparta belangrijker is dan voor Feyenoord, net zoals Feyenoorders de wedstrijd tegen Ajax belangrijker vinden dan de Ajacieden dat vinden. Dan heb je nog Sparta uit Rotterdam-West tegen Feyenoord uit Rotterdam-Zuid, dat is ook een soort van tegenstelling. Ik kom zelf van Zuid en de rivier is nog altijd een mentale barrière binnen de stad. Voor sommigen is Zuid nog altijd een onontgonnen gebied, dat is echt zo helaas. Maar vooral denk ik aan strijd, aan passie. Emotie. Aan op de radio op eieren lopen, een wankel evenwicht. Dat je je afvraagt: hoe ga ik dit nou weer doen. Heel bijzonder was die wedstrijd altijd.’

DATUM INTERVIEW: 25 OKTOBER 2017

DERBY AAN DE MAAS

DE RUZIE ESCALEERT

1966

OVE KINDVALL DEBUTEERT IN SEPTEMBER TIJDENS SPARTA - FEYENOORD. ZIJN DIRECTE TEGENSTANDER:
THEO LASEROMS.

Sparta wordt eind jaren veertig zesde, tiende en elfde op de ranglijst. In 1951 daalt Feyenoord richting het niveau van Sparta: ze eindigt als achtste terwijl Sparta negende wordt (aan de competitie doen slechts twaalf clubs mee dat jaar). In de jaren daarna wordt alles omgedraaid: Sparta domineert in de jaren vijftig, het leidt zelfs tot een landskampioenschap in 1959. De vele spanningen in dit decennium kunnen niet los gezien worden van de veranderde sportieve verhoudingen. Bij Feyenoord is de crisis het hevigst. In het verleden is de club al drie keer als zesde geëindigd, maar nooit als achtste zoals in 1951. Dat is ongekend slecht van de club van Zuid. Wat absoluut meespeelt, is de starre houding van de KNVB, die weigert met de tijd mee te gaan. De voetbalbond staat nog altijd geen profvoetbal toe. Hierdoor verliest Feyenoord in de zomer van 1950 – als inleiding op het dramatische seizoen – niet alleen Joek Brandes, die als prof in Frankrijk bij Olympique Nîmes gaat voetballen, maar ook Piet Steenbergen, die als jonkie bij Feyenoord begon en er nu voor kiest om voor een goed gevulde zak Franse francs naar Le Havre te gaan. Arie de Vroet, die met Feyenoord in 1938 en 1940 nog landskampioen werd, volgt hem. Na 1951 zitten de clubs voor vijf jaar in een andere afdeling. Waar Feyenoord niet verder komt dan een plaatsje in de sub-top, maakt Sparta furore. Oude tijden herleven op het Kasteel! Onder leiding van trainer Toon van den Enden – die van 1944 tot 1948 ook al de leiding had bij de club – zal Sparta steeds beter gaan voetballen. Dat doet Sparta met spelers die zich jarenlang voor de club zullen inzetten. Keeper Wim Landman speelt in 1952 samen met onder meer Hans Wenneker, Rinus Terlouw, Hans Sonneveld, Koos Verbeek, Tonny van Ede en

Lou Benningshof een beslissingswedstrijd om het afdelingskampioenschap tegen de Schiedamse buurman Hermes DVS. Sparta verliest weliswaar, maar is in twaalf jaar tijd niet meer zo hoog geëindigd: tweede. Het is de opmaat naar het afdelingskampioenschap in 1953. Het is tevens de opmaat naar een periode waarin Feyenoord wordt overklast door Sparta. En dát zorgt er weer voor dat de spanningen tussen de clubs enorm toenemen.

KAREL VAN DER MEER TREKT DE AANDACHT

Karel van der Meer is de topscheidsrechter van Nederland in de jaren vijftig. Op het WK van 1950 in Brazilië fluit hij een wedstrijd voor maar liefst 125.000 mensen.²⁰⁷ Van der Meer heeft dan ook een groot gezag op de voetbalvelden; zijn jarenlange prestaties maken indruk op iedereen. De eerste competitiewedstrijd direct na het WK is Sparta – Feyenoord. Hij geeft in de eerste helft veel vrije trappen aan beide teams. Volgens een aanwezige journalist deed Van der Meer dit omdat hij bang zou zijn geweest ‘voor al te grote verhitting der gemoederen’.²⁰⁸ Scheidsrechters die zich laten beïnvloeden zien we wel vaker, maar dat Van der Meer dit zelfs na het WK nog liet gebeuren bij een wedstrijdje in Nederland zelf, vindt de journalist wel opvallend. Maar wat na de rust gebeurt, dat schetst pas echt ieders verbazing.

Voetbalhumor is onverbiddelijk. Ook voor scheidsrechters met een grote staat van dienst, zo merkt Van der Meer nu. In de kleedkamer spreken de spelers van beide elftallen af om de rust niet te lang te laten duren, dus ze gaan allemaal op tijd weer

1967

COEN MOULIJN KRIJGT VOORAFGAAND AAN ZIJN 500E WEDSTRIJD EEN SPARTAANS WANDBORD VAN SPARTA-AANVOERDER HANS EIJKENBROEK.

SPARTA WINT DE DEFENWEDSTRIJD MET 1-5. VAN LINKS NAAR RECHTS. STAAND: KOOS VERBEEK, WIM LANDMAN, RINUS TERLOUW, KOOS TIEBOUT, HANS SONNEVELD, HANS WENNEKER. ZITTEND: TONNY VAN EDE, BEN TERLAAK, HANS OERLEMANS, LOU BENNINGSHOF, DICK VAN MALE (APRIL 1952).

naar het veld. Door dit kleeckamerverbond begint de tweede helft precies op tijd, maar wel zonder scheidsrechter. Sparta maakt nog bijna een doelpunt ook.²⁰⁹ Speler Hans Sonneveld herinnert zich deze wedstrijd later nog goed: ‘Karel van der Meer was de arbiter. Het publiek was het dikwijls niet met zijn beslissingen eens, maar daarvoor was het nu eenmaal Sparta – Feyenoord. Wij waren het in één opzicht niet met de arbiter eens en dat was, dat hij te lang rust nam voor zichzelf. (...) Na rust waren beide elftallen al geruime tijd op het veld, maar er kwam geen scheidsrechter. Het was guur weer, ook voor de drie man, die wat stonden te kletsen bij de middencirkel: Henk den Boer, Feyenoorder Jan Linssen en mijn persoontje. Wij beslo-

ten alvast maar te beginnen, desnoods zonder scheidsrechter. Het publiek had niets in de gaten, want Feyenoord trapte af en ging in de aanval. De bal kwam bij de hoekvlag en plotseling gingen Linssen en onze rechtsback de bal naar elkaar kaatsen en hooghouden. Op dat moment stapte Karel van der Meer parmantig, met de bal onder de arm, het hekje door en het veld op. Het Rotterdamse publiek kreeg nu de zaak door en ontving de verlate scheidsrechter met een duizendkoppig boegeroep. Onaangedaan liet Van der Meer opnieuw aftrappen.²¹⁰

ROTTERDAMSE INBRENG VERSNELT INVOERING PROFVOETBAL

In 1953 zal Sparta afdelingskampioen worden. En hoe! Een verslaggever is getuige van wat er na de wedstrijd tegen stadsgenoot Excelsior gebeurt: ‘Agenten en suppoosten grepen maar niet meer in. Iedere poging om die tomeloze feestvreugde, die ware orgie van uitbundigheid in enigszins geordende banen te leiden, was trouwens bij voorbaat al tot een triest mislukken gedoemd.’²¹¹ De laatste keer dat Sparta het flikte om afdelingskampioen te worden was in 1929. Lang geleden, dus het publiek stroomt maar wat graag het veld op: ‘Op dus die rood-witte parapluies, waarmee men na afloop dansend en deinend het strijdperk van voorheen tot een groot kermisterrein omvormde. Hóóg dat vogelkooitje, met de goeie ouwe Sparta-Piet er in. (...) We hebben solide zakenlui en bedachtzame artsen elkaar op de schouders zien timmeren. We hebben de zegevierende ploeg hoog op de schouders van de feestende supporters zien tronen.’²¹² Maar in de kampioenscompetitie, die tien dagen later al begint,

1968

OP HET KASTEEL GOOIEN DE LUIDRUCHTIGE FEYENOORD-SUPPORTERS DE HOOG DOOR KINDVALL OVERGESCHOTEN BAL NIET TERUG. SCHEIDSRECHTERS BOGAERTS LAAT EEN NIEUWE BAL AANRUKKEN.

reikt Sparta helaas niet verder dan de derde plaats. Ondanks die derde plaats, is de club sportief gezien weer helemaal terug. En ook bestuurlijk telt de club nog altijd mee. In 1954 zijn het de clubleiders van Feyenoord, Sparta, Excelsior en ADO die besluiten om met de KNVB om de tafel te gaan. Onder leiding van Feyenoord-voorzitter Cor Kieboom gaan uit Rotterdam onder meer Jos Coler (Sparta), Phida Wolff (Feyenoord), Henk Zonen Aad Librechts (beiden Excelsior) mee naar Utrecht. Het gedoe met de KNVB, die vindt dat de voetballers verplicht amateur moeten blijven, moest maar eens afgelopen zijn. Ondanks dat de amateurbepalingen zelfs leidden tot rechtszaken, zoals we al zagen bij de kwestie Formenooy begin jaren twintig, wil de KNVB niet tornen aan die bepalingen. Wél heeft de KNVB de clubs inmiddels toestemming gegeven om wat onkosten en minimale vergoedingen aan de spelers te betalen. Maar dit vinden de clubs niet genoeg. Feyenoord is eerder al haar beste spelers kwijtgeraakt aan clubs uit Frankrijk en nu krijgen alle Rotterdamse clubs te maken met de concurrentie van de net opgerichte Profclub Rotterdam die uitkomt in de ‘wilde voetbalbond’: de Nederlandse Beroeps Voetbal Bond (NBVB). In deze nieuwe voetbalbond zijn volledige betalingen wél toegestaan. De Profclub Rotterdam lokt spelers met aantrekkelijke vergoedingen en maakt dat Feyenoord en Sparta achter het net vissen. De clubbestuurders stellen de KNVB daarop voor de laatste keer de eis dat de amateurbepalingen aangepast moeten worden. En zowaar, een paar dagen later komt het verlossende woord: de voetbalbond gaat akkoord met het betalen van spelers. De KNVB kiest net op tijd eieren voor haar geld. Het aantal spelers dat is overgestapt, valt nu namelijk

nog mee; veel voetballers twijfelen ontzettend. Nu blijven ze definitief bij hun huidige club. Maar doordat het seizoen bij zowel de ‘wilde’ als de ‘echte’ bond al begonnen was voordat de bestuurders naar Utrecht trokken, heeft Nederland op dat moment twee profcompetities naast elkaar lopen.

Al snel nadat de KNVB profvoetbal toestaat worden de beide competities beëindigd en samengevoegd. In het ‘nieuwe’ seizoen 1954-1955 zitten Sparta en Feyenoord in een andere afdeling. Pas in 1956, wanneer de eredivisie gevormd wordt, treffen de clubs elkaar weer in competitieverband.

TINUS BOSSELAAR

In de jaren dat het Nederlandse topvoetbal van amateur- naar profvoetbal transformeert, is er een Spartaan die de gemoe- deren in Rotterdam bezighoudt. Zijn naam: Tinus Bosselaar. Geboren in 1936, lid van Sparta sinds 1946 en voor het eerst van vaste waarde in Sparta 1 in het seizoen 1953-1954. Op zijn zeventiende dus al een vaste kracht bij Sparta. In het seizoen 1954-1955 speelt hij de eerste vijf wedstrijden voor Sparta, waarna hij met de club in conflict komt. Dit was er volgens Bosselaar aan de hand: ‘Het Nederlands jeugdelftal ging op reis naar Turkije en ik werd gekozen, maar het bestuur van Sparta wilde niet dat ik meeding. Dan zou ik maar naast mijn schoenen gaan lopen. Ik diep teleurgesteld natuurlijk. Mijn vader kwam even later in Crooswijk in het café Henk Bijl tegen, de keeper van Feyenoord. Henk heeft me toen lekker gemaakt voor Feyenoord.’ Daarmee start een bijzondere episode uit de geschiedenis van Sparta en Feyenoord. Voor het eerst in zeventien jaar stapt er een eerste

1969

FEYENOORDER VAN HANEGEM STAAT BEKEND OM ZIJN PERFECTE LANGE TRAP MET BUITENKANT LINKS. DE EERSTE KEER DAT HIJ OP DEZE WIJZE DE BALLEN PAST IS IN APRIL 1969. DE REDEN: IN EEN DUEL MET SPARTAAAN MIEL PIJS BREEKT VAN HANEGEM TWEE TENEN. OM DIE TENEN TE ONLASTEN SPEELT VAN HANEGEM IN DE WEKEN EN MAANDEN DAARNA DE BAL STEEDS VAKER MET DE BUITENKANT VAN DE VOET.

elftalspeler van Sparta over naar Feyenoord. Maar dat niet alleen: hij is ook nog eens hét talent van Sparta.

Een vrijwillige medewerking van Sparta aan deze transfer hoeft dan ook niemand te verwachten. De club doet er alles aan om Bosselaar te behouden. Het bestuur licht Feyenoord per brief in over de situatie. Sparta is in ieder geval niets te verwijten, vindt het bestuur zelf. Het Sparta-bestuur geeft aan teleurgesteld te zijn in het gedrag van Bosselaar, die in het tweede is teruggezet om zijn kwijtgeraakte vorm en zelfvertrouwen te herwinnen. Hij was het daar eerst mee eens, maar komt later plotseling in verzet. Het Sparta-bestuur voert daarop meerdere gesprekken met Tinus en zijn vader, die volgens Sparta 'onredelijke verwijten en onvervulbare eisen' stellen. Een oplossing wordt dus niet gevonden.

Bijna twee maanden na zijn laatste Sparta-wedstrijd wordt het contract van Bosselaar bij Feyenoord alsnog getekend. De clubs zijn overeengekomen dat Bosselaar bij het aflopen van zijn contract bij Feyenoord, in de zomer van 1956, gratis kan terugkeren naar Sparta. Wel is er één voorwaarde: hij gaat alleen gratis terug wanneer hij het bij Feyenoord niet naar zijn zin heeft. Dit zal later bekend komen te staan als de 'heimwee-clausule'. Heeft Bosselaar het bij Feyenoord wél naar zijn zin en besluit hij langer te blijven, dan krijgt Sparta drieduizend gulden van Feyenoord. Sparta lijkt dus coulant voor Feyenoord. Maar niets is minder waar. Want Sparta wijst de KNVB op de geldende reglementen. En die schrijven voor dat je voor maar één club mag uitkomen tijdens een seizoen. Er is dus niets aan te doen: Bosselaar blijft ernaast staan, want hij heeft dit seizoen al voor Sparta gevoetbald. Pas in maart 1955

komt daar verandering in, wanneer de KNVB een uit Frankrijk terugkerende speler wél direct bij DWS laat spelen. Feyenoord wijst de KNVB op het inconsequente beleid en Bosselaar wordt direct speelgerechtigd verklaard.

Bij Sparta was hij amateur, bij Feyenoord is hij prof. Hij krijgt vijftien gulden voor een verloren, vijftentwintig voor een gelijkgespeelde en vijftig voor een gewonnen wedstrijd. Maar het geld doet Bosselaar niet zo veel. Feyenoord haalt het in zijn ogen gewoon niet bij Sparta. Hij mist al snel het clubleven van Sparta. Zijn jeugdvrienden zitten daar en zijn familie is ook voor Sparta. Wat ook niet helpt, is dat hij in zijn eerste Feyenoord-jaar dienstplicht heeft en gestationeerd wordt in Arnhem. Doordeweeks traint hij bij Vitesse, slechts op zondag is hij bij Feyenoord.

In zijn Feyenoord-periode speelt Bosselaar één keer tegen zijn grote liefde. Een vriendschappelijk potje in augustus 1955. Dagblad Het Vrije Volk opent een dag later de sportpagina's met de volgende kop: 'Bliksemacties van Bosselaar doen Sparta capituleren... „Rotterdamse slag” hard tot in alle hoeken van het veld.' Sparta heeft er flink de pest in. Precies hún speler! Feyenoord wint met 4-2 omdat haar 'aanvallen in de tweede helft door Tinus Bosselaar en Henk Schouten, tot een fantastisch hoog tempo werden opgevoerd.'

Niet alleen met Schouten kan hij goed overweg binnen én buiten het veld, met veel teamgenoten doet hij dat. Zestig jaar later is Bosselaar nog altijd aanwezig op Feyenoord-feestjes. Zo heeft Rob Vente een mooie foto van het feest bij de 80-jarige verjaardag van Cor van der Gijp. Vente: 'Op een podiumpje staan dan Kraay, Bennaars, Kreijermaat, Van der Gijp, Kerkum: het gehele elftal

1970

OP HET MOMENT DAT FEYENOORD OP DE COOLSINGEL WORDT GEHULDIGD VOOR DE EUROPACUP 1, SPEELT SPARTA THUIS EEN DERBY TEGEN SVV. SPARTA-SECRETARIS CEES VAN RIET: 'IK GUN HET FEYENOORD ALLEMAAL VAN HARTE, MAAR WIJ HEBBEN ER EEN STROP VAN ONGEVEER VIJFTIENDUIZEND GULDEN AAN OVERGEHOUDEN. NORMAAL GESPROKEN WAREN ER ZEKER VIJFDUIZEND MENSEN MEER KOMEN KIJKEN.'

van Feyenoord. En Tinus staat er dan net ietsjes naast, maar ook lachend met zijn hand omhoog. Dat vind ik wel typerend! Een grote ruzie gehad vroeger met de clubs onderling. De tribunes loeiden dan en schreeuwden moord en brand. Maar de spelers....'

Vente doelt op de ruzie die ontstaat wanneer Bosselaar na afloop van zijn contract bij Feyenoord aangeeft terug te gaan naar Sparta. Sparta staat daarvoor open: een goede voetballer weer terug, welke club wil dat nou niet? Ook de vader van Tinus ziet daar brood in. Sinds de overstap naar Feyenoord is het aantal klanten van zijn winkel flink afgenomen. Veel klanten blijven weg sinds zijn zoon, die zelf ook in de zaak werkt, bij de verkeerde club is gaan voetballen. Bosselaar zelf geeft bij Sparta als reden op dat hij zich bij zijn oude club beter op zijn plaats voelt dan bij Feyenoord.

Volgens Feyenoord is er dan echter al meer aan de hand. Bosselaar vraagt om vijftigduizend gulden voordat hij bijtekent, met als dreigement anders terug te keren naar Sparta. Ook heeft Feyenoord bezwaren tegen een aantal acties van Sparta. Zo was de 'heimwee-clausule' een geheim tussen de clubs, maar Bosselaar bleek ervan af te weten.

De kranten schrijven dan inmiddels over de 'Voetbaloorlog in Rotterdam'. Onzin, volgens de clubs zelf: een verschil van mening, meer is het niet. Maar omdat de clubs dit meningsverschil niet kunnen oplossen, wordt er een arbitragecommissie gevormd; een noviteit in de beginjaren van het profvoetbal. Die arbitrage lijkt meer kwaad dan goed te doen, zo staat in het clubblad van Feyenoord: 'Onze vereniging is op de vergadering van de commissie van beroep door de afgevaardigde van Sparta

gekleineerd – om het fatsoenlijk te zeggen, maar het woord is veel te zwak – op een wijze, die men van een beschaafd persoon niet zou hebben verwacht.’

De kwestie loopt nu echt helemaal uit de klauwen. De vergadering van de arbitragecommissie is voor Feyenoord aanleiding om aan de Zilveren Voetbal Commissie te laten weten dat ze zich terugtrekt. De club wenst niet meer aan vriendschappelijke potjes voetbal bij Sparta mee te doen.²¹³ Wekenlang staan de kranten vol met berichten over de arbitrage in de kwestie-Bosselaar. Als er drie weken later uitspraak komt, krijgt Sparta op alle fronten gelijk. Feyenoord moet binnen vijf dagen toestemming geven voor de overgang, anders krijgt ze een dwangsom van vijfhonderd gulden per dag.²¹⁴ Die toestemming komt er. Even later is het volgende commentaar in het clubblad te lezen: ‘Als amateur bij ons begonnen, als international leveren we hem af. Sparta mag dus niet mopperen. We hebben van Tinus gemaakt wat er te maken viel.’²¹⁵

Bosselaar zal bij Sparta grote successen gaan boeken. Hij scoort in de gewonnen bekerfinale van 1958. Hij speelt alle wedstrijden in het kampioensjaar 1958-1959. Hij maakt in de slotfase van Feyenoord – Sparta in de Kuip de 0-1 uit een penalty. Én hij scoort op Highbury in Londen in de beslissingswedstrijd tegen de Glasgow Rangers in 1960. En zo kunnen we nog wel even doorgaan met het benoemen van mooie momenten van Bosselaar bij Sparta. Nóóit zal hij meer voor een andere club spelen. Hij is niet gek! Zo’n fout maak je niet nog een keer. De rest van zijn leven zal Bosselaar zijn club Sparta blijven promoten, in tijden van voor- én tegenspoed. En Feyenoord? Daar zal hij nooit één kwaad woord over zeggen.

MET DE TRAM NAAR HET KASTEEL: GENERATIE OP GENERATIE WETEN WE NIET BETER (JAREN 1920).

IN EEN TIJD WAARIN AUTO'S NOG ECHT LUXEPRODUCTEN ZIJN, STAAT HET BIJ SPARTA-WEDSTRIJDEN AL VOL MET AUTO'S.

EEN HERINNERINGSPLAAT AAN DE EERSTE BLOEDTRANSFUSIEWEDSTRIJD (DECEMBER 1931).

Competitie
wedstrijd

23 januari

ZONDAG 14.30

SPARTA R

tegen

FEIJENOORD

AANKONDIGING DERBY KASTEEL (JANUARI 1983).

FEYENOORD STAAT ONDER DRUK IN EEN OVERVOLLE KOP. SINDS DE START VAN DE EREDIVISIE IN 1956 HEEFT DE CLUB NOG GEEN THUISWEDSTRIJD VAN SPARTA WETEN TE WINNEN. VAN LINKS NAAR RECHTS: GERARD KERKUM, JO WALHOUT, EDDY PIETERS GRAAPLAND, PIET VAN MIERT EN HENK JANSSEN (APRIL 1961)

TROTS STAAT FLOOR BOUWER, DIE JARENLANG PENNINGMEESTER DAARNA OOK VOORZITTER VAN SPARTA IS, IN DE BESTUURS-
KAMER ACHTER DE STOEL WAAR ALLEEN DE VOORZITTER IN MAG ZITTEN.

DERNYS DE WOOLIJER, SCHEIDSRECHTERS JAN KROODL, JAN WEGEREFF EN JAAP PÖL, EN HENK ERASER. 'ALS IN NAAR JORDO RICARDO CRUZ MEEK, DAN LAG HIJ AL REANST BERAARD, DE WOOLIJER NA AFLOP VAN DE WEDSTRIJD, DIE HIJ VAN WEGE TWEE KEER GEEL NIET HELEMAAL HEEFT UITGESPEELD (AUGUSTUS 1997).

DICK SCHNEIDER IS DE VIERDE AANVOERDER VAN FEYENOORD DIT SEIZOEN. 'ZO'N ARMBAND ZIT MET PLEISTERS VAST. NU HAD VERZORGER GERARD MEIJER BIJNA GEEN PLEISTERS MEER VOOR DE WEDSTRIJD. AANGEZIEN IK DE DUNSTE ARMEN VAN HET ELFTAL BLEEK TE HEBBEN, NAMEN ZE MIJ, OM PLEISTERS UIT TE SPAREN'. LINKS HANS ELIJENBROEK EN IN HET MIDDEN SCHEIDSRECHTER JEF DORPMANS (NOVEMBER 1971).

WILLY KREUZ SCHIET OP HET DOEL VAN EDDY TRELJTEL. DE FEVENDOORDERS JØRGEN KRISTENSEN, HARRY VOS EN WILLEM VAN HANEGEM KIJKEN TOE (OKTOBER 1972).

BIJ DE TOSS IS HET NOG RUSTIG. BEN WIJNSTEKERS (LINKS) KRIJGT NA EEN KWARTIER SPELEN EEN KLAAP IN ZIJN NEK DOOR TEGENSTANDER DAVID LOGGIE, DIE MET ROOD MOET VERTREKKEN. SCHEIDSRECHTER MULDER WORDT NA DE RUST MET BIER OVERGOTEN DOOR ONTEVREDEN SPARTA-SUPPORTERS EN DICK ADVOCaat SCOORT IN DE TWEEDE HELFT DE GELIJKMAKER: 1-1 (FEBRUARI 1982).

PIEN MOULIJN KRIJGT VÓÓRFAAAND AAN ZIJN 500E WEDSTRIJD EEN SPARTAANS WANDBORD VAN SPARTA-AANVOERDER HANS EIJKENBROEK (AUGUSTUS 1967).

VAN LINKS NAAR RECHTS: LOUIS VAN GAAL, PETER HOUTMAN, BAS VAN NOORTWIJK, RUUD GULLIT, LEEN VAN OOSTEN (OKTOBER 1984).

EEN VAN DE LAATSTE WEDSTRIJDEN IN DE 'OUDE' KUIP. FEYENOORD HEEFT GESCOORD. DENNIS DE NOOIJER WACHT OP DE AFTRAP (APRIL 1994).

DE NIEUWE TECHNISCHE COMMISSARIS VAN SPARTA, ROB BAAN, GEEFT AAN DAT DE CLUB MET FEYENOORD MOET GAAN SAMENWERKEN. BIJ DE WEDSTRIJD TEGEN FORTUNA SITDARD ZAL DIT SPANDEK TOT IN DE TWEEDE HELFT BLIJVEN HANGEN. HAN WORDT HET WEGGEHAALD (SEPTEMBER 2010).

SOORT VAN VEROVING OP DE BLOEDEN RANFUSIEWEDSTRIJDEN UIT DE JAREN 30. DE DERBY IN 2016 LEVERT 120.000 EURO OP VOOR HET GOEDE DOEL EN LAAT ZIEN WAT EEN POTENTIE DE WEDSTRIJD NOG ALTIJD HEEFT. LINKS ELJIRO ELIA EN RECHTS SHEREL FLORANUS (MAART 2016).

FEYENOORD WINT MET 6-1 VAN LINKS NAAR RECHTS: DIRK KUIJT, SCHEIDSRECHTER BAS BIJHUIS, KENNETH DOUGALL, KARIM EL AHMADI, JENS TOORNSTRA, NICOLAI JORGENSEN, STIJN SPIERINGS, MÄRT DIJKSTRA EN MICHEL BREUER (DECEMBER 2016).

PHIDA WOLFF VINDT ER HET ZIJNE VAN

Op 2 juni 1956 plaatst Phida Wolff het volgende gedicht in het clubblad van Feyenoord.²¹⁶ Het is getiteld 'Laatste wil':

**Het liep af met opa Bakker,
 wat je in zijn ogen las,
 zodat 't voorland van de stakker
 weldra het Hiernamaals was.
 Kreunend lag hij op zijn sponde,
 op de eens zo sterke beer
 keken in die laatste stonde
 bijkans tachtig jaren neer.
 Opa lag naar lucht te hijgen
 en een vrind, die bij hem zat,
 kon niet anders doen dan zwijgen
 wijl hij zo'n compassie had
 met het vreselijke lijden
 van de oude, doch vroeg toen
 of hij voor de haast verscheiden
 makker soms nog iets kon doen.
 Ja, zei opa, hees van fluister,
 steeds was 'k lid van Feyenoord,
 en hij mompelde in 't duister:
 Da's een kluppie, op m'n woord,
 maar ik zou zo gaarne willen
 dat ik vóór mijn eind begon,
 en zijn hand begon te trillen,
 lid van Sparta worden kon.
 Lid van Sparta, vroeg de ander,**

**jaren zelf al Spartapiet,
hoe boks ik dát voor mekander,
opa, vast, dat lukt me niet.
Doe je best en doe het spoedig,
gromde opa, liefst meteen.
Goed dan, zei de vrind manmoedig,
nu, dan ga ik maar meteen...
Toen hij opa wou verlaten
om zijn vrindenplicht te doen
vroeg hij, min of meer gelaten:
waarom moe'k dat voor je doen?
Och, zei opa onverstoorder
dan je ooit nog denken kan,
liever dan een Feyenoorder
zie 'k een dooie Spartaman**

Een mooie grap, zou je zeggen. Maar dat de gemoederen bij bepaalde supporters hoog oplopen, blijkt uit het feit dat Phida Wolff enkele dagen later wordt opgebeld 'door een heethoofdig bewoner in Rotterdam-Zuid, die, ofschoon hij dit niet vertelde, Sparta-supporter was. Hij vond het een schande dat ik een dergelijk prul durfde te schrijven en maakte van zijn hart geen moordkuil. Ik heb hem gewezen op de intentie van mijn versje, hij zou Sparta er wel eens over inlichten, enfin, hij was niet aangenaam meer... Merkwaardigerwijze werd ik twee dagen daarna opgebeld door... secretaris Kleingeld van Sparta die geestdriftig uitriep: „Meneer Wolff, een alleraardigst versje, mag ik het in „De Spartaan” overnemen?” De bewuste boze

1971

SPARTA-MIDDENVELDER BOSVELD IS BOOS, OMDAT HIJ DOOR ZIJN TRAINER KESSLER GEWISSELD WORDT IN DE RUST VAN DE DERBY. IN DE KOFFIEKAMER VAN DE KUIP LAAT HIJ AAN EEN JOURNALIST VAN DE VOLKSKRANT WETEN 'DAT KESSLER KAN DOODVALLEN.' LATER KOMEN BEIDEN HIER OP TERUG, HIJ ZOU EEN ANDERE TERM HEBBEN GEBRUIKT.

meneer belde me een maand later op dat hij het zo kwaad niet bedoeld had...'²¹⁷

Toch is deze boze meneer niet de enige die extra kritisch naar de concurrent kijkt. De tribunes zitten vol met dit soort types, schrijft Phida Wolff jaren later: 'Er zijn er natuurlijk altijd die alleen maar hun eigen rood-wit zien en dat van een ander niets, maar dan ook niets wensen te weten. Dezulken heeft men bij Feyenoord, die heeft men eveneens bij Sparta en ik raad de argeloze neutrale toeschouwer of voetballiefhebber aan uit de buurt van de heren te blijven als de grote derby tussen Sparta en Feyenoord voor de deur staat. Dan kunnen, bij wijze van overdrijving gesproken, dergelijke heethoofdige supporters „elkanders bloed wel drinken.”²¹⁸

KAREL VAN DER MEER HEEFT DE OPLOSSING

Waar twee teams zich tegenwoordig voorafgaand aan een wedstrijd presenteren aan het publiek door tegelijk het veld op te lopen en elkaar de hand te schudden, is dit in de jaren vijftig nog geen gewoonte. Het is de tijd waarin het gedoe met Bosselaar de verhoudingen tussen Feyenoord en Sparta op scherp heeft gezet. Het is december 1956, Sparta en Feyenoord spelen voor de eerste keer tegen elkaar in de nieuwe eredivisie. Opwinding op de tribunes van het Kasteel, wat doen die spelers nou?

De zeventienjarige Cor Veldhoen debuteert die dag bij Feyenoord. De linksback weet het moment zich later nog goed te herinneren 'omdat Karel van der Meer, de kale scheidsrechter, beide ploegen voor de aftrap bij elkaar riep rond de middenstip. De derby leefde toen echt in die jaren en hij was kennelijk bang

voor een hete wedstrijd. In zijn korte speech daar op de mid-denstip drukte hij ons op het hart sportief te spelen en elkaar te ontzien. Ik had zoiets nog nooit meegemaakt.’²¹⁹

Ook Cor van der Gijp weet dit later nog goed: ‘De derby’s tegen Sparta met Hans de Koning, Ad Verhoeven en Rinus Terlouw waren wedstrijden op leven en dood. Als je nu naar Feyenoord – Sparta gaat, zie je dat toch niet meer! Voor de eerste derby in het betaalde voetbal op het Kasteel in 1956 moesten we voor de wedstrijd van scheidsrechter Karel van der Meer in de middencirkel ter bevordering van de sportiviteit en de sfeer in het veld elkaar een hand geven. Ja, hij was zijn tijd ver vooruit. Henk Schouten zei nog: “Geeft niets, want ik moet mijn handen toch nog wassen!”’²²⁰ De commentator van het *Algemeen Handelsblad* is duidelijk meer onder de indruk van dit moment dan Schouten: ‘Rotterdam mag hem wel tot ereburger benoemen voor zijn lumineuze inval van gisteren. Hij ontbood de 22 spelers en zij kwamen allemaal. Als kleine jongetjes naar Sinterklaas. Er was er niet één, die zei: “ik heb niets met hem te maken en ik blijf een beetje met de bal jongleren.” (...) De verbazing over dat meesterstukje van dressuur week de gehele middag niet. Niet op de tribunes en niet op het speelveld.’²²¹

Feyenoord zal de derby met 0-4 winnen en voor Van der Meer is deze wedstrijd de afsluiting van zijn officiële scheidsrechtersloopbaan. ‘De spelers gaven mij hiermede het beste afscheidsgeschenk dat denkbaar is. Een derby, die wel onder zeer speciale omstandigheden gespeeld werd en die desondanks dankzij de houding van beide ploegen tot een verblijdende sportmanifestatie is uitgegroeid.’²²²

1971

DICK SCHNEIDER IS IN NOVEMBER BIJ FEYENOORD - SPARTA ALWEER DE VIERDE AANVOERDER VAN FEYENOORD DIT SEIZOEN. HIJ LEGT UIT WAAROM: ‘DAT WAS EEN HEEL PROBLEEM. KIJK, ZO’N ARMBAND ZIT MET PLEISTERS VAST. NU HAD VERZORGER GERARD MEIJER BIJNA GEEN PLEISTERS MEER VOOR DE WEDSTRIJD. AANGEZIEN IK DE DUNSTE ARMEN VAN HET ELF TAL BLEEK TE HEBBEN, NAMEN ZE MIJ, OM PLEISTERS UIT TE SPAREN.’

BESTUREN MAKEN RUZIE

Ondanks de goede intenties van Karel van der Meer blijft het vriendschappelijke gebaar beperkt tot die ene wedstrijd. Want niet alleen op het veld en de tribunes blijven Sparta en Feyenoord elkaar in de weg zitten, ook op de transfermarkt doen ze dat. Gesprekken voeren met de spelers van de andere club om hen over te halen bij de concurrent te komen voetballen is uiteraard *not done*. Toch gebeurt het. Sparta heeft in de lente van 1957 een gesprek met de vader van Feyenoord-speler Wim de Kreek. Feyenoord komt hier achter en dient een klacht in bij de KNVB over deze actie. Volgens de secretaris van Sparta is er niets aan de hand: ‘Bij die gelegenheid kreeg ik de indruk, dat de vader feller was dan zijn zoon, waarvoor hij informeerde; blijkbaar speelde ook de milieu-kwestie een rol.’ De vader wilde de zoon naar het nettere Sparta brengen, maar tot een overstap komt het niet. Om die reden trekt Feyenoord de aanklacht weer in. Om de kwestie af te sluiten, schrijft de secretaris van Sparta vervolgens aan de KNVB: ‘Nog steeds bestaat er zoals U bekend is rancune over de arbitrage-Bosselaar, waarvoor naar onze mening geen aanleiding is. Laten wij hopen, dat de tijd hier de wonden (spoedig) zal helen.’²²³

Maar de tijd heelt geen wonden in deze ruzie tussen de clubs. Wél komt met de tijd de gevluchte Hongaar Lajos Tamás in beeld. In januari 1957 meldt hij zich als lid bij Feyenoord aan en even later staat hij ook bij Sparta op de stoep.²²⁴ Bij beide clubs is hij welkom en een totaal onduidelijke situatie ontstaat die zestig jaar later bijna niet meer te reconstrueren is. Wie heeft er nu het meeste recht op deze blijkbaar interessante speler? Het twistpunt is wie hem als eerste ontdekt heeft. Dat is Dennis

Neville, zegt Sparta. Neville heeft Tamás zien voetballen voordat hij zich bij Feyenoord aanmeldde. Maar Sparta wilde hem niet direct een contract aanbieden, omdat dat juridisch en ambtelijk lastig lag voor vluchtelingen. Feyenoord spreekt Tamás pas een week nadat Neville dat doet en legt hem wél direct een contract voor. Hij traint mee bij Feyenoord, maar speelt ook oefenwedstrijden bij Sparta. Onduidelijkheid alom! Helemaal wanneer Tamás bij beide clubs lijkt te hebben getekend.²²⁵ Na acht maanden is de kwestie opgelost. Tamás vertrekt naar Fortuna Vlaardingen, dus beide clubs hebben het nakijken.²²⁶ In 1958 heeft zowel Feyenoord als Sparta een lustrum te vieren. Sparta bestaat zeventig jaar en Feyenoord viert haar gouden jubileum: vijftig jaar. Eén groot feest in Rotterdam zou je verwachten. Niets is minder waar. De besturen hebben niet alleen knallende ruzie, ze vechten deze ook nog eens in het openbaar uit door op eigen initiatief de media in te schakelen. Zo schrijft het Sparta-bestuur een brief aan de NRC. De brief geeft een mooi inkijkje in de gespannen relatie: ‘Bij de halve eindstrijd voor de beker in het stadion werden enige van onze bestuursleden zo onheus bejegend (men draaide hun de rug toe, feliciteerde niet met de overwinning, enzovoort), dat een ontvangen uitnodiging voor de receptie ons verwonderde. Toen onze secretaris bij zijn Feyenoord-collega informeerde of deze uitnodiging betekende, dat wij in tegenstelling met enige weken tevoren met onze handdruk welkom waren op de receptie, kreeg hij een ontwijkend antwoord en de uitdrukkelijke mededeling, dat de invitatie niet bewust, maar automatisch was verzonden. Dit nog niet geheel als een afwijzing

1972

DE LATERE FEYENOORD-VOORZITTER JORIJEN VAN DEN HERIK KIJKT IN 2018 TERUG OP ZIJN EERDERE BETROK-
KENHEID BIJ SPARTA: ‘DE LAATSTE BAAS DIE IK IN MIJN LEVEN HEB GEHAD, DIE WAS BESTUURSLID BIJ SPARTA.
IK WERD DOOR HEM OOK BETROKKEN BIJ ZAKEN DIE SPARTA AANGINGEN. TOEN FEYENOORD KRISTENSEN
WILDE HELEN, ZAT IK AAN DE TELEFOON ALS EEN SOORT VAN INTERMEDIAIR TUSSEN TWEE ONDERHANDELAARS.’

beschouwend, heeft een van onze andere bestuursleden de heer Couwenberg opgebeld, die te kennen gaf dat een afgevaardigde van Sparta geen ‘persona grata’ zou zijn. Wij hebben toen volstaan met het zenden van een bloemstuk, wat onder de gegeven omstandigheden meer was dan enkelen onder ons goedkeurden. Ten overvloede: wij hebben – met uitzondering van de wedstrijd van jl. zondag – het Feyenoordbestuur steeds uitgenodigd voor de officiële tribune (zonder succes). Een zodanige uitnodiging hebben wij sinds de gewonnen arbitrage van Feyenoord niet meer ontvangen.²²⁷

VOETBALGEKTE IN AANLOOP NAAR HET KAMPIOENSCHAP

In februari 1959 lijkt de voetbalgekte in Rotterdam tot een hoogtepunt te komen. Iedereen wil erbij zijn op 8 maart, wanneer de koploper Sparta of bezoek gaat bij nummer drie Feyenoord, die vijf punten achterloopt op Sparta. Blijft Feyenoord meedoen in de titelrace? Van de laatste zeven thuiswedstrijden tegen Sparta heeft Feyenoord er slechts één gewonnen, dat was een oefenwedstrijd. Sparta won er vijf. Iedereen wil, maar niet iedereen kán erbij zijn. Wekenlang krijgt *Het Vrije Volk* brieven van lezers.²²⁸ Wie de kranten van die weken erbij pakt, ziet dat de wedstrijd leeft. Levendige discussies, verwijten, liefdesverklaringen.

Op 2 maart 1959 gaan de tickets in de voorverkoop. Uiteraard is het stadion direct uitverkocht die ochtend. Zij die geen kaartje hebben bemachtigd die ochtend, zijn ontevreden en gaan alsnog op zoek naar een ticket. De voetballers zelf worden overstelpt met verzoeken om kaarten. Het tekort leidt tot al-

lerlei kleine advertenties, waarin plaatsbewijzen te koop worden gevraagd. Er zijn veel mensen die zich opwinden over de wijze van voorverkoop. Hebben dagjesmensen wel recht om een kaart te kopen voor zo'n wedstrijd? Had de verkoop niet gekoppeld moeten worden aan andere wedstrijden?²²⁹

Voor de openbare orde ligt er een ander vraagstuk: hoe voorkom je een stormloop op het stadion? De N.V. Stadion Feijenoord, de club Feyenoord en buurtclub Overmaas denken het te weten. Ze gaan met dagblad *Het Vrije Volk* een samenwerking aan en zorgen voor een alternatieve locatie. 'Uit vele luidsprekers zal zondagmiddag vanaf kwart voor twee tot kwart over vier de gehele wedstrijd voor u verhaald worden. Het kost u niets! De entree op het Overmaas-terrein is gratis! Mocht u geen kaartje hebben en mocht u toch iets willen horen, ga naar het Overmaas-terrein. Wij heten u daar welkom. Wij vinden het gezellig om iets te kunnen doen voor al diegenen die ernaast zitten. Mensen, profiteert ervan! Zo'n wedstrijd zult u nóóit meer horen door de luidsprekers!'²³⁰

Dan is het 8 maart 1959. Maar liefst 63.134 toeschouwers zijn erbij in de Kuip. Een nieuw record, nog nooit zijn er zoveel mensen tegelijk bij een wedstrijd tussen de clubs geweest. Zo'n 2.000 luisteraars hebben zich bij Overmaas gemeld en zij horen allemaal wie de ware kampioen is. Feyenoord krijgt voetballes van Sparta. Er is nauwelijks sprake van een wedstrijd. Sparta speelt tactisch sterker, is technischer én sportiever. Misschien wel exemplarisch, is het moment dat Spartaan Freek van der Lee na een botsing groggy op de grond valt. Feyenoorder Van der Gijp trekt hem aan de armen en sleurt hem zo snel mogelijk buiten de lijnen van het veld, om snel weer verder te kunnen

voetballen. Zo onsportief hebben veel mensen het nog nooit gezien. Feyenoord is vandaag op alle fronten de mindere.²³¹ Eindstand: 0-3. Doelpuntenmakers: Tonny van Ede en twee maal Joop Daniëls. Het is voor heel Rotterdam, heel Nederland, duidelijk wie er landskampioen gaat worden.

Ook ná de wedstrijd gaat de opwinding in de ingezonden-brievenrubriek door. De derby leeft, de besturen maken nog altijd ruzie met elkaar. Maar de onsportieve Cor van der Gijp en Freek van der Lee? Die nodigen al snel alle journalisten en fotografen die ze kennen uit bij Van der Lee thuis te Rotterdam. Gebroederlijk bekijken ze foto's van de wedstrijd, de strijd is gestreden. Als een goed voorbeeld voor de rest hebben ze de strijdbijl begraven. De vrede is gesloten en iedereen mag het weten.²³²

Sparta wordt vervolgens op 18 mei 1959, het is dan Tweede Pinksterdag, voor de zesde keer in haar bestaan landskampioen. Maar liefst vijfduizend supporters reizen die dag met de spelers mee naar Amsterdam om in het Olympisch Stadion de wedstrijd tegen DWS live te zien. Terug in Rotterdam krijgen de spelers een ereronde door de stad met paard en wagen aangeboden, waar ze door ongeveer vijftienduizend Rotterdammers toegejuicht worden.

DE DERBY DOOR DE OGEN VAN: ROB BAAN

VAN LEGE-FLESJESVERZAMELAAR TOT HOOFDTRAINER EN COMMISSARIS

Bestuurders van voetbalclubs roepen vaak dat supporters geen goede bestuurders kunnen zijn. Supporters moeten zich volgens hen niet teveel met het beleid willen bemoeien. Toch zal de Sparta-supporter Rob Baan in dienst van de club komen. Als trainer. Op latere leeftijd zal hij ook nog als commissaris bij Sparta gaan werken, hoewel hij op dat moment al lang supporter-af is. Baan: 'Door mijn vak ben je eigenlijk gelijk al geen supporter meer. Ik heb goede herinneringen aan eigenlijk alle clubs waar ik gewerkt heb. Maar ook minder goede. Je volgt je clubs altijd, maar tegelijkertijd ben je niet meer die supporter die door dik en dun alles wil weten en ernaartoe gaat. Ik kan dus niet zeggen dat ik überhaupt nog voor één club ben. Ik heb goede herinneringen aan een aantal clubs en sommige blijven natuurlijk langer hangen.' Baan heeft dus geen favoriete club. In zijn kinderjaren is dat wel anders. Baan: 'Mijn vader was een verwoed Sparta-fan. Dat betekende dat Sparta bij ons altijd onderwerp van gesprek was. Ook in de winkel van mijn vader, hij was filiaalhouder. Daar was Sparta onderdeel van het verkooppraatje. Mijn vader kende door zijn werk heel veel mensen en wat ik me goed kan herinneren, is dat wanneer we Spangen inliepen, mijn vader altijd netjes zijn hoed afnam en de mensen begroette die hij kende. Hij had een

vaste plek in het stadion, op de overdekte. Dat was toen nog de enige overdekte tribune die Sparta had. Hij had er een staanplaats en stond er steevast met een vast groepje al ver voor de wedstrijd te kletsen.'

Rob rent met zijn broers in die tijd rond op het Kasteel. Dan zoeken ze bijvoorbeeld sigarenpakjes om te ruilen op school. Het voetbal is bijzaak. Baan: 'Maar als je dan ouder wordt, ga je steeds meer op het voetballen letten. Ik ging ver voordat de wedstrijd begon al klaar staan, want ik was klein en moest ervoor zorgen dat ik tegen het hek aan stond. Anders zag ik niks. Ik stond met mijn broers achter de goal. Na afloop ging je dan naar de lange zijde en klom je het hek over, want daar lagen onder de tribune de pakjes sigaretten of lege flesjes die je kon inleveren. Dus we schooierden wel wat af. Sparta was onderdeel van ons gezin: m'n broers hebben er gevoetbald, ik heb er gevoetbald. Ik ben uiteindelijk doorgegaan tot aan de senioren en geëindigd in Sparta 4. Heb ik wel nog twee wedstrijden met Sparta 2 mee mogen doen, onder andere met Tinus Bosselaar en Piet de Vries. Die speelden toen allebei na een blessure even in het tweede elftal. Het was voor mij echt een belevenis dat ik met dit soort mensen mocht spelen!' Eind jaren veertig, begin jaren vijftig. Aan de ene kant van de rivier de Schie speelt Sparta en aan de andere kant RFC. De familie Baan, die aan de Sparta-zijde van de Schie woont, bezoekt beide clubs. Om de week speelt er wel een thuis. Rob is voor Sparta, maar kan niet overal bij zijn. Er is één specifieke wedstrijd waar zijn ouders ieder jaar een uitzondering voor maken. Baan: 'Ik was tien jaar toen ik een fanatieke supporter werd. We hadden een zomerhuisje in Hoek van Holland. Op de dagen dat Sparta tegen Feyenoord speelde, wilde ik niet naar Hoek van Holland.

33	32	31	30	29	28	27	26	25	24	23	
34	R.V. & A.V. "SPARTA"								Strikt persoonlijk		
35	VERENIGINGSJAAR 1965 - 1966										
36	Hoofdingang:										
37	Doorlopende Invitatie										
38	No 4501										
39	No voor de Heer R.E. Baan										
40	Math. dijk 124										
	Rotterdam. 7										
	PERSOONLIJK f 0.12 (bel. inbegr.) Z.O.Z.										
	R.V. & A.V. "SPARTA" Voor het Bestuur:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

ALS TRAINER VAN FORTUNA VLAARDINGEN KOMT ROB BAAN REGELMATIG BIJ ZIJN SPARTA KIJKEN.

Dan logeerde ik bij m'n oma. Ging ik in m'n eentje met de tram naar het Kasteel. Dan sliep ik weer bij m'n oma en ging ik pas de volgende dag weer naar huis, als m'n ouders terug waren. Bij uitwedstrijden in de Kuip was dat anders. Mijn moeder had een vriendin van wie haar man één van de meest fanatieke Feyenoord-supporters was. Hun zoon, die wel vijf tot tien jaar ouder was dan ik, nam me dan mee naar het Feyenoord-vak. Daar zat ik als Sparta-pietje tussen de Feyenoord-hooligans! Het woord bestond toen nog niet, maar hij was een hele fanatiekeling. Hij accepteerde mij wel en nam me dus mee naar Feyenoord-Sparta. En ik kon daar gewoon "Hup Sparta" roepen, dat was geen probleem want ik was een kleine rotaap en dat kon toen nog gewoon.'

Op zijn tiende loopt hij al mee te ballen bij Sparta. Maar je mag pas op je twaalfde lid worden. Rob komt dan voor de ballotagecommissie, doet een proeftraining en moet daarna zijn vader langs sturen. Want ook zijn vader wordt geballoteerd. Hem wordt gevraagd waar hij werkt en volgens Rob wordt er zelfs bijna nog gevraagd wat zijn vader daar verdient.

In die jaren loopt ook de grote Denis Neville rond bij Sparta, die gewoon in dezelfde kleedkamer komt als alle jeugdspelertjes. Dit maakt grote indruk op Rob. Net zoals het kampioensfeest in 1959, wanneer de club voor het eerst in ruim veertig jaar landskampioen is geworden. Baan: 'Ik kan me dat heel goed herinneren. Denis Neville was toen trainer en het feest was in de diergaarde. Ik ben daar met mijn oudste broer naartoe gegaan. Daar ben ik hem wel kwijtgeraakt. In het feestgedruis hebben we gewoon meegelopen om er maar bij te zijn. Ik weet nog dat Neville opgetild werd en op een olifant kwam te zitten. Dat was een feest!' Zijn favoriete spelers zijn Piet de Vries en Tinus Bosselaar. Dat die laatste overstapt naar Feyenoord vond Rob niet kunnen. Het was voor hem ongelofelijk dat Bosselaar dat deed. Baan: 'Later gunde je het hem wel, je ging niet hopen dat hij daar zou gaan mislukken. Overstappen naar de andere club in Rotterdam was *not done* in die tijd. Ik kan me niet herinneren dat er in die tijd een Feyenoorder naar Sparta is gekomen.'

Zijn jeugdtrainer Piet de Visser, die later als coach en scout wereldberoemd zal worden, is altijd razend enthousiast en dat spreekt Rob aan. Al vroeg weet hij daarom dat hij naar het CIOS gaat en neemt dan ook op zijn achttiende afscheid van Sparta. Nadat hij het CIOS en zijn militaire dienstplicht heeft afgerond, staat Sparta weer op de stoep: of hij eens wil komen praten. Baan:

‘Je moet je voorstellen dat zo’n bestuurder in die tijd heel hoog in aanzien stond. Bij Feyenoord had je later Blankemeijer en bij Sparta toen secretaris Kleingeld. Dát waren mensen en daar kwam je binnen met het idee “O jee zie ik er wel netjes uit, praat ik wel net genoeg”. En dan werd je gevraagd. Dan ben je voorzichtig met “Ja, dat wil ik wel”. Je moet voor het eerst van je leven zeggen wat je wil verdienen. Dat dacht ik althans, maar dat gold helemaal niet! Er werd mij alleen maar verteld wat ik kón verdienen.’ Baan zal de C1, B1 en A1 gaan trainen. Maar al gauw blijkt dat Leo Beenhakker de voorkeur krijgt. Baan gaat parttime aan de slag in Vlaardingen en wanneer Beenhakker alsnog bedankt voor de functie, komt Baan opnieuw bij Sparta in beeld. Baan: ‘Ik ben toen dus wél bij Sparta terecht gekomen, voor één jaar. Ik heb alle jeugdselecties gedaan en dat was een leuke ervaring. Uiteindelijk bleek ik voor hetzelfde salaris ook nog de honkballers en de cricketers te moeten trainen!’ Jaren later zit Sparta in de problemen. Het seizoen 1987-1988 verloopt sportief gezien uitermate teleurstellend. Het zal het laatste seizoen van trainer Barry Hughes bij Sparta zijn, want voor het volgende seizoen heeft de clubleiding in het geheim al een contract getekend met Baan. Toch zal hij al dit seizoen aan de slag gaan. Het is februari 1988 wanneer Sparta met 5-1 verliest van Feyenoord. Trainer Barry Hughes heeft geen idee wat hij nog aan de malaise kan doen. Baan: ‘Na de wedstrijd had Hughes tegen de pers gezegd het niet meer te zien zitten. “Ze kunnen beter maar een ander nemen, want dit wordt niets meer.” Dat was een openlijk signaal om een ander als trainer aan te trekken Sparta vroeg mij daarom of ik het tussentijds over kon nemen. Door die Feyenoord – Sparta wedstrijd werd ik dus eerder aangesteld dan aanvankelijk de bedoeling was.’

De dreigende degradatie wordt dat seizoen afgewend. Als Baan aan de spelers terugdenkt, ziet hij gelijk Robin Schmidt en Ronald Lengkeek weer voor zich. Baan: 'Twee echt Rotterdamse straatboefjes. Ik heb nog nooit zoveel vloeken meegemaakt als in die periode in de kleedkamer. Ze vlogen je om de oren! Dat waren boeven in de goede zin van het woord: keihard tegen elkaar en meedogenloze taal. Maar ook vooroplopen. Doodgoeie jongens. Lengkeek werd trouwens ook elke keer genoemd als potentiële speler die naar Feyenoord zou gaan.' Het Sparta van Baan heeft in die tijd wel meer harde spelers. Een oefenwedstrijd tegen Barcelona, voorafgaand aan het seizoen, is hem dan ook altijd bijgebleven. Baan: 'Toen had ik een paar nieuwe spelers en één daarvan was Mike Snoei. En ik had al Jantje Mulder. Nou, dat waren ook twee van die echte Rotterdamse boefjes. Dat liep ineens helemaal uit de hand. Er was een tackle door de tegenstander, Mulder staat op en begint die vent achterna te lopen en Snoei die komt erbij en geeft een karatetrap... Nou, dat was echt... Het eindigde met flink wat gele kaarten, maar er hadden er van beide partijen wel vier, vijf, zes uit gemoeten. Dat was heftisch zeg, toen tegen Barcelona. Het affiche is natuurlijk geweldig, tegen Barcelona spelen in de voorbereiding.'

Sparta heeft in die jaren veel jonge spelers die nog moeten doorbreken. Een geweldig elftal is het niet. Het misschien onrealistische verwachtingspatroon bij Sparta is op dat moment nog om bovenin mee te spelen. Baan: 'Maar dat ging niet meer, want Sparta verkocht al zoveel jaren de beste spelers. Dat gaat op een gegeven moment tegen je werken. Middenmoot, dat was het maximale. Doordat die verwachtingen zo hoog waren, werd je als trainer natuurlijk heel kritisch bekeken. Maar de spelersgroep was altijd

heel homogeen. We hadden een spelershome, dat was in die tijd nog een vrij nieuwe ontwikkeling, daar mochten alleen de spelers en de vrouwen komen. En soms een vader of een moeder, maar geen supporters, geen sponsors en dat werd vrij goed gewaakt. Dus na afloop moesten de spelers even langs de sponsors en de pers en daarna bleef iedereen hangen. Niemand ging gelijk naar huis, er hing echt een goede sfeer. Er werd dan ook samen Studio Sport gekeken. Spontaan werd er Chinees gehaald, werd er gezongen. Een hoop plezier dat ik me nog wel kan herinneren als een vorm van vriendschap, gezelligheid. Teamgeest.'

Zijn verhouding met het bestuur is lastiger. Baan: 'In de bestuurskamer moest ik als trainer natuurlijk wel komen, maar daar voelde je je nooit op je gemak. Soms had ik mijn dochter bij me en die was nogal vrij. Ze ging dan op een stoel zitten, maar die was dan bedoeld voor de tegenpartij. Of voor de scheidsrechter. De bestuurskamer van Sparta, dat was echt een ritueel. Er was een voorzittersstoel, daar mocht alleen de voorzitter op. Een aantal stoelen om een tafel heen was bestemd voor bestuursleden van de tegenpartij en ook was er een tweede en een derde rij stoelen. Je moest goed opletten dat je precies wist waar je thuishoorde. Echt feodaal, maar wel de typische Sparta-traditie. Hét Kasteel, dé bestuurskamer, hét vaandel. Er hing een vaandel waar je heel veel respect voor moest hebben.'

Twintig jaar na zijn niet zo prettige vertrek bij Sparta (zie Rob Baan zijn boek *Niet slecht voor een CIOS-pikkie* voor de details en de nasleep van zijn vertrek) komt Baan terug bij dezelfde club. Sparta is dan net gedegradeerd. Als commissaris technische zaken heeft hij tot doel om zo snel mogelijk weer in de eredivisie te komen. Dat lukt niet. Wanneer Jan Everse ontslag wordt aan-

ROB BAAN.

gezegd, stapt ook Baan op. Hij is solidair met de door hemzelf aangestelde trainer.

Tussen die twee Sparta-periodes heeft Baan nog zes jaar bij Feyenoord gewerkt. Baan: 'Op 1 januari 1998 startte ik daar. Omdat ik toen bij PSV zat, heeft Van den Herik met voorzitter Van Raaij gebeld en hij kreeg toestemming om met mij te gaan praten. En dat was gelijk raak. Een perfect gesprek: zakelijk, duidelijk. Dus we werden het heel snel eens over een contract. Een beslissende factor voor mij toen om het aan te nemen, was dat ik de hoogste werd op technisch gebied. Ik kreeg de functie bestuurslid technische zaken. Want Leo Beenhakker zat er natuurlijk en je wil voorkomen dat wij onderling tot een conflict zouden komen

daardoor. Als bestuurslid ben je beleidsbepalend en dat maakte de situatie gelijk makkelijk. Dat was een duidelijk signaal naar mij toe.'

Ondanks dat Baans aantreden uitlekt voordat Beenhakker dit van de club zelf te horen krijgt, verloopt de samenwerking prima. Baan: 'We hadden niet een budget waarmee je even ging shoppen, dus het was zoeken naar balans in het elftal. Zo iets doe je nooit alleen, we deden het echt met de hele staf, scouts en begeleiding. En Leo heeft er een heel goed elftal van weten te maken. Ik heb meehelpen zoeken naar en onderhandelen over de juiste spelers. Een door iemand aangereikte speler moet je gaan bekijken: is het een goede en is het ook financieel haalbaar? Daarom praat je over een gezamenlijk traject, waarbij iedereen wel duidelijke taken heeft. Zo was ik verantwoordelijk voor het aan- en verkoopbeleid. Van den Herik moest altijd financieel beoordelen of het kon of niet. Dus in z'n totaliteit heb je dat met z'n allen toen goed weten af te spreken.'

Feyenoord wordt landskampioen in 1999 en wint de UEFA-Cup in 2002. Van alle spelers uit die jaren is Baan extra trots op Shinji Ono, hij werkt zelfs mee aan een documentaire van *Fox Sports* over deze bijzondere Japanner. Baan: 'Maar later, dan realiseer je je, dat je dan ook anderen weer tekort doet. Want ook Dirk Kuijt was één van mijn aankopen. En als je naar de afloop van het seizoen 2016-2017 kijkt, had ik Dirk Kuijt moeten noemen natuurlijk! Iemand die zo beslissend is... Maar ik heb dus Kuijt naar Feyenoord gehaald. Dirk Kuijt kwam toen ook nog eens voor een zeer laag bedrag, ik geloof voor een miljoen euro. Hij was een koopje, gezien wat hij uiteindelijk heeft gepresteerd.' Toch blijft er bij veel mensen aan Baan een etiket plakken van

‘miskopen’. Hoewel het aan- en verkoopbeleid van een club lastig te analyseren is, is dat één van de officiële ontslagredenen. Baan: ‘Alle miskopen werden juist op een rijtje gezet. Achteraf gezien kan ik daar nog van alles over vertellen, maar dat wil ik nu niet doen.’

Baan focust zich liever op de mooie kanten van het voetbal. Baan: ‘Ik kom toch weer terug op Ono, zijn spelinzicht was fenomenaal. De openingen zien, de passjes, een speler alleen voor de keeper zetten. Maar Tomasson, die heeft ons toen in combi met Van Hooijdonk natuurlijk als levensgevaarlijk duo de UEFA-Cup geschonken. Van Hooijdonk zeker, met zijn vrije trappen. Uit bij Freiburg. Schiet ie er één in vanaf de zijlijn! Er zijn bij Feyenoord vele spelers te noemen waarvan je zegt: geweldige speler. Bonaventure Kalou en later zijn broertje Salomon. Spelers waar je echt van kon genieten. Hoe zij tegenstanders uit konden spelen, hoe ze liepen, een voorzet gaven. Van Hooijdonk hoefde er alleen maar tegenaan te lopen. Voor het elftal was Kees van Wonderen natuurlijk ook een geweldige speler. Zo’n lijffie, maar hij stond altijd geweldig goed als verdediger opgesteld. Goed georganiseerd, dat geldt ook voor Paauwe. En als jeugdspeler kwam natuurlijk ineens Van Persie door. Er was jarenlang kritiek op ons jeugdbeleid. Maar ineens kwam Van Persie door, kwam Kalou door. Er werd een begin gemaakt met het doorstromen van jeugdig talent.’ Als technisch directeur van Feyenoord is Baan betrokken bij het aantrekken van de trainers Henk van Stee en Michel Valke. Beiden hebben een Sparta-verleden maar kiezen toch voor Feyenoord. Ook staat er een aantal jeugdspelers van Sparta op het verlanglijstje van Feyenoord. Het bekendste voorbeeld van een jeugdspeler die overstapt is Georgino Wijnaldum. Na zeven jaar

Sparta stapt hij op z'n veertiende over naar Feyenoord. Als hij zestien is en in het eerste van Feyenoord debuteert, is hij er de jongste debutant ooit.

Na Feyenoord gaat Baan een aantal jaar in het buitenland aan de slag. Wanneer hij terug komt in Rotterdam, wordt hij technisch commissaris bij de eerstedivisieclub Sparta (2010-2011). Het verschil tussen de clubs in Rotterdam is sinds de degradatie van Sparta alleen nog maar groter geworden. Baan geeft publiekelijk aan dat een samenwerking met Excelsior en Feyenoord de club vooruit kan helpen. Samen sta je sterker, dat idee. Het is een voorstel waardoor hij de hoon van de supporters van Sparta over zich heen krijgt. Baan: 'Dat lag gevoelig ja. Dat typeert natuurlijk... wat een tunnelvisie clubs kunnen hebben. Want ik heb dat met Feyenoord wél gedaan, met Excelsior samengewerkt, en dat heeft geweldig gefunctioneerd. Uiteindelijk is het natuurlijk gestopt, maar beide hebben er volop van geprofiteerd. En dat had ik met z'n drieën willen doen. Uiteindelijk zie je dat de jeugdspelers toch bij Sparta worden weggehaald. Of ze gaan naar Ajax. Of naar Feyenoord. Dan kan je beter met ze samenwerken! De ene heeft een linksbuiten nodig, de ander heeft een rechtsbuiten over: "Kunnen we niet ruilen?" Overal vallen afspraken over te maken. Want uiteindelijk gaat ook nu al altijd de beste speler naar Feyenoord, want die blijft niet bij Sparta.'

Een paar dagen voor de kerst in 2003 krijgt Baan zijn ontslag bij Feyenoord aangezegd. Het lijkt voor Baan alsof er in de maanden daarvoor door een aantal kranten en de Voetbal International een hetze wordt gevoerd tegen hem. Baan: 'Er was een verwachtingspatroon gecreëerd van "we moeten Champions League halen" terwijl we net een aantal van onze beste spelers kwijt waren. Ik

geloof sowieso Van Hooijdonk, Tomasson en Bosvelt. We moesten dus een nieuw elftal op gaan bouwen. Maar Van den Herik wilde dat niet, want dan zouden we geen seizoenkaarten verkopen. Dus die druk bleef op dat elftal liggen en Van Marwijk had het moeilijk.' De dag na zijn ontslag loopt hij nog eenmaal de kleedkamers van Feyenoord binnen. Baan: 'Ik heb Bert en de spelers de hand geschud en ben weggegaan. En ik ben nooit meer teruggekomen. Nee... Op Varkenoord ben ik nog een paar keer geweest, maar in de Kuip nooit meer. Ik zou dat ook niet kunnen. Pijn. En een aantal mensen die je niet wil zien omdat je denkt achteraf: wat zijn dat eigenlijk een huichelaars geweest. Daar wil je niets meer mee te maken hebben. En dat zijn er inmiddels niet meer zo veel hoor, langzamerhand is bijna iedereen weg.'

Baan sluit af met te zeggen over dé derby: 'Daar had je altijd extra spanning door. Want aan de derby werd altijd extra aandacht besteed, het werd belangrijk gemaakt. Daar hoopte je dus winst uit te halen. Van Feyenoord-kant was je altijd de favoriet, dus werd je ook geacht die wedstrijd te winnen en bij Sparta was je de underdog. Een gelijkspel was ook al een goed resultaat. Als je eens een keertje zou winnen, wat natuurlijk voorkomt, dan had je die Feyenoorders geklopt! Dan konden de supporters elkaar over en weer toeroepen! Die derbysfeer, ja dat is echt geweldig.'

DATUM INTERVIEW: 15 JUNI 2017

CV Rob Baan

GEBOREN: 1 APRIL 1943

CLUBS ALS TRAINER: FORTUNA VLAARDINGEN (1965-1966), ADO (1966-1972), VVV (1972-1978), NEDERLANDS ELFTAL (1978-1983), FC DEN HAAG (1983-1986), RODA JC (1986-1988), SPARTA (1988-1990), CAMBUUR LEEUWARDEN (1990-1992), FC TWENTE (1992-1994), EXCELSIOR (1994-1995), PSV (1995-1998)

CLUBS ALS TECHNISCH DIRECTEUR: FEYENOORD (1998-2003), AL-JAZIRA (2005-2006), ADO DEN HAAG (2006),

VOETBALBOND AUSTRALIË (2007-2009), VOETBALBOND INDIA (2011-2014)

CLUBS ALS TECHNISCH COMMISSARIS: SPARTA (2010-2011)

DE DERBY DOOR DE OGEN VAN: JOHN DE WOLF

‘NATUURLIJK HEB JE EEN ROOD-WIT HART, MAAR DAT HART IS DE KLEUR VAN BEIDE CLUBS’

Een sportman dient prijzen te winnen en dat heeft John de Wolf met Feyenoord meerdere keren mogen doen. Een kampioenschap, drie KNVB-bekers en de Supercup. Een lijstje waar je u tegen zegt. Dit is dan ook dé reden dat John vaak uitsluitend met Feyenoord wordt geassocieerd. Maar vraag aan De Wolf niet of hij meer een Feyenoorder of meer een Spartaan is. Want dat is een onzinnige vraag. De Wolf: ‘Ja, dat vind ik zo.... Wat is meer, wat ben je. Kijk, de clubs zitten mij allebei in m’n hart. Wat ik al zei: als voetballer wil je prijzen winnen en daarop heb je meer kans bij Feyenoord. Ik kan niet zeggen “dit is beter of dit is slechter”. Het zijn twee aparte clubs en die moet je ook niet met elkaar vergelijken. Ik heb bij beide clubs fantastische jaren gehad. Bij Sparta was er het gebroederlijke, het familiale heel erg. Maar vervolgens werk je er ook aan mee om dat bij Feyenoord te krijgen. Bij Sparta was alles wat gemoedelijker, de budgetten waren er lager, de aandacht minder, het stadion kleiner. Ik denk dat ik een fantastische opstap in mijn carrière gehad heb van Sparta naar Groningen naar Feyenoord.’

De Wolfs moeder zegt hem altijd: “Je bent geboren met een bal in de wieg.” John speelt tot zijn tiende jaar bij de Schiedamse Boys, waar de hele buurt waarin hij opgroeit op voetbal zit.

Dat jaar wordt hij gescout door Ies Scheffers. De Wolf: ‘Als Sparta dan komt, dan hoef je daar niet over na te denken. En ik had maar één droom, van kleins af aan, en dat was profvoetballer worden. Als je dan bij Sparta mag voetballen, een betaald voetbal organisatie met allemaal mooie internationale jeugdtoernooien – ik ben in Frankrijk en Italië geweest met de Sparta-jeugd – dan is dat mooi. Sparta organiseerde in die jaren het Bolleboffentoernooi, een groot toernooi met allemaal internationale clubs. Sparta stond net zo hoog aangeschreven als Feyenoord in die tijd.’

De Wolf is niet alleen jeugdspeler, hij is soms ook ballenjongen bij de wedstrijden van het eerste. Hij ziet de profs dan het veld op komen en hoopt op die momenten daar zelf ook ooit te staan. De Wolf: ‘Wij trinden als jeugd vlakbij het stadion, bij Nieuw Vreelust. Alleen het zwembad West zat ertussen. Maar ik zag wel iedere keer die vier lichtmasten. En de tribune! Constant mezelf ingepeperd: “Daar wil ik komen.” Ik heb daar veel gewin uit gehaald.’ Hij haalt daar zo veel drive uit, dat hij een tussenstap maakt naar de Sparta-amateurs op het moment dat het hem niet lukt om vanuit de A1 in één keer door te stoten naar de eerste selectie. Er zijn in de eerste selectie te veel concurrenten op dat moment. Sparta biedt hem een mountainbike aan als beloning als hij bij de amateurs komt spelen. De Wolf: ‘Ik heb daar grote winst gemaakt voor mezelf. Ik denk dat veel spelers weggegaan zouden zijn, maar ik wilde ten koste van alles slagen bij Sparta. Voor het mentale en het fysieke ben ik er denk ik niet minder door geworden.’

Halverwege het jaar bij de amateurs wordt al bekend dat John de overstap naar het betaalde voetbal gaat maken. Sinds de

B's in de jeugd speelt hij centraal achterin, toch debuteert John als linksback en speelt er zijn eerste wedstrijden. Maar aanvoerder Louis van Gaal ziet al snel dat De Wolf meer kan dan alleen linksback spelen. De Wolf: 'Ik kan me herinneren dat hij tijdens een wedstrijd zei: "Ga maar gewoon centraal spelen, want daar hebben we meer aan." Ik ben dat toen gaan doen en daar ben ik nooit meer weggegaan.' Hij heeft een goede leermeester in zijn aanvoerder. Maar ook van Danny Blind, Ronald Lengkeek, Ton van den Berg en Bas van Noortwijk leert hij veel. De Wolf speelt uiteindelijk maar twee jaar in het eerste van Sparta, maar mag wel beide jaren Europees voetballen. De Wolf: 'In die tijd waren we een ploeg die constant bovenin stond, Sparta was één van de topteams. We waren wel nog semi-prof. Ik werkte halve dagen bij Radio Modern. Van acht tot twaalf of één uur en om half twee ging ik met mijn tas richting Spangen. Om half vier gingen we dan trainen. Iedereen was semi-prof. Heel veel werkten er bij de gemeente. En 's middags kwamen we altijd bij elkaar om te trainen.'

Zijn eerste derby eindigt in een 1-4 overwinning van Feyenoord. De Wolf herinnert zich zijn tweede derby dan ook een stuk beter. De Wolf: 'Dat was in het kampioensjaar van Feyenoord. We speelden uit in de Kuip, ik stond linksback. Speelden we 0-0. Tegenover Gullit stond ik, ik kan me slechtere tegenstanders bedenken tegen wie ik gespeeld heb! Was wel een verademing, een volle Kuip, een mooie derby en 0-0 spelen. Dat waren mooie momenten. Cruijff deed ook mee.' Wanneer De Wolf over Cruijff spreekt, schiet hem nog meer te binnen: 'Er moet nog ergens een foto zijn, thuis op het Kasteel, dat ik op de zestien meter een sliding neem met een gestrekt been op

Cruijff. Dat ik eigenlijk gek ben dat ik er zo in kom, maar het waren wel mooie derby's.'

Maar wat De Wolf écht nooit meer zal vergeten zijn de wedstrijden van Sparta tegen Spartak Moskou, eind 1983, zowel uit als thuis. De Wolf: 'Floor Bouwer, de voorzitter, zette in Rusland op de middenstip met de gehele selectie en staf er omheen, de Sparta-mars opeens in. Hij ging het lied zingen, zo spontaan. Sta je daar met dertig man SP-AR-TA te zingen! Dat blijft je bij, een mooi moment. Iedereen die erbij was zal weten waar ik het over heb. En Spartak Moskou thuis. We kregen een penalty tegen Dasajev. Louis stond met de bal in z'n handen, die ik uit z'n handen haalde. En 'm erin knalde, het allerbelangrijkste natuurlijk.'

Als voetballer van het jaar en met een Delfts blauw bord in de hand verlaat De Wolf in 1985 Rotterdam, met alleen maar mooie en positieve herinneringen aan Sparta. Hij vertrekt naar FC Groningen, waar zijn idool Johan Neeskens net weggaat wanneer hij tekent. Na vier jaar Groningen met maar liefst 144 keer een basisplaats, waaronder elf Europese wedstrijden, komt De Wolf terug naar Rotterdam. Hij tekent bij zijn droomclub Feyenoord.

Hij kent er een dramatische start. De Wolf: 'In mei-april in mijn Groningentijd raakte ik geblesseerd, nog voor de bekerfinale die we tegen PSV moesten spelen. Maar ik had in het geheim in januari al getekend bij Feyenoord. En toen ging ik in de zomer over, maar ik knapte nog steeds door m'n knie heen. Op 4 oktober constateerde dokter Heijboer een kruisbandletsel. Dat was een bittere pil, ik was negen maanden uit de roulatie. Precies in de periode dat Feyenoord echt slecht ging, met HCS.

VAN LINKS NAAR RECHTS: JOHN DE WOLF, JOHAN CRUIJFF EN ADRIE ANDRIESEN (APRIL 1984).

‘We stonden geloof ik vierde of vijfde van onderen, de tribunes waren leeg. Er waren veel opstootjes, stakingen, publiek het veld op.’

Toch gaat het vanaf het moment dat Van Hanegem en Jansen als trainers bij de club komen weer soepeler lopen bij Feyenoord. Wanneer John fit is en in het elftal komt, worden er zelfs prijzen gepakt. De Wolf: ‘We hadden twee fantastische trainers. Ik heb ook nog Hans Dorjee gehad, helaas veel te vroeg overleden. En Bengtsson en Verbeek, daar ben ik niet als speler bij geweest, ik was nog steeds geblesseerd. Maar Van Hanegem en Jansen als trainers: dat was smullen. Die maakten zowel jou persoonlijk als het team beter. Vanaf die dagen was alles wat

er verteld, alles wat er geademd werd, voetbal. Die tijden kan je niet meer vergelijken met nu. De journalisten zaten gewoon met ons in het hotel. Van Hanegem en Jansen zaten gewoon bij ons op de hotelkamers en we zaten uren na de training op het veld nog te praten over voetbal. Heerlijk! Als je dat soort dingen gaat benoemen, dan is het ook niet raar dat wij toen prijzen gepakt hebben. Wij wilden voor die trainers door het vuur.’ Bij Sparta moest nooit iets, bij Feyenoord moet altijd alles. John voelt zich bij Feyenoord dan ook prettig, omdat de druk daar vele malen hoger ligt. Dan presteert hij naar eigen zeggen het beste. En als je in vier jaar tijd keer op keer een prijs pakt, dan ga je de boeken in. Dan heb je wat betekend voor de club en daar is De Wolf trots op. De Wolf: ‘Een kampioenschap als hoogtepunt, drie KNVB-bekers en de Johan Cruijffschaal. Dat is in zo’n korte tijd best bijzonder, vandaar dat wij, denk ik, ook op handen werden gedragen door de supporters.’ Toch heeft John op dat moment nog een droom: in Engeland voetballen. Hij tekent bij de Wolverhampton Wanderers op het moment dat de Kuip bijna volledig gerenoveerd is. De Wolf: ‘Ik mocht van The Wolves niet meer meespelen met Feyenoord in dat nieuwe, gerenoveerde stadion. Voor de verzekering, dat wilden ze niet. Toen heb ik een speech op de middenstip gedaan voor het publiek, het was de wedstrijd tegen Vitesse. Ik heb een ereronde gelopen met mijn kinderen en dat was mooi.’ Op zijn 32e jaar debuteert De Wolf in Engeland. Hij scheurt er de kruisband van zijn rechterknie en komt helaas nooit meer op zijn topniveau te voetballen. Wel krijgt hij er het misschien wel mooiste compliment uit zijn carrière. Het is nadat The Wolves in de play-offs de Premier League niet hebben gehaald.

Maar liefst 23 van de 24 coaches zeggen dan dat het komt doordat John geblesseerd raakte. De Wolf: 'Helaas ben ik daarna nooit meer op dat niveau gekomen. Ik heb nog een paar jaar in Nederland op één been gespeeld, in Engeland kan dat niet. Bij VVV zat een Rotterdamse enclave. Henk van Stee, mijn schoolmaatje uit de Sparta-jeugd, zat er onder andere. Heel veel jongens vanuit Sparta zaten daar. Toen heb ik nog twee jaar bij Helmond Sport gespeeld, op de routine. Omdat ik gek van het spelletje was. Toen overleed in 1999 mijn vader en ben ik gestopt met voetballen.' Het plezier is weg.

Later stapt hij het trainersvak in en loopt dan al snel stage bij Sparta-trainer Dolf Roks. De Wolf: 'Hij werd toen ontslagen en toen heb ik nog vier wedstrijden het eerste elftal gecoacht samen met Wilfred van Leeuwen, die toen al assistent was. Twee jaar geleden ben ik nóg een keer bij Sparta teruggekomen als trainer. Dat was bij Jong Sparta, als trainer voor de verdedigers. Binnen een maand moest ik toen naar het eerste toe, waar de resultaten niet goed waren. We hadden toen een aantal jonge verdedigers die hun debuut maakten in het eerste: Dumfries, Ketting, Breedijk. Toen trainer Kruys werd ontslagen, heb ik nog met Peter van den Berg het eerste gecoacht. Van die vier wedstrijden wonnen we er twee en speelden we er twee gelijk. Nul goals tegen. Maar toen had men gekozen voor Pastoor als nieuwe trainer en zonder uitleg of boodschap werd ik aan de kant gezet. Dat was wel wrang, maar dat is de voetballerij helaas.'

De Wolf weet hoe het gaat in voetballerij. Het was over bij Sparta. Hoewel Feyenoord een mooie andere optie voor De Wolf zou kunnen zijn om als trainer aan de slag te gaan, is

De Wolf niet zonder meer enthousiast over een carrière bij Feyenoord. De Wolf, na enig aarzelen: ‘Nee, nee.... Daar heb ik jaren van gedroomd in het begin, maar die dromen zijn voorbij. Nee joh, dat is allemaal prima en de functies zijn ingevuld. Als ik benaderd word.... Ik probeer de club zo positief mogelijk naar buiten toe uit te dragen, maar wel realistisch. Je moet ook geloofwaardig voor jezelf blijven. Ik doe veel dingen voor Fox Sports en als het niet goed is, dan is het niet goed. Zo simpel is het. Natuurlijk heb je een rood-wit hart, maar dat hart is de kleur van beide clubs. Zoals ik al zei: je wordt vaak geassocieerd met Feyenoord, omdat je daar echt groot bent geworden en vooral prijzen hebt gepakt. Maar ik heb het voetballen geleerd bij Sparta.’

De clubs mogen van hem niet vergeleken worden. Maar uiteraard mag je wel van een derby spreken, dus dat doet De Wolf dan ook: ‘Sentimenten. Mooie herinneringen, beladen duels. De grote broer tegen de kleine broer. Dezelfde stad. Nogal eens verrassingen, het kampioensjaar van Feyenoord ook weer met de 1-0 winst van Sparta. Er komen altijd sentimenten vrij en het is ook wel bijzonder dat je tegen spelers speelt die je doordeweeks ook in de stad ziet en dus tegenkomt. Dat is wat anders dan bij clubs door het hele land. Het zijn mooie wedstrijden. Als Spartaan keek je daar meer naar uit dan andersom. Als Feyenoorder is het toch meer één van de wedstrijden. We hadden het wel altijd moeilijk, vooral uit nog op het oude Kasteel. Toen ik bij Sparta speelde was het mijn droom om ooit bij Feyenoord te komen. En later toen ik bij Feyenoord speelde is het bijzonder omdat je bij je oude club speelt waar je je eerste contract ooit hebt getekend, waar je gedebuteerd bent, waar je

je jeugdopleiding hebt doorlopen. Dus dat is sentimenteel, dat zit vanbinnen. Dat heb ik nooit zo naar buiten toe uitgeroepen, maar dat zijn wel mooie herinneringen.’

DATUM INTERVIEW: 31 MEI 2017

Naschrift: in oktober 2019 tekent John de Wolf bij Feyenoord. Hij wordt assistent van de tegelijk aangestelde trainer Dick Advocaat. De Volkskrant kopt boven een interview met De Wolf: “Ik wilde dit al heel lang, assistent bij Feyenoord.”

CV John de Wolf

GEBOREN: 10 DECEMBER 1962

CLUBS ALS SPELER: SPARTA (1983-1985), FC GRONINGEN (1985-1989), FEYENOORD (1989-1994), WOLVERHAMPTON WANDERERS (1994-1996), VVV (1996-1997), HAPOEL ASHKELON (1997-1998), HELMOND SPORT (1998-2000)

CLUBS ALS TRAINER: HALSTEREN (2000-2001), SVVSMC (2002-2005), HAAGLANDIA (2005-2007), TÜRKIYEMSPOR (2007-2008), WKE (2009-2010), SLIEDRECHT (2012-2014), SPARTA (2013-2015), GVVV (2015-2017), SV SPAKENBURG (2017-HEDEN)

NA ZIJN ACTIEVE VOETBALPERIODE: TELEVISIEPRESENTATOR, BN'ER, VOETBALANALYTICUS

DE DERBY DOOR DE OGEN VAN: JAN FORMANNOY

‘ER IS ÉÉN DING WAAR IK ACHTERAF SPIJT VAN HEB. DAT IS DAT IK SPARTA HAD VERLATEN.’

Alle spelers die voor dit boek zijn geïnterviewd hebben stuk voor stuk een sterke binding met de Rijnmond gehouden na hun actieve carrière. Eén speler wijkt daarvan af: Jan Formannoy. Wanneer hij in 1987 zijn keeperscarrière afsluit, gaat hij aan de slag bij PSV in Eindhoven en dat doet hij tot op de dag van vandaag. Als relatieve buitenstaander kan hij een goed oordeel vellen over de mentaliteit van de gemiddelde Rotterdammer en de relatie tussen de clubs. Formannoy: ‘Ik vond Sparta echt een familieclub, heel gezellig. Maar dat had ik op zich ook wel bij Feyenoord. Rotterdammers zijn recht voor de raap, die zeggen precies waar het op staat. In de trant van: “Dat accepteer je maar of dat doe je niet, klaar.” Dat vind ik wel prettiger werken dan in Brabant, want hier zullen ze niet direct zeggen waar het op staat. Dan gaan ze er meer omheen.’ Als buitenstaander beleeft Formannoy de strijd tussen Sparta en Feyenoord minder hevig dan zijn collega’s: ‘Ik heb nooit zo veel van de strijd onderling gezien. Wel merkte je dat de Spartanen niks met Feyenoorders hebben. Maar Eindhovenaren, die van de Sportclub Eindhoven dus, die hebben diezelfde haat tegen PSV. En de PSV’ers hebben dat niet zo tegen Eindhoven. Maar toch is dat allemaal niet zo extreem als ik merkte bij Ajax

tegen Feyenoord. Wij als spelers zaten dan al binnen als de supporters van Ajax nog aan moesten komen en dan was het al reellen buiten, voor het stadion waar de trein toen stopte. Dat leefde echt. Als jij mij vraagt naar 'de derby' denk ik als eerste aan de wedstrijden tegen Ajax. Die maakten meer los dan de wedstrijden binnen Rotterdam. Ik denk dat bij een Sparta – Feyenoord de mensen onderling er ook echt wel mee bezig waren, maar ik als Brabander had dat niet zo. Ik heb bij beide clubs gezeten maar ik heb bij Feyenoord er nooit hinder van gehad of gemerkt dat ik niet welkom zou zijn geweest omdat ik bij Sparta heb gezeten. Helemaal niet! Nooit heeft iemand er iets over gezegd.'

Wanneer Formannoy in 1980 bij Sparta komt voetballen, is één van de eerste dingen die hem gevraagd worden of hij 'familie van' is, verwijzend naar de kwestie Formenooy uit de jaren twintig. uit de jaren twintig (zie pagina 35). Formannoy: 'Dat zei mij nog niks, mijn vader heeft het toen uitgelegd aan me. Ik heb Ok zelf nooit gezien of ontmoet. Het verhaal van de kantonrechter ken ik ook niet. Wat ik wel weet, is dat onze familiegeschiedenis in Nederland begint met twee broers uit Frankrijk kwamen. De ene is naar Amsterdam gegaan en de andere naar Rotterdam. Ik ben uit de Amsterdamse tak, mijn opa is vandaar naar het zuiden gegaan. En Ok is van de Rotterdamse tak. We hebben ergens iets met elkaar te maken. Op een gegeven moment had de zoon van Ok een sigarenzaak overgenomen. Hij wilde graag dat ik bij de opening aanwezig was, waar ik dus ook ben geweest toen.' Het is dus duidelijk: ook al schrijf je de achternaam anders, het is familie. Wat betreft die spelling maakt Jan Formannoy het er trouwens zelf

niet makkelijker op. Formannoy: 'Mijn naam wordt eigenlijk met een lange-ij geschreven, maar ik wist niet anders dan dat het een Griekse-y was. En dat heb ik ook altijd zo gehouden, alleen in mijn paspoort staat het met een lange-ij. Maar ik zeg altijd met een Griekse-y, want dat ben ik gewoon zo gewend. Daardoor zijn onze namen waarschijnlijk ook net iets anders he? Maar we zijn in ieder geval familie van elkaar.'

Tussen 1980 en 1983 speelt Formannoy 85 eredivisiewedstrijden voor Sparta. Formannoy: 'Wij hadden een ontzettend goed team. Met David Loggie, Louis van Gaal, Advocaat, Van der Gijp, Danny Blind, Van Tiggelen, Holverda, Lengkeek, Bert Jansen, Chris Dekker, Geert Meijer. Dan had je een behoorlijk goed team staan en toen pakten wij ook heel veel punten. Ze stonden helemaal onderaan toen ik binnenkwam. Ik kwam ongeveer tegelijk met Advocaat en Suurbier binnen.' Dat team bereikt in 1982 de halve finale van de KNVB-beker en eindigt een jaar later als vierde in de eredivisie. Formannoy heeft het dan ook uitstekend naar zijn zin. Formannoy: 'Voor mij is Sparta altijd de leukste club geweest. Ik heb er echt een fantastische tijd gehad. Ook met de mensen er omheen, de mensen van kantoor. Gingen we gezellig aan de overkant een hapje eten in een buurtwinkeltje. Pakten we een broodje en een kop soep daar en dan gingen we weer terug naar het stadion. Heel anders dan tegenwoordig. Er zaten in dat winkeltje trouwens ook altijd echte Sparta-supporters. En die zeiden dat ze écht niet naar die wedstrijd in de Kuip toe gingen. Wij speelden een keer gelijk tegen Feyenoord en hebben één keer gewonnen. Nou, dan merk je wel gelijk bij Sparta dat het groot feest is! Dat is het echt, als je maar van Feyenoord wint.'

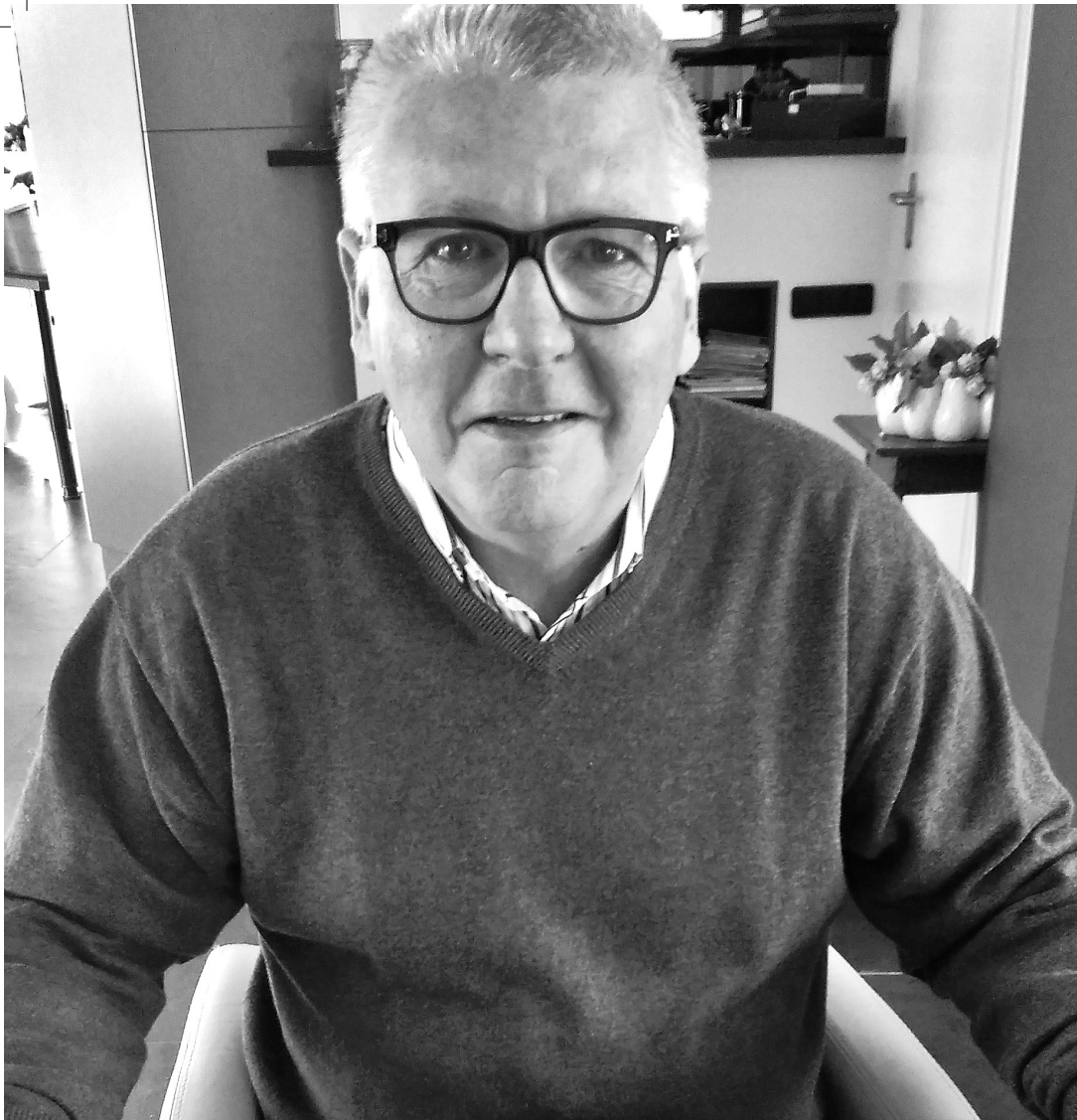
Speciale herinneringen bewaart Formannoy aan Adri van Tiggelen, met wie hij altijd een hotelkamer deelde en daardoor veel persoonlijke gesprekken met hem had. En aan Chris Dekker, een speler die ook uit het zuiden van het land kwam en dus regelmatig met Jan mee terug naar Brabant reed. Maar zij halen het niet bij hun trainer Barry Hughes. Die wist bij Formannoy altijd de goede snaar te raken. Was de selectie met afwerkvormen bezig, dan stond Hughes aan de zijkant met de aanwezige supporters te praten. Dan riep hij plotseling hard dat Formannoy eens wat ballen moest tegenhouden. Hij wist dat de keeper daar niet tegen kon en dan nog meer zijn best ging doen. Formannoy: ‘Die gasten aan de zijlijn stonden zich dan kapot te lachen. Hij was altijd met je bezig. Dan was-ie bij Puma geweest en dan bracht hij een trui voor je mee. Het waren echt kleine dingen, maar daar raakte hij mij wel mee. En dan sta ik ook klaar voor jou. Mijn zoon was 1,5 jaar oud en had een hersenvliesontsteking. Toen belde ik ’s avonds op naar Hughes en nam zijn vrouw Elles Berger de telefoon op. Ik zei dat ik niet kwam trainen morgen en ze vroeg of ze bij Sparta op de hoogte waren van mijn zoon. Nee, dat was niet zo. Ik had de hoorn er nog niet opgelegd of de clubarts van Sparta belde mij op. Elles had hem direct opgebeld. De clubarts wilde alles weten en hielp ons in die weken, legde alles goed uit. Dat was een hele geruststelling voor ons.’

‘Ik heb een periode gehad dat ik echt heel slecht speelde. Moest ik op een vrijdagmiddag naar Hughes toe, dus ik dacht te gaan horen dat ik er niet in stond. Zei die: “Jouw autosleutels, waar zijn die? Kom we gaan de stad in, gaan we een hapje eten.” In de stad vraagt-ie specifiek wat ik wil drinken. Spa rood. “Nee, jij

drinkt altijd bier, dus dat drink je nu ook!” zei Hughes. Ik was op een gegeven moment zo zat als een toeter. Toen bracht-ie mij naar huis toe. De volgende morgen kwam hij me weer ophalen voor de training. Ik moest echt trainen tegen 110-omhoog, alles kwam eruit. “Ik hoop dat het nu gedaan is” zei Hughes. Die zondag keepste ik als een tierelier. Hij wist jou altijd op die punten zo te pakken dat je er vol voor ging.’

Omdat Sparta in 1983 als vierde eindigt, gaat ze na de zomer Europa in. Maar tegen de clubs Coleraine, Carl Zeiss Jena en Spartak Moskou staat niet Formannoy, maar Bas van Noortwijk in de goal. Formannoy: ‘Er is één ding waar ik achteraf spijt van heb gehad. We haalden bij Sparta Europees voetbal en dat was net op het moment dat Willem II kwam. En wij komen uit de buurt hier, dus voor mij was het echt leuk om eens in je eigen omgeving te gaan voetballen. Voor vier jaar zou ik tekenen bij Willem II en precies in mijn eerste jaar kwam de club in surseance van betaling terecht. Ze konden me niet meer betalen. Daarom heb ik zo’n spijt gekregen dat ik Sparta had verlaten: Europees voetbal én een fijne club opgegeven, maar niets ervoor terug.’

Willem II werd dus geen succes voor Formannoy. De club eindigt zeventiende en ziet Feyenoord in Tilburg kampioen worden. Enkele weken na die wedstrijd stapt Formannoy van een degradatiekandidaat over naar de nieuwe landskampioen Feyenoord. Volgens Formannoy moeten we hier niets achter zoeken: ‘Jij legt de vergelijking tussen de ene Formenoy die een keer iets uit heeft gehaald, dan zal deze dat ook wel gedaan hebben. Dat is absoluut niet zo, dit was puur toeval! Want die kampioenswedstrijd van Feyenoord realiseerde ik mijzelf dat

FEYENOORD HARDLEERS

**Verval teken
zieh ook
tegen
Sparta af: 2-2**

door LEX MULLER
ROTTERDAM Achter de zevende ontspiegeling hebben beide clubs verscheidene klusjes kluspeits. **Waarheids**... **Waarheids**... **Waarheids**...

Stordig
... **Stordig**... **Stordig**... **Stordig**...

Tegulzig
... **Tegulzig**... **Tegulzig**... **Tegulzig**...

DANKIJZIJ HET VELE KNIP- EN PLAKWERK VAN ZIJN VROUW HEEFT JAN FORMANNY EEN AANTAL PRACHTIGE BOEKEN OVER ZIJN VOETBALCARRIÈRE

WELKOM
... **WELKOM**... **WELKOM**... **WELKOM**...

... iemand die kijkt dat meer niet

het betaald voetbal voor mij over was. Ik was ook helemaal niet bezig geweest met een andere club, want wij hadden met Willem II een afspraak voor vier of vijf jaar. Ik kwam dus zonder club te zitten, omdat Willem II geen geld meer had. Maar toen kwam opeens Lagendijk op de proppen en dat was ook het enige dat ik toen had. Ik wist dat ik naar Feyenoord als tweede keeper ging. Liever speelde ik natuurlijk, maar ik had geen andere opties.'

Als concurrent krijgt hij Joop Hiele en daar valt niet tegen op te boksen. Hiele is altijd praatjes aan het maken, hij is zeer nadrukkelijk aanwezig in de groep. Formannoy is daar het tegenovergestelde van. Timide, afwachtend. Formannoy: 'Ik denk dat je dat ook wel moet kunnen en hebben. Maar ik had dat dus minder. In de loop der jaren kom je daar wel achter: dat je veel meer voor jezelf op moet komen. Ik was veel te lief buiten het veld, te makkelijk. Ik dacht al snel: laat maar gaan, ga ik geen woorden over maken. Maar ik had veel meer op mijn strepen moeten gaan staan in die tijd.'

Twee officiële wedstrijden zal Formannoy bij Feyenoord in het eerste spelen. Een invalbeurt in de beker tegen Excelsior en een basisplek in de laatste wedstrijd van het seizoen. Toch herinnert hij zich vooral zijn buitenlandse wedstrijden. Formannoy: 'Ik weet dat ik bij Feyenoord een wedstrijd tegen het Nederlands elftal heb gespeeld en toen wij met Feyenoord op Curaçao waren heb ik een paar wedstrijden gespeeld, onder meer tegen Inter Milan. In Nederland zelf kan ik het me zo 1-2-3 niet voor de geest halen.'

Wel herinnert Formannoy zich een ruzie over of hij of Hiele moest gaan keepen bij een wedstrijd. Formannoy: 'Joop Hiele

Het is niet mogelijk om de afbeelding te kopiëren of te verspreiden. Het is de verantwoordelijkheid van de afbeelding.

had ruzie met de trainer Ab Fafié en toen kwam Fafié naar mij toe om te zeggen dat ik zaterdag zou keepen. Maar op vrijdag waren er al die aan mij vertelden dat Joop zou gaan keepen, dat wisten zij al. Ik zei dat dat niet zou kunnen: dat de trainer het ene moment mij toezegt te spelen en even later een andere speler hetzelfde. Dat kan toch niet? Zij hadden echt ruzie, er waren echt woorden gevallen tussen Hiele en Fafié. Maar hij zei niets tegen mij en bij de wedstrijdbespreking bleek dat Joop keepte.’ Formannoy is boos. Teleurgesteld. Hij slaat het spelershome over, drinkt wel nog een drankje in het sponsorhome en gaat huiswaarts. Formannoy: ‘Maar vlak daarvoor kwam Fafié binnen en die bood zijn excuses aan. “Ik werd gedwongen door het bestuur om dit te doen.” Ik vond dat hij dan alsnog vooraf aan mij had kunnen vertellen dat hij verplicht werd om Joop op te stellen. Dan was het prima geweest voor mij.’ Sportief gezien stelt Formannoys Feyenoord-periode teleur, ook al lopen in zijn eerste jaar zowel Cruijff als Van Hanegem nog rond bij trainingen. Formannoy: ‘Met Willem kon je echt goed over voetbal praten. Alleen dacht hij altijd dat de mensen hetzelfde zagen als wat hij zag, maar hij was altijd een stuk verder aan het kijken. Hij zag meer en snapte dan niet dat die mensen dat niet zagen! “Stelletje zwervers, jullie snappen er niks van, ik kan beter niet meer met jullie spelen” riep die dan.’ Formannoy geniet van deze momenten, want ook bij Feyenoord heeft hij het sociaal gezien goed. Gelachen wordt er genoeg. Met Peter Houtman kon je in een deuk liggen, net zoals met Sjaak Troost, Ben Wijnstekers en Mario Been. Ook aan de rustigere Simon Tahamata heeft Formannoy een mooie herinnering: ‘Op Curaçao had hij z’n gitaar bij zich en was-ie

aan het zingen, dat vond ik helemaal super. Wij zijn trouwens ook nog op het trouwen van Gullit geweest, met hem kon ik goed overweg.'

Leuke dingen maakt hij mee, maar voetballen doet hij weinig. En dat is toch waarvoor je voetballer bent. Formannoy stapt in 1986 over naar NAC. Na zijn overstap keert Formannoy niet meer terug naar Rotterdam. Na zijn actieve voetbalcarrière brengt hij de rest van zijn werkzame leven bij PSV door. Toch zal hij altijd warme herinneringen blijven houden aan zijn Rotterdamse tijd. En dat Rotterdam ook warme herinneringen heeft aan Formannoy, blijkt wel na afloop van zijn eerste wedstrijd als NAC-speler. Hij krijgt dan van een aantal aanwezige Feyenoord-supporters een bos bloemen. Speciaal voor hem zijn ze komen kijken en dat doet Formannoy goed. Formannoy: 'Ja, dat was echt heel leuk. Echt super!'

DATUM INTERVIEW: 10 MEI 2017

CV Jan Formannoy

GEBOREN: 3 SEPTEMBER 1953

CLUBS ALS SPELER: NEC (1977-1980), SPARTA (1980-1983), WILLEM II (1983-1984), FEYENOORD (1984-1986), NAC (1986-1987)

NA ZIJN ACTIEVE VOETBALPERIODE IN DIENST BIJ PSV: KEEPERSTRAINER (1987-1997), MATERIAALMAN (1997-2014),

ANALIST (2014-HEDEN)

COEN MOULIJN

De jeugdige Coen Moulijn valt op in het eerste elftal van Xerxes. Wanneer hij op zeventienjarige leeftijd een meniscusblesure oploopt en geopereerd moet worden, besluit het bestuur van Xerxes om hem te verkopen vanwege de kosten die daarmee gemoeid zijn. Coens vader, zelf supporter van Xerxes, heeft een voorkeur voor Sparta. Wat hem betreft is dat stukken beter dan een overgang naar ‘de boeren van Zuid’ zoals hij het noemt.²³³ Coen wil dan ook graag bij Sparta gaan spelen. Toch zal het er niet van komen. Er zijn in de loop der tijd verschillende verklaringen gegeven voor het feit dat Coen niet welkom was bij Sparta. Zo zou het bestuur van Sparta het niet raadzaam hebben gevonden om Coen bij hun club in de jeugd te laten voetballen, omdat zijn moeder het socialistische dagblad *De Waarheid* las.²³⁴ Anderen beweerden dat Coen volgens de bestuurders te veel zou pingelen met de bal.²³⁵ Moulijn vertelt over dat pingelen later zelf het volgende: ‘En dat vond die meneer van Sparta verschrikkelijk, temeer daar hij zeker wist, dat het me niet af te leren was. Waarschijnlijk hebben zijn woorden ook op het Kasteel veel indruk gemaakt en heeft hij (ik weet niet eens meer wie het was) veel te vertellen gehad. Want toen ik zeven jaar later serieus met Sparta in contact kwam, in verband met een transfer-gesprek, ging de koop niet door. Omdat, denk ik, het bestuur dezelfde bezwaren tegen mij had als die leider destijds. Daarom zal Sparta de onderhandelingen wel hebben afgekapt. Wat velen op Spangen achteraf – heb ik me vaak laten vertellen – uitermate hebben betreurd.’²³⁶

In 1971, zestien jaar nadat Coen zijn club Xerxes inruilt voor Feyenoord, doet Moulijn over die periode het boekje nog verder

COEN MOULIJN GEEFT DE BAL MET LINKS VOOR. GERRIE TER HORST KOMT TE LAAT (MAART 1965).

open. Hij is toch niet persoonlijk met Sparta in gesprek geweest en vindt dat erg jammer: ‘In 1955 vertrok ik tóch. Naar Feijenoord, maar als ik het voor het zeggen had, zou ik op het Kasteel zijn beland. Sparta informeerde nooit bij mij, maar bij Xerxes. De koop ging echter niet door, zoals ik eerder heb uitgelegd. Dat heb ik, toen het mij bekend werd, betreurd. Sparta was voor mij dichterbij, aan de ‘goede’ (rechter)kant van de Maas. Waar nog bij kwam – en daar werd je mee geïnjecteerd – dat ze in onze buurt geringschattend spraken over ‘die boeren van Zuid’. Maar ik had er niet veel in te zeggen. Mijn stem telde amper. Dus werd ik getransfereerd naar Feijenoord. Voor zegge en schrijve 25.000,- gulden, geen kleinigheidje toen.’²³⁷

COEN MOULIJN IS PIM VISSER TE SNEL AF (AUGUSTUS 1961).

Moulijn doet dus eerst de suggestie dat de onderhandelingen zijn afgekapt door Sparta en later suggereert hij zelfs dat er helemaal nooit door Sparta met hem persoonlijk gesproken is (maar wel met Xerxes). En dan zijn er ook nog eens bronnen die wéér anders aangeven. Eén van de bronnen is Ton Vissers. Hij is op verzoek van het Feyenoord-bestuur op een avond naar het huis van Coen Moulijn gereden. Vissers zegt er later het volgende over: ‘Op een gegeven dag werd ik opgebeld door Guus Couwenberg, toentertijd mijn buurman. Hij zei “joh we zitten met een probleem, we willen Coen Moulijn naar Feyenoord halen en met geen mogelijkheid krijgen we dat voor elkaar. Zou je ons willen helpen om die man hier te krijgen?”

Ik naar de Bloklandstraat gegaan en toen bleek mij wat voor een belang het had voor Feyenoord, want de andere dag zou Coen Moulijn bij Sparta tekenen. En het was Feyenoord er dus alles aan gelegen om die jongen die avond te krijgen. Het was zo dat het Sparta bestuur de andere dag helemaal niet begrepen heeft wat er gebeurd was en ze zijn jarenlang kwaad geweest op het bestuur van Feyenoord omdat ze op het laatste moment Moulijn verspeeld hebben.²³⁸

Sparta-speler, -aanvoerder en -bestuurder Hans Sonneveld beschrijft later als de beste waarom dit moment mogelijk van cruciaal belang is geweest voor de krachtverhouding tussen Feyenoord en Sparta: 'Ik kan mij niet herinneren, zo erg veel van Feyenoorders te hebben verloren, noch bij de juniors noch later. De vijftiger jaren waren Sparta- en geen Feyenoord-jaren in Rotterdam. Die begonnen voor hen met het inlijven van Coen Moulijn.'²³⁹

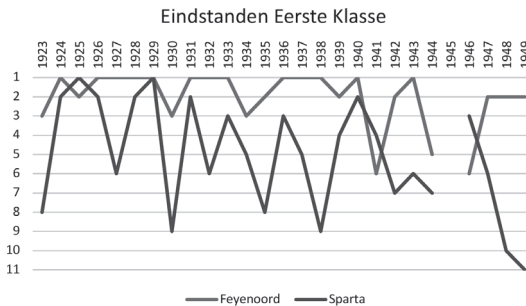
WAAROM DE JAREN VIJFTIG EEN KEERPUNT IS

Tinus Bosselaar als schuldige aanwijzen van de oplevende rivaliteit tussen Sparta en Feyenoord is te kort door de bocht. De jonge Bosselaar wist bij zijn overstap naar Zuid ook niet wat er allemaal nog ging gebeuren in de jaren daarna, het overkwam hem ook maar. Zijn overstap en de nasleep daarvan, oftewel de kwestie-Bosselaar, is wel van grote invloed geweest op het denken van de bestuurders en supporters over de andere club. Het wantrouwen richting de ander groeide en de besturen ondernamen niets om dat tegen te gaan. Zo zagen we dat er ook bij de kwestie-Tamás werd verwezen naar de

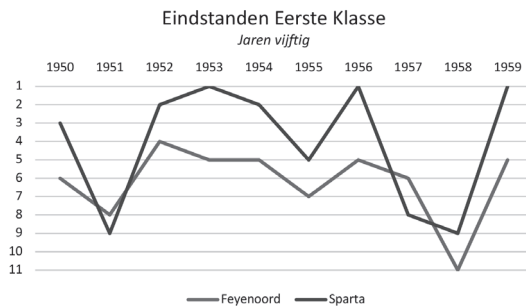
kwestie-Bosselaar. Maar wellicht van nog grotere invloed dan de kwestie-Bosselaar, is het krachtsverschil tussen de clubs geweest.

Eind jaren twintig en begin jaren dertig gedroegen de Sparta-supporters zich bij Zilveren Bal-wedstrijden zeer onsportief tegen het opkomende Feyenoord (u leest er meer over in het hoofdstuk over de Zilveren Bal, zie pagina 77). In die jaren tracht Feyenoord al de rol van beste club van Rotterdam te bevechten. Vaak eindigt Feyenoord hoger dan Sparta, maar op twee uitschieters na (1923 en 1927 waren slechte Sparta-jaren) is het verschil in eindstand in de jaren twintig klein. Gedurende de jaren dertig zie je de afstand groter worden. Waar Feyenoord structureel bovenin mee blijft draaien, gebeurt dat bij Sparta incidenteel. Alleen in 1941 en 1946 weet de club van West boven die van Zuid te eindigen.

In de koppies van de Rotterdamse voetballiefhebbers is het duidelijk: Feyenoord is Sparta voorbij. Helemaal sinds ze in de Varkenoordse polder dat machtige stadion heeft neergezet, is er geen twijfel meer mogelijk. Spartanen vinden het moeilijk om toe te geven, maar iedereen ziet het gebeuren.

Het valt simpelweg niet te ontkennen. En de Feyenoorders? Die zijn maar wat trots dat ze beste club van Rotterdam zijn. Maar dan breken de jaren vijftig aan. Sparta-jaren, zoals Hans Sonneveld die terecht noemde. We zagen al dat de tweede plaats in 1952 een opstapje was naar het afdelingskampioenschap in 1953. Maar ook in 1956 wordt Sparta afdelingskampioen. Met de club van Zuid gaat het al die jaren minder goed. Het grote stadion rendabel uitbaten, blijkt lastig. Sportief gezien gaat het slecht: Feyenoord weet sinds het landskampioenschap van 1940 nog maar één keer afdelingskampioen te worden. En dan komt er in 1958 nog een dreun bovenop. Ze wordt door Sparta, om de veranderde krachtsverhouding nog eens te illustreren, in de halve finale van de KNVB-beker uit het toernooi geknikkerd. Ook al stelt het toernooi in die tijd niet zo veel voor (Sparta schrijft zich met enige regelmaat niet eens in voor het bekertoernooi²⁴⁰), als je als club al zo lang droogstaat, wil je dit soort prijsjes gewoon pakken. Maar in de eigen Kuip verliest Feyenoord met 1-3. In haar allereerste bekerfinale vijf dagen later, het is dan 26 juni 1958, haalt Sparta vervolgens de buit binnen: ze wint met 4-3 van Volendam.

Wanneer je de twee voorgaande grafieken met elkaar vergelijkt, zie je als snel dat Sparta de beste club van Rotterdam is geworden. Feyenoord is niet meer de betere en dat doet pijn, bij die Feyenoorders. In de jaren vijftig is er dan ook een omgekeerde beweging zichtbaar: het zijn niet meer de Spartanen die vervelend doen tegen de Feyenoorders, maar de Feyenoorders die zich geen houding weten te geven richting de Spartanen. Zo geeft het Feyenoord-bestuur in 1958 na afloop van de verloren halve bekerfinale geen hand aan de Sparta-collega's. In de media ruziën de besturen na afloop van die wedstrijd verder. De Feyenoord-fans zien Sparta de beker winnen in 1958 en een jaar later zelfs landskampioen worden. En Feyenoord zelf? Al die jaren al met lege handen. En als de scheidsrechter in de laatste minuten van de wedstrijd bij een 0-0 stand dan ook nog eens een onterechte penalty geeft, kunnen de Feyenoorders zich niet meer beheersen....

LEO HORN-PAD

De eerste wedstrijd van het seizoen 1959-1960 is direct een kraker: Feyenoord – Sparta. Sparta is de landskampioen en Feyenoord heeft een droomvoetbalelftal met voornamelijk technisch begaafde spelers. In uitwedstrijden, waar de tegenstander zich tegen Feyenoord vaak ingraaft en fysiek hard speelt, verliest Feyenoord daarom nog weleens. In het stadion thuis wint Feyenoord wel bijna alles. En nu moet Feyenoord thuis tegen het wat hardere Sparta, de landskampioen. In de laatste minuut, het staat dan nog 0-0, krijgt Feyenoord een penalty tegen. Die penalty is echt onzin: Eddy Pieters Graafland

wil uitschieten en Wim van der Gijp steekt z'n been uit om te hinderen bij het uitschieten. Pieters Graafland loopt door en geeft hem daarna een kontje. Heel vriendschappelijk, met z'n knie tegen de billen van Van der Gijp. Scheidsrechter Leo Horn ziet dat anders en zal direct na de wedstrijd zeggen dat hij Pieters Graafland duidelijk zag natrappen: 'Er was geen andere straf mogelijk. Ik ben naar het stadion gekomen om te fluiten en het kan mij niets schelen of er 63.500 mensen zitten, of ze met flesjes of kussentjes gooien, als ik maar de zekerheid heb dat ik goed fluit.'²⁴¹

Vijf minuten voor tijd krijgt dé concurrent in jouw stadion een al dan niet terechte penalty. Alle Feyenoorders in de Kuip zijn woedend. Wat zegt hoofdrolspeler Wim van der Gijp later over dit moment? 'In die tijd mocht een keeper stuiterend met de bal vijf passen lopen. Om Pieters Graafland te beletten dat hij het spel snel zou hervatten, ging ik zo staan, dat hij moeilijk kon uittrappen, waardoor hij genoodzaakt was om met zijn linkerbeen te trappen. Je greep alles aan om het de tegenstander lastig te maken. Die mentaliteit hadden we toen. Niet dat we vijanden van elkaar waren, ook niet op het veld, want jongens als Piet Steenbergen en Henk Schouten waren heel aardige gasten. (...) Nadat hij alsnog had uitgetrapt, heeft hij de beweging gemaakt alsof hij zijn knie tegen mijn kont plaatste. Het stelde niets voor. Ik geloof zelfs dat hij me niet eens heeft geraakt. Henk Schouten zei nog tegen Bosselaar: "Schiet 'm naast." Maar Tinus maakte hem gewoon. Ja, je wil toch winnen? Maar een strafschoep was het niet. Horn was een beetje een bravouremannetje. Hij hield wel van een beetje sensatie. En hij was ook wel een beetje voor Sparta.'²⁴²

EEN PENALTY! VAN LINKS NAAR RECHTS: EDDY PIETERS GRAAFLAND, LEO HORN, KEES RIJVERS, WIM VAN DER GIJF, JO WALHOUT (AUGUSTUS 1959).

Het Vrije Volk doet de volgende dag verslag van alles wat er gebeurt na afloop van de 0-1 overwinning van Sparta: 'Het misbaar op de tribunes was oorverdovend. Een schril fluitconcert barstte los. Het boegeroep, overigens misplaatst, was niet van de lucht. Alle politiemannen die beschikbaar waren, werden opgeroepen onder de eretribune. En onmiddellijk na afloop werd een afdoend werkend cordon gevormd, waartussen scheidsrechter, grensrechters en spelers zich veilig naar de kleedkamer konden begeven. Vlak voordat Horn onder de eretribune verdween, daalde een regen van kussentjes neer, zodat de scheidsrechter met een fikse sprint het laatste stukje aflegde. Buiten raakten Feyenoord- en Spartasupporters

slaags. De politie moest even de gummistok gebruiken om de orde te herstellen en de heethoofden te bewegen tot doorlopen. Er vielen daarbij geen slachtoffers. Vele honderden bleven in de buurt van het stadion, deels uit nieuwsgierigheid, deels met de bedoeling om de scheidsrechter op te wachten. De politieautoriteiten, onder leiding van hoofdcommissaris Staal, adviseerden scheidsrechter Horn het stadion zo snel mogelijk te verlaten. Een kwartier na de wedstrijd was Horn verdwenen. De Spartaspelers bleven nog enige tijd met hun officials bijeen in de catacomben totdat de rust totaal was weer-gekeerd. Daarna konden zij met hun dames ongestoord in de bus vertrekken.²⁴³

Het gevolg van deze middag: de directie van het stadion besluit dat er in de Kuip speciale maatregelen moeten worden genomen ter bescherming van scheidsrechters en spelers. Het wordt niet langer als verantwoord gezien de spelers en scheidsrechter op de normale wijze het veld te laten betreden. Er wordt al snel een speciaal pad in gebruik genomen, dat in de volksmond al spoedig de naam *Leo Horn-Pad* krijgt. Feitelijk is het niets meer dan een aantal dranghekken die de spelers bescherming bieden bij de gang van en naar de kleedkamers. Maar ook dit pad is – zoals spoedig zou blijken – niet voldoende, waardoor enkele jaren later zelfs een speciale tunnel wordt aangelegd.²⁴⁴

ROTTERDAM WINT PRIJZEN

1974

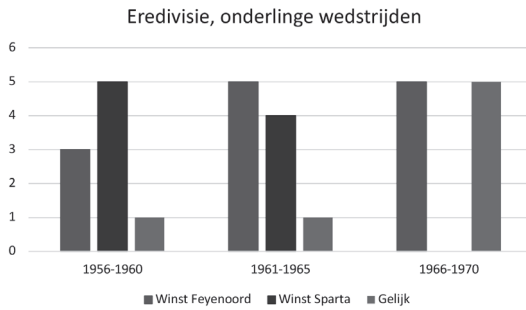
EEN BENEFIET-VOETBALWEDSTRIJD TEN BATE VAN DE ZIEKE ROTTERDAMSE OUD-BOKSER LUC VAN DAM DIJNT ALS VOORWEDSTRIJD BIJ SPARTA - FEYENOORD. VEEL OUD-BOKSERS, WAARONDER BEP VAN KLAVEREN, NEMEN HET OP TEGEN DE 'HORECAFFERS'.....

Feyenoord komt de slechte jaren vijftig te boven. De club koopt de nodige goede spelers en verovert met technisch verzorgd voetbal de harten van veel voetballiefhebbers. In zowel 1961 als in 1962 wordt Feyenoord landskampioen. De titel wordt geprolongeerd, een prestatie die nadien nooit meer geëvenaard wordt. In 1965 wint Feyenoord ook nog eens de dubbel.

Ook Sparta, de landskampioen van 1959, blijft prijzen winnen. Na 1958, wint ze ook in 1962 én 1966 de KNVB-beker. De club blijft bovenin de eredivisie meedraaien in de jaren zestig: ze zal vijf keer in de top-vijf eindigen. Wanneer we de Rotterdamse prijzen op een rijtje zetten, ziet dat er mooi uit:

- 1958** Sparta bekerwinnaar
- 1959** Sparta landskampioen
- 1961** Feyenoord landskampioen
- 1962** Feyenoord landskampioen, Sparta bekerwinnaar
- 1965** Feyenoord landskampioen en bekerwinnaar
- 1966** Sparta bekerwinnaar

Met het opkomende Feyenoord en het aanvankelijk stabiele Sparta zijn de jaren zestig dus goede Rotterdamse jaren. Wel is langzaam weer een kentering in de verhouding tussen Sparta en Feyenoord te zien. Waar Sparta sinds de invoering van het betaald voetbal halverwege de jaren vijftig nog alle wedstrijden in de Kuip wint – inclusief de halve finale van de KNVB-beker in 1958 – raken de clubs begin jaren zestig meer in evenwicht.

Om in de tweede helft van de jaren zestig naar de andere kant door te slaan. En dan hebben we het niet alleen over de plek op de ranglijst, die voor Sparta gemiddeld twee plaatsen lager is dan een decennium eerder. We hebben het ook over de wedstrijden tegen Feyenoord, waar steeds minder, tot op een gegeven moment helemaal niet meer, van gewonnen wordt door Sparta.

EEN VEELBELOVEND SEIZOEN ZONDER PRIJZEN

Het seizoen 1962-1963 is voor zowel Sparta als voor Feyenoord een seizoen met pieken en dalen. Sparta laat zien dat ze na Andries van Dijk en het grote talent Tonny van Leeuwen nóg een topkeeper in huis heeft. Pim Doesburg debuteert op zijn achttiende en zal in zijn carrière in totaal vijftien jaar bij Sparta onder de lat staan; 471 wedstrijden zal hij er spelen. Zijn eerste derby is op Tweede Kerstdag 1962 en hij houdt die dag zijn doel schoon: 3-0.

Dat is vervelend voor de Feyenoorders. Maar ach, zij hebben twee weken eerder al groot feest kunnen vieren: Feyenoord

1974

DE DERBY OP HET KASTEEL (0-0) BEGINT 11 MINUTEN TE LAAT: SCHEIDSRECHTER VAN DER KROFT HEEFT OP HET LAATSTE MOMENT AFGEZEGD WEGENS HEVIGE LAGE RUGPIJN. VOLENDAMMER JAN KEIZER WERD OPGEROEPEN. OVER HEM ZAL FEYENOORD-TRAINER COERVER NA AFLOOP ZEGGEN: 'TOEN IK HOORDE DAT KEIZER ZOU BLAZEN HEB IK GEZEGD DAT WIJ EEN PUNT Zouden VERLIEZEN. HIJ HEEFT ONS ZEKER TWEE STRAFSCHOPPEN ONTHOUDEN.'

is door naar de kwartfinale van de Europacup 1, nadat ze in de ‘hel van Deurne’ Vasas Boedapest uitschakelt. Later dat seizoen verslaat Feyenoord Stade de Reims en speelt ze de heenwedstrijd gelijk tegen Benfica. De uittocht naar Lissabon die hierdoor in mei 1963 ontstaat – met als iconisch beeld de twee boten (genaamd de *Groote Beer* en de *Waterman*) vol met supporters – is tientallen jaren later nog steeds beroemd. Beroemder dan de wedstrijd zelf, want die wordt verloren.

Waar Feyenoord in Europa indruk maakt, is Sparta in de eredivisie indrukwekkend bezig. Ze voert er de ranglijst aan. Het ziet er zelfs – met nog zeven wedstrijden te gaan – naar uit dat Sparta weer landskampioen gaat worden. Maar dan breekt de altijd zo sterke Hans de Koning zijn scheenbeen na een onschuldig duel met Ajax-speler Piet Keizer. Alsof dat niet genoeg is, scheurt zijn vervanger Hugo Meijer in de eerstvolgende wedstrijd ook nog eens zijn dijbeenspier (en zal daarna nooit meer spelen).²⁴⁵ Het gevolg van al dat persoonlijk leed is een drama voor de club: veel punten blijven liggen.

Sinds de eredivisie van start is gegaan in 1956, is men in de Kuip ruim 60.000 toeschouwers gewend bij de derby. Vandaag, het is de één na laatste wedstrijd van het seizoen 1962-1963, zijn het er echter maar 31.000. Want wat een paar weken eerder nog een hoogtepunt leek te gaan worden – een mogelijke kampioenswedstrijd van Sparta! – wordt in werkelijkheid een strijd om de derde plaats. Zo eindigt een voor beide clubs bijzonder seizoen in mineur. En dan maken de succestrainers Dennis Neville (landskampioen in 1959) en Franz Fuchs (landskampioen in 1962) na afloop van het seizoen ook nog eens bekend de clubs te verlaten.

VAN LINKS NAAR RECHTS: EDDY PIETERS GRAAFLAND, JAN KLAASSENS, PIET DE VRIES EN REINIER KREIJERMAAT (JUNI 1963).

EEN DIKKE, LANGZAME VIEZERIJK KOMT NAAR FEYENOORD

Sparta neemt in 1963 voor 80.000 gulden de Brabander Theo Laseroms over van NAC. Hij speelt in een team met onder meer Pim Doesburg, Hans Eijkenbroek, Tonny van Ede, Ad Verhoeven, Piet de Vries, Hans Bentzon en Tinus Bosselaar. Het is een harde ploeg, een elftal met goede spelers, dat altijd net onder de top meedraait. Teamgenoot Hans Buitendijk kijkt later op deze periode als volgt terug: 'De echte top zat er toen al niet meer in. Er bestond een kloof met Feyenoord en Ajax en de rest. Feyenoord speelde in die tijd heel goed en aantrekkelijk voetbal, terwijl Sparta werd afgeschilderd als de ploeg van schavers. Financieel kon Sparta toen al niet meer op tegen Feyenoord,

1976

FEYENOORD-SPITS NICO JANSEN TREKT OP SPANGEN 'SCHEIDSRECHTER BERREVOETS AAN ZIJN KLEDING OM ZIJN NOGAL ONPARLEMENTAIRE WOORDEN MEER KRACHT BIJ TE ZETTEN BIJ ZIJN PROTEST TEGEN HET AFKEUREN VAN EEN FEYENOORDDOELPUNT: HIJ KRIJGT ER EEN GELE KAART VOOR.

dat elke wedstrijd zo'n vijftigduizend toeschouwers trok, wij zo'n tienduizend'²⁴⁶ (waarbij Buitendijk met de verhouding 1 : 5 qua toeschouwersaantal een klein beetje overdrijft, de verhouding was in werkelijkheid ongeveer 1 : 3).

In 1964 dreigt er zelfs degradatie; Sparta staat halverwege de competitie stijf onderaan. Om het tij te keren, gaat Laseroms in de tweede seizoenshelft vaak mee naar voren. Hij scoort zo vier keer en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan het afwenden van de degradatie. Populair op het Kasteel wordt de kreet '*Naar vore, Theo*', net zoals de Spartanen graag het zangerige '*Theo! Theo!*' laten horen wanneer hij weer eens in de aanval is.²⁴⁷ Als Spartaan speelt Laseroms in april 1965 zijn eerste interland en als Spartaan wint hij ook de KNVB-beker. Én gaat hij dus Europees voetbal spelen met Sparta. Maar liefst 104 eredivisie-duels zal Laseroms voor Sparta spelen. Dat het er niet meer worden, is te wijten aan een privékwestie.

Theo is getrouwd en heeft een zoontje, wanneer hij in 1966 een relatie krijgt met een nieuwe vlam, Ineke. Zijn vrouw komt daarachter en na een goed gesprek komt de buitenechtelijke relatie ten einde. Omdat hun huwelijk een flinke klap heeft gekregen, vertrekken Theo en zijn vrouw in februari 1967 naar Amerika. Sparta weet nergens van, zijn werkgever (Theo is semi-prof) en zijn vlam Ineke ook niet. Bijna niemand weet ervan, hij is plotseling vertrokken. Ineke zegt later: 'Thuis kwam de postbode de brief brengen. Hij zag geen andere uitweg, schreef Theo. Weggaan zou de enige manier zijn om zijn huwelijk te redden.'²⁴⁸ Ineke krijgt in de maanden die volgen nog meer brieven van Theo, die zich in Amerika realiseert dat het niet gaat lukken om zijn huwelijk nieuw leven in te blazen.

Ondertussen spant Sparta een rechtszaak tegen hem aan, vanwege contractbreuk. Laseroms krijgt door de rechter een dwangsom opgelegd van vijfduizend gulden voor elke week die hij afwezig is, plus vijfduizend gulden per gemiste wedstrijd.²⁴⁹ Laseroms maakt zich hier niet druk om. Op het moment dat zijn vader plotseling komt te overlijden staat hij door de dwangsom bij Sparta 20.000 gulden in het rood. In een brief geeft Sparta Laseroms op eigen initiatief een zogenaamde 'vrijgeleide'. Hij krijgt van maandag tot en met donderdag 18.00 uur de tijd om in Nederland te zijn en zijn vaders begrafenis bij te wonen. Sparta garandeert met dit gebaar dat er in dat tijdvak niet van de rechter zal worden geëist het vonnis ten uitvoer te brengen. Een mooi gebaar. Sparta nodigt hem tevens uit op gesprek: 'Wij van onze kant willen fatsoen bovenhouden. Het zou onmenselijk zijn Laseroms geen vrijgeleide te geven. Onze oud-speler mag ons dan niet correct hebben behandeld, wij doen dat niet', schrijft het Sparta-bestuur.²⁵⁰

Het is na deze week zeer waarschijnlijk dat Laseroms nooit meer bij Sparta zal voetballen. Zonder zich hiervan bewust te zijn geweest, heeft Theo dus zijn laatste wedstrijd voor Sparta al gespeeld. Een wedstrijd waar hij later nog vaak aan herinnerd zal worden. Het is de 21^e speelronde dat seizoen en dus Theo's 21^e wedstrijd. De tegenstander die dag: Feyenoord. In de Kuip. In de tweede helft trapt hij Feyenoorder Guus Haak 'vol en zeer krachtig in de rechter knieholte'.²⁵¹ Laseroms krijgt een officiële waarschuwing van de scheidsrechter en wordt later die week door de KNVB voor drie wedstrijden geschorst. De trap van Laseroms richting Haak was zo overduidelijk en gemeen, dat het Sparta-bestuur zelfs weigert een verder on-

1976

VANWEGE HET OVERLIJDEN VAN SPARTA'S ERE-VOORZITTER JAN SALTERS IS ER EEN MINUUT STILTE VOR-
GAAND AAN AAN SPARTA - FEYENOORD. SALTERS WAS VAN 1934 TOT 1946 PENNINGMEESTER EN DAARNA TOT
1965 VOORZITTER.

derzoek aan te vragen bij de KNVB. Men vindt het prima als hij gestraft wordt.²⁵²

Wanneer Theo het land uit vlucht, denkt bijna iedereen dat die schorsing de reden van vertrek is. Hij blijft niet lang weg. In augustus 1967 komt Laseroms terug naar Nederland, zonder vrouw en kind. Het huwelijk is ten einde. De zaak met Sparta wordt geschikt. In 2017 herinnert de journalist Rob Vente zich deze weken nog goed. Hij had thuis namelijk een logé, Laseroms sliep bij hem op de bank. Vente: "Toen voetbalde hij mee met een café-elftal, Club 66; een vrij louche club in Rotterdam. Na afloop aan de bar zat-ie te brommen "Wat moet ik nou weer gaan doen?" Hij was veel te zwaar geworden ook. En er waren nog een aantal Spartanen komen kijken. Onder wie Eijkenbroek, want die had gehoord dat-ie daar speelt. Maar ze zagen dat het niets meer was met hem. Ik zei toen: "Is Feyenoord niets voor je?" Hij zei: "Die zien me al aan komen!" Want hij had bij Sparta een slechte naam natuurlijk. Dus ik belde Brox en legde de situatie hem uit. "Geef hem maar effe aan de telefoon" zei Brox. En Theo, die denkt nóg dat-ie in de maling genomen wordt! Hij nam op en kreeg de vraag wat hij wilde verdienen. "Dertigduizend" of zoiets riep Theo. Ik snel op een briefje schrijven: "Veertigduizend heb ik gezegd!" haha. Hij is de volgende dag gaan praten met Brox en toen was het rond.' Zijn vlam Ineke, met wie hij zal gaan samenwonen, laat later aan *Hard Gras* weten dat hij niet echt welkom was op Zuid: 'We ontvingen thuis stapels brieven van Feyenoord-fans: hoe die viezerik het in zijn hoofd haalde om naar hun club te komen. En natuurlijk maar zaniken dat hij te dik en te langzaam was.'²⁵³ Eind april 1968 speelt Theo zijn eerste wedstrijd voor

Feyenoord.²⁵⁴ Hij speelt niet onverdienstelijk, maar dat toegeven doen de Feyenoord-supporters nog niet. Halverwege juni, wanneer Laseroms handig een tegenstander van Standard Luik passeert en de bal keurig afgeeft bij een ploeggenoot, gebeurt dit dan toch. Hij kan zijn oren niet geloven. Is dit voor hem? In dit stadion, waar hij nog nooit geliefd is geweest? Er is zowaar applaus voor Theo! Na afloop zal hij trots tegen de aanwezige journalisten zeggen dat hij die middag geen enkele overtreding heeft begaan: ‘Werkelijk, als het niet hoeft, speel ik niet hard.’²⁵⁵

In zijn eerste seizoen bij Feyenoord, 1968-1969, wint Laseroms de KNVB-beker en wordt hij landskampioen. In zijn tweede seizoen wint hij de Europacup 1, om later dat jaar ook de Wereldbeker te winnen. En wanneer je dan in je derde seizoen nóg eens landskampioen wordt, heb je het haast onmogelijke gepresteerd. Hij is een populaire Feyenoorder geworden. Zijn laatste officiële wedstrijd voor Feyenoord speelt Laseroms op het Kasteel. Hij wint er op 7 mei 1972 met 3-5 van zijn oude club Sparta.

1978

DE NIEUWE NOORD-IERSE SPITS SAMMY MORGAN SCOORT DIRECT BIJ ZIJN THUISDEBUUT OP HET KASTEEL
DE WINNENDE 1-0 TEGEN FEYENOORD. OOK LOUIS VAN GAAL DEBUTEERT DIE DAG.

2 BROEDERS

2 Broeders
1 grote stad
Met het Kasteel
en de Kuip

Als Jules deelde
ze de kleuren Rood Wit
tevens zelfs ook een
stadion als huis

2 Broeders
1 mooie stad
Dat samenwerkingsverband
ziet er verraderlijk uit

Toch is er in het Wilde Westen
geen Spartaanse krijger die de kas steelt
Het gras is altijd groen-wit-groener
aan de overkant van de maas op Zuid

Christopher Blok

FEYENOORD EN AJAX ZIJN DE INTERNATIONALE TOP

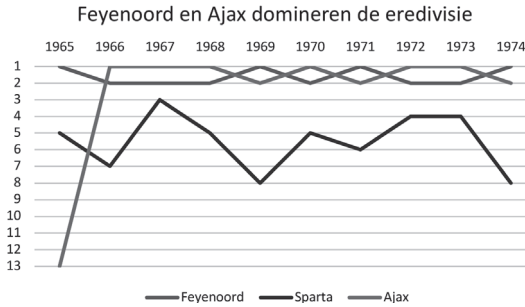
1979

VOORAFGAAND AAN DE DERBY IN DE KUIP SPEELT OUD-FEYENOORD (MET ONDER MEER COEN MOULIJN) TEGEN
DE OMRÖEP VERONICA (MET ONDER MEER CHARLEY BOSVELD EN TINUS BOSSELAAR).

Bij Feyenoord spelen eind jaren zestig voetballers als Rinus Israel, Theo Laseroms, Wim Jansen, Willem van Hanegem, Coen Moulijn, Ove Kindvall, Piet Romeijn, Franz Hasil, Theo van Duivenbode, Henk Wery en Ruud Geels. Ze vormen een ijzersterk team, dat in 1970 zelfs het wereldkampioenschap voor clubs wint. Sommige van die spelers waren er in 1965, toen Feyenoord de dubbel won, ook al bij. Dat seizoen 1964-1965, tevens het debuutjaar van Johan Crujff in Amsterdam, is de start van een prestigestrijd tussen Feyenoord en Ajax.

Van 1965 tot en met 1974 verdelen Feyenoord en Ajax het landskampioenschap. Feyenoord wint de eredivisie vier keer, Ajax zes keer. Ajax speelt in 1969 als eerste Nederlandse club een Europacup 1 finale. Maar Feyenoord is in 1970 de eerste Nederlandse club die daadwerkelijk de Europacup 1 en de Wereldbeker wint. Nadat Ajax in 1971, 1972 en 1973 ook de Europacup 1 wint, legt Feyenoord in 1974 beslag op de UEFA-cup. Met veel spelers van beide clubs bereikt het Nederlands elftal in 1974 uiteindelijk ook nog de WK-finale. Er zijn in Nederland nog maar twee topclubs over. In de volgende grafiek is te zien dat de kampioen altijd Feyenoord of Ajax is in deze jaren.

De periode 1965-1974 wordt door velen dan ook als de meest bepalende periode voor het Nederlandse voetbal gezien. Door hun beider successen worden Ajax en Feyenoord elkaars grootste sportieve vijanden en leeft de rivaliteit tussen de steden Amsterdam en Rotterdam enorm op. Wedstrijden tussen deze steden worden altijd druk bezocht. Tussen de topclubs

Feyenoord en Ajax is dat te verwachten, maar ook bij Sparta is de rivaliteit tussen de steden zichtbaar. Er zijn daar namelijk twee wedstrijden die eruit springen qua bezoekersaantal ieder jaar: die tegen Feyenoord en die tegen Ajax. Bij beide wedstrijden zitten de tribunes vol met Feyenoord-supporters, die de ene keer tegen Sparta en de andere keer voor Sparta zijn. In deze periode, waarin landelijk veel meer toeschouwers de weg naar de stadions weten te vinden, groeit ook het voetbalgeweld. Wekelijks zijn er scheidsrechters die onder bescherming van het veld moeten. Wanneer er na afloop van Sparta – Ajax in 1975 een ‘enorme keet’ is geschopt, zegt de rechtbankpresident het volgende tegen de verdachten: ‘Jullie kunnen het als supporters van Feyenoord en Sparta niet verkroppen hè wanneer Ajax in Rotterdam een goed resultaat boekt. Dan gaan jullie op de vuist.’²⁵⁶

Ondanks de rivaliteit met Amsterdam, blijft de derby Feyenoord – Sparta haar aantrekkingskracht behouden. Er gebeurt van alles rondom het veld, maar het niveauverschil wordt groter. Sparta wint in 1964 voor het laatst van Feyenoord in de competitie. Pas in 1978 zal er opnieuw een overwinning

op Feyenoord volgen. Sparta is al blij wanneer ze na een 3-0 achterstand weet terug te komen tot 3-3, zoals in de lente van 1973 gebeurt. (Mede door dit puntverlies zal Feyenoord het kampioenschap een maand later op een haar na mislopen.) Meer dan een gelijkspel zit er in deze periode voor Sparta simpelweg niet in bij de onderlinge wedstrijden. Zelfs al draait het team met iconische spelers als Doesburg, Venneker, Ter Horst, Eijkenbroek, Visser, Van der Veen, Klijnjan, Kowalik, Heijerman, Walbeek, Bosveld en Kreuz begin jaren zeventig steevast bovenin de subtop mee.

HET VOLK OVER FEIJENOORD

De *Voetbal International* brengt in 1969 een boekje genaamd *Het volk over Feijenoord* uit. Hierin krijgen voetbalsupporters de kans om hun zegje te doen. Dat levert ruim honderd pagina's aan ingezonden brieven op, van zowel Feyenoord- als niet-Feyenoord-supporters. Uit de brieven blijkt duidelijk dat de grote concurrent op dat moment Ajax is. Slechts vijf briefschrijvers hebben het nog over Sparta.

Ook blijkt dat de aanhang van Feyenoord echt niet meer alleen van Rotterdam-Zuid komt. De brieven komen uit werkelijk het hele land. Omdat ze de tijdsgeest mooi weergeven, zijn de vijf Sparta-gerelateerde brieven hieronder volledig overgenomen. En ondanks dat het lang geleden is – we spreken over het jaar 1969 – zullen veel mensen de inhoud van de stukjes nog altijd herkennen (de oplettende lezer heeft door dat de vijfde brief een omdraaiing is van Phida Wolffs gedicht 'Laatste wil' uit 1956).

1. Een belangrijk punt is dat Feijenoord een goede en sportieve ploeg is. De Spartanen zijn ook niet onaardig al leven en wonen ze in dezelfde stad Rotterdam. *Th. de Jong, Kerkdriel*
2. Hieronder laat ik een aardig mopje horen van een Sparta en een Feijenoord-supporter. *L. van der Hoeven, Rotterdam*

Sparta-supporter:

Weet je wat

Feijenoord betekent?

Foutloze

Eigengereide

IJdeltuiten

En

Nare

Overbetaalde

Over het paard getilde

Rotterdamse

Druiloren

Feijenoord-supporter:

Zie je verkeerd,

Feijenoord betekent:

Fiere

Energieke

IJverige

Eerlijke

Nobeles

Onoverwinnelijke

Oprechte

Rotterdamse

Doorzetters

3. Ik vind dat Feijenoord dezelfde rechten moet hebben als Ajax heeft gehad. Maar bij Feijenoord slijmen ze natuurlijk niet genoeg bij meneer Coler. Ook zo'n Sparta-mannetje. Die hele KNVB moet eens een goede trap hebben. Wat zijn dat voor dictators! Ajax kreeg steeds vrij, dat moet Feijenoord ook hebben. Ze kiezen het wel zo uit dat Ajax kampioen móet worden. Dat hebben ze ook wel nodig. Met die Keizer met zijn dikke lijf. *B. Kamphorst, Rotterdam*

1981

SPARTA, SPARTA' GALMT ER BIJ DE LAATSTE THUISWEDSTRIJD VAN HET SEIZOEN IEDERE KEER DOOR HET STADION FEIJENOORD WANNEER DE LICHTKRANT DE TUSSENSTANDEN VAN DE ANDERE WEDSTRIJDEN TOONT. DE KUIP IS MET EEN DIEPTERECORD VAN SLECHTS 7.000 TOESCHOUWERS BEZET EN ZIJ ZIEN FEYENOORD VAN MVV WINNEN. DAT SPARTA WORDT TOEGEJUICHT KOMT NIET ALLEEN OMDAT SPARTA VAN FC TWENTE WINT. HET BETEKENT OOK DAT FEYENOORD ZICH DEFINITIEF HEeft GEPLAATST VOOR EUROPEES VOETBAL. (IEDERE FEYENOORD-SUPPORTER GING ER VAN UIT DAT DIT BESLIST ZOU WORDEN IN EEN RECHTSTREKSE WEDSTRIJD TUSSEN TWENTE EN FEYENOORD IN ENSCHEDE, DIE PAS EEN WEEK LATER OP DE LAATSTE COMPETITIEDAG OP HET PROGRAMMA STAAT).

4. Vreemd genoeg praat haast nooit meer iemand over Sparta. Eens zal de tijd komen dat Feijenoord de macht zal grijpen in heel Rotterdam. Sparta moet dan uit de failliete boedel Van Beveren aan Feijenoord verkopen. Dat zou mooi zijn, hoewel niet voor de twee Eddie's. *A. de Lang, Ede*
5. Een Spartaan werd al een dagje ouder. Hij werd ziek en de dokter moest hem mededelen, dat zijn dagen geteld waren. Wat doe je in zo'n geval? Je laat je beste vriend aan het ziekbed komen en bespreekt met hem de zaken, die na je overlijden geregeld dienen te worden. De beste vriend van deze Spartaan was hoe onbegrijpelijk dan ook een Feijenoorder. 'Feijenoorder', sprak de Spartaan, 'er is nog een wens die je moet vervullen. Ik ben al vele jaren Spartaan, maar mijn liefste wens heb ik in dit leven eigenlijk nooit in vervulling zien gaan. Ik zou eigenlijk graag Feijenoorder geweest zijn.' De Feijenoorder begreep er niets van. Hij wilde graag het waarom daarvan weten en vroeg zijn vriend hem dat te vertellen. De Spartaan wilde dat best: 'Als ik straks uitstap is het beter dat er een Feijenoorder overlijdt dan een Spartaan.' *A.L. van den Berg, Rotterdam*

DE LANDSKAMPIOEN TEGEN DE BEKERFINALIST

Eerder is geschreven dat Sparta tussen 1964 en 1978 in de eredivisie niet van Feyenoord weet te winnen. Op 13 februari 1972 treffen de clubs elkaar ook in de tweede ronde van de KNVB-beker. De regerend landskampioen Feyenoord versus de verliezend bekerfinalist (1971) Sparta.

In zijn dagelijkse column in *De Telegraaf* geeft Feijenoorder

Rinus Israel in de week voorafgaand aan de wedstrijd aan waarom hij wil winnen op het Kasteel: de competitie is dit seizoen 1971-1972 zo slecht verlopen, dat Feyenoord alleen nog via het bekertoernooi kans maakt om Europa in te mogen het volgende seizoen. De linksbuiten van Sparta, Jørgen Kristensen, laat zich ook voorafgaand aan de wedstrijd horen in de media. Iedereen mag weten dat Sparta hem een verbeterde aanbieding moet doen. Dat is men op Spangen na 3,5 jaar wel van hem gewend: ieder jaar vraagt (en krijgt) hij dit. Maar nu is hij serieus, laat hij aan *De Telegraaf* weten: 'Het is echt geen spelletje dat ik speel. Het is nu of bij Sparta blijven óf terug naar Denemarken, waar ik dan een bierhal kan openen in Köge. In diezelfde plaats – alles is rond met de vergunningen voor het café – wil ik dan ook weer gaan voetballen bij mijn oude amateurclub Köge.'²⁵⁷ Over de derby is Kristensen duidelijk: hij heeft nog nooit op het Kasteel van Feyenoord verloren, dus waarom zou dat nu ineens wel gebeuren?

De wedstrijd zal spectaculair worden. Na achttien minuten staat het al 1-1, met onder meer een zeldzaam mooi doelpunt – een afstandsschot vanaf meer dan dertig meter – van Feyenoorder Franz Hasil. Uit een penalty komt Sparta na rust op 2-1, waarna Feyenoord dankzij een eigen doelpunt van Sparta weer op gelijke hoogte komt: 2-2.²⁵⁸ Na negentig minuten staat het nog gelijk en kijkt Feyenoord met vertrouwen uit naar de verlenging: ze komt vast nog wel tot scoren, want ze speelt veel dominanter dan Sparta. De spelers van Sparta raken vermoeid. Spartaan Charley Bosveld kan op een gegeven moment gewoon niet meer, zo kapot is hij. Maar hij toont karakter,

1982

SPARTA-TRAINER BARRY HUGHES IS VOOR DRIE WEDSTRIJDEN GESCHORST. HIJ IS HET ER NIET MEE EENS: 'IK VOEL ME NIET SCHULDIG, HEB SCHEIDSRECHTER MULDER IN DIE WEDSTRIJD SPARTA - FEYENOORD NIET BELEDIGD. DAT HEB IK OOK IN MIJN VERWEERSCHRIFT VERMELD, MAAR WETEN DIE GASTEN VAN DE KNVB VEEL, DIE KUNNEN ZICH NIET INLEVEN IN DE GEDACHTEN VAN EEN VOETBALTRAINER. WANT DIE GASTEN HEBBEN ALLEEN MAAR GEHOCKEYD!'

ondanks zijn eigen doelpunt eerder in de wedstrijd. Bosveld: ‘Als we tegen MVV hadden gespeeld was ik met deze kramp van het veld gestapt. Nu niet, want dit was een geweldige wedstrijd. Bovendien, dit is de eerste keer in twaalf jaar dat ik van Feyenoord heb gewonnen.’²⁵⁹ Want wanneer na de verlenging de penalty’s genomen worden, schiet Sparta de gehele serie van vijf raak. Bosveld is één van hen. En omdat Hasil wél zijn penalty mist, ligt Feyenoord uit de beker.

Na afloop vraagt Sparta-trainer Elek Schwartz, ondanks de moeizame overwinning, credits voor de Spartaanse speelstijl: ‘Ik heb een hekel aan verdedigend voetbal, daarom spelen we aanvullend. Ik hoop dat de vele duizenden Feyenoord-supporters ons daarom ook eens komen bezoeken. Gewoon omdat we aantrekkelijk voetbal spelen. We winnen hier liever met 4-3 dan met 1-0.’²⁶⁰ Willem van Hanegem is, in tegenstelling tot Schwartz, *not amused* na afloop. In 1967 verloor hij voor het laatst van Sparta (met zijn toenmalige club Xerxes). Met Feyenoord was dat nog nooit voorgekomen. Tegen de aanwezige journalisten zal Van Hanegem een dreigement uiten: ‘Sparta speelde veel te hard. We moeten hier nog een keer spelen. Dan zullen we eens kijken hoe hard het gaat.’²⁶¹

LAGERE BEZOEKERSAANTALLEN, MAAR DE RIVALITEIT VERDWIJNT NIET

Ondanks dat de focus van Feyenoord in de loop der tijd meer en meer op Amsterdam in plaats van op Spangen is komen te liggen, is er bij Feyenoord-supporters nog altijd antipathie jegens Sparta. Wanneer de clubs in november 1970 tegen elkaar

spelen, en voor het eerst in jaren gelijk staan op de ranglijst, komt Feyenoord op Spangen niet verder dan een gelijkspel. Uit frustratie vernielen de Feyenoord-supporters het hek van de jongenstribune. De suppoosten proberen nog tegenwicht te bieden, maar de Feyenoord-massa duwt het hek om. Na afloop van de wedstrijd zullen de aanvoerders Israel en Eijkenbroek de scheidsrechter Bogaerts veilig naar de catacomben escorteren.²⁶² De redacteur van clubblad *De Spartaan* laat even later geraffineerd weten dat het bestuur van Feyenoord er niet in geslaagd is om de eigen supporters enig gevoel van beschaving en respect voor de tegenstander bij te brengen.²⁶³

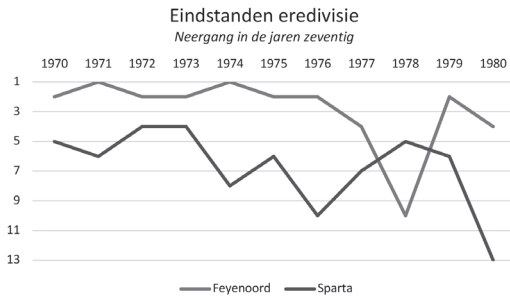
De typische sportieve derbygevoelens lijken begin jaren zeventig steeds meer verdrongen te worden door te fanatieke, gewelddadige praktijken. In april 1970, Feyenoord heeft op dat moment net de heenwedstrijd in de halve finale van de Europacup 1 gespeeld, staat Sparta – Feyenoord op het programma. En wat doet het bestuur van Sparta? Dat plaatst een ‘Open brief van Sparta aan publiek’ in *Het Vrije Volk*. Het bestuur schrijft daarin onder meer: ‘Gezien de moeilijkheden die zich de laatste tijd in Nederland bij voetbalwedstrijden hebben voorgedaan, wensen beide clubs het publiek mede te delen, dat de verstandhouding tussen Feyenoord en Sparta, zowel tussen de besturen als tussen de spelers, tegenwoordig zeer goed is. Beide clubs hopen dus op een sportieve wedstrijd en spreken het vertrouwen uit dat het publiek in dezelfde geest zal handelen.’²⁶⁴ Het voetbal lijkt haar onschuld in deze jaren te verliezen. Zo slaat in april 1973 een boze Feyenoord-supporter een veertienjarige Spartaan de tanden uit de mond, omdat die het gewaagd heeft in de Kuip te juichen voor zijn club.²⁶⁵

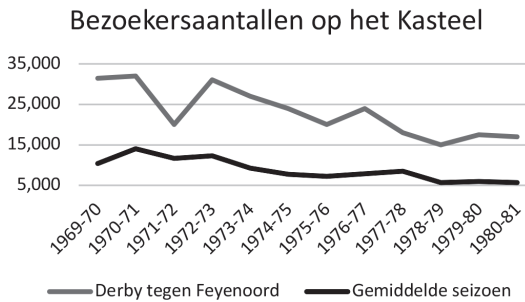
1983

NADAT ANDRÉ HAZES TWEE JAAR EERDER AL OP HET KASTEEL HEEFT OPGETREDEN (VOORAFGAAND AAN SPARTA - PSV) TREEDT HIJ NU OOK OP IN DE KUIP (BIJ HET AFSCHIED VAN VAN HANEGEM).

Geweld, maar vooral ook de tegenvallende prestaties, zorgen ervoor dat het Rotterdamse publiek het tijdens de jaren zeventig steeds meer af laat weten. In 1974 pakt Feyenoord de laatste prijzen van het decennium. Sparta, met in de jaren zestig nog twee gewonnen KNVB-bekers, moet het in de jaren zeventig doen met één bekerfinale (1971); die ze verliest van Ajax. Beide Rotterdamse clubs presteren steeds minder, wat in de volgende grafiek te zien is aan de steeds lagere eindklassering in de eredivisie.

Steeds vaker zijn er op de wedstrijdag nog kaarten beschikbaar voor de derby. De voorverkoop wordt daardoor minder belangrijk; op het laatste moment kun je de stadions nog betreden. Er blijven zelfs kaarten over. In 1974 maakt Sparta zich grote zorgen. Het Kasteel is weer eens bij lange na niet uitverkocht en dat is een tegenvaller waar de club bij het opstellen van de begroting geen rekening mee heeft gehouden. Om het groeiende exploitatietekort te kunnen beteugelen heeft Sparta bij de wedstrijd tegen Feyenoord een uitverkocht Kasteel nodig; dat is in ieder geval waar de penningmeester bij het opmaken van de begroting ieder jaar rekening mee houdt.²⁶⁶

Dat het jaarlijkse bezoek van Feyenoord voor Sparta, ondanks de afnemende interesse van het publiek, van groot financieel belang blijft, laat de volgende grafiek zien. In 1970 zijn er bij de derby drie keer zo veel toeschouwers aanwezig als gemiddeld dat seizoen en ook al nemen de bezoekersaantallen af: de verhouding blijft hetzelfde, de derby blijft voor Sparta een kaskraker van jewelste.

Een wedstrijd tegen Feyenoord brengt voor Sparta evenveel in het laatje als gemiddeld twee tot drie andere wedstrijden. De wedstrijd op Spangen is voor Feyenoorders namelijk een heel bijzondere wedstrijd, ondanks het krachtsverschil. Sparta blijft van oudsher je aartsrivaal, je vroegere concurrent van de andere kant van de Maas. Uit bij Sparta winnen, blijft een Feyenoorder beter bij dan een gemiddelde andere wedstrijd, al is het maar vanwege de enorme hoeveelheid medesupporters die aanwezig zijn. En na afloop ben je zo weer thuis, een goede reden voor veel Feyenoorders om die uitwedstrijd te bezoeken. Twintig jaar na dato schrijft Feyenoorder Wim Bot zijn herinnering aan een specifieke derbydag in maart 1974 op. Het kan haast niet anders dan dat duizenden Feyenoorders die in de loop der

1984

IN HET KAMPIOENSJAAR VAN FEYENOORD IS ER ÉÉN PLOEG DIE FEYENOORD IN DE EIGEN KUIP BELET TE
SCOREN: SPARTA.

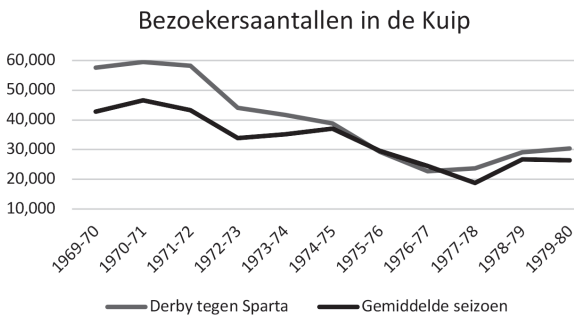
WILLEM VAN HANEGEM NEEMT HET DOEL VAN SPARTA ONDER VUUR. VAN LINKS NAAR RECHTS: PETER RESSEL, DICK SCHNEIDER EN JOOP VAN DAELE (MAART 1974).

jaren dezelfde gang naar het Kasteel hebben gemaakt, zich hierin herkennen: ‘Willem scoorde alle drie de Feyenoord-goals, twee machtige kopballen en een spreekwoordelijke kromme vrije trap. Het *Willem van Hanegem* galmde over Spangen, De Kromme was de Kasteelheer. Ik was blij er weer bij te zijn op het Kasteel. Met de tram gingen we vanaf Centraal Station naar Spangen en dan zag je plotseling, midden in deze volksbuurt, het Kasteel, dat aan de voorkant helemaal niet op een voetbalstadion lijkt. Het aantal supporters van beide clubs was ongeveer in evenwicht, ook al waren wij vocaal een stuk luidruchtiger. De Spartasupporters zonder hun clublied en de legendarische Sparta-Piet liep rond met zijn vlag met daaraan

de vogelkooi met kanarie. Na afloop liepen wij met duizenden Feyenoorders over de Mathenesserweg terug naar het centrum. (...)Zo hoorde de uitwedstrijd tegen Sparta tot de hoogtepunten van het seizoen.⁹²⁶⁷

Voor Feyenoorders is de derby op het Kasteel dus een hoogtepunt van het seizoen en voor Sparta is die wedstrijd een kaskraker. Maar hoe zit dat in de Kuip? We zien een flinke val in de toeschouwersaantallen in de Kuip tussen 1970 en 1978. In 1970 wint Feyenoord nog de Europacup 1, in 1971 wordt ze landskampioen en in 1974 wordt de UEFA-Cup gewonnen. Daarna zakt de club af en blijven er ieder jaar weer meer supporters thuis.

Feyenoord is niet meer dan een middelmatige eredivisionist geworden. Het belang van de wedstrijd tegen Sparta neemt tijdens de jaren zeventig ook nog eens duidelijk af: van dertig procent meer bezoekers begin jaren zeventig navigeert het verschil naar nul. Oftewel: er is geen duidelijk verschil meer te zien tussen het gemiddeld aantal bezoekers in de Kuip en het aantal bezoekers bij de derby. Voor de Feyenoorders is de thuiswedstrijd tegen Sparta tijdens de jaren zeventig dus een 'normale' wedstrijd geworden, een wedstrijd zoals vrijwel alle wedstrijden. En de Spartanen? Die

1984

TIJDENS DE BALKONSCENE VAN FEYENOORD OP DE COOLSINGEL IS SPARTA-SPEAKER HANS VAN DER POEL DE PRESENTATOR.

reizen niet zo massaal af naar Zuid als de Feyenoorders dat wel naar West doen, dus daar valt ook geen hoger toeschouwersaantal van te verwachten. In april 1977 is er een dieptepunt: er zijn nog geen 23.000 toeschouwers bij de derby in de Kuip aanwezig, het laagste aantal in ruim dertig jaar Feyenoord - Sparta.

KRISTENSEN EN KREUZ

Sparta kampt met de Schiettribune (zie de stadiondiscussie, pagina 139), die niet weet te brengen wat er van gehoopt werd en nu moet de club ook nog eens regelmatig noodgedwongen spelers verkopen. Charley Bosveld gaat naar Vitesse, topkeeper Doesburg gaat naar PSV en zijn opvolger, Van Beveren, zal dat later ook doen. En dan zijn ook nog eens Eijkenbroek, Ter Horst, Heijerman en Bentzon op een leeftijd gekomen dat de club hen hoffelijk een andere club laat zoeken, zonder dat Sparta om een vergoeding vraagt. Het vertrek van deze spelers zorgt voor een flink kwaliteitsverlies bij Sparta. Gelukkig heeft de club een sterk scoutingapparaat en breekt er soms een speler door uit de eigen jeugd. Geld voor echt gelijkwaardige vervangers heeft Sparta niet, ze gaat dan ook een slechte periode in. Ook bij Feyenoord stoppen er topspelers vanwege de leeftijd. Zo is het na zeventien jaar in het 1^e elftal de beurt aan Coen Moulijn. Feyenoord richt haar pijlen om die reden op een speler van Sparta die met eindeloos kappen en draaien, dribbels, allerlei passeerbewegingen en een flinke dosis lef al bijna vier jaar op het Kasteel de show steelt. Zijn naam: Jørgen Kristensen. Een speler voor wie mensen naar het stadion gaan. Sparta-trainer Kessler, die hem na een kortstondig conflict over zijn sala-

ris weer terughaalde naar Sparta (Kristensen zat toen al een maand weer in Denemarken), zou hem zelfs ‘de Mozart van de linkervleugel’ hebben genoemd.²⁶⁸ Niet alleen binnen het veld, ook buiten het veld is Kristensen voor zijn teamgenoten een fijne vent. Hans Venneker: ‘Als je praat over jongens met wie ik bij Sparta heb gespeeld, dan praat je over Kristensen en Kreuz. Alle twee fantastische gasten. Zo’n Kristensen, dat was een levensgenieter. Hij had voor hij bij Sparta kwam, in Amerika gespeeld. Kwam hij bij ons de kleedkamer binnen met een handdoekje; hij had verder niks. Kristensen was een mannetje van: als-ie achter je stond, dan stond-ie ook écht achter je. Ik heb eens problemen gehad met een interview in de krant, toen had ik gezegd dat ik die Schietribune helemaal niets vond. Dat ze daar eens wat meer mee moesten gaan doen en afscheid moesten nemen van die houten tribune en daar dan de eretribune opdoen.... Zó, dat werd een hele rel! Maar hij bleef achter me staan, ook bij het bestuur. Dat vond ik wel knap. Hij kwam uit Denemarken en lustte graag Tuborg. Veel van onze spelers woonden hier in Rotterdam-West: Eijkenbroek, Ter Horst, Kreuz. Ze woonden hier allemaal. Toen Kristensen naar Feyenoord ging, verhuisde hij naar Zuid, geloof ik. Toen hebben ze van het statiegeld een autootje kunnen kopen! Er kwamen alleen maar kratten Tuborg tevoorschijn. Dat was een mooie tijd hoor.’

Sparta, die het geld goed kan gebruiken, ontvangt van Feyenoord 700.000 gulden.²⁶⁹ Kristensen krijgt bij Feyenoord een haast onmogelijke opdracht: doe Coen Moulijn vergeten. Later zal hij daar zelf over zeggen dat hij de vergelijking met

1985

DE VOORWEDSTRIJD TUSSEN DE C1-ELFTALLEN VAN SPARTA EN RCS WORDT VOORTIJDIG BEËINDIGD: DE FEYENOORD-SUPPORTERS ACHTER HET DOEL WEIGEREN VOOR DE TWEEDE KEER DE BAL TERUG TE GEVEN. OOK DE ÉCHTE WEDSTRIJD WORDT VOORTIJDIG BEËINDIGD, WAARNA SPARTA-DOELMAN BAS VAN NOORTWIJK ENKELE STOEPTEGELS IN ZIJN RICHTING KRIJGT GEGOOID.

Moulijn niet eerlijk vond, omdat hij toch echt een ander type linksbuiten was. Bovendien kon hij in eerste instantie zijn draai niet vinden in de Kuip. Toch voelt hij na enige tijd meer waardering en acceptatie ontstaan, zeker in het seizoen waarin de club landskampioen wordt en in 1974 de UEFA Cup wint.²⁷⁰

De levensgenieter Kristensen verlaat de Kuip uiteindelijk na vier seizoenen, omdat hij de sfeer er te hard vindt.²⁷¹

Sparta is genoodzaakt om na Kristensen ook Kowalik en Kreuz te verkopen. Topscorer Kowalik gaat in 1974 naar NEC. In datzelfde jaar gaat Kreuz naar Feyenoord. Sparta-voorzitter Cor van Rijn zegt tegen *Het Vrije Volk* dat Sparta spelers moet verkopen om de exploitatietekorten aan te vullen. Hij reageert daarna lachend op de vraag of het voor Sparta geen frustrerende gedachte is na Kristensen ook Kreuz naar Zuid te zien vertrekken. De gedachte zelf is wel frustrerend, volgens Van Rijn, maar 'als ik bestuurder van Feyenoord zou zijn, zou ik het ook een frustrerende gedachte vinden dat er aan de andere kant van de rivier een broedplaats blijkt te bestaan, waar ze de talenten wel weten te vinden. Ach, we zijn beiden met de situatie gediend. Ik heb wat dat betreft geen complexen.'²⁷²

Maar de overgang gaat niet zo gemakkelijk. Voor vier ton is Kreuz in 1972 door Sparta gekocht. Twee jaar later vraagt de club ruim een miljoen voor hem. Daar is Kreuz het niet mee eens, dus hij zet het bestuur van Sparta onder druk: wanneer hij door de bespottelijk hoge vraagprijs van een miljoen gulden bij Sparta moet blijven, gaat hij onherroepelijk terug naar Oostenrijk. 'Ik zou dan eerst een jaar als amateur moeten spelen daar. Dat lokte me niet zo erg aan. Ik zou in

FEYENOORD - SPARTA 3-3. VAN LINKS NAAR RECHTS: WILLY KREUZ, RINUS ISRAEL, HARRY VOS EN DICK SCHNEIDER (APRIL 1973).

dat geval waarschijnlijk een sauna of zoiets zijn begonnen en dan een jaar later weer het profvoetbal.²⁷³ Voor Sparta is zijn eventuele vertrek naar Oostenrijk ook niet wenselijk: dan kan ze geen geld voor hem krijgen. De vraagprijs zakt en Kreuz geeft daarna aan dat 'het hele imago van Feyenoord me altijd enorm heeft aangesproken. Toen ik twee jaar geleden naar Rotterdam kwam, had ik niet durven dromen ooit nog eens bij Feyenoord te spelen. Ik wilde toen alleen maar proberen een vaste plaats bij Sparta te veroveren. Dat is me gelukt.'

De overgang naar Feyenoord is volgens Kreuz een vrij grote. Hij geeft aan bij Feyenoord enkel en alleen met klasse voetballers te

1985

STADION SPEAKER HANS VAN DER POEL HEEFT ZONDER MEDEWETEN VAN ZIJN BESTUUR DE FEYENOORD-SPEAKER S.JAAK NACHTEGAAL UITGENODIGD OM DE FEYENOORD-OPSTELLING VOOR TE LEZEN BIJ DE DERBY IN HET SEIZOEN 1985-1986. TRAINER VONK EN DE SPARTA-SUPPORTERS KUNNEN DIT NIET WAARDEREN: ZO MAAK JE ER HELEMAAL EEN THUISWEDSTRIJD VAN VOOR FEYENOORD.

maken te hebben. ‘Dat was bij Sparta wel wat anders.’²⁷⁴ Wat bij Sparta ook anders was – komt hij in zijn vier jaren bij Feyenoord achter – is de mentaliteit van sommige collega’s. Kreuz: ‘Bij Feyenoord was ik gewoon bang om fouten te maken. Ik kreeg vaak een grote mond van Van Hanegem. Ik liep me altijd rot in een wedstrijd, maar soms kreeg ik niet meer dan twee ballen. Buiten het veld was Willem altijd aardig, waren we vrienden. We reden samen naar de training, gingen samen op stap, maar in het veld was hij een totaal ander mens. Altijd schreeuwen en ouwehoeren. Daar ben ik helemaal gek van geworden.’²⁷⁵ Het zal wat Feyenoord betreft niet bij Kreuz en Kristensen blijven. Wanneer de club in 1979 op zoek moet naar een vervanger van Eddy Treijtel, die na elf jaar trouwe dienst overstapt naar AZ’67, kijkt ze direct naar Rotterdam-West. Daar staat een zeer betrouwbare keeper onder de lat met de naam Pim Doesburg. Al 35 jaar oud is hij, maar wel nog steeds actief in de selectie van het Nederlands elftal. Doesburg heeft wel oren naar een overgang en noemt de situatie van Sparta hopeloos: ‘Sparta heeft altijd zijn beste spelers moeten verkopen en dat zal nu niet anders zijn. Sparta lijkt alleen maar uit te zijn op behoud van zijn naam, maar mijn ambities liggen hoger. Ik wil meer dan alleen maar eredivisie. En de situatie hier wordt slechter, omdat straks ook Michel Valke verkocht zal worden.’ Sparta-voorzitter Van Rijn is woedend als hij hoort dat Feyenoord-directeur Peter Stephan contact heeft opgenomen met Doesburg en met de penningmeester Bouwer: ‘Stephan moet met zijn handen afblijven van spelers die nog een contract hebben. Hij zet aan tot contractbreuk en dat vind ik een onfatsoenlijke zaak.’²⁷⁶ Doesburg blijft dus bij Sparta.

LICHTPUNT IN DONKERE TIJDEN: FEYENOORD WINT DE DUBBEL

1988

WIEL COERVER, TRAINER VAN SPARTA TUSSEN 1966 EN 1969, DOET BIJ HET HONDERDJARIG BESTAAN VAN DE CLUB EEN BEKENNIS: 'IK MOET JE EERLIJK BEKENNEN DAT IK IN DIE TIJD VAAK BIJ FEYENOORD OP DE TRAINING DOOR HAPPEL BEN WEZEN KIJKEN, OM DAAR TOT DE CONCLUSIE TE KOMEN DAT HIJ ZEKER NIET BETER TRAINDE DAN WIJ.'

Begin jaren tachtig heeft Feyenoord een aantal goede spelers in huis, onder andere Joop Hiele, Sjaak Troost, Ivan Nielsen, Ruud Gullit, Willem van Hanegem, Michel Valke, Peter Houtman, Ben Wijnstekers, Pierre Vermeulen, André Hoekstra en Mario Been. Een sterk en compleet elftal dat in 1983 als tweede eindigt in de competitie. In de zomer van 1983 wordt de selectie aangevuld met de stervoetballer Johan Crujff. Niet iedereen op de tribune en in de selectie is enthousiast over zijn komst, maar al spoedig blijkt dat de oude Crujff nog steeds over geniale kwaliteiten beschikt. In het seizoen 1983-1984 wint Feyenoord dan ook zowel de KNVB-beker als het landskampioenschap. Om de jaren daarna in een groot dal te komen en daar – samen met Sparta – eigenlijk niet meer uit te komen in de jaren tachtig.

SPARTA VRAAGT FEYENOORD OM HULP

Sparta-trainer Mircea Petescu lijkt in het seizoen 1979-1980 een ijzersterk team te hebben, met onder meer Pim Doesburg, Luuk Balkestein, Bert Jansen, André van Tiggelen, Wout Holverda, René van der Gijp, Danny Blind en Ronald Lengkeek. Ondanks dat hij ook Louis van Gaal en Ruud Geels naar Sparta weet te trekken, boekt hij geen successen. In december 1979 staat Sparta derde van onderen. Floor Bouwer, de penningmeester van Sparta, geeft in de krant aan dat het de afgelopen decennia nog nooit zo slecht is gegaan. Er zijn de eerste seizoenshelft wéér minder toeschouwers naar het Kasteel gekomen. Als er geen maatregelen genomen worden, is het einde van Sparta in zicht.²⁷⁷

Petescu wordt geslachtofferd, zijn ontslag volgt vrijwel direct.

Maar dat brengt geen rust op het Kasteel. Gedurende één wedstrijd fungeert Hans Eijkenbroek als interim-trainer, voordat Hans Kraaij senior het stokje overneemt. De gezondheidsproblemen van Kraaij zorgen er echter voor dat na zes dagen de training weer moet worden overgenomen door Eijkenbroek. Vanaf begin maart wordt Joop Brand coach van Sparta.²⁷⁸ Gaat hij de spelers aan het voetballen krijgen?

Wanneer Feyenoord in februari de – op papier – sterke selectie van Sparta met 0-4 verslaat, laat het Sparta-bestuur opnieuw van zich horen. Ze komen in actie. Niet tegen de Feyenoord-supporters – die afrasteringshekken met draadtangen doorknippen, reclameborden omver gooien, een consumptietent met de grond gelijk maken en een twintigtal auto's beschadigen²⁷⁹ – maar op de transfermarkt. Sparta staat een-na-laatste in de eredivisie en de degradatie is zeer dichtbij. Nog dezelfde week worden Geert Meijer en Jimmy Calderwood aangetrokken en vraagt Sparta aan Feyenoord om twee goede spelers aan haar af te staan. Sparta doet daarbij een beroep op het gedeelde Rotterdamse belang. Al snel zingen de namen van de Feyenoorders Sjaak Troost, André Stafleu, Carlo de Leeuw en Gerard van der Lem rond in de media. Feyenoord-manager Peter Stephan neemt het verzoek van Sparta in beraad en zegt: 'De Rotterdamse derby's tussen Sparta en Feyenoord zijn financiële opstekers. Beide partijen hebben er dus alle belang bij dat Sparta blijft behouden voor de eredivisie. Een wedstrijd als Feyenoord – Sparta brengt nou eenmaal meer geld in het laatje dan Feyenoord – NAC of Feyenoord – NEC.'²⁸⁰ Uiteindelijk zal alleen Gerard van der Lem de overstap maken, hij wordt door Sparta gehuurd van Feyenoord.

1988

ONDER DE 8.500 TOESCHOUWERS IN DE KUIP BIJ FEYENOORD - SPARTA ZITTEN 2.000 KINDEREN DIE DE WEDSTRIJD GRATIS MOGEN BIJWONEN.

HALVE FINALE KNVB-BEKER

Een paar maanden later, in april 1980, treffen de clubs elkaar voor het eerst in de halve finale van de KNVB-beker. Gerard van der Lem komt dan nog bijna dagelijks in de Kuip voor een bak koffie met zijn oud-ploeggenoten en bezoekt regelmatig de kleedkamer. Dit leidt ertoe dat er enkele dagen voorafgaand aan de eerste halve finale op het Kasteel, een stemming wordt gehouden in de Feyenoord-kleedkamer. Van der Lem, lachend in *De Telegraaf*: ‘Ik wilde de boel even goed op stang jagen. Blocnootje in de hand en maar noteren wat er gezegd werd. Toen ze me zo zagen staan werd maar besloten via een stemming te beslissen of ik al of niet mocht blijven. Alleen René Notten besloot het voor me op te nemen.’²⁸¹

Op de dag van de wedstrijd noemt Sparta-trainer Brand de halve finale ‘een oefenpotje’. Hij zegt dat het duel een strijd is tussen gevoel en verstand en dat er geen onnodige risico’s genomen zullen worden.²⁸² Zijn prioriteit ligt duidelijk bij de eredivisie, waarin Sparta op dat moment nog niet veilig is. Toch komt Sparta, tegen de verwachtingen in, dankzij een snoeihard schot van Van Tiggelen op slag van rust op 1-0. Omdat het hierbij blijft staat Sparta – met uitblinker Van der Lem – plotseling met één been in de bekerfinale.

Sparta wint de twee eredivisiewedstrijden die volgen. Dus met het volste vertrouwen vertrekt ze naar Zuid voor de return-match op de halve finale van de beker. Feyenoord heeft beide wedstrijden gelijk gespeeld. Wie kan Sparta wat doen vandaag? Nou, Feyenoord-verdediger Jan van Deinsen bijvoorbeeld. ‘Niet te geloven’, zal Van der Lem na afloop over hem zeggen, ‘Daar speel je nu drie jaar mee samen. Ik stond nog niet goed

en wel in het veld of ik had een enorme maagstoot van hem te pakken. Die knul heeft een waas voor de ogen. Die Brard ook. Om de beurt liepen ze elkaar op te juttten. “Pak ‘m Stanley, pak ‘m Jan” hoorde je steeds. Dat zijn dan je ploeggenoten van een paar maanden terug. Fijne jongens.’²⁸³ Sparta speelt angstig; volgens Van der Lem heeft een aantal teamgenoten zelfs last van een Kuipsyndroom. Na zestien minuten staat het al 2-0 en Sparta kan daar niets meer tegenover zetten. Met een 4-0 overwinning staat Feyenoord uiteindelijk met beide benen in de finale (die ze wint van Ajax).

BARRY HUGHES

In de zomer van 1980 krijgt Sparta haar zoveelste nieuwe trainer. Hij staat graag in het middelpunt van de belangstelling: Barry Hughes. Een enthousiaste Engelsman die, nog voordat er ook maar één bal heeft gerold, schijnt te hebben geroepen dat Rotterdam een tweede Liverpool moest worden. Feyenoord speelt al om de hoogste plaatsen en Hughes gaat er nu voor zorgen dat Sparta dat ook weer gaat doen. Twee grote clubs, rivaliteit binnen een stad: het doet Hughes denken aan Liverpool.²⁸⁴ Binnen twee maanden na zijn start bij Sparta, polst hij Wim Jansen, die in Amerika voetbalt op dat moment. Heeft die geen zin om bij Sparta te komen ballen en de jeugd training te geven?²⁸⁵ Hughes weet dat het olie op het vuur is: oer-Feyenoorder Wim Jansen bij Sparta. Maar het op dat moment nog kleine vuurtje kan Hughes niet groot genoeg worden, het publiek moet geëntertaind worden!

‘Ik heb zin in zondag. Sparta – Feyenoord. Wil je een mooiere

1989

ONDANKS DE VOORWEDSTRIJD OUD SPARTA - OUD FEYENOORD ZULLEN ER BIJ DE 'ECHTE' DERBY OP HET KASTEEL SLECHTS 8.500 TOESCHOUWERS ZIJN. ZIJ ZIEN WLODY SMOLAREK DRIE KEER SCOREN.

DE EERSTE DERBY VAN BARRY HUGHES. VAN VOOR NAAR ACHTER: RUUD GEELS, ADRI VAN TIGGELEN, LOUIS VAN GAAL, KEEPER WIM BERENDS, DANNY BLIND (AUGUSTUS 1980).

derby om mee te beginnen? Meteen in het diepe. Zo'n derby op de eerste dag, dat is geen wedstrijd om de punten maar 'n kans om je gezicht te laten zien.' Dit zegt Hughes in *Het Vrije Volk* in de week voor zijn eerste competitiewedstrijd voor Sparta. Dat vier basisspelers van vorig seizoen (Doesburg, Calderwood, Van der Lem en Balkestein) zijn vertrokken, doet er deze week niet toe. Nu gaat het om het publiek; Hughes maakt zich liever druk om de sfeer in het stadion. Hughes: 'Neem nou die stomme regeling van dat met z'n tweeën tegelijk het veld opkomen. Dat haalt de jus er af voor de mensen. Er is toch niks mooiers dan dat zondag eerst Feyenoord zich voorstelt, gejuich, gejoel, applaus – en dan twee minuten later wij. Wéér een heksenke-

tel. Nee, zegt de bond. Wég sfeer.²⁸⁶ Tijdens de wedstrijd is het rustig in het stadion. Sparta speelt niet best, Feyenoord op zich ook niet, maar scoort wel meer dan Sparta: 1-2. Na afloop praat iedereen vooral nog over de onterechte strafschop die Sparta krijgt én over Hughes, die meer dan tien keer langs de zijlijn sprint om zijn ploeg op te zwepen en naar voren te jagen.²⁸⁷

In de jaren die volgen, doet Hughes er alles aan om meer publiek naar Sparta te trekken. Én om Sparta beter te laten voetballen, want de dertiende plaats van vorig seizoen is nog niemand vergeten. Zo speelt Sparta in augustus 1981 in de Kuip in het Manchester City-blauw en niet in het eigen rood-wit. Hughes: ‘Een goede stunt he? Om de jongens op te peppen, had ik die Cup-final-shirts speciaal voor deze wedstrijd besteld. Hemelsblauw, dat is iets bijzonders. Dat is psychologie he? Dit leek een beetje op de derby van Manchester. We hebben vanavond niet alleen van Feyenoord gewonnen, maar ook van fucking United!’²⁸⁸ Het zal de enige keer blijven dat Hughes met Sparta van Feyenoord wint. Bijrust staat het 2-0 voor Feyenoord, maar het eindigt met 2-4, dankzij doelpunten van Adri van Tiggelen, Wout Holverda, Ronald Lengkeek en David Loggie. Na afloop staan de Sparta-bestuurders te huilen, zó blij zijn ze.²⁸⁹ In het jubileumboek ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van Sparta in 1988, staat men bij de overwinning stil: ‘Na een 2-0 achterstand bij rust slaat Sparta na de rust genadeloos toe. Zij zorgen er voor, dat er weer een wedstrijd met gouden letters in de geschiedenisboeken kan worden bijgeschreven. De zondag erop wordt Willem II met 3-1 aan de kant geschoven, waardoor Sparta koploper van de eredivisie wordt.’²⁹⁰ Het is duidelijk: Hughes heeft de trots weer teruggebracht bij Sparta.

1990

SLECHTS 2.000 TOESCHOUWERS ZIJN AANWEZIG BIJ HET ROTTERDAM 650-TOERNOOI OP HET KASTEEL. FEYENOORD WORDT EERSTE, GEVOLGD DOOR SVV, SPARTA EN EXCELSIOR. DE KUIP IS DIE DAG BETER GEVULD: DE ROLLING STONES TREDEN ER OP.

De spelers gaan een stuk beter voetballen. In 1981 eindigt Sparta zevende in de eredivisie. In 1982 wordt Sparta achtste, maar haalt ze wel nog de halve finale van de KNVB-beker. En wanneer Sparta in 1983 als vierde eindigt, mag ze zelfs Europa in. Volgens Sparta-keeper Jan Formannoy is dat bijna volledig aan Hughes te danken: ‘Voor mij is hij nog steeds de beste trainer die ik ooit heb meegemaakt. En hij was een geweldig mens. Mensen zeiden altijd dat hij van het zingen en het lollige was, maar je kon naast heel veel lachen met hem, vooral ook heel hard moeten werken als je op het veld stond. Zolang jij hard werkte, stond hij altijd voor je klaar. Ik wilde bijvoorbeeld op zaterdagochtenden altijd extra trainen, voor de wedstrijd van zondag. Hij vond dat goed en deed zelfs mee. Maar toen vroer het een keer, het was heel slecht weer. Belde hij naar Els, mijn vrouw: “Zeg tegen Jan dat hij thuis blijft en dat hij ergens een veldje regelt. Ik breng ballen mee. Het is te gevaarlijk om te rijden.” Terwijl hij het voor mij te gevaarlijk vond om in de auto te stappen, reed hij zelf wél helemaal hier naar Brabant.’

DE TOESCHOUWERS BLIJVEN WEG

Barry Hughes doet er alles aan om Sparta te promoten en in zijn periode bij Sparta gaan de toeschouwersgemiddelden op het Kasteel dan ook weer omhoog. Toch zet het op de lange termijn allemaal geen zoden aan de dijk.

Illustreerend voor de onmacht waar Sparta mee zit, is wat er gebeurd na het optreden van volkszanger André Hazes in 1981. Zijn optreden moet meer publiek naar het stadion trekken, een idee van – uiteraard – Barry Hughes. En zowaar: er zit

SLECHTS 8.583 TOESCHOUWERS AANWEZIG IN DE KUIP. LINKS ED DE GOEIJ, RECHTS DAVE MITCHELL (FEBRUARI 1988).

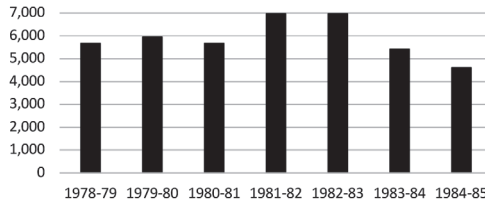
25.000 man in het stadion voor de wedstrijd tegen PSV. Sinds de wedstrijd tegen Barcelona in 1973, toen Sparta de lichtinstallatie in gebruik nam, is het zelden voorgekomen dat er zoveel publiek op het Kasteel aanwezig is. De penningmeester is blij met de extra inkomsten: 'Dat betekent dat we minder snel een speler hoeven te verkopen om aanvaardbare financiële cijfers te krijgen.'²⁹¹ Het volle stadion zorgt voor goede cijfers in dat boekjaar. Maar vlak voordat de wedstrijd begint, gaan er al mensen weg en na de rust blijkt dat het halve publiek naar huis is gegaan.²⁹² Al die extra toeschouwers komen duidelijk niet voor Sparta en het is de vraag of ze er ooit nog wel voor gaan komen.

1991

FEYENOORDS LINKSBACK ROB WITSCHGE LAAT IN KORTE TIJD TWEE KEER DE BAL KNULLIG OVER ZIJN VOET STUITEREN, WAARDOOR SPARTA TWEE KEER MAG INGOOIEN. DE BALLENJONGEN VAN SPARTA LACHT DE SPELER UIT EN GOOIT DEMONSTRATIEF EEN BAL HOOG DE LUCHT IN, OM 'M' EVEN LATER SIMPEL DOOD TE MAKEN.

Gemiddeld aantal toeschouwers op
Kasteel

Periode Hughes: 1980 - 1983

Op de lange termijn hebben alle goedbedoelde acties van Barry Hughes geen effect. Sparta is hierdoor genoodzaakt om steeds vaker de beste spelers te moeten verkopen. Ruud Geels, René van der Gijp, Michel Valke: de jaren tachtig moeten nog goed en wel beginnen, of de sterkhouders zijn al verkocht. Toch zal John de Wolf elders in dit boek zeggen dat hij in zijn beide jaren in Sparta-1 (1983-1985) met Sparta om Europees voetbal speelde. Sparta speelt namelijk in de top van de eredivisie mee en speelt daardoor ook regelmatig Europees voetbal halverwege de jaren tachtig. Des te wranger is het, dat het Rotterdamse publiek helemaal niet vatbaar lijkt te zijn voor dit succes. Achteraf wordt duidelijk dat dit de laatste semi-succesvolle periode van Sparta op het hoogste niveau is.

DIEPTERECORD OP HET KASTEEL

In april 1987 is er een wedstrijd waar in de hoogtijdagen van het voetbal in Rotterdam nog dagenlang over nagekaart zou zijn. Maar die hoogtijdagen zijn niet meer. Feyenoord staat in de competitie derde, met een onoverbrugbare achterstand op de nummer één. Sparta staat zelfs negende.

Omdat de marathon van Rotterdam in hetzelfde (paas)weekend wordt georganiseerd als de derby, verplaatst de KNVB het duel op verzoek van de politie. Sparta is woedend op de KNVB, op tweede paasdag trek je natuurlijk meer toeschouwers dan op een willekeurige woensdagavond. ‘Dat kost ons handenvol geld, op woensdagavond komt er geen kip kijken’, zegt Floor Bouwer, de penningmeester van Sparta. Hij tekent officieel protest aan, want Sparta heeft het geld hard nodig.²⁹³

Het protest blijkt kansloos, de wedstrijd is op woensdagavond en Bouwer krijgt gelijk. Er is sprake van een diepterecord: nog nooit zijn er maar 9.000 man op het Kasteel aanwezig geweest bij een wedstrijd tussen Sparta en Feyenoord. Bij het Sparta-bestuur, die tienduizenden guldens meer inkomsten heeft begroot bij deze wedstrijd, komt de klap hard aan.

In de wedstrijd gebeurt van alles. In de eerste helft speelt Feyenoord oogstrelend mooi en goed voetbal. Feyenoorder Simon Tahamata komt bijna tot scoren, zijn boogbal rolt via de paal het veld weer in. Niemand van de 9.000 toeschouwers heeft de bal over de lijn zien gaan, op de grens- en scheidsrechters na. Het staat dus 0-1 voor Feyenoord. Drie minuten later maakt De Goeij een foutje en mist Feyenoord de penalty die daarop volgt. De ruststand is 0-2. In de tweede helft is Sparta veel feller. Wanneer ze een penalty krijgt, telt iedereen de 1-2 al en kijkt het publiek uit naar sensationele laatste twintig minuten. Maar de oud-Feyenoorder en nu voor Sparta voetballende Eddy Ridderhof schiet de bal meters naast het doel. Het blijft dus 0-2 en wanneer Sparta vlak voor tijd alsnog de 1-2 maakt, is het te laat om nog echt gevaarlijk te worden.²⁹⁴

Twee gemiste penalty's, een doelpunt dat helemaal geen doel-

1992

NOOIT EERDER IN DE GESCHIEDENIS VAN HET BETAALD VOETBAL SCORDE DE ENE BROER EEN STRAFSCHOP TEGEN DE ANDERE BROER. TOT 8 APRIL 1992: IN DE STRAFSCHOPPENSERIE NA DE HALVE FINALE VAN DE KNVB-BEKER PASSEERT FEYENOORDER JOHN METGOD ZIJN BROER EN SPARTA-DOELMAN EDWARD METGOD.

punt was, een diepterecord qua toeschouwers: je verwacht dat de pleuris uitbreekt in Rotterdam. Maar dat valt wel mee. Het is schrijnend om te zien dat er bijna geen ophef is. Dat er onder de 9.000 toeschouwers veel Feyenoorders hebben gezeten, blijkt wel uit het feit dat er een paar dagen later bij Sparta – AZ nog maar 2.500 toeschouwers op het Kasteel over zijn.²⁹⁵ Feyenoord-supporter Wim Bot beschrijft hoe hij begin jaren negentig, na jaren niet op het Kasteel te zijn geweest, er dan wel weer komt: ‘In het stadion vormden de Sparta-supporters een kleine minderheid, er was niemand die het clublied meezong, er was nauwelijks iemand met een sjaal of pet en bij de Sparta-doelpunten werd beschaafd geapplaudisseerd, alleen een enkele waaghals stak zijn armen in de lucht. (...) Ik verliet het stadion met een gevoel van weemoed. Wij waren er nog – beter gezegd we waren er weer – maar Sparta was vergane glorie.’²⁹⁶

HET DEGRADATIESPOOK TE LIJF

Dan denk je in 1987 alles gehad te hebben, dan hoop je dat de gifbeker leeg is, maar dan blijkt niets minder waar. Als ultiem voorbeeld van de Rotterdamse voetbalcrisis is er het seizoen 1989-1990. Omdat er in de wedstrijd tegen Fortuna Sittard veel supporters als protest het veld van de Kuip op zijn gelopen, speelt Feyenoord begin november voor straf op een woensdagmiddag in een lege Kuip tegen FC Den Haag. Dat levert treurige beelden op, maar de 180.000 gulden die dit Feyenoord kost aan inkomstenderving, is helemaal treurig voor de club in financiële nood.²⁹⁷ Een paar dagen later spelen

Sparta en Feyenoord tegen elkaar. De nummer vijftien tegen de nummer zestien.

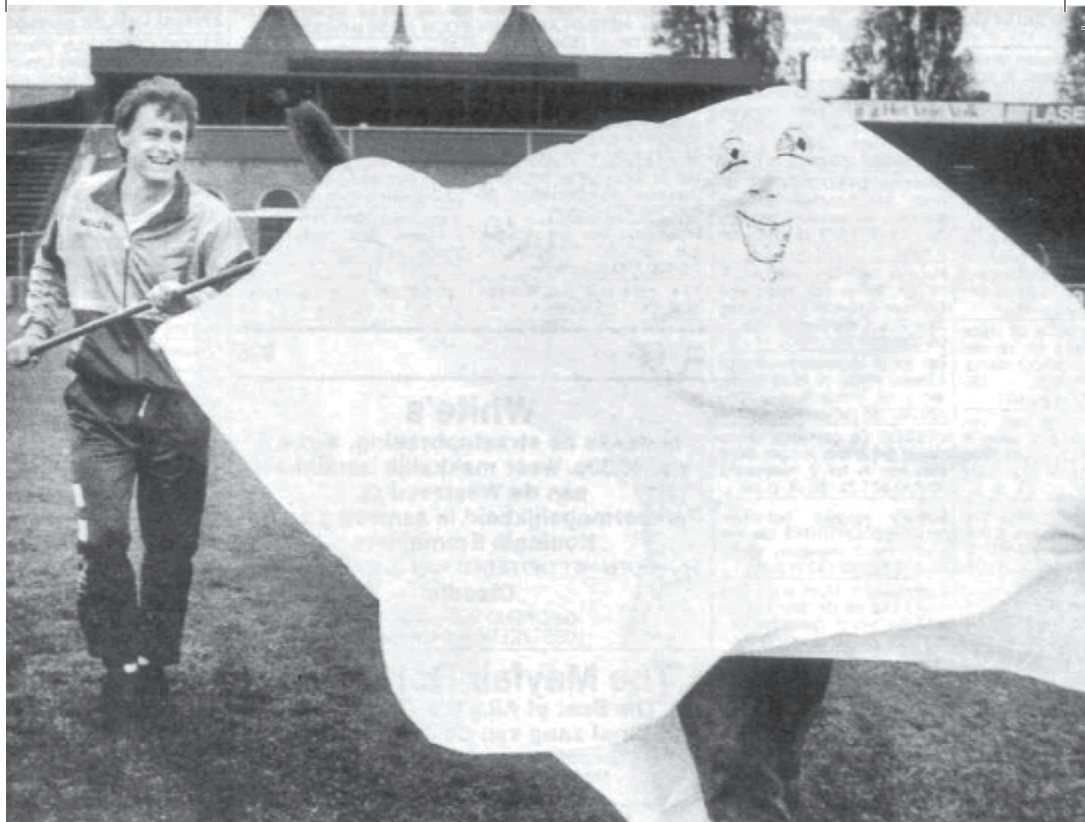
Peter Houtman, die verschillende periodes bij Feyenoord heeft gespeeld, maar inmiddels bij Sparta op de loonlijst staat, bestrijdt vlak voor de derby de crisis met humor. Hij werkt mee aan een item van *Het Vrije Volk*, getiteld 'Peter Houtman, zwoegende spits bij Sparta, gaat het degradatiespook te lijf.'²⁹⁸ Op een foto zien we Houtman op het veld van het Kasteel met een bezem in de hand achter een spook aan jagen. Inderdaad: een spook. Het is waarschijnlijk een teamgenoot die onder het laken verstopt zit (Houtman zelf weet tegenwoordig niet meer wie er onder dat laken zat, dus suggereert nu dat het misschien toch een écht spook is geweest).

Op de wedstrijddag zullen de clubs de punten eerlijk verdelen: 2-2. Feyenoord komt hier goed mee weg, ze komt twee keer terug van een achterstand. Feyenoorder Ruud Heus erkent na afloop dat de gedachten aan een mogelijke degradatie verlamdend op hem werken.²⁹⁹ Sparta staat eind november vijftiende, Feyenoord zestiende.

Het gaat later in het seizoen wel iets beter met de clubs. Half februari staat Sparta twaalfde en Feyenoord veertiende.³⁰⁰ In april 1990 is de return. Feyenoord wint met maar liefst 6-1, in een wedstrijd die volgens *De Volkskrant* alle ingrediënten heeft voor een enquêtecommissie van de KNVB. Sparta heeft volgens die krant namelijk alles cadeau gedaan aan Feyenoord, die de punten harder nodig heeft tegen de degradatie dan Sparta. Vijf doelpunten in negentien minuten, dat moet een afgesproken scenario zijn: Sparta komt Feyenoord te hulp.

1994

DE VOLKSKRANT: 'IN EEN VLAAG VAN ZELFSPOT MOET SPARTA DE NAAM SPARTANELLO, VRIJ NAAR MILANELLO, VOOR ZIJN TRAININGSCOMPLEX BEDACHT HEBBEN. ALLEEN DE ROUTEBESCHRIJVING AL: LINKSAF RICHTING TUINCENTRUM KOP JANSEN EN DAN DE KROMME ZANDWEG UITRIJDEN. DAAR KAN NOOIT VEEL LUXE TE VINDEN ZIJN. SPARTANELLO LIGT TEGEN DE WAALHAVEN AAN EN BOVENDIEN OP VIJANDIG TERRITORIUM: ROTTERDAM-ZUID.'

PETER HOUTMAN, ZWOEGENDE SPITS BIJ SPARTA, GAAT HET DEGRADATIESPOOK TE LIJF (NOVEMBER 1989).

Slechts de wereldgoal van Sparta's Ghanese vedette Prince Polley die daaraan voorafging, past niet in dat beeld. Sparta-trainer Rob Baan doet er nog een schepje bovenop: 'De Feyenoorders hebben natuurlijk alle Spartanen vooraf opgebeld. Alleen Polley moet de afspraken niet hebben begrepen.'³⁰¹ Mede door de winst op Sparta, speelt Feyenoord zichzelf een week later veilig in het gevecht tegen degradatie. Sparta, die het hele seizoen boven Feyenoord heeft gestaan, eindigt de competitie op de twaalfde plaats. Met evenveel punten – maar met een beter doelsaldo – eindigt Feyenoord op de elfde plaats. Het gaat met beide clubs slecht, maar bij Feyenoord is ook in de jaren tachtig alles een stuk groter dan bij Sparta en dat

geldt dus ook voor het verval. *Voetbal International* brengt om die reden in 1989 een speciale uitgave uit die geheel over de crisis bij Feyenoord gaat. Het is opmerkelijk dat Floor Bouwer, op dat moment voorzitter van Sparta, meewerkt aan die uitgave. Bouwer zegt daarin onder meer dat men het bij Sparta ontzettend jammer vindt wat er met Feyenoord is gebeurd. Dat is namelijk niet alleen voor de club heel triest, maar voor het gehele Rotterdamse voetbal, omdat Feyenoord op de hele regio uitstraling heeft. Bouwer: ‘Die uitstraling is niet meetbaar, maar ik ben ervan overtuigd dat een goed draaiend Feyenoord alle clubs in de regio stimuleert, dus ook Sparta. Het toeschouwersaantal bij de derby is wél meetbaar.’ Bouwer vervolgt zijn bijdrage door aan te geven dat hij van mening is dat het beleid bij voetbalclubs bepaald moet worden door echte clubmensen. Bouwer: ‘Bij Feyenoord denkt men daar kennelijk anders over, daar is het beleid gebaseerd op mensen die een topfunctie hebben in het zakenleven – en dat werkt kennelijk niet. Wij hebben overigens niet de illusie dat wij de eerste club van Rotterdam worden. De begrotingen van Feyenoord en Sparta verhouden zich van vier tot één, ik ben ervan overtuigd dat die financiële verhoudingen onmiskenbaar doorwerken in de sportieve verhoudingen. Er is nu sprake van een inzinking, maar met een behoorlijk beleid zal Feyenoord ongetwijfeld weer terugkeren aan de top.’³⁰²

1995

JORIEN VAN DEN HERIK: ‘IK KAN BEST WEL EEN KRENG ZIJN. IN DE BESTUURSKAMER VAN SPARTA DAAR STAAT EEN STOEL, DAAR MAG JE NIET OP GAAN ZITTEN. DIE IS VOOR HUN VOORZITTER. DUS JA: DAAR BEN IK TOEN OP GAAN ZITTEN, DAT WAS MIJN HUMOR, IK BEN EEN BEEIJE RECALCITRANT. EN DAARNA NATUURLIJK ZEGGEN: “DIE STOEL PAST ME NIET!”’

DE STADION- DISCUSSIE (DEEL II)

In de jaren vijftig en zestig wordt het profvoetbal van een steeds hoger niveau. Het publiek weet dat te waarderen, de clubs in Rotterdam merken het aan de volle stadions. Begin jaren zeventig is Feyenoord zelfs de beste van de wereld. Maar aan alles komt een eind, dus ook aan de periode met stijgende prestaties en bezoekersaantallen. Wanneer het gedurende de jaren zeventig steeds minder goed gaat, merken de clubs dat financieel. Excelsior, Sparta en Feyenoord kloppen al snel bij de gemeente aan voor hulp en de gemeente wil wel helpen, maar stelt daar eisen aan. Het zet een nieuwe fase van de stadiondiscussie in gang. De stadions van Feyenoord en Sparta gaan een centrale rol vervullen in een soap die de clubs en gemeentebestuur jarenlang bezighoudt: hoe houden we het profvoetbal in Rotterdam levend?

SAMENWERKING TUSSEN DE CLUBS?

In deel 1 van de stadiondiscussie zagen we al dat bij Sparta het gemiddeld aantal toeschouwers in de jaren zestig afneemt nadat de gigantische Schietribune werd geopend (in 1963). Die trend zet zich door. De nog lagere bezoekersaantallen in de jaren zeventig zorgen voor grote financiële problemen bij Sparta. Maar niet alleen Sparta, ook Feyenoord krijgt veel minder bezoekers en daardoor minder te besteden.

In 1974 gaan de voorzitters Van Zandvliet, Van Rijn en Zon van respectievelijk Feyenoord, Sparta en Excelsior om de tafel met de wethouders Van de Pols (Sport en Recreatie) en Riesenkamp (Financiën). De reden: veel Nederlandse gemeenten en provinci-

ale bedrijven subsidiëren het betaald voetbal, maar in Rotterdam gebeurt dit niet. Met name voor Sparta en Excelsior is de financiële toestand zorgelijk. Het afschaffen van de vermakelijkheidsbelasting en het geven van gemeentelijke subsidie zou hen kunnen helpen.³⁰³ Dit gesprek is het begin van een slepende discussie die nog jaren zal gaan duren.

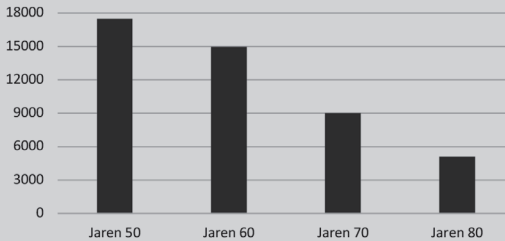
Omdat de gemeente niet wil beginnen aan het geven van die subsidies of het afschaffen van belasting, gaat de lobby van de clubs door. Met name Excelsior doet dit in de openbaarheid. Excelsior-trainer Ben Peeters geeft in de krant aan dat de gemeente Rotterdam veel geld verdient aan de vermakelijkheidsbelasting die door de Kuip betaald wordt. Dat is dé reden dat de gemeente die belasting niet wil afschaffen en dat Sparta en Excelsior het dus ook moeten blijven betalen.³⁰⁴ De lobby helpt: de clubs zijn door de gemeente Rotterdam vanaf februari 1975 vrijgesteld van het betalen van de vermakelijkheidsbelasting. De kaartjes moeten dan wel een kwart goedkoper op de markt komen vindt de gemeente, om op die manier de bezoekersaantallen hopelijk te zien toenemen.³⁰⁵ Sparta en Excelsior verlagen hierop hun toegangsprijzen. Feyenoord, waar de nood nog niet zo hoog is, maakt geen gebruik van dit aanbod van de gemeente.

Na een jaar stuurt Sparta een brandbrief naar de gemeente. De goedkopere tickets sinds februari hebben het verschil niet gemaakt: de liquiditeit loopt gevaar, de reserves van de club zijn op, toeschouwers zijn er bijna niet meer. En de clubs buiten Rotterdam? Die krijgen ondertussen nog steeds subsidie van hun gemeente. Wethouder De Jong schrikt van de brief en zet twee ambtenaren aan het werk. Hij zegt in *Het Vrije Volk*: 'Mijn opdracht aan de twee ambtenaren is uitgegaan van de twee te onderschei-

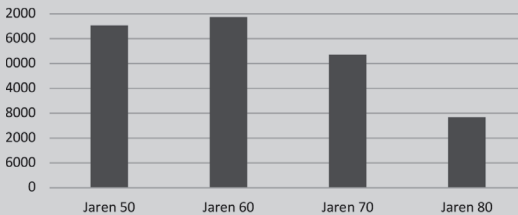
den punten: is er plaats voor één betaalde club op Zuid en één betaalde in Noord en zou het Feyenoordstadion niet door twee of drie clubs kunnen worden bespeeld. Als de voetbalwereld zelf niet bereid is te saneren, dat zullen wij het probleem ter hand nemen.³⁰⁶ Toch zal er niets veranderen.

Feyenoord bouwt inmiddels – net zoals Sparta en Excelsior – ook schulden op. Zorgwekkend zijn de cijfers over het seizoen 1976-1977: de clubs staan in dat seizoen 300.000,- (Excelsior), 500.000,- (Feyenoord) en 900.000,- (Sparta) gulden in het rood. En dat is niet eens het eerste seizoen dat er rode cijfers geschreven worden. De voetbalclubs blijven bij de wethouder zeuren om subsidie. In mei 1977 stelt de wethouder een ‘ambtelijke commissie’ in die onderzoek gaat doen naar het vraagstuk. De uitkomst daarvan:

Gemiddeld aantal bezoekers op het Kasteel
per jaar (eredivisie)

Gemiddeld aantal bezoekers in de Kuip
(eredivisie)

de clubs hebben simpelweg niet slagvaardig genoeg gereageerd op veranderingen in de samenleving, zoals de komst van alternatieve recreatievormen. Maar de commissie geeft ook aan dat het voetbal van belang is voor de amateursport in en de promotie van de stad. Tijdelijke financiële ondersteuning moet volgens de commissie voldoende zijn. Maar dan moeten de drie clubs wel een beleidsplan gaan schrijven waarin ze aantonen meer samen te willen gaan doen.³⁰⁷

DE DREIGING MET SPARTEX MAAKT WAT LOS

Hoewel het beleidsplan over intensieve samenwerking tussen de clubs een eis is voor de te verstrekken subsidie, geven Feyenoord, Sparta en Excelsior per brief aan een verregaande vorm van samenwerking (laat staan fusie) af te wijzen.³⁰⁸ De Rotterdamse wethouder van Sport en Recreatie geeft daarom zijn ambtenaren wederom een opdracht, dit keer om zelf een plan te schrijven voor meer samenwerking. In dit plan moeten Sparta en Excelsior samengaan in een nieuwe profclub: Spartex. Ook wordt de modernisering van het Kasteel opgenomen: dat wordt de thuishaven van de fusieclub, waarin de gemeente zelfs nog bereid is te investeren. Sparta en Excelsior blijven in dat plan wel nog bestaan als twee losse amateurverenigingen.

Sparta en Excelsior reageren negatief op het voorstel van de wethouder, zij heffen hun oude clubs niet zomaar op. Maar ook Feyenoord volgt de ontwikkelingen rondom Spartex op de voet. Het weinige geld dat de gemeente namelijk bereid is te investeren in het Rotterdamse profvoetbal, kan maar één keer uitgegeven worden. Een eventuele investering van de gemeente

in het Kasteel kan dus niet meer ten goede komen aan de Kuip. Feyenoord-erevoorzitter Cor Kieboom vindt er dan ook het zijne van en belt enkele dagen nadat de wethouder Spartex genoemd heeft een bevriende journalist op. Kieboom wil, met toestemming van de huidige voorzitter Van Zandvliet, graag wat vertellen over de rol die de Kuip kan spelen in de crisis waar het Rotterdamse voetbal zich in begeeft. Kieboom zegt in *Het Vrije Volk*:

- ‘Feyenoord speelt deze maand welgeteld één keer in het stadion. Man, dat is toch krankzinnig! Daar staat een kapitaal. En dan één wedstrijd in een zo mooie voetbalmaand als oktober. Tel uit je winst!’
- ‘Feyenoord wil de dubbele bespeling van het stadion, heel gráág. Het zit er zowat op te wachten!’
- ‘Er is wel eens een controverser geweest tussen de besturen van de beide verenigingen, maar die is fini. Ik zal ze niet direct elkaars huisvrienden noemen, maar ze komen toch regelmatig in beide stadions bij elkaar over de vloer.’
- ‘Maar de belangrijkste vraag is: wat denkt die Sparta-supporter met dat kanariekooitje van een verhuizing naar de Kuip? Want die zal mee moeten verhuizen. Die zal zijn club trouw moeten blijven. Nou, dan zie ik pure winst voor Sparta, omdat “de loop” nu eenmaal beter in de Kuip zit dan in het Kasteel, dat zijn karakter en gezelligheid heeft verloren sinds ze er die vermaledijde Schiettribune hebben gebouwd.’
- ‘Waarom zou Sparta eigenlijk niet op de trouw van de Sparta-supporter mogen rekenen? Die man is zijn club al door vijf verhuizingen heen trouw gebleven: van het Burgemeester Hoffmanplein naar De Heuvel, naar de

Binnenweg, naar het Schuttersveld, naar de Prinsenlaan en naar Spangen.’

- ‘Wie niet willens en wetens blind is, moet zien, dat het bij het huidige loon- en prijspeil economisch onverantwoord is in één stad twee van zulke stadions te handhaven als de Kuip en het Kasteel. Dat kán niet – allang niet meer bij Sparta, straks niet meer bij Feyenoord.’³⁰⁹

Het is duidelijk: Feyenoord ziet dat de gemeente concrete plannen krijgt voor de andere twee clubs. Én dat er geïnvesteerd zal gaan worden in het Kasteel. Maar Feyenoord ziet natuurlijk liever dat er geld in de Kuip gestoken wordt. Sparta-voorzitter Van Rijn geeft een officiële reactie op Kieboom. Hij stelt enkele voorwaarden aan de komst van Sparta naar de Kuip. Hij laat weten dat Sparta tot minstens het jaar 2000 in de Kuip moet kunnen blijven voetballen, want die datum zou ook in het contract voor het Kasteel staan. En er moeten nieuwe voorzieningen ‘in de accommodatiesfeer’ voor Sparta komen, zodat de club wel haar eigen identiteit kan behouden. Van Rijn geeft ten slotte ook nog aan dat Feyenoord een schadeloosstelling sowieso kan vergeten. Hier heeft de club van Zuid om gevraagd vanwege de schade die mogelijk geleden wordt wanneer het neutrale stadionpubliek zijn belangstelling gaat verdelen over de beide clubs.³¹⁰

Spartex blijft een idee van de gemeente dat nooit tot uitvoering komt. Maar ook een samenwerking tussen Sparta en Feyenoord komt niet tot stand. Twee maanden nadat Van Rijn de voorwaarden van Sparta voor die samenwerking bekend maakte, gooit een nieuwe kwestie roet in het eten. Sparta is boos op Feyenoord, dat heeft aangekondigd vanaf 1978 een groot jaarlijks internationaal

voetbaltoernooi te gaan organiseren. Sparta doet graag mee aan die organisatie maar is niet uitgenodigd. Sparta zegt de gemeente nu groot gelijk te geven in haar standpunt dat in Rotterdam samenwerking tussen de voetbalclubs onmogelijk lijkt. De reactie van Feyenoord-manager Guus Brox: 'Het gaat Sparta niets aan wat wij doen. Het organiseren van het toernooi is een zaak van de club. Ik vind het kinderachtig dat er zo wordt gereageerd.'³¹¹ In de maanden die volgen, gaat Feyenoord samenwerken met Excelsior. Die samenwerking gebeurt op het gebied van scouting, opleiding (voetbalschool) en technische en medische staf. De clubs hopen hiermee het gesprek met Rotterdam over subsidie weer op gang te kunnen brengen.³¹² Excelsior-voorzitter Bontebal zegt in augustus 1978: 'Feyenoord heeft ieder jaar wel een aantal spelers voor wie bij de eerste 16 geen plaats is. Jonge spelers, aankomend talent. Zo'n jongen moet de kans krijgen zich bij ons te ontplooiën. Beste voorbeeld voor wie dat resultaat heeft gehad, is Stafleu. Het mes snijdt op die manier van twee kanten: wij zijn geholpen en Feyenoord plukt er naderhand de vruchten van.'³¹³ De reactie van Sparta komt in november, wanneer voorzitter Van Rijn op de algemene vergadering van alle clubs in het landelijk betaald voetbal een waarschuwing afgeeft. Er ligt competitievervalsing op de loer bij die samenwerkingen!³¹⁴ Des te opmerkelijker is het bericht in de kranten in de aanloop naar het nieuwe seizoen 1979-1980: 'Sparta en FC Dordrecht zijn overeengekomen in het nieuwe seizoen te gaan samenwerken. Dit zal gebeuren door het uitwisselen van spelers waarbij de overeenkomst tussen Feyenoord en Excelsior model staat.'³¹⁵ De clubs gaan dus samenwerken, Sparta doet dat met FC Dordrecht en Feyenoord met Excelsior. De fusie van Sparta en Excel-

sior tot Spartex is dus niet aan de orde maar de gemeente ziet wel dat er eindelijk verder gekeken wordt dan de eigen organisatie. En dat stemt de Coolsingel voorlopig tevreden. Op initiatief van de besturen van de drie clubs worden er in de herfst van 1980 zelfs twee werkcommissies in het leven geroepen. De eerste gaat de mogelijkheden onderzoeken om tot oprichting van één Rotterdamse voetbalschool te komen en de tweede gaat zich bezighouden met het opstellen van een gecombineerd promotie- en publiciteitsbeleid.³¹⁶

Maar veel leveren die commissies niet op. De clubs komen namelijk vooral samen omdat de gemeente dit heeft gevraagd, niet omdat ze het zelf belangrijk vinden. Dit blijkt het beste uit de verklaring van Sparta-bestuurslid Sonneveld, die jaren later nog altijd verongelijkt naar de gemeente wijst en daarmee ook duidelijk maakt dat het verkrijgen van subsidie de enige reden was om die werkcommissies in het leven te roepen: 'het bleek onmogelijk steun van de gemeente Rotterdam voor het betaalde voetbal te krijgen, terwijl er (...) wél vele miljoenen subsidie werd gegeven voor allerlei andere goede zaken (zoals diergaarde Blijdorp, Ahoy, tennisparken, bibliotheken, sporthallen, zwembaden, volkstuinen en wat al niet meer).'³¹⁷

DE STADIONSOAP GAAT VERDER

Vijf jaar nadat de dreiging met Spartex de stadiondiscussie deed opplaaen, is er nog altijd geen echte verandering waarneembaar. Excelsior speelt nog op Woudestein, Sparta op het Kasteel en Feyenoord in de Kuip. Veel van de plannen en ideeën blijven plannen en ideeën, tot uitvoering komt er vrij weinig. Maar hoe lang nog?

Er is namelijk wederom een nieuw plan van de gemeente op tafel gekomen. Het ene plan is niet eens definitief van tafel of er komt alweer een volgend plan. In het plan dat er nu ligt gaan Sparta en Excelsior allebei in een nieuw te bouwen stadion in de Alexanderpolder, net buiten de stad, voetballen. Dit gemeentelijke plan is ingegeven vanuit het idee dat er veel grond vrijkomt in Kralingen en Spangen om woningen op te bouwen.³¹⁸ Om de clubs te ontlasten en het verhuizen aantrekkelijk te maken hoeven ze er zelfs geen huur te gaan betalen. Een aantrekkelijk vooruitzicht voor Sparta, waar Feyenoord minder blij mee is. De uitnodiging aan Sparta om in de Kuip te komen voetballen staat dan namelijk nog open. In juni 1981 heeft Feyenoord zelfs de voorwaarde voor compensatie die Sparta zou moeten betalen (bij lagere aantallen toeschouwers van Feyenoord) laten vallen. Volgens Feyenoord-voorzitter Guus Couwenberg kan Sparta op volledige voet van gelijkheid in de Kuip gaan spelen.³¹⁹

In oktober 1982 wijzigt de gemeente van koers. Niet langer staan de clubs boven de rivier centraal, maar het Stadion Feijenoord wordt nu het onderwerp van gesprek. De gemeente neemt een 'principebesluit' waarin staat dat de gemeente bijdraagt aan de exploitatie van de Kuip, mits die door minimaal twee clubs bespeeld wordt.³²⁰ Sparta moet dus op Zuid gaan voetballen; de lobby van Feyenoord heeft effect gehad. Ze weet in de gesprekken met de gemeente het gezichtspunt meer en meer naar Zuid te verplaatsen. Excelsior is niet blij, maar steviger oppositie krijgt Feyenoord van alle amateurverenigingen van Rotterdam Zuid, gesteund door de KNVB. Zij vrezen in de problemen te komen wanneer er ieder weekend in de Kuip gespeeld gaat worden, want een deel van omwonenden zal het bezoeken van Sparta verkiezen boven de amateurclub.³²¹

Er is op dat moment maar één ding zeker: binnen tien jaar moet Sparta iets nieuws hebben, want in de jaren negentig verloopt het huurcontract met de gemeente voor het Kasteel. Maar Sparta heeft meerdere opties. De club is echt niet afhankelijk van de Kuip. Een fusie met Excelsior is ook nog een serieuze optie. Op maandag 6 december is er een algemene vergadering, daar gaat het bestuur aan de leden voorstellen een speciale commissie te benoemen die zich over dit vraagstuk gaat buigen. Een aantal supporters geeft dat weekend, de thuiswedstrijd tegen AZ'67 staat dan op het programma, vast een advies aan alle leden. Op het veld lopen Sinterklaas en zijn zwarte Pieten. Metersgrote spandoeken tonen ze aan het publiek: SPARTA FOR EVER. NAAR DE KUIP NEVER. TEGEN EENS PER JAAR IS GEEN BEZWAAR.³²² Eén van die supporters is *good old* Frans Heijster, die al tientallen jaren bij alle wedstrijden present is met het vogelkooitje en parkiet. 'Elke veertien dagen door de Maastunnel is niet op te brengen' zegt hij na afloop van de wedstrijd.³²³ En hij is niet de enige. De algemene vergadering die maandagavond is vrijwel unaniem en geeft aan het bestuur een duidelijk signaal: veel kan en mag, maar spelen in de Kuip gaat te ver!³²⁴

Van vast gaan spelen in de Kuip komt het dan ook niet, maar van slechts 'eens per jaar' voor de uitwedstrijd tegen Feyenoord afreizen naar Zuid is ook geen sprake. Naast enkele Europese Sparta-thuiswedstrijden in de Kuip (zie kader), leidt al het gepraat tussen de clubs in maart 1983 tot een 'Rotterdamse voetbal-dag'. Excelsior zal die dag de thuiswedstrijd tegen Sparta in de Kuip te spelen en Feyenoord speelt thuis tegen Willem II. Omdat er dus twee wedstrijden worden gespeeld, verwachten de clubs meer toeschouwers en dus ook meer inkomsten. Veel Spartanen

komen er niet naar Zuid. Het voetbal is matig, maar Excelsior houdt er netto 37.500,- gulden aan over. Voorzitter Bontenbal: ‘Hadden we op Woudestein gespeeld, dan hadden we dit nooit voor elkaar gekregen. Volgend jaar doen we het beslist weer.’³²⁵ Maar een jaar later loopt direct na afloop van Feyenoord – FC Den Bosch een kwart van de 19.500 toeschouwers weg. En wanneer al snel blijkt dat Excelsior – Sparta geen spanning maar slecht voetbal oplevert, neemt nog een paar duizend man de benen. De wedstrijd wordt daardoor voor vrijwel lege Kuiptribunes afgemaakt waardoor zo’n Rotterdamse voetbaldag daarna nooit meer is georganiseerd.³²⁶ Op een enkele uitzondering na (in het seizoen 1990-1991 speelt SVV haar thuiswedstrijden in de Kuip) zal Sparta voor de competitie dus niet vaker dan eens per jaar naar de Kuip af hoeven te reizen.

Vaker dan eens per jaar naar Zuid

Ook in het seizoen 1985-1986 zal Sparta vaker dan één keer in de Kuip komen. In de eerste ronde van UEFA-cup loot de club als tegenstander Hamburger SV, dat twee jaar eerder nog de Europacup 1 won. Half september komen zij naar Rotterdam. Met een gemiddeld bezoekersaantal op het Kasteel van nog geen 3.800 toeschouwers het seizoen hiervoor is er niemand die direct na de loting verwacht dat deze wedstrijd in de Kuip gespeeld zal gaan worden. Maar op 29 mei 1985 vallen er vanwege te volle vakken en gedrang tientallen doden en honderden gewonden in het Heizelstadion te Brussel, waar de Europacup 1 finale tussen Juventus en Liverpool gespeeld wordt. In de nasleep hiervan worden door de UEFA en de Nederlandse overheid een aantal stadions extra gekeurd op veiligheid en het Kasteel valt hier niet onder. De Kuip wel en ondanks dat Sparta zeker weet dat het eigen stadion veilig genoeg is, moet het uitwijken naar Zuid.³²⁷ Aanstaaend Sparta-voorzitter Floor Bouwer roept de Feyenoord-supporters vooraf op om ook te komen kijken. De oproep heeft geen zin, er komen nog geen tienduizend toeschouwers. Sparta wint met 2-0 in de Kuip en wanneer de return in Hamburg

ook in 2-0 eindigt, komt het aan op de verlenging. En dan penalty's, alwaar keeper Bas van Noortwijk zich onsterfelijk maakt. Sparta is door naar de tweede ronde! En daar is Borussia München Gladbach de tegenstander. Hoewel Sparta wederom de voorkeur heeft voor het eigen Kasteel, helemaal na die lege Kuip tegen HSV, moet het van de UEFA uitwijken. In een reclame op de televisie, naar het schijnt de allereerste ooit voor een voetbalwedstrijd op tv, roept Jules Deelder iedereen op om te komen kijken. Staand op het veld van de Kuip met een grasmaaier in de hand (en de selectie aan het trainen achter zich) zegt hij op geheel eigen wijze: 'Jullie zullen wel denken, wat doe ik hier als Spartaan in het Feyenoord-stadion. Maar Sparta speelt hier aanstaande woensdag tegen de Borussen. En nou hebben we al gehoord dat die Duitsers, die zijn al in honderden touringcars onderweg naar het stadion. Onze jongens zijn wel in voor een stunt, dat hebben we in Hamburg al gezien. Maar jullie moeten natuurlijk wél komen!'³²⁸ Ten opzichte van de thuiswedstrijd tegen HSV doen bijna drie keer zo veel mensen dat laatste ook echt. Ze zien Sparta met 1-1 gelijkspelen en twee weken later op de televisie zien ze Sparta uitgeschakeld worden (tot onvrede van de maar liefst drieduizend Sparta-fans die zijn meegereisd naar Duitsland).

Feyenoord is de enige die in de Kuip een uitwedstrijd wint

Begin augustus 1982 maakt de KNVB bekend dat ze toestemming heeft verleend aan Excelsior om haar wedstrijd tegen Feyenoord in het stadion van Feyenoord te spelen. De voorzitter van Sparta, Cor van Rijn, reageert gepikeerd in *Het Vrije Volk*: 'Het is belachelijk dat door zo'n besluit een club – in dit geval Feyenoord – achttien thuis- en slechts zestien uitwedstrijden speelt. Dat noem ik verkrachting van de competitie.'³²⁹ Maar het gaat Van Rijn eigenlijk om iets anders. Excelsior kan maar tienduizend toeschouwers kwijt op Woudestein, in de Kuip passen veel meer toeschouwers. Vanuit concurrentieoogpunt is het heel ongunstig voor Sparta dat Excelsior in de Kuip gaat spelen, aangezien er op hetzelfde tijdstip een thuiswedstrijd van Sparta tegen FC Utrecht op het

programma staat. De club uit Spangen besluit dan ook om de wedstrijd te verplaatsen naar de zaterdagavond, ook al vindt ze het principieel onjuist dat Sparta dat doet en niet Excelsior. Bij de wedstrijd op het Kasteel deelt de Sparta-stadionspeaker Hans van der Poel heel creatief mede dat de wedstrijd naar de zaterdagavond is verplaatst om de toeschouwers de gelegenheid te geven op de zondag de Efteling te bezoeken, de nieuwe shirtsponsor van Sparta.³³⁰

Een seizoen later, het is dan 1983-1984, vraagt de KNVB aan de directe concurrenten van Feyenoord in de strijd om de landstitel of zij het goed vinden dat Excelsior wederom haar thuiswedstrijd tegen Feyenoord in de Kuip speelt. Ajax en PSV maken geen bezwaar. Manager Kees Ploegsma van PSV: 'Natuurlijk staan wij niet te juichen dat Feyenoord er een thuiswedstrijd bij krijgt. Maar wat hadden wij dan moeten doen? Hadden we Excelsior de nek moeten omdraaien? Voorzitter Bontenbal heeft me verzekerd dat Excelsior er een ton aan kan overhouden, als de wedstrijd in de Kuip wordt gespeeld. Moeten wij hen die ton door de neus boren? Kom nou, daar is die club ons veel te lief voor.'³³¹ Feyenoord zal in de Kuip met 0-2 van Excelsior winnen. Een week later staat Feyenoord – Sparta op het programma. Vlak voor die derby geeft de voorzitter van Sparta in de krant aan dat de voetbalbond verkeerd bezig is, want ook de finale van KNVB-beker waar Feyenoord begin volgende maand aan meedoet wordt in de Kuip gespeeld. Dat is niet eerlijk volgens Van Rijn: 'De buitenwacht vraagt niet om verklaringen. Die zegt alleen: bij de KNVB wordt altijd maar wat aangerotzood. Door zaken als deze wordt de betrouwbaarheid van het betaalde voetbal aangetast.' Sparta dient geen protest meer in, want ze acht zulk protest bij voorbaat

kansloos. Volgens Van Rijn kijkt men bij de voetbalbond alleen naar de zakelijke belangen. Als afsluiting van het interview met de journalist wil hij nog één ding kwijt over Feyenoord, dat op koers ligt voor het landskampioenschap: 'Feyenoord is de enige club die dit seizoen in de Kuip een uitwedstrijd heeft gewonnen.'³³²

En dan eindelijk duidelijkheid

Zonder het geld van de honderdduizenden mensen die de Kuip sinds de jaren tachtig bezoeken voor concerten van artiesten als Madonna, David Bowie, Prince, Dire Straits, Eric Clapton, Guns & Roses, U2 en Michael Jackson was het niet mogelijk geweest: de Kuip renoveren en uitbreiden. Begin jaren negentig ontstaat het idee en in 1994 is de uitvoering van het werk. Het gaat een stuk luxer worden in de Kuip dankzij die renovatie. Zo komt er een overkapping op het stadion, worden er 'business units' ingepast en worden er ook veel extra kantoren tegen het stadion aangezet (het Maasgebouw). De aanleiding voor de stadiondirectie om te investeren in die vernieuwing zijn de veranderde eisen van de stadionbezoeker.³³³ Feyenoord ziet de toekomst van de Kuip hierdoor weer zonnig tegemoet, niet het minst omdat ook bij de eigen voetbalwedstrijden het aantal toeschouwers al jarenlang weer gestaag toeneemt.

De stadiondiscussie bij Sparta moddert ondertussen nog rustig voort. De gemeente roept dat er woningen gaan komen op de plek van het Kasteel. Sparta roept vervolgens dat de gemeente met een oplossing moet komen én dat voetballen in het Stadion Feijenoord geen optie is (en blijft) voor Sparta.³³⁴ Het terrein van Xerxes komt in beeld, ook dat idee wordt afgeschoten. Sparta is ook nog in gesprek met SVV over een fusie. Alsof het een signaal

is, stort in 1990 een gedeelte van de overkapping van de kolosale Schiettribune in. Het is één grote puinhoop. De grote storm die voor de instorting heeft gezorgd laat zien dat het echt tijd is voor actie. Dat onderneemt Sparta dan ook: de tribune, die nooit door iemand geliefd is geweest, zal worden gehalveerd. Maar in plaats van iets nieuws op te bouwen, is de club nu gedwongen om iets af te breken. Wel weet Sparta ondertussen het aflopende huurcontract te verlengen, dus voor een gedwongen verhuizing hoeft ze niet meer te vrezen.

In Spangen zelf zijn in die jaren vele tientallen panden met hout dichtgetimmerd. De wijk wordt onleefbaar. Er is straatprostitutie, het aantal inbraken en overvallen neemt toe en de gemeente doet niets. Sparta zelf krijgt ook regelmatig te maken met inbrekers en nieuwe sponsors aantrekken is gewoon onmogelijk in zo'n omgeving. Een nieuw bedrijventerrein bij Capelle aan den IJssel is dan ook een zeer, zeer serieuze optie voor Sparta als nieuwe locatie. Maar ook dit zoveelste plan gaat niet door.

En dan eindelijk, het is 1998, komt er duidelijkheid voor Sparta. De gemeenteraad bevestigt een besluit van de wethouder een jaar eerder: Sparta blijft waar ze al sinds 1916 zit. De club is opeens een 'onmisbare sociaal-economische voortrekkersboot' voor de wijk Spangen.³³⁵ Het stadion zal worden gerenoveerd, de capaciteit gaat terug naar 11.000 toeschouwers en het speelveld zal een kwartslag worden gedraaid. De architecten zijn Zwarts en Jansma, die vijf jaar eerder ook al de Kuip hebben gerenoveerd. Tijdens de renovatie zal Sparta zo veel mogelijk op het Kasteel blijven voetballen. Maar dat lukt niet altijd, dus nog één keer gaat men voor een thuiswedstrijd naar de Kuip. Het is de allerlaatste keer ooit. In een vrijwel lege Kuip wint Sparta met 2-0 van Ajax.³³⁶

SPARTA MOET HET VAN INCIDENTE- TELE SUCCESJES HEBBEN

In de jaren negentig maakt Feyenoord grote stappen met het moderniseren van de Kuip. Onder aansturing van voorzitter Jorien van den Herik wint de club meerdere bekercups en wordt ze twee keer landskampioen. Sparta leeft midden jaren negentig onder leiding van trainer Henk ten Cate sportief nog een beetje op. De rest van het decennium is maar matig voor de club, bestuurlijk gaat het ook niet best met Sparta. De lange jaren negentig eindigen voor Feyenoord met het winnen van de UEFA-Cup in 2002, terwijl Sparta op dat moment nog tegen degradatie vecht.

DE LAATSTE DERBY VAN PETER HOUTMAN

Het is pas in de 24^e competitieronde (van de 34) dat Sparta en Feyenoord elkaar treffen in het seizoen 1990-1991. De media spreken vooraf unaniem over een duel tussen degradatiekandidaten. Begrijpelijk, want beide clubs hebben nog maar enkele wedstrijden gewonnen. De stand onderaan:

	Wedst.	Winst	Gelijk	Verlies	Punten
14 Feyenoord	23	3	12	8	18
15 Sparta	23	4	10	9	18
16 NEC	24	4	10	10	18
17 MVV	24	5	5	14	15
18 Heerenveen	24	5	4	15	14

Het zal geen beste wedstrijd worden. In de tweede helft begint Sparta-verdediger Ron van den Berg zelfs opzichtig tijd te rekenen. De Feyenoorders nemen geen enkele moeite om dit tegen

1996

IN ZIJN 500E WEDSTRIJD IN HET BETAALD VOETBAL (FEYENOORD - SPARTA 1-1) SCOORT RONALD KOEMAN EN OMDAT HIJ OOK EEN ELLEBOOGSTOOT UITDEELT, KRIJGT HIJ NA AFLOOP EEN SCHORSING AAN ZIJN BROEK.

te gaan: beide teams zijn tevreden met de 1-1. Dit ene punt willen ze behouden, want in de strijd onderaan is ieder punt welkom. Voor Sparta is dit het vijfde punt uit de laatste vier wedstrijden: de stijgende lijn zit erin. Dat is meer dan Feyenoord, dat tegen Sparta pas het vijfde punt behaalt uit de laatste zeven wedstrijden. Na afloopt kopt *De Telegraaf*: ‘DROEVE DERBY OP STIL SPANGEN – Sparta en Feyenoord maken van klassieker wanstaltige vertoning’.³³⁷ De krant spreekt schande van de instelling van de spelers. Van voetbal mag niet gesproken worden, zo slecht was de wedstrijd. Volgens een andere krant kreeg het publiek op het uitverkochte Kasteel ‘een bij vlagen lachwekkend treurspel voorgeschoteld’.³³⁸ En *Trouw* kopt diezelfde dag groot: ‘Treurnis in De Voetbalstad’.³³⁹ Wanneer twee maanden later de return op het programma staat, hebben de spelers geen last meer van degradatiespanningen. Veel punten hebben ze niet gehaald, maar het is nog altijd net iets meer dan de directe concurrenten. Op Zuid valt er zelfs iets te vieren. Voorafgaand aan de return in de Kuip, lopen de Feyenoord-spelers trots een ereronde met de KNVB-beker in de hand. De eerste prijs sinds 1984 is binnen.³⁴⁰ Voor Sparta-spits Peter Houtman is dit duel er een om te herinneren. Houtman: ‘Dit was de allerlaatste keer dat ik met Sparta in de Kuip tegen Feyenoord speelde. Het was een bijzondere eindstand. We stonden met Sparta 0-2 voor, maar we verloren uiteindelijk met 4-3. Er was een heel spectaculaire goal bij van mij. Het was voor mij sowieso een bijzondere wedstrijd. Mijn vader had altijd meegeleefd en ja... hij is helaas in het ziekenhuis, door een fout, overleden. Sparta heeft zich toen heel mooi opgesteld, ze hebben echt gezegd van: “Peet, kijk maar hoe lang je nodig

hebt, we zien je wel weer terug wanneer je weer kan.” Vlak nadat mijn vader was weggebracht had je Feyenoord – Sparta in de Kuip. Ik handelde in de geest van mijn vader, een echte Rotterdammer. “Wat? Niet lullen maar poetsen!” Dus dat heb ik toen ook gedaan. En het gekke is.. Ik maakte nog een goal ook, maar ik liep eigenlijk op de automatische piloot. Je deed je plicht. Ed de Goeij, de lange keeper, stond inmiddels bij Feyenoord in de goal. Ik had hem nog meegemaakt bij Sparta. Er kwam een voorzet en ik zie Ed naar de eerste paal komen en ik denk: nou op gevoel over hem heen. Dus dat deed de bal, die zakte op het laatste moment in de verre hoek. Het was een heel mooie goal. De 4-3 was een unieke wedstrijd, de meest memorabele wedstrijd ooit tussen Sparta en Feyenoord voor mij.’

EEN BESCHEIDEN KEEPER ALS FEESTELIJK MIDDELPUNT

Na het winnen van de KNVB-beker in 1991 neemt Feyenoord deel aan het Europacup 2 toernooi. Daarin worden achtereenvolgens Partizan Tirana, FC Sion en Tottenham Hotspur opzij gezet. In de eerste halve-finalewedstrijd speelt Feyenoord vervolgens uit bij AS Monaco met 1-1 gelijk. Het is april 1992 en het team van Feyenoord lijkt zich te ontwikkelen tot een echte *cupfighter*. Want ook in de KNVB-beker worden er dit seizoen weer successen geboekt. In de kwartfinale wordt Ajax verslagen, waardoor nu de halve finale op het programma staat. De tegenstander: Sparta.

Voor Feyenoord is de competitie – zeker in vergelijking tot een jaar eerder – relatief goed verlopen. Er staan nog vijf wedstrijden op het programma, maar voor Feyenoord staat

1997

OP DE BIJENKOMST VAN SPARTA-HOOFDSPONSOR DE GOUDSE OP HET KASTEEL GAAT SPARTA-TRAINER HANS VAN DER ZEE AL NA EEN HALF UUR WEG. HET IS ER KOUD, MAAR DAT IS NIET DE ENIGE REDEN: 'IK BEN OPGESTAPT OMDAT DE GASTSPREKER VAN ROTTERDAM TOPSPORT ALLEEN MAAR OVER FEYENOORD SPRAK'

er niets meer op het spel. Alle aandacht op Zuid gaat dan ook uit naar de return van de halve finale tegen Monaco, die een week na de halve finale tegen Sparta op het programma staat. Net zoals Feyenoord, heeft ook Sparta in de competitie niets meer te winnen of verliezen. Ze staat in de middenmoot, net in het linker rijtje. Voor Sparta is de KNVB-beker nog de enige mogelijkheid om een prijs te pakken én om Europees voetbal af te dwingen.

Op woensdagavond 8 april 1992 gaan de lichtmasten van de Kuip aan. Op het Rotterdams onderonsje in de halve finale van de beker komen bijna 33.000 toeschouwers af. Eerder dit seizoen is dat aantal alleen bereikt bij de wedstrijden tegen Ajax, PSV en Tottenham Hotspur. Bij Feyenoord staat Ed de Goeij op doel. Voordat hij in 1990 naar Feyenoord kwam stond hij zeven jaar onder contract bij Sparta. Hij heeft daar naar eigen zeggen 'een fantastische tijd' gehad, maar zonder het echte Sparta-gevoel te hebben ontwikkeld. De wedstrijd van vanavond is dan ook geen speciale voor De Goeij. Wél spreekt hij voor de wedstrijd met de Sparta-spelers, met wie hij zelf nog heeft gespeeld. Meer aandacht is niet nodig: dat hoeft helemaal niet van De Goeij.³⁴¹ Verwacht van hem geen poppenkast, verwacht geen praatjes in de krant. Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. De bescheiden, verlegen en introverte De Goeij laat liever op het veld zijn kracht zien. Ook daar is hij altijd ingetogen en oogt hij kalm: zijn kracht is dat hij zich niet van zijn stuk laat brengen. Dankzij zijn vele fabelachtige reddingen in het doel van Feyenoord zal hij later dit jaar zelfs international worden. Iedereen snapt waarom Feyenoord deze topkeeper bij Sparta heeft weggekocht.

Feyenoord heeft een veldoverwicht en is stukken beter dan Sparta. Toch komt Sparta na een kwartier op een 0-1 voorsprong. Het doelpunt valt uit één van de weinige momenten dat Sparta voor het doel van De Goeij te vinden is. Voor rust maakt Feyenoord de 1-1 en dat is ook na negentig minuten voetbal nog de stand. In de verlenging blijft Feyenoord druk zetten en blijft Sparta er alles aan doen om Feyenoord van het scoren af te houden. Een strafschoppenserie bepaalt uiteindelijk welke club naar de finale van de KNVB-beker mag. Vijf Feyenoorders schieten hun penalty raak. Maar geen van hen zal als held van de avond het veld verlaten. Die rol is weggelegd voor De Goeij. Bij de penalty van Spartaan Ernest Faber duikt hij op het laatste moment naar de hoek. De goede hoek welteverstaan: Feyenoord staat in de finale van de KNVB-beker. Alle Feyenoorders rennen dolenthousiast op De Goeij af. Met zijn vuisten gebald in de lucht, ontvangt hij de felicitaties. Terwijl De Goeij wordt besprongen, liggen enkele Spartanen verslagen op het veld. De glimlach op het gezicht van de altijd zo rustige De Goeij zal de rest van de avond niet meer verdwijnen.

FEYENOORD CUPFIGHTER

Net als in 1991, wint Feyenoord ook in 1992 de beker. De dramatiek van eind jaren tachtig lijkt voorbij, de stijgende lijn is ingezet. Zonder de nieuwe trainers Wim Jansen en Willem van Hanegem zou dat nooit mogelijk zijn geweest, geeft John de Wolf 25 jaar later aan: ‘We stonden geloof ik vierde of vijfde van onderen, de tribunes waren leeg. Er waren veel

1998

JULES DEELDER, DIE DE HAAT EN NIJD VAN DE JAREN VIJFTIG MIST: ‘DE LAATSTE JAREN LIJDT DE DERBY EEN BEETJE AAN BLOEDARMOEDE. MISSCHIEN MOETEN EEN PAAR SPARTANEN EENS FLINK VREEMD GAAN MET SPELERSVROUWEN VAN ZUID. OPDAT DE VLAM IN DE PAN SLAAT.’

opstootjes, stakingen, publiek het veld op. En eigenlijk werd ik met de week een betere voetballer, ik had heel het jaar ervoor namelijk niet gespeeld. En dit is wel typisch: op het moment dat Van Hanegem en Jansen bij de club kwamen en ikzelf fit werd en in het elftal kwam, hebben we met elkaar alleen maar prijzen gepakt en is het beter gegaan.’

In 1993 wordt Feyenoord weer landskampioen. Sinds 1974 is dit pas het tweede landskampioenschap van Feyenoord. Maar de club wint nu wél al drie jaar op rij een prijs. Gaan de oude glorie tijden herleven? Meer dan 120.000 Feyenoorders juichen hun helden op de Coolsingel toe. In bomen, in lichtmasten, op de daken van aangrenzende kantoren: overal staan, zitten en hangen Feyenoorders.³⁴²

In het kampioensjaar wordt Feyenoord in de halve finale van het bekertoernooi uitgeschakeld. Maar in de twee jaar die volgen, dus 1994 en 1995, weet Feyenoord wél de finale te bereiken. In 1995 onder andere door een golden goal van Mike Obiku in Amsterdam, een doelpunt waarmee hij zichzelf ongekend populair maakt bij de Feyenoord-supporters (in 2016 keert hij voor een speciale Feyenoord-uitgave van de *VI* terug naar hetzelfde Amsterdamse stadion, om het doelpunt in een verder leeg stadion nog eens na te spelen).³⁴³

Beide finales worden gewonnen, dat maakt dat Feyenoord vier keer de KNVB-beker in vijf jaar tijd wint. Kijkend naar de wedstrijden in de KNVB-beker van deze vijf jaar, is er nog een statistiek die opvalt: sinds de zomer van 1990 heeft Feyenoord nog maar één keer verloren in het bekertoernooi, terwijl de 23 andere wedstrijden winnend zijn afgesloten. Feyenoord kan zich nu dus met recht een *Cupfighter* noemen.

ZO BLAUW ALS EEN AAP

In de voorbereiding op het seizoen 1995-1996 laat de trainer van Sparta, Henk ten Cate, de ouderen uit de selectie tegen de jongeren spelen. Een soort van ‘Sparta-jong’ tegen ‘Sparta-oud’. Al snel blijkt dat jonge spelers als Jerry Smith, Dave van der Meer, Dennis Krijgsman, Carlos Fortes, Ali Elkhatabi en Maikel Renfurm beter presteren dan de gearriveerde profs. Het signaal van de trainer is duidelijk: ook bekende namen als de gebroeders De Nooijer, John Veldman, Arjan van der Laan en Nico Jalink moeten aan de bak willen ze hun plekje behouden.³⁴⁴ Ondanks dat de interne concurrentie iedereen op scherp zet, is de competitiestart van Sparta dramatisch. Ze verliest de eerste competitiewedstrijd met 6-0, mede doordat John Veldman al snel met een rode kaart het veld moet verlaten. In de rust mag ook de boze Henk ten Cate in de kleedkamer achterblijven: de scheidsrechter houdt niet van commentaar.³⁴⁵ Sparta kan zich geen slechtere competitiestart bedenken.

Toch houdt trainer Ten Cate vast aan dezelfde spelers, een mix van oud en jong. Er ontstaat een team dat echt voor elkaar door het vuur gaat. Met succes stelt hij week in week uit dezelfde elf op, aangevuld met vrijwel altijd de invaller Maikel Renfurm. Ook op 5 november 1995 – wanneer Feyenoord op bezoek komt – zal hij aan dit scenario vasthouden. Dat leidt tot iets bijzonders: voor het eerst sinds 1985 wint Sparta thuis van Feyenoord. Door de 3-2 komt Sparta in de competitie op evenveel punten als Feyenoord. Slechts het doelsaldo zorgt ervoor dat Sparta zesde staat en Feyenoord vijfde.³⁴⁶ Het gaat dus goed met Sparta, waar de basisspelers alle vertrouwen blijven krijgen van trainer Ten Cate.

1999

VIERHONDERD FEYENOORDERS KOMEN OP SINTERKLAASAVOND BIJ EEN OP OP HET CENTRAAL STATION. ZIJ LOPEN ONDER AANVOERING VAN SINTERKLAAS NAAR SPANGEN, HET IS EEN PROTESTMARS TEGEN DE COMBI-REGELING DIE STEEDS VAKER WORDT OPGELEGD. BIJ HET STADION AANGEKOMEN, VOLGT EEN BESTORMING VAN DE HEKKEN: TIENTALLEN SUPPORTERS ZONDER KAARTJE KUNNEN HIERDOOR DE WEDSTRIJD ZIEN.

Ook in de KNVB-beker worden successen geboekt. Met in de eerste ronde een doelsaldo van veertien voor en één tegen, gaat Sparta door naar de knock out-fase van het bekertoernooi. Eigenlijk is daar niets bijzonders aan: dat is Sparta wel aan haar stand verplicht. Ze schakelt vervolgens FC Den Bosch uit, waardoor het team van Ten Cate overwintert in het bekertoernooi. Dat het lekker gaat, is ook in de competitie te zien: Sparta wint uit bij PSV en ze speelt thuis gelijk tegen de Europacup 1-winnaar Ajax. Het is 22 jaar later, wanneer Spartaan Gérard de Nooijer terugkijkt op deze maanden: ‘Dat jaar, of die twee jaar: het was écht gezellig. Weet je waarom? Als je succes hebt, dan blijft iedereen hangen. We zaten echt tot laat soms. Tafeltennis en dat ene spel, Pro Evolution Soccer, kwam net op. Vaak waren we aan het kaarten. Je had het echt naar je zin.’

Sparta bereikt na overwinningen op AZ en Cambuur zelfs de halve finale van de beker. Daarin treft ze Feyenoord. Een prachtig affiche voor de Spartanen, want eerder dit seizoen hebben ze de club van Zuid al verslagen in de competitie en nu krijgen ze de kans om dit ook nog in de beker te doen. Dat Feyenoord in de vijf jaar hiervoor maar liefst vier keer in de finale heeft gestaan, doet de Spartanen niets. Zij zien vooral dat Feyenoord vermoeid is na een wedstrijd in de Europacup 2, een paar dagen eerder. Daar zijn belangrijke punten verloren door een goed spelend Feyenoord dat veel kansen kreeg, in tegenstelling tot de tegenstander Rapid Wien. Het werd 1-1, een slechte uitgangssituatie voor de Feyenoorders. Middenvelder Jean-Paul van Gastel zegt het daardoor ‘heel moeilijk met zichzelf’ te hebben en zelfs ‘nog mentaal van de kaart’ te zijn.³⁴⁷ Een slechte voorbereiding dus van Feyenoord op deze derbywedstrijd.

De voorbereiding van Sparta ziet er heel anders uit: de spelers krijgen in het begin van de week juist een paar dagen vrij van trainer Ten Cate, zodat ze zich daarna volledig kunnen focussen op de halve finale. Op eerste paasdag 1996 om 18.00 uur zit het Kasteel bomvol. Het stadion is dit seizoen pas voor de eerste keer uitverkocht: 13.500 toeschouwers, van wie volgens de NOS – die de wedstrijd live op televisie uitzendt – minstens de helft Feyenoord-supporter is.³⁴⁸ Dat er meer Feyenoorders dan Spartanen op het Kasteel zitten, is in deze jaren niet ongewoon. Gérard de Nooijer verwoordt het in 2017 als volgt: ‘Ik had bij thuiswedstrijden soms ook weleens het gevoel dat we uit speelden. Ik weet niet hoeveel er in konden – het was het Kasteel nog met die oude tribunes – maar er zaten altijd heel veel Feyenoorders op de tribune. Als Feyenoord scoorde, dan was er echt hard gejuich.’

Na ruim twintig minuten spelen, krijgt Sparta al weer haar vijfde hoekschop. Feyenoorder Peter Bosz staat nu bij de eerste paal. Hoewel De Goeij zijn spelers toeschreeuwt dat ze voor de man moeten blijven, positioneert De Goeij niemand bij de tweede paal. Spartaan Nico Jalink legt de bal voor het doel. Via teamgenoot De Nooijer hobbelt de bal bij de tweede paal het doel in: 1-0 voor Sparta! Maar..... Spartaan Arjan van der Laan heeft de bal onderweg nog aangeraakt terwijl Bosz keurig naar voren was gestapt. De grensrechter vlagt onmiddellijk voor buitenspel en scheidsrechter Blankenstein keurt het doelpunt af. Even later galmt het *Hand in Hand* door het Kasteel.

In de tweede helft blijft Sparta de betere. Dennis Krijgsman kopt de bal op de paal: net geen doelpunt. ‘Het regent hoekschoppen’ aldus de NOS-commentator die live verslag doet. ‘Sparta vreet

2000

DE AVOND VOOR DE DERBY VERVEN EEN AANTAL SPARTANEN HET VOORPLEIN VAN DE KUIP. IN DE GROTE LETTERS VAN ZO'N VIJF BIJ TIEN METER STAAT ER TE LEZEN: SPARTA. DE TROTSE SPARTANEN ZIEN EEN DAG LATER NIET ALLEEN DIE LETTERS STAAN, OOK ZIEN ZE HUN CLUB MET 3 PUNTEN NAAR HUIS GAAN.....

niet alleen het gras van Spangen, maar ook de tegenstander Feyenoord op. Maar in de stand zien we dat niet terug, je moet je kansen wel benutten en dat doet Sparta niet.³⁴⁹ Het tempo van de wedstrijd is hoog. Alleen De Goeij kan aan de zijde van Feyenoord echt tegenstand bieden aan de Spartanen, die een uur lang veruit de beste spelers op het veld zijn. Wanneer de Spartanen vermoeid raken, kantelt de wedstrijd licht. Aanvoerder Jalink moet in de 86^e minuut zelfs het veld verlaten en ook Krijgsman kan fysiek niet meer. Beiden worden vervangen. Na negentig minuten staat het nog 0-0, waardoor de wedstrijd uitmondt in een verlenging. Hierbij gelden de regels van de *sudden death*: de ploeg die als eerste scoort, wint de wedstrijd. Met de *sudden death* hebben de Feyenoorders goede ervaring; zij denken direct terug aan de bekerwedstrijd tegen Ajax in het vorige seizoen. Mike Obiku was toen de held; gaat hij vandaag weer scoren? Het antwoord is: nee, Obiku is onzichtbaar. Wie wél duidelijk aanwezig is op het veld, is Sparta-keeper Frank Kooijman. Het is pas zijn eerste wedstrijd dit seizoen in Sparta 1, maar hij houdt álles tegen. Het lukt Feyenoord dan ook niet om te scoren.

Pas in de 108e minuut komt er verandering op het scorebord. De gebroeders De Nooijer schrijven Sparta-geschiedenis: vanaf de eigen helft geeft Gérard een lange pass naar voren, richting zijn broer Dennis. Meer dan twintig jaar later zal Gérard hier als volgt op terugkijken: ‘Het staat nog steeds op mijn netvlies. Mijn pass op Dennis, dat hij wegdraait bij Schuiteman en Koeman, dat hij scoort door hem bij De Goeij binnen te schieten. Een golden goal, prachtig! Het was iets unieks in de Sparta-historie. Dat we voor de beker van Feyenoord wonnen, dat had ik nog

nooit meegemaakt. Heel veel mensen waren aan het janken. Tranen, iedereen. Mensen bleven ons maar bedanken. Ik krijg nog steeds kippenvel als ik beelden terug zie. Apart he? Het is al zo lang geleden.’

De zware trainingen voorafgaand aan het seizoen, het op scherp zetten van de oudere spelers, het vasthouden aan dezelfde basis-elf: Ten Cate beseft dat het iedere seconde van zijn tijd waard is geweest. In de catacomben van het Kasteel is een feest aan de gang. Netjes staat Ten Cate de aanwezige journalisten te woord, hij kijkt zelfs al uit naar volgend seizoen. Als hij een kratje bier naar binnen gedragen ziet worden, beëindigt Ten Cate het gesprek. Hij glundert: ‘Ik word zo blauw als een aap vanavond.’³⁵⁰

Gérard de Nooijer is niet de enige Spartaan die kippenvel krijgt als hij later terugdenkt aan deze halve finale. In 2008, bij het 120-jarig bestaan van de club, geeft Sparta een jubileumkrant uit. In die krant wordt vijf Sparta-supporters gevraagd naar het mooiste Sparta-moment. Ook al is het twaalf jaar geleden, twee supporters beginnen over de halve finale van 1996. Zo zegt de een: ‘Absoluut de meer dan verdiende 1-0 overwinning in de halve bekerfinale tegen Feyenoord op 7 april 1996. Al het goede van dat seizoen kwam toen samen. De videoband van die wedstrijd staat nog vaak aan.’ En de ander: ‘Het juichen om de 1-0 van Dennis de Nooijer in de halve bekerfinale tegen Feyenoord. Een al wat oudere man, die toen schuin achter me op de tribune zat, kustte me in trance vol op de mond. Ik had daarna tranen in mijn ogen van de over elkaar heen buitende emoties binnen in me.’³⁵¹

2000

PAUL BOSVELT STEEKT ZIJN MIDDELVINGER OP NAAR DE TRIBUNES VAN HET KASTEEL. ‘SPARTA HAD IN DIE TIJD HELEMAAL NIET ZO’N KEURIGE AANHANG’ ZEGT HIJ ER LATER OVER. ‘OP HET OUDE KASTEEL KREEG JE BIJ DE SPELERSTUNNEL ECHT ROCHELS NAAR JE HOOFD ALS JE HET VELD OP KWAM. ONGELOFELIJK. IK HEB EEN KEER DE VOLLE LAAG GEHAD. DAT MAAKT JE ECHT WOEDEND. TOEN IK SCOORDE, BEN IK EVEN ZO LANGS GELOPEN.’

Drie dagen na de halve finale in de beker, staat in de competitie Feyenoord – Sparta op het programma. De Nooijer: ‘Die wedstrijd voor de competitie vlak daarna: toen waren we nog dronken van het feesten. Dat hebben we meerdere dagen gedaan. Ik denk echt dat we nog dronken op het veld stonden. Dan speel je nog gelijk ook, maar we stonden alleen maar te verdedigen.’

Pas een maand later is de bekerfinale tegen PSV. Voor het eerst sinds 1971 staat Sparta weer in de finale. Plaats van handeling: de Kuip. Massaal wandelen de Spartanen naar Zuid. De Nooijer: ‘Maar de mooiste wedstrijd was toch wel al geweest dat jaar. Dat was de halve finale. Het is jammer dat we die bekerfinale uiteindelijk verloren tegen PSV. Maar de Sparta-mars toen was echt mooi. We gingen met veel mensen naar de Kuip. Heel veel mensen die altijd zeiden: “We gaan er niet naar toe, pas als die afbrandt”, zijn toen de finale in de Kuip bij wezen wonen. We verloren kansloos van onder meer Nilis, Van Bommel, Ronaldo, Waterreus en Jaap Stam. We hadden al twee keer gewonnen van ze dat seizoen, maar een derde keer werd hem niet. Maar als helden werden we ontvangen op het veld van het Kasteel. We zijn daar door duizenden mensen op het veld gehuldigd.’

SPARTANEN WORDEN BIJ FEYENOORD MET OPEN ARMEN ONTVANGEN

De hele Nederlandse voetbalwereld verandert, bij alle voetbalclubs kijkt men naar het genereren van nieuwe financieringsbronnen, maar Sparta blijft Sparta. Het bedrijfsleven is welkom bij de club, maar alleen als sponsor en nooit als

beleidsmaker. Iedere ondernemer die zich ook maar een beetje lijkt te willen bemoeien met Sparta, wordt de deur gewezen. Cor van Rijn – sinds 1965 voorzitter van Sparta – is een ouderwetse bestuurder die de touwtjes binnen de club strak in handen heeft. Hij vindt commercie maar een vies woord. Zo kijkt hij ondernemer Jorien van den Herik vriendelijk weg bij Sparta, waarna die bij Feyenoord wel welkom blijkt te zijn.³⁵² Maar ook oud-spelers van Sparta zijn lang niet altijd welkom om op het Kasteel terug te keren (in een rol als bijvoorbeeld jeugdtrainer), wat die oud-spelers en veel supporters pijn doet.

Tot teleurstelling van veel Spartanen verandert er niets als Van Rijn in 1988 door zijn rechterhand Floor Bouwer wordt opgevolgd. Wanneer sommige sponsors om meer inspraak vragen, krijgen ze dat namelijk niet. De sponsors twijfelen dan of ze door moeten gaan met het ondersteunen van Sparta. Hoofdsponsor Dixons stopt er vervolgens ook echt mee, Sparta kan op zoek naar een nieuwe hoofdsponsor.³⁵³ In 1990 draagt de kapitaalkrachtige supporter én sponsor Hans van Heelsbergen Rob Baan aan als technisch directeur. Van Heelsbergen is bereid om het salaris van Baan volledig uit eigen zak te betalen. Ondanks de kwaliteiten van Baan, weigert het Sparta-bestuur hier iets mee te doen. Sparta laat zich door haar sponsors niet vertellen wie ze als technisch directeur moet aanstellen. Die bemoeienissen beschouwt het bestuur als onwenselijk en daarom gaat de deur dicht voor Baan.³⁵⁴ Voor de voetballer Michel Valke gaan de deuren van het Kasteel wél open. Nog wel tenminste. Eind jaren zeventig heeft hij al een aantal jaar voor Sparta gespeeld, waarna hij onder

2001

IN ZIJN EERSTE OFFICIËLE WEDSTRIJD VOOR FEYENOORD MIST PIERRE VAN HOOLJDONK EEN PENALTY. VOOR HET EERST IN ZES SEIZOENEN WORDT EEN DOOR HEM GENOMEN STRAFSCHOP GEKEERD EN IN DE REBOUND RAAKT HIJ DE LAT. ZIJN OPPONENT: FRANK KOOIMAN VAN SPARTA.

meer bij PSV en Feyenoord is gaan voetballen. Nu is het januari 1989, is hij 29 jaar oud en heeft hij er zin in: ‘Het doet mij echt wel wat, dat ik terug ben bij de club, waar het ooit voor mij allemaal begon. De drie mooiste jaren van mijn carrière heb ik op Spangen meegemaakt. Bij Feyenoord heb ik het één seizoen goed naar mijn zin gehad (...), maar bij die club gaat het er puur bedrijfsmatig aan toe. Sparta daarentegen is nog een echte vereniging.’³⁵⁵ Tot 1994 blijft hij bij Sparta voetballen. Maar een sportief succes wordt het niet. Valke: ‘Toen ik terug kwam was de kwaliteit over de hele linie een stukje minder geworden. Sparta was de stabiele plaats in de subtop kwijt. Talentvolle spelers raakte de club nog sneller kwijt. De publieke belangstelling was gehalveerd. Dat heeft me pijn gedaan. Sparta is en blijft een mooie club, ik heb het verval met lede ogen aangezien. Mensen met een Sparta-hart en een goede voetbalachtergrond vertrokken. Veel van hen naar Feyenoord en daar word je dan bij Sparta nog een beetje scheef op aangekeken ook. Het was allemaal niet nodig geweest. De club had die oude Spartanen moeten omarmen in plaats van weggagen. Ik wilde dolgraag bij Sparta als trainer gaan werken. Nou, ik kon heel misschien, eventueel wat bij de amateurs gaan doen. Ja, dááág... Ik verbeeld me niks, maar heb wel bij topclubs als PSV en Feyenoord gespeeld, een loopbaan als international gehad en in het buitenland gevoetbald.’³⁵⁶ Wanneer Valke deze woorden over zijn geliefde Sparta uitspreekt, het is dan 2013, is hij al twaalf jaar jeugdtrainer en videoanalist bij Feyenoord en in die tijd is hij naar eigen zeggen een echte Feyenoorder geworden.³⁵⁷ Maar toch: het liefst was hij bij Sparta aan de slag gegaan.

Ook Henk van Stee – die in de tweede helft van de jaren tachtig vier jaar op rij bij Sparta speelt – wordt na zijn actieve voetbalcarrière trainer. Hij begint zijn trainerscarrière met zeven jaar Sparta, waar hij in de jeugd werkzaam is en later ook als assistent bij het eerste zal werken. In 1996 verlaat hij Sparta: hij kan hoofdtrainer worden bij VVV. Een succes wordt dat niet. In 2013 kijkt ook Van Stee terug op zijn mislukte poging om terug te keren bij Sparta: ‘Na twee jaar VVV wilde ik terug naar Sparta, de club van mijn hart. Ik werd benaderd om hoofd jeugdopleiding te worden. Een sponsor wilde mijn salaris betalen, maar het bestuur onder leiding van Peter van der Burg hield dat tegen. Er was geen plaats voor mij. Dat is letterlijk zo tegen mij gezegd. Dat was voor mij een dieptepunt. Je moet weten dat ik van mijn zesde lid ben geweest van Sparta. Behalve als speler, ben ik ook in allerlei functies actief geweest. (...) En dan is er geen plek meer. Het heeft me gehard.’³⁵⁸

De technisch directeur van Feyenoord op dat moment is Rob Baan. Twintig jaar later geeft hij aan dat hijzelf contact met Van Stee heeft opgenomen: ‘Henk was een ambitieuze jongen. Ik heb hem als speler gehad, dus ik kende zijn instelling. En die had hij ook meegenomen in zijn trainerscarrière. Gewoon hard willen werken, alles eruit halen wat erin zit. We zochten een hoofd jeugdopleidingen en dat paste goed bij hem.’ Henk van Stee gaat dus naar Feyenoord. Dit wordt hem door een aantal mensen bij Sparta kwalijk genomen. Toch is Van Stee niet eens de enige Spartaan die in die tijd bij Feyenoord op de lijnlijst komt te staan.

Henk van Stee: ‘Diezelfde Van der Burg was er ook verantwoordelijk voor dat René de Hoon voor de club verloren ging.

2002

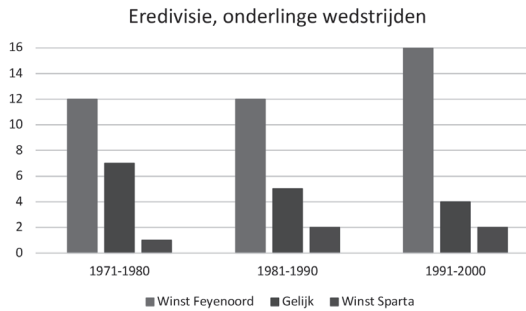
SUPPORTERS VAN ZOWEL FEYENOORD ALS SPARTA DOEN MEE AAN EEN LANDELIJK SUPPORTERSPROTEST TEGEN DE STRENGE MAATREGELEN VAN DE KNVB. ZIJ RIJDEN NAAR EINDHOVEN, WAAR DIE AVOND HET NEDERLANDS ELFTAL SPEELT EN ZORGEN DAAR VOOR FLINKE FILES DOOR LANGZAAM TE RIJDEN.

Die moest ineens gaan scouten in de eredivisie, terwijl zijn grote kracht ligt bij de jeugd- en amateurscouting.³⁵⁹ René de Hoon is een scout van Sparta die in de gehele regio Rijnmond bekend is in de jaren negentig. Dat komt door de vele ontdekkingen die hij voor Sparta heeft gedaan. De Hoon heeft onder meer de volgende spelers naar Sparta gehaald: Ed de Goeij, Henk Fräser, René van der Gijp, Michel Valke, Glenn Helder, Nourdin Boukhari, Danny Blind, Edwin Olde Riekerink, Juul Ellerman, Davy de Fauw, Brian Vandenbussche, Arjan van der Laan en Danny Koevermans.³⁶⁰ Feyenoord ontvangt De Hoon begin van deze eeuw dan ook met open armen en heeft jarenlang van zijn kwaliteiten als scout en opleider kunnen genieten. Pas in april 2018 gaat De Hoon weer voor zijn grote liefde Sparta aan de slag.³⁶¹

DE GEMEENTE REDT HET FAILLIETE SPARTA

In het seizoen 1995-1996 haalt Sparta de bekerfinale, nadat ze in de halve finale Feyenoord uitschakelt. Maar ook in de competitie presteert Sparta onder leiding van Henk ten Cate bijzonder goed: het is meer dan tien jaar geleden dat Sparta voor de laatste keer in de top-zes eindigde (nu wordt ze zesde). Het blijkt een incident, het seizoen erna is alles anders. De chemie is weg, veel wedstrijden worden verloren en al lang voordat het seizoen is afgelopen, verlaat Ten Cate de club.

Het krachtsverschil tussen de clubs wordt gedurende de jaren negentig weer groter. In de onderstaande grafiek is te zien dat het verschil in de onderlinge wedstrijden nog nooit zo groot is geweest als in dat decennium.

In 1998 ontkent Feyenoord-trainer Leo Beenhakker voorafgaand aan de wedstrijd iets van een derbysfeer te beproeven. De derby leeft volgens hem gewoon niet meer. Beenhakker: 'Ik kan me herinneren dat Cor van der Gijp op het Kasteel vier keer scoorde, dat Ad Verhoeven met Henk Schouten vlijmscherpe duels uitvocht. Die tijd is niet meer. Er is bijna geen rivaliteit meer. Ja, misschien een beetje op de tribunes. (...) Het kan ook niet, want laten de echte Rotterdammers die in het veld lopen, opstaan. En dat geldt net zo goed voor Sparta als voor Feyenoord. Ik beschouw dit dan ook als een gewone wedstrijd, als één van de vele.'³⁶² De trainer van Sparta, Hans van der Zee, zal daarentegen zeggen dat 'aan alles te merken [was] dat er die zondag een bijzondere wedstrijd op het programma stond.' De uitspraken laten mooi zien hoe verschillend de clubs naar de onderlinge confrontatie zijn gaan kijken in de loop der jaren. In het 1998 eindigt Sparta dertiende, in 1999 zelfs zeventiende. Dat jaar speelt Sparta voor de eerste keer in haar bestaan na-competitie. De degradatie wordt afgewend: Excelsior, Groningen en Helmond Sport worden verslagen. Technisch directeur

2005

SPARTA WIL HENK VAN STEE ALS HOOFDTRAINER AANTREKKEN. FEYENOORD WIL HAAR MANAGER JEUGDOPLEIDINGEN ECHTER NIET ZOMAAR LATEN GAAN EN VRAAGT EEN TON ALS AFKOOPSOM. OOK BLIJKT ENKELE WEKEN LATER DAT FEYENOORD VAN STEE EEN VERBETERD CONTRACT HEeft AANGEBODEN. VAN STEE: 'HET AANBOD VAN SPARTA WAS EERVOL, MAAR IK BEN OOK BLIJ DAT FEYENOORD LIET WETEN MIJ NIET KWIJT TE WILLEN.' HIJ BLIJFT DUS BIJ FEYENOORD.

Leo Steegman geeft later aan hoe hopeloos hij is geweest dat seizoen 1998-1999: 'Dus wat had je kunnen doen in de winterstop? Ik heb er zelfs over gedacht om in één klap al die jongens, die bij Feyenoord buiten de boot waren gevallen, te pakken.'³⁶³ De zorgen bij Sparta blijven. Onder leiding van trainer Willem van Hanegem ontsnapt Sparta ook in 2001 pas via de nacompetitie aan degradatie. Het besef is er bij iedereen op het Kasteel: het gaat bijzonder slecht met de club. Het seizoen met Ten Cate is een opleving geweest. Spartanen kijken inmiddels eerder naar beneden dan naar boven. Slechts incidenteel, bij specifieke momenten, zijn de Spartanen nog trots op hun club. Bijvoorbeeld bij de opening van het vernieuwde Kasteel in januari 2000. Een ander mooi moment is er twee maanden later. Sparta wint voor het eerst sinds 1981 weer eens in de Kuip. Na een snelle 1-0 achterstand zijn het Nielsen en Boukhari die Sparta weer wat glorie teruggeven: 1-2. Het Feyenoord-jaarboek legt de schuld van het tweede Sparta-doelpunt overigens bij Feyenoord-verdediger Van Gobbel, hoewel er daaraan toegevoegd wordt: 'Al moet ook gezegd dat de Spartaan zijn actie perfect uitvoerde.'³⁶⁴ In 2002 speelt Sparta wederom nacompetitie. Daar is ze terechtgekomen vanwege onder meer het hoge aantal tegen-doelpunten (75) in de competitie. Het hoogste aantal van alle clubs dat seizoen en daarvan zijn er ook nog eens maar liefst tien afkomstig van Feyenoord. Dat waar iedereen in Spangen al jarenlang voor vreesde, is nu dan zover. In de nacompetitie haalt Sparta onvoldoende punten, dus de degradatie is een feit. Maar de ellende voor de Spartanen is dan nog niet eens voorbij: de prestaties op het veld blijven slecht, waardoor Sparta dat eerste jaar in de eerste divisie op de achtste plek eindigt. En

dan dreigt de club ook nog failliet te gaan, want er is een miljoenenschuld opgebouwd die niet meer afbetaald kan worden. Bezorgde Spartanen vragen de gemeente om hulp, maar daarvoor moet eerst het zittende Sparta-bestuur het veld ruimen. Als het bestuur dat gedaan heeft neemt de gemeenteraad van Rotterdam een beslissing. Voor het stadhuis aan de Coolsingel staan op dat moment zeshonderd Spartanen, die speciaal voor deze vergadering in een mars van het Kasteel naar het centrum zijn gelopen. Zij staan te springen van blijdschap: voor zes miljoen euro neemt de gemeente de aandelen van het Kasteel en de miljoenenschuld over. Sparta is voorlopig gered en de wethouder wordt door de feestvierende supporters op de schouders genomen.³⁶⁵

LEO BEENHAKKER BRENGT DE TROTS TERUG IN ROTTERDAM

Bij Feyenoord gaat het voetballen in de jaren negentig steeds beter, ondanks dat dragende spelers als Ronald Koeman (einde carrière), Ed de Goeij (Chelsea), Gaston Taument (Benfica) en Henke Larsson (Celtic) in 1997 de club verlaten. De periode van trainer Arie Haan zal later vooral herinnerd worden als een periode waarin er veel Zuid-Amerikanen naar Feyenoord kwamen, onder wie de duurste aankoop uit de clubgeschiedenis op dat moment: Julio Ricardo Cruz. Maar Haan krijgt de groep niet aan het voetballen, er ontstaat zelfs tweespalt tussen de Nederlanders en de Zuid-Amerikanen. Pas wanneer in november 1997 de Spaanssprekende Leo Beenhakker de in onmin geraakte Haan opvolgt, verdwijnt die onrust. Voor Beenhakker – opgegroeid op Rotterdam-Zuid, aan de rand van

2006

DE RIJM 2100 FEYENOORDERS IN HET UITVAK OP HET KASTEEL HOUDEN BIJ DE OPKOMST VAN DE SPELERS ALLEMAAL EEN PAMFLET MET DE GROTE KOP WANBELEID OMHOOG. HET IS DE START VAN EEN MAANDENLANGE CAMPAGNE WAARIN HET VERTREK VAN VOORZITTER VAN DEN HERIK WORDT GEEIST.

Charlois – voelt het als thuiskomen. Bij zijn eerste training staan er honderden mensen te kijken, waarvan de helft beken- den zijn uit zijn jeugd, oude vrienden en zelfs familieleden. Zijn ultieme droom is uitgekomen nu hij trainer is van Feyenoord.³⁶⁶ Samen met de nieuwe technisch directeur Rob Baan stelt Been- hakker een team samen rondom de centrale as Dudek, Van Bronckhorst, Van Gastel en Cruz. Vanwege geldgebrek kan aan het begin van de zomer van 1998 voor het volgende seizoen alleen Bert Konterman van Willem II worden overgenomen. Totdat er diezelfde zomer een bod van 18 miljoen gulden voor Giovanni van Bronckhorst op tafel komt. Van dat geld koopt Baan meerdere creatieve spelers: Tininho, Jon Dahl Tomas- son, Peter van Vossen en Patrick Paauwe.

De eerste zes competitiewedstrijden van het seizoen 1998-1999 worden gewonnen, waardoor er in de media al snel wordt ge- sproken over de kampioenskansen van Feyenoord. De spelers zelf weigeren om in het openbaar te speculeren over Feyen- oords kansen. Wél spreken ze er in de kleedkamer over. Voor de eerste keer gebeurt dat na de 1-2 winst in de uitwedstrijd tegen Sparta van eind november 1998.³⁶⁷ Feyenoord gaat de winterstop in als koploper en blijft dat ook daarna. Het zijn Dudek, Van Gobbel, Van Wonderen, Van Gastel, Korneev, Ka- lou, Tomasson, Van Vosse, Paauwe, Vos, Konterman en Cruz die op 25 april 1999 op het veld staan. Met een straatlengte voorsprong wordt Feyenoord kampioen van Nederland, al in de 29^e competitieronde is het feest. Trainer Leo Beenhakker kijkt later terug op dit moment en dankt dan vooral de voorzitter van Feyenoord, Jorien van den Herik: ‘Ik geloof dat ik hem na de wedstrijd wel vijf minuten heb staan omhelzen, en daarna

in de loop van een lange nacht nog twintig keer, want ik vond het vooral ook zijn kampioenschap. Hij had me het vertrouwen gegeven, had het transferbeleid volledig ondersteund en gerealiseerd, samen met Rob Baan. En, heel belangrijk voor mij, hij had me in volledige vrijheid laten werken. Jorien van den Herik is een geweldige man.³⁶⁸ Later die dag stroomt de Coolsingel vol en honderdduizenden Feyenoorders vieren samen het laatste kampioenschap van het millennium.

In de Champions League, tijdens het seizoen dat erop volgt, haalt Feyenoord zelfs de tweede ronde. De club presteert in het Europese toernooi boven verwachting goed. Met name de 3-0 overwinning thuis tegen Olympique Marseille wekt verwondering. Het is verdediger Kees van Wonderen die al na zeven minuten een onterechte rode kaart krijgt, maar vreemd genoeg werkt dat in het voordeel van Feyenoord: het onrecht maakt iets los bij de Feyenoord-spelers en het publiek, Marseille wordt van de mat getikt. Ook de 1-2 winst in de uitwedstrijd bij Lazio Roma, met de middelvinger van Tomasson richting zijn trainer Beenhakker nadat hij gescoord heeft, blijft alle Feyenoorders bij. De zware wedstrijden op Europees topniveau trekken wel een wissel op de spelersgroep; er ontstaat onvrede en vermoeidheid. Wanneer Feyenoord op 22 maart uitgeschakeld wordt in de Champions League, op 26 maart thuis van Sparta verliest (1-2) en op 2 april gelijkspeelt in Waalwijk, is het geduld van veel supporters op. Als dan ook nog eens van FC Utrecht wordt verloren stapt de kampioentrainer Beenhakker op. Het sprookje is uit. Hij wordt tijdelijk opgevolgd door het hoofd van Feyenoords jeugdopleiding: Henk van Stee.³⁶⁹ In de zomer van 2001 zijn er Zuid-Amerikaanse taferelen bij

2007

16 JAAR EN 148 DAGEN OUD IS HIJ, DE JONGSTE DEBUTANT IN FEYENOORD 1 DOIT. FEYENOORD DOET ALSOF GEORGINIO WIJNALDUM ZELFOPGELEID IS, MAAR HEEFT HEM IN WERKELIJKHEID PAS DRIE JAAR EERDER BIJ SPARTA WEGGELOKT.

Feyenoord. De aankopen van technisch directeur Rob Baan en de nieuwe trainer Bert van Marwijk zijn zó aansprekend: iedere supporter wil al in de voorbereiding op het seizoen de nieuwe aanwinsten zien voetballen. Het leidt er zelfs toe dat de burgemeester van Nijkerk het verzoek aan Feyenoord doet om – in het belang van de openbare orde – de nieuwe spits niet op te stellen in de oefenwedstrijd van Feyenoord tegen de plaatselijke amateurclub.³⁷⁰ De naam van die spits: Pierre van Hooijdonk. Over de eerder die zomer gehaalde versterkingen – Pieter Collen, Ramon van Haaren en Leonardo dos Santos Silva – had Feyenoord al veel complimenten gekregen. Maar nu ook Pierre van Hooijdonk en een Japanse balvirtuoos genaamd Shinji Ono zich hebben gemeld op Rotterdam-Zuid, beginnen de supporters al voorzichtig te praten over een mogelijk kampioenschap. De eerste competitiewedstrijd is thuis tegen Sparta. Door onder meer drie doelpunten van Tomasson wint Feyenoord met 5-0. Ondanks dat ook de uitwedstrijd tegen Sparta met 0-5 gewonnen wordt, ('Veel succes tegen Heracles' zingen de Feyenoord-supporters pesterig richting de Spartanen, die vrezen voor degradatie)³⁷¹ zal Feyenoord geen landskampioen worden in 2002. Toch zal het een onvergetelijk seizoen zijn voor alle Feyenoorders: de club staat in de finale van de UEFA-Cup.

In nota bene de eigen Kuip wordt de finale gespeeld, met als tegenstander het Duitse Borussia Dortmund. Met 3-2 winnen de Rotterdammers. Het is 28 jaar nadat Rinus Israel als aanvoerder van Feyenoord de UEFA-Cup in ontvangst mocht nemen. Nu doet Paul Bosvelt dat: met een grote glimlach tilt hij de beker omhoog. Feyenoord schrijft niet alleen geschiedenis.

Doordat Van Hooijdonk in de finale twee keer heeft gescoord, is de club ook definitief van het 'Ove Kindvall-syndroom' af. Eindelijk heeft de club bewezen een spits te kunnen aantrekken die de vergelijking met de winnende doelpuntenmaker uit de Europacup 1 finale van 6 mei 1970 aankan. Dit bevrijdende gevoel zorgt voor dagenlange feesten in Rotterdam.

TWEE JAREN VAN UITERSTEN

In 1999 viert Feyenoord een kampioensfeest, terwijl Sparta voor de eerste keer in haar bestaan nacompetitie speelt. In 2002 is er eenzelfde tegenstelling in de stad. Gelijk aan 1999 viert Feyenoord ook nu al feest, terwijl Sparta op dat moment nog tegen degradatie vecht. Zonder resultaat: enkele weken na het winnen van de UEFA-cup door Feyenoord, zal Sparta voor de eerste keer in haar historie uit de eredivisie degraderen. Het jaar 2002 is daarmee een jaar van uitersten voor het topvoetbal in Rotterdam. De derby tussen Sparta en Feyenoord kan voorlopig niet meer op het hoogste niveau worden uitgevochten.

2008

BIJ DE TENTOONSTELLING 'FEYENOORD 100 JAAR' IN HET SCHIELANDSHUIS STAAT DE MEEUW, DIE FEYENOOR-
DER EDDY TREIJTEL IN 1970 UIT DE LUCHT SCHOOT, OPGESTELD. MAAR DAT IS NIET DE GOEDE, GEEFT SPARTA
LUDIEK AAN: 'WIJ HEBBEN BIOLOGEN LATEN KIJKEN NAAR DE VOGEL IN DE FEYENOORD-TENTOONSTELLING.
MEEUWEN ZIEN ER IN NOVEMBER TOCH ECHT HEELANDERS UIT DAN DAT EXEMPLAAR IN HET SCHIELANDSHUIS.
BOVENDIEN ZOU DE MEEUW OOK OP HET KASTEEL THUISHOREN, OMDAT HET BEEST ALS EEN ECHTE SPARTAAAN
DE DOOR DE FEYENOORD-KEEPER UITGESCHOTEN BAL WILDE TEGENHOUDEN!'

DE DERBY DOOR DE OGEN VAN: HANS VENNEKER

‘DAT HET HELE STADION VIVA VENNEKER ROEPT. DAN STAAT ER DIK KIPPENVEL OP JE ARMEN NATUURLIJK.’

Drie jaar in de eerste selectie bij Feyenoord versus zeven jaar in de eerste selectie bij Sparta. Toch zien velen Hans Venneker voornamelijk als een Feyenoorder. Voor jonge Feyenoorders is dat logisch. Zij kennen zijn naam van één wapenfeit. Nou ja, eigenlijk van vijf wapenfeiten, binnen één wedstrijd. In november 1964, een week na zijn competitiedebuut, scoort Venneker namelijk vijf keer in de met 9-4 van Ajax gewonnen wedstrijd. Zijn naam is direct in heel Nederland bekend.

Op Rotterdam-Zuid doet zijn naam dan al langer de ronde. Op zijn twaalfde jaar is hij lid geworden van Feyenoord. Als doelman houdt Venneker het doel regelmatig leeg. Wanneer hij achttien is, komt er plotseling verandering in zijn rol. Venneker: ‘Het was een doordeweekse wedstrijd en er was een tekort aan veldspelers. De reservekeeper was er wel dus toen zeiden ze tegen mij: “Nou ga jij maar rechtsbuiten spelen, dat kan geen kwaad”. Ik maakte toen vier goals ofzo, dat ging dus wel goed. Maar daarna wist ik eigenlijk niet of ik nou moest keepen of voetballen.’

Hans twijfelt. Hij gaat in de maanden daarna regelmatig meedoen op het veld als speler. Binnen een half jaar mag Venneker al met het eerste meetrainen. Dat is niet niks, in een selectie

met oudgedienden als Cor van der Gijp, Cor Veldhoen en Gerard Kerkum. Venneker: ‘Toen ik er voor de eerste keer binnenkwam, zei ik natuurlijk nog “meneer Moulijn en meneer Graafland” bij wijze van spreken. Zo was je opgevoed.’ Helaas voor Hans krijgt hij aan het begin van het nieuwe seizoen de ziekte van Pfeiffer, waardoor hij zo’n driekwart jaar niet aan spelen toekomt.

Wanneer Hans weer kan voetballen, gaat hij scoren. En dat voelt lekker. Venneker: ‘Kijk, ik was van Zuid. Ik woonde op Zuid, bijna tegen Barendrecht aan. Ik ging als jongetje van twaalf naar de trainingen kijken. Toen had je de trainingsvelden nog echt naast het stadion. Dan ging je lopend naar het trainingsveld, over de luchtbrug heen en daar was je helemaal gek van natuurlijk. Je was in en in Feyenoorder. En dan komt er een moment dat je er zelf staat. Dat is natuurlijk . . . ja . . . dat valt eigenlijk niet onder woorden te brengen. Dat is een fantastische ervaring. Ik had in die beginperiode het geluk dat het allemaal positief ging. Dat het hele stadion *Viva Venneker* riep en ja: dan stond er zo dik kippenvel op je armen natuurlijk. Een enorme ervaring.’ In totaal zal hij 21 doelpunten maken in het seizoen 1964-1965. Daarvan zijn er achttien in de competitie, waarin Feyenoord landskampioen wordt. De overige drie scoort Venneker in de bekercompetitie, die Feyenoord ook wint.

Feyenoord speelt het volgende seizoen in de Europacup 1 en treft daar direct in de eerste ronde het grote Real Madrid. Velen zullen zich deze wedstrijd herinneren vanwege een specifiek incident: dit is de wedstrijd die helemaal uit de hand loopt wanneer Coen Moulijn achter zijn tegenstander aan gaat om

verhaal te halen, nadat er voor de zoveelste keer een overtreding op hem is begaan. Wat minder mensen onthouden zullen hebben, is dat mede dankzij een doelpunt van Venneker Feyenoord de thuiswedstrijd met 2-1 wint. In Madrid pakt Real het anders aan: 5-0. Trainer Willy Kment besluit dan om het elftal te wijzigen voor de eerstvolgende wedstrijd. Venneker: 'We kregen hem nogal om onze oren in Madrid. Dat was op woensdag en toevallig was die zondag Feyenoord – Sparta. En toen stond ik er ineens niet in! Dat was het keerpunt voor mij. Ik heb totaal geen uitleg gehad. Ook niet van "joh, moet je luisteren, je gaat even rusten, beter voor je". Of weet ik veel wat, wat de reden dan ook is. Nee, dat was toen niet. Maar vanaf toen wilde ik dus weg.'

Incidenteel krijgt Venneker nog een kans om te spelen. Hij blijft hierdoor hoop houden op meer minuten. Venneker: 'Ik heb meegemaakt dat ik er tegen PSV in stond. Scoorde ik twee keer, maar de week erop stond ik er weer naast. Dus ja, je hield ook wel hoop dat die omslag eens een keer kwam. Maar dat gebeurde niet.' En als er vervolgens clubs uit de buurt langskomen om Hans over te nemen, dan wordt dat verboden door manager Guus Brox. Venneker: 'Toen wilde Sparta mij ook al hebben, net zoals Xerxes/DHC trouwens. Maar daar mocht ik niet naartoe: ik mocht niet naar een Rotterdamse club. Dat was in die tijd gewoon zo. Er was genoeg controverser onder elkaar. Dat konden ze gewoon niet toestaan.'

Wanneer NEC op zijn pad komt maakt Venneker in 1967 dan toch de overstap naar een andere club. De Nijmeegse club is net gepromoveerd naar de eredivisie. Venneker scoort er negentien doelpunten en daarmee is hij tot 2011 – wanneer het

record pas wordt verbeterd – de clubtopscorer van NEC. Ook in sociaal opzicht heeft hij het er ontzettend naar zijn zin. Zijn eerste zoon wordt in Nijmegen geboren. Maar toch weet Venneker al snel dat hij terug naar Rotterdam wil. Hij neemt contact op met Sparta-trainer Wiel Coerver, want die had hem een jaar eerder bij Feyenoord ook al benaderd. Venneker: ‘Ik heb hem nu dus gewoon zelf gebeld. Of ze nog interesse hadden. En dat was er wel!’

In 1968 komt Venneker in een ploeg te spelen met onder meer Jan van Beveren, Hans Eijkenbroek en Nol Heijerman. Sparta staat dan een aantal treden hoger op de ladder dan NEC. Maar Sparta is om nog een reden aantrekkelijk voor Venneker. Bij Feyenoord en NEC was hij semi-prof, terwijl hij bij Sparta als full-prof aan de slag kan. Venneker haalt in zijn tijd bij Sparta twee keer de halve finale van de KNVB-beker, in 1969 en 1973. Doordat hij daarnaast in 1971 de bekerfinale bereikt, zal hij ook nog Europees voetbal spelen met Sparta.

Gezien zijn doelpuntenproductie in eerdere jaren is het logisch om te verwachten dat Venneker hier bij Sparta mee doorgaat. Hij maakt dan ook dertien doelpunten in zijn eerste Sparta-seizoen en tien in het tweede seizoen. Maar dan heeft zijn trainer Kessler een ingeving. Venneker: ‘Dat was gewoon een raar verhaal natuurlijk. We zaten in de voorbereiding, we waren op trainingskamp. En toen kreeg ik shirt nummer twee. Dus ik zei dat ik niet het goede shirt kreeg. “Jawel,” zei Kessler, “jij gaat rechtsback spelen”. Ik zag dat als een soort van degradatie als het ware. Hij zei: “Ga maar spelen, daarna gaan we er wel over praten”. Hij zag het helemaal zitten na afloop en zei dat dit hem voor mij ging worden. Nou, hij heeft wel gelijk

gekregen.’ De aanvaller die tot zijn achttiende op doel heeft gestaan, doet het als rechtsback zeer verdienstelijk. Hij scoort af en toe, neemt vrije trappen. Maar vooral: hij bereikt na de nieuwe positiewisseling binnen een jaar het Nederlands elftal. Venneker: ‘Wij hadden een fantastische groep bij Sparta. Dat wisselde wel natuurlijk, maar het basisgegeven bleef staan. Eijkenbroek, Ter Horst, Heijerman, Bentzon, ik dan... Noem maar op! Al die jaren zijn we er geweest en gebleven. En dan af en toe kreeg je wisselingen: Kristensen erbij, Kreuz erbij, Kowalik, dat soort spelers. Maar we hadden een fantastische groep en die ging binnen en buiten het veld enorm goed met elkaar om. Dat is mij het meeste bijgebleven van mijn tijd bij Sparta.’

Door zijn jaren bij zowel Sparta als Feyenoord kan Venneker goed aangeven of er verschillen zijn tussen de clubs. Venneker: ‘Bij Feyenoord was het allemaal wat grootser natuurlijk. Er konden toen nog 65.000 mensen in de Kuip en bij Sparta 24.000 ofzo. Sparta was een stuk gemoedelijker. Bij Feyenoord was alles altijd punctueel geregeld, bij Sparta niet. We hadden een spelershome en daar was het lang leve de lol. Dan ging je ’s avonds om elf uur eens weg. Ook de scheidsrechters bleven daar hangen, het was er echt altijd gezellig. Ik heb er een fantastische tijd gehad en dat is niets ten nadele van Feyenoord hoor, daar gaat het niet om. Daar ben ik er misschien ook weer te kort voor geweest, ik weet het niet. Ik zal wel altijd Feyenoorder blijven, ik ben ook voorzitter van Oud-Feyenoord tegenwoordig.’

Over zijn eigen ervaringen als speler tijdens de derbywedstrijden zegt Venneker het volgende: ‘Ik kan mij trouwens maar

HANS VENNEKER NEEMT HET DOEL VAN PIM DOESBURG (BUITEN BEELD) ONDER SCHOT. VAN LINKS NAAR RECHTS: AD VERHOEVEN, HANS EIJKENBROEK, TINUS BOSSELAAR, GERRIE TER HORST (MAART 1965).

twee dingen echt herinneren als je het puur over Sparta – Feyenoord uit mijn actieve periode hebt. Beide uit mijn Sparta-periode. Dat is natuurlijk het geval met Treijtel, met die meeuw. En ik kan me een wedstrijd herinneren dat het 3-3 was en dat we vlak voor rust nog met 3-0 achter stonden. Toen schoot ik in de laatste minuut ook nog eens tegen de lat.’

Het is maart 2017 wanneer Venneker dit allemaal vertelt. Kampioenskandidaat Feyenoord is twee weken eerder onderuitgegaan op het Kasteel. De derby maakt wat los bij de Spartanen. Venneker: ‘Iets speciaals is dat altijd, dat blijft het. Iets speciaals was het, dat is het en dat zal het altijd blijven denk ik. Het is natuurlijk... Ja Rotterdam is de enige stad die nog een

derby heeft he? Dat is al uniek. Het is jammer dat Sparta een aantal jaar uit de roulatie is geweest door in de eerste divisie te spelen. Maar je zag twee weken geleden ook weer dat het op papier nooit een uitgemaakte zaak is. *Dat doet Feyenoord wel effe*. In de praktijk is het toch weer derbywaardig geweest, je weet nooit wat eruit komt. En dat is denk ik het unieke, dat is de basis van een derby. Dat iedereen er dagen over spreekt en er mee bezig is. Altijd op het scherpst van de snede, maar nooit over het randje.'

CV Hans Venneker

GEBOREN: 5 MAART 1945

CLUBS ALS SPELER: FEYENOORD (1964-1967), NEC (1967-1968), SPARTA (1968-1975), AS CLERMONT-FERRAND (1975-1977)

CLUBS ALS TRAINER: HELLEVOETSLUIS (1972-1990), MET TUSSEN DOOR: AS CLERMONT-FERRAND (1975-1977) EN ALKHALIJ SAVHAT (1980-1981)

NA ZIJN ACTIEVE VOETBALPERIODE: EIGEN SPORTWINKEL IN HELLEVOETSLUIS

DATUM INTERVIEW: 14 MAART 2017

DE MOEDER ALLER DERBY'S

De Moeder aller Derby's is
de derby *Heinenoord - De Sportaan*

Ooit voetbalde *Heinenoord* op de Noordoever
en op de Zuidoever voetbalde *De Sportaan*

Een elftal 'heren' (Zuid) en een elftal 'mannen' (Noord)
Of... was 't andersom?

Hoe dan ook, het is voorbij! Voorgoed!
Geen *Football* meer in Rotterdam!

Heden heet de aanvoerder van *De Sportaan*
Diana Dors

Zij heeft alleen haar broekje aan

En de aanvoerder van *Heinenoord*
heet nu *Brigitte Bardot*

Evenzo half-
naakt!

Mamma mia, er is vandaag de dag geen fraaier
oogstrelender voetbal
dan de Moeder aller Derby's...

Heinenoord- De Sportaan

Puur Sprookjesvoetbal! 22 Dwaze Keizerinnen uit de kleren...

'Echte' mannen vinden er geen bal aan...
maar o, o,w
zie ze *gluren*, gekluisterd aan hun TV-toestel!

Manuel Kneepkens

DE DERBY DOOR DE OGEN VAN: PETER HOUTMAN

EEN KEURIGE TOPSPITS VOOR WIE DE DEUREN BIJ ZIJN OUDE CLUBS ALTIJD OPENGAAN

Wanneer dit interview plaatsvindt is Feyenoord op weg naar het eerste kampioenschap deze eeuw. Het is april 2017. Rotterdam gaat voor het eerst in jaren weer een echt volle Coolsingel meemaken. Peter Houtman wordt platgebeld door allerlei media. Iedereen wil iets van 'm. Netjes staat hij iedereen te woord. Wat opvalt is dat Houtman in die gesprekken vaak terugkomt op de jongste generatie supporters. Ook tijdens ons gesprek begint hij erover. Houtman: 'De jonge generatie, die heeft nog nooit een kampioenschap meegemaakt. Achttien jaar geleden is veel te lang natuurlijk.' Ongeveer dezelfde periode is hij al stadionspeaker. Er is dus een hele generatie die niet beter weet dan dat Houtman dé stadionspeaker is. Houtman: 'In 1998 kwam Sjaak Troost, die zat toen ook bij Feyenoord in de leiding, die vroeg of ik het wilde doen. Dus ik zei dat ik niet als een of andere idiote dorpsgek zou gaan staan omroepen. "Nee, nee, gewoon op jouw manier. Gewoon zoals jij dat wilt doen. Denk er effe over na."' Hij besluit al snel om het te gaan doen, want het is goed te combineren met zijn werk als presentator bij TV Rijnmond.

Houtman wordt geboren in het Oude Westen van Rotterdam, het oude gedeelte van Rotterdam, in Sparta-gebied. Op zijn

tweede jaar verhuist het gezin naar de andere zijde van de Maas. Hij komt te wonen in Hoogvliet en gaat voetballen bij de voetbalvereniging Meeuwenplaat. Na een paar jaar op doel te hebben gestaan, staat hij vanaf zijn elfde jaar in de aanval. Houtman: 'Het scoren ging me makkelijk af! En toen kwamen de eerste – want die tijd heb ik nog net meegemaakt – scouts naar je toe. De scout van Sparta is als eerste naar mij komen kijken. Dat was René de Hoon, die nu al jaren bij Feyenoord zit. Ik was een jaar of dertien en zat al op een school in Rotterdam-Zuid. Je wordt ouder, je ziet dat je wat meer kan. Ik moest de keuze maken tussen Sparta en Feyenoord. Het was de gouden tijd van Feyenoord he, begin jaren zeventig? Ik ben geloof ik in 1971 lid geworden van Feyenoord. Maar het was voor mij ook praktisch, los natuurlijk van dat ik supporter was van die geweldige ploeg in die gouden tijd. Want ik woonde aan de zuidkant van de rivier, dus qua vervoer was Sparta allemaal wat moeilijker. Toen heb ik dus voor Feyenoord gekozen.'

Hoewel Houtman dus koos voor Feyenoord, heeft hij van huis uit een band met beide clubs. Houtman: 'In de jaren zestig, toen ging ik met mijn oom naar de Feyenoord-thuiswedstrijden maar ik ging ook vaak naar Sparta. Dan ging ik met de tram of bus en later had ik zelf een brommertje. Bij Feyenoord en Sparta was het voordeel dat ze allebei eredivisie speelden. Ik had mijn vaste stramien: als Sparta thuis speelde ging ik bij Sparta kijken en als Feyenoord thuis speelde ging ik bij Feyenoord kijken. Er speelde er altijd één thuis en één uit, dus dat kon gewoon. Dat heb ik jaren gedaan en daardoor heb je gewoon een band met die clubs gekregen. Excelsior ging ik ook wel heen, maar veel minder. Ik vind het leuk dat ik die tijd

PETER HOUTMAN IS JOHN DE WOLF TE SNEL AF (OKTOBER 1984).

nog meegemaakt heb, dat er zoveel mensen bij Sparta voetbal gingen kijken. Op de toptijd, daar heb ik zelf nog tussen gezeten als supportertje, konden er 32.000 in op het Kasteel! Toen ze bijvoorbeeld wonnen van Ajax met 3-1, dat kan ik me nog zo goed herinneren. Ik stond ergens op de Schiettribune, die gigantische bak. Bij Feyenoord trouwens ook nog meegemaakt, daar gingen er 69.000 mensen in. Onofficieel zelfs wel 70.000 geloof ik. Dus Sparta en Feyenoord zijn toch echt mijn clubs.' Tot 1977 speelt Houtman bij Feyenoord in de jeugd. Hij kan scoren wat hij wil, maar een kans om in het eerste te gaan voetballen krijgt hij niet. Houtman: 'Toen kreeg ik de kans om een jaar uitgeleend te worden aan Groningen. Die heb ik

met beide handen aangegrepen. We speelden toen in de eerste divisie. Gelijk dat seizoen werd ik topscorer, we misten op één doelpunt na promotie. De clubs lagen toen voor mij voor het uitkiezen, want ik had een geweldig seizoen gehad. Het Feyenoord-publiek wilde me ook terug, dat merkte ik aan de post die ik kreeg.' In de zomer van 1978 keert Houtman alweer terug bij Feyenoord. Hij komt te werken onder de trainer Václav Ježek en maakt nu wél zijn debuut in het eerste. Soms speelt hij centraal achterin. Houtman: 'Dat vond ik helemaal niet erg, want ik hielp de ploeg. Alleen ging het wel vaak ten koste van mijn aanvallende kwaliteiten. Zo had één van mijn collega's uit tegen Roda JC het wat moeilijk in de eerste helft. Moest ik de tweede helft tegen Dick Nanninga staan, die kopsterke spits. Het ging me goed af: verdedigend koppen is veel makkelijker dan aanvallend koppen. Maar uiteindelijk stond ik halverwege de competitie op maar vijf competitiegoals. Het ging dus gewoon ten koste van mijn productie. Ik liep me het leplazarus, maar dat vond ik helemaal niet erg want ik deed het voor m'n club, weet je wel? Zo ben je dan ook nog, wel naïef misschien. Ik had wat meer aan mezelf moeten denken.' De reden dat Houtman dit zegt: in de winter van 1978-1979 merkt hij dat Feyenoord hem helemaal niet wil behouden. Hij vindt dit erg jammer. Houtman: 'Ik ga met m'n hart en ziel voor dat Feyenoord-publiek, mijn eigen publiek, eindelijk in de Kuip, via een omweg in Groningen er alsnog gekomen en dan ga je zeggen: "Hij mag toch weg."' De ontevreden Houtman vertrekt naar Club Brugge, een topclub die eerder dat jaar nog in de finale van de Europacup 1 heeft gestaan.

Hij zal daar niet lang blijven. Groningen roept hem terug. Maar

ook na drie jaar Groningen is bij Feyenoord het spitsenprobleem nog niet opgelost. Houtman: 'In 1982 stond Feyenoord weer voor m'n neus. Hans Kraay senior, die wilde me weer terug bij Feyenoord hebben. De club had toen een slecht seizoen achter de rug. Ik kon naar veel andere clubs, maar ik dacht: de herkansing, ik ga er weer voor. Wat dat betreft ben ik een dief van mijn eigen portemonnee geweest. Ik wilde slagen in Rotterdam, mijn eigen club. En dat heeft me een hoop geld gekost. Wel is het een wereldjaar geworden toen, 1982-1983. We kwamen n t tekort voor de landstitel. We deden goed mee, ik werd topscorer van Nederland. Het was het laatste jaar van Van Hanegem. Ik mocht zelfs de Zilveren Schoen ophalen in Parijs, dus dat was geweldig. Het jaar daarna kwam Cruijff en we hadden Gullit al natuurlijk. We hadden een goed elftal. Die Johan was ook wel *clever*: hij zag ook wel dat wij een geweldig team hadden. Hij wilde z'n revanche halen op Ajax en dat had-ie heel goed bekeken. Johan zelf was natuurlijk een fantastische voetballer, zelfs in die nadagen van zijn carrière nog. De rest is bekend: we zijn kampioen geworden en wonnen de beker!'

In de zomer van 1985 tekent Houtman voor twee jaar bij. In de voorbereiding op het nieuwe seizoen krijgt hij echter van trainer Ab Faf  te horen dat Feyenoord een ander systeem wil gaan spelen en dat er daarin geen plaats is voor Houtman als spits. Houtman is *not amused*: 'Ik dacht: wat krijgen we nou toch weer joh. Daar heb ik me eigen de blubber.... Ik was drie jaar topscorer geworden en ik heb ik weet niet hoeveel assists afgeleverd... Wat moet ik nou toch? Dat was een grote teleurstelling voor me, want ik wilde gewoon hier blijven.' Omdat

Groningen wéér roept, is Houtman er wel snel uit. Nog eens twee fantastische jaren maakt hij er mee, ze spelen zelfs Europees voetbal. Uiteindelijk zal Houtman langer bij Groningen dan bij Feyenoord spelen en er ook meer doelpunten maken. Hij verdient er in 1987 een transfer naar Sporting Lissabon mee, waar hij de pech heeft dat de trainer die hem naar Portugal haalt al na tien dagen ontslagen wordt. Houtman wordt door de nieuwe trainer niet opgesteld.

In 1988 komt Houtman weer naar Nederland. Hij traint eind juli even kort mee bij Sparta en daarna enkele weken bij Feyenoord. Voor een contract is hij in gesprek met FC Utrecht. Maar bij Feyenoord is Hans Kraay net technisch directeur geworden. Peters vrouw Rina wordt gebeld door Kraay en zij laat weten dat-ie op dat moment in Utrecht is. Hij kan daar voor drie jaar tekenen voor een uitstekend salaris. “Hij mag niet tekenen! Hij mag niet tekenen!” roept Kraay naar Rina door de telefoon. “Als hij tekent vermoord ik hem. Hij moet eerst met mij praten.” Het gevolg is dat Houtman met Feyenoord om de tafel gaat. En dat hij een éénjarig contract tekent voor een veel lager salaris dan Utrecht hem wil geven. Houtman is, zoals hij zelf zegt, een dief van zijn eigen portemonnee, puur omdat hij een clubgevoel heeft. Het levert hem weinig meer op dan een matig seizoen, mede doordat Sporting Lissabon lang weigert een transfercertificaat af te geven. Pas in de negende competitiewedstrijd maakt Houtman zijn eerste speelminuten, hij scoort dan wel direct een hattrick. Maar wanneer tijdens het seizoen de aanvoer van voorzetten stukt – René Hofman en Wlodi Smolarek deden hun best – is Houtman er wel klaar mee. Op trainingen gaat hij zelfs achterin voetballen.

Houtman stapt in 1989 op 32e jarige leeftijd over naar Sparta en is vanaf dan voor het eerst in zijn carrière geen full-prof meer. Hij wordt semi-prof omdat hij voor zichzelf een maatschappelijke toekomst op wil gaan bouwen naast het voetbal. In het begin zien vele Spartanen hem nog echt als *die Feyenoorder*. Houtman: ‘Maar ik denk dat de meeste mensen wel al wisten dat ik sympathieën voor Sparta had. Het is een heel herkenbare club. Ik heb nog die toestand meegemaakt, Rob Baan was toen trainer geloof ik, toen stormde het zo vreselijk. Je had dat oude stadion van Sparta met die grote Schiettribune. Dat dak waaide gewoon van het stadion, het was echt gevaarlijk. Ik zag toen een helm staan en zei tegen René van der Gijp: “Dat is echt wat voor jou!”. Er liepen wat journalisten buiten, er stonden tv-camera’s. Dus René met die helm op naar buiten: “Nou jongens, we willen gaan trainen.” Is een heel leuk item geworden toen!’

In 76 competitiewedstrijden voor Sparta maakt hij 32 doelpunten. Hij heeft het er uitstekend naar z’n zin. De altijd nette Houtman, een echte *gentleman*, krijgt na zijn vertrek bij Sparta een persoonlijke dankbrief van het bestuur. Hij is altijd welkom terug te komen op het Kasteel.

Na al die jaren Feyenoord en Sparta ziet Houtman als overeenkomst dat beide clubs familieclubs zijn. Maar wel op geheel eigen wijze. Houtman: ‘Ik heb het oude Kasteel nog meegemaakt toen ik er speelde. Een eigen cultuur en toch voelde ik me wel echt thuis daar. Feyenoord is door het volkse karakter, door het herkenbare, het massale meeleven uit het hele land, echt een familieclub natuurlijk. Het volkse ligt mij wel. Bij Sparta is dat toch, hoe moet ik dat nou uitleggen.... Apart sfeertje!

sportclub feyenoord

OLYMPIAWEG 50 - ROTTERDAM-27
T E L E F O O N (010) 19 04 57 / 19 43 83
POSTREKENING 131544

Bankier:
AMSTERDAM-ROTTERDAM BANK
Bijkantoor: Beljerslandselaan - R'dam-25
Rek. nr 47.92.74.126

De heer P.J. Houtman,
[REDACTED]
[REDACTED]

GB/CC

ROTTERDAM, 7 december 1977.

Beste Peter,

Al geruime tijd heb ik je gevolgd in de media.

Langs deze weg wil ik gaarne mijn waardering uitspreken voor de voortreffelijke wijze, waarop jij op radio en t.v. Feyenoord naar voren hebt gebracht.

Het heeft mij bijzonder veel goed gedaan jou op zo'n manier over Feyenoord te horen spreken.

Mijn hartelijke dank hiervoor. Ik wens je nog veel succes bij F.C. Groningen.

Met vriendelijke groeten,

SPORTCLUB FEYENOORD

P.G. Brox

SPARTA

ROTTERDAM

De heer P. Houtman
[REDACTED]
[REDACTED]

Rotterdam,

16 december 1991

Beste Peter,

Je vertrek naar den Haag is dusdanig snel gegaan, dat wij niet de gelegenheid hebben gehad elkaar nog even de hand te drukken.

Daarom wil ik je - mede namens mijn collega-bestuursleden - via deze brief hartelijk dankzeggen voor hetgeen je voor onze organisatie hebt betekend.

Niet alleen op het veld ben je voor onze organisatie van grote waarde geweest, ook buiten het veld heb je Sparta altijd zeer positief uitgedragen, waarvoor we je zeer erkentelijk zijn.

Wij hopen van ganser harte, dat je in je nieuwe werkomgeving zeer succesvol zal zijn en je dikwijls het net zal laten bollen.

Peter, wij verwachten dat je nog dikwijls op Spangen aanwezig zult zijn. Je weet, dat je altijd van harte welkom bent.

Het allerbeste voor de toekomst toegewenst en graag tot weerziens.

Met vriendelijke groeten,

namens het Bestuur van de
Stichting Sparta Rotterdam

H.A. Hendriks
sekretaris

Sparta is de club van allure, Feyenoord is nu zo'n grote club geworden waar veel meer geld in omgaat. Maar Sparta qua sfeer: dat spelershome, de gezelligheid, de eenheid is een soort familie. We hebben daar Sinterklaas gevierd toen de kinderen nog klein waren. We hebben nog een keer een spelersband gevormd. Ik was de zanger, geloof ik, met Michel Valke. Glenn Helder zat op de drum. Dat was allemaal zo leuk!

Over 'de derby' zegt Houtman tot slot het volgende: 'Nou, het zou eigenlijk hoger... Maar dat heeft ook te maken met de ontwikkelingen he? Sparta is er een tijd uit geweest. Het zou het mooist zijn als ze met elkaar in een titelgevecht zouden zijn. Maar ja... het is natuurlijk dé derby van Rotterdam. Dé derby. Het is nog ouder dan de klassieker. Je hebt natuurlijk ook Excelsior en die rivaliteit is de laatste jaren gegroeid met Sparta. Het zweet komt de Spartanen weer op de rug te staan als ze terugdenken aan die wedstrijd toen in de play-offs. Dat was een ellende toen zeg! Die Excelsior – Sparta-wedstrijden zijn daardoor ook aardige wedstrijden geworden. Maar dé klassieker van oudsher, hoewel Excelsior ook een heel oude club is, die is tussen Feyenoord en Sparta. Sparta – Feyenoord. Het Kasteel. De Kuip. Broer, grote broer. 't Is iets bijzonders!'

DATUM INTERVIEW: 12 APRIL 2017

CV Peter Houtman

GEBOREN: 4 JUNI 1957

CLUBS ALS SPELER: FC GRONINGEN (1977-1978), FEYENOORD (1978), CLUB BRUGGE (1979), FC GRONINGEN (1979-1982), FEYENOORD (1982-1985), FC GRONINGEN (1985-1987), SPORTING LISSABON (1987-1988), FEYENOORD (1988-1989), SPARTA (1989-1992), FC DEN HAAG (1992), EXCELSIOR (1992-1993), BARENDRECHT (1993-1994)

NA ZIJN ACTIEVE VOETBALPERIODE: JEUGDTRAINER, PRESENTATOR, STADIONSPEAKER

2009

DE FEYENOORDERS SEKOU CISSÉ EN JON DAHL TOMASSON EN DE SPARTAAAN RYDEL POEPPON WORDEN ALLE DRIE MET ROOD VAN HET VELD GESTUURD DOOR SCHEIDSRECHTER NIJHUIS. SPARTA WINT: 2-1.

DE EREGALERIJ DER SPELERS

In de jaren tien, twintig en dertig van de vorige eeuw wisselen Nederlandse voetballers nog niet zo snel van club als tegenwoordig. Het is de periode van het amateurvoetbal: iedere voetballer heeft doordeweeks nog een betaalde baan en het voetbal dient als vrijetijdsbesteding. Dat voetballen doe je voor de lol met je vrienden en nog niet met collega's louter voor het geld, zoals dat tegenwoordig in het profvoetbal het geval is. Van club wisselen doe je dan ook niet zomaar. Het is in de amateurperiode een ongeschreven regel dat voetbalclubs niet bij een concurrerende club actief spelers werven. Laat staan ze te kopen. Toch weten de clubs ook in deze tijd prima welke spelers van de andere club de beste zijn. Mochten die spelers ooit aankloppen voor een overstap, dan gaat de deur direct wagenwijd open.

In de amateurvoetbalperiode zijn er tien spelers geweest die zowel voor Sparta als voor Feyenoord hebben gevoetbald, van wie er negen een directe overstap van de ene club naar de andere hebben gemaakt. Daar is een duidelijk patroon in te herkennen: van de negen spelers stappen er acht over van Feyenoord naar Sparta. Onder die acht zitten zelfs een paar oer-Feyenoorders die al in de beginperiode actief waren bij de club van Zuid. De redenen van overstap zijn uiteenlopend, maar de richting is onmiskenbaar één kant op.

Na de invoering van het betaald voetbal halverwege de jaren vijftig, verandert dat patroon. Spartaan Tinus Bosselaar stapt als eerste over naar Feyenoord, gevolgd door Andries van Dijk in 1962. In de jaren zeventig zijn er nog drie spelers die rechtstreeks van Sparta naar Feyenoord gaan (Kristensen,

2010

TRAINER AAD DE MOS ZIT NIET OP DE BANK IN DE KUIP. BIJ ZIJN DEBUUT VOOR SPARTA EEN PAAR DAGEN EERDER WORDT HIJ MET ROOD NAAR DE TRIBUNE VERWEZEN. FEYENOORD WINT MET 3-0.

Kreuz en Balkestein). Al die tijd stapt er geen enkele speler direct over van Feyenoord naar Sparta. De richting is dus omgedraaid. Uiteraard spelen de veranderde sportieve verhoudingen mee, maar dat is niet de grootste verklaring. Die moet elders gezocht worden.

De identiteit van Feyenoord verandert in de jaren vijftig en zestig gigantisch. Voorzitter Cor Kieboom transformeert Feyenoord van een club die alles zelf voor elkaar bokst, naar een club die de beste spelers bij andere clubs wegkoopt. Het begint in de lente van 1955 met het opkopen van de licentie van de Haagse voetbalclub Holland Sport. Die club is al geplaatst voor de nieuw te vormen landelijke (betaalde) hoofdklasse en die licentie wil Kieboom gebruiken voor Feyenoord. Door het opkopen van een andere club zorgt Kieboom ervoor dat Feyenoord op het hoogste niveau kan blijven voetballen. Want op eigen kracht lijkt dat niet te lukken: in de lopende competitie staat Feyenoord daarvoor simpelweg te laag op de ranglijst. Kieboom wordt geroemd om zijn daadkrachtige optreden, er is niemand bij Feyenoord die problemen heeft met het opkopen van een volledige voetbalclub. (Uiteindelijk redt Feyenoord het op de laatste speeldag alsnog op eigen kracht en blijkt het opkopen van Holland Sport niet nodig geweest: door te winnen van Alkmaar '54 eindigt Feyenoord de competitie als zevende.)

Journalist Rob Vente is vrij duidelijk wanneer hij het over het eigen vermogen van Feyenoord heeft: 'Bij Feyenoord hebben ze het altijd wel over die uitstekende jeugdopleiding, maar door de jaren heen hebben ze vooral gekocht. Als je dat beroemde droomvoetbalelftal bekijkt, met Pauke Meijers,

Rinus Bennaars, Cor van der Gijp, Henk Schouten en Coen Moulijn: die waren allemaal gekocht. Ik noem ook een Beertje Kreijermaat en Aad Bak. En in dat Europacupelftal later, was Wim Jansen de enige die uit de eigen jeugd kwam. Effe kijken hoor: Hasil, Van Hanegem, Wery, Kindvall, Moulijn, Pieters Graafland, Duivenbode, Romein, Israël, Laseroms. Allemaal aankoop. Je had alleen de twee backs, die waren de uitzondering en hebben zelfs nooit voor een andere club gespeeld: Gerard Kerkum en Cor Veldhoen.’

Met haar koopkracht zit Feyenoord de andere regionale clubs regelmatigdwars. Wanneer bijvoorbeeld de fusieclub Xerxes/DHC failliet dreigt te gaan in 1968, voert Sparta gesprekken met de eigenaar van die club, Piet Hoogenboom. Een fusie kan wel eens interessant zijn. Maar die gaat niet door, aldus Sparta-voorzitter Van Rijn: ‘Na de opheffing van Xerxes/DHC verkocht hij Van Hanegem en Treijtel aan Feyenoord. Toen was een samengaan voor ons niet interessant meer.’³⁷²

Na Bosselaar, Van Dijk, Kristensen, Kreuz en Balkestein, zijn er nog acht spelers die rechtstreeks van de ene club naar de andere overstappen. Dat zijn Peter Houtman, Johan Steur, Jan Mulder, Ed de Goeij, Jerry Smith, Barry Dubbeldeman, Steve Olfers en Michiel Kramer. Twee van de acht spelers zijn door Feyenoord bij Sparta weggekocht: Mulder en De Goeij. Sparta koopt bij Feyenoord alleen Steur, terwijl er bij Houtman, Smith, Dubbeldeman, Olfers en Kramer geen onderhandelingen plaatsvonden. Hun contract bij Feyenoord liep af en daardoor waren zij transfervrij.

VERHUREN VAN SPELERS

Voetballers worden vanaf de jaren zestig steeds meer economisch verhandelbare eenheden. Waar de spelers in de beginperiode van het betaald voetbal niets te vertellen hebben, wordt hun arbeidsrechtelijke positie met name in de jaren zeventig steeds beter. Clubs gaan de voetballers meer salaris betalen en houden dus zelf minder geld over. Hierdoor neemt de commercie toe in het voetbal en wordt het voor voetballers aantrekkelijker om regelmatig van club te wisselen. Iedere transfer is immers kans op een hoger salaris.

Maar niet iedere speler wordt verkocht. Eind jaren zestig ontstaat er een nieuw fenomeen in het betaald voetbal: het verhuuren van spelers. Voor clubs met te veel spelers op de loonlijst of clubs met juist een tekort aan spelers of financiële middelen is de verhuur een uitkomst. De eerste speler die door Feyenoord aan Sparta wordt verhuurd, is Gerard van der Lem. Na hem zullen er nog vier spelers door Feyenoord aan Sparta worden verhuurd, te weten: Ramon van Haaren, Dwight Tiendalli, Kaj Ramsteijn en Miquel Nelom. Het patroon is duidelijk: Feyenoord heeft een speler over, Sparta heeft een speler nodig.

EEN OMWEG

In de amateurperiode stappen de spelers vrijwel altijd rechtstreeks over van Zuid naar West of van West naar Zuid. In de betaald-voetbalperiode komt dat patroon ten einde. De overgrote meerderheid van de profspelers belandt via een omweg bij de andere club. Drie spelers hebben een korte tussenperiode bij een andere club van maximaal één jaar gehad: Theo Laser-

oms, Hans Venneker en Jan Formannoy. Zij worden op de voet gevolgd door Bep Zaalen Jimmy Simons, die een tussenperiode van twee jaar elders hebben gevoetbald.

Er zijn drie spelers die als jonkie bij Feyenoord debuteren en als routinier later bij Sparta gaan voetballen. Zij kennen een tussenperiode van negen jaar: Ruud Geels, Henk van Leeuwen en René van Dieren. Maar het record voor de langste tussenperiode staat op naam van Harald Wapenaar. Na zijn laatste jaar bij Feyenoord, duurt het maar liefst veertien jaar totdat hij bij Sparta voetbalt.

TOTAALOVERZICHT

De 51 spelers die zijn opgenomen in het overzicht hebben allemaal minimaal één minuut in het shirt van Feyenoord 1 én van Sparta 1 gespeeld. Iedere wedstrijd en iedere minuut telt mee, dus zelfs wanneer een speler in een oefenwedstrijd pas in de 89e minuut in het veld is gekomen, is hij opgenomen in de lijst. Zo speelt de Spartaan Coen Verduin in 1918 één wedstrijd mee bij Feyenoord. Daardoor is hij zeker niet direct een echte Feyenoorder geworden, maar is hij wel in een uniek rijtje spelers terechtgekomen. Hij is de eerste speler geweest die bij beide clubs het eerste heeft gehaald. Daarmee heeft hij het shirt van beide eerste elftallen aangehad en daarmee verdient hij het om hier ruim honderd jaar later een eervolle vermelding te krijgen!

2011

OM GELD OP TE HALEN VOOR DE EIGEN JEUGDOPLEIDINGEN SPELEN SPARTA EN FEYENOORD EEN OEFENWEDSTRIJD TEGEN ELKAAR. ZIJ DOEN DIT ONDER DE NOEMER 'ZILVEREN BAL'. VOORAFGAAND AAN DE WEDSTRIJD WORDT STILGESTAAN BIJ HET OVERLIJDEN VAN COEN MOULIJN.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Coen Verduin	1918	1902-1910	De 35-jarige Verduin speelt als gastspeler één wedstrijd voor Feyenoord.
Piet van Bennekum	1908-1919	1919-1921	Oer-Feyenoorder en linksbinnen Van Bennekum is volgens Johan Weber te vergelijken met 'den eertijds beroemden Huug de Groot, "het kanon" van Sparta, terwijl Piet bovendien over nog meer technisch talent beschikte'. Bij Sparta zal hij slechts vier wedstrijden spelen.
Mees Weber	1908-1922	1922-1924	In het kampioensjaar 1920-1921, dat Feyenoord naar de hoogste klasse brengt, speelt Weber alle wedstrijden. Hij was 'een vlugge buitenspeler met een goede voorzet, die zijn zin verloor wanneer hij vond dat hij niet genoeg ballen kreeg.'
Jan Boluijt	1915-1920	1920-1921	Boluijt speelt al in 1918 één vriendschappelijke wedstrijd mee bij Sparta, maar stapt pas in 1920 definitief over.
Jan Zuidam	1923-1925	1921-1923	Zuidam had in 1923-zijn beste voetbaljaar-de elfde Spartaan en na zijn overstap ook de tweede Feyenoorder kunnen zijn die in het Nederlands elftal debuteert. Maar hij heeft bezwaar tegen het spelen in een shirt in de koninklijke oranje kleur, dus hij bedankt vriendelijk.
Ok Formenoij	1921-1923	1923-1934	Formenoij zal na zijn overstap zijn hele leven Spartaan blijven en binnen de club verschillende functies vervullen.
Jaap Weber	1920-1925	1925-1930	Bij zijn debuut bij Feyenoord speelt Jaap naast zijn oom Mees. Als Spartaan komt Jaap veertien keer uit voor het Nederlands Elftal.
Gijs Waardenburg	1933-1936	1936-1939	Waardenburg, als invaller met Feyenoord landskampioen geworden in juni 1936, stapt in december van dat jaar over naar Sparta. Maar hij speelt er pas in september 1938 zijn eerste wedstrijd en moet na vijf wedstrijden zijn plaats alweer afstaan aan Sjoerd Weber.
Cor Huisman	1928-1937	1937-1941	De keeper Huisman speelt maar enkele keren in het eerste van Feyenoord, omdat Adri van Male voor hem staat. Hij stapt over in de hoop op meer speeltijd, maar ook bij Sparta heeft hij een sterke concurrent (Leen Pil) voor zich. Hoewel hij dus ook op Spangen niet veel speelt, is het nog altijd meer dan Rinus de Vries bij Sparta doet. De Vries is tegelijk en met dezelfde reden als Huisman overgestapt van Feyenoord naar Sparta maar weet daar nooit te debuteren in het eerste.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Tinus Bosselaar	1954-1956	1953-1954 & 1956-1966	Zeventien jaar lang is er geen enkele speler tussen de clubs overgestapt. Bosselaar, die in zijn hele loopbaan voor slechts twee clubs zal spelen, maakt aan die periode een veelbesproken einde.
Andries van Dijk	1962-1963	1954-1962	Tot verbijstering van alles en iedereen bij Sparta vertrekt de 26-jarige Andries van Dijk, sinds z'n 17e stond hij in het eerste elftal, naar Feyenoord. Daar komt hij in de seizoensvoorbereiding door de concurrentie van Eddy Pieters Graafland tot slechts één helft in het eerste elftal. Dat is een oefenwedstrijdje tegen Excelsior en het is onbekend of zijn eigen mascotte, een pluche aapje, in het doelnet heeft gehangen die dag. Bij Sparta was dat namelijk altijd het geval.
Bep Zaal	1954-1955	1957-1962	In de zomer van 1955 maakt de linksbuiten Zaal plek vrij voor Coen Moulijn. Bij Sparta wordt Zaal landskampioen en wint hij twee KNVB-bekers.
Theo Laseroms	1968-1972	1963-1967	Laseroms is de enige speler in de geschiedenis die met zowel Sparta als Feyenoord de KNVB-beker weet te winnen. Hij debuteert in april 1965 namens Sparta in het Nederlands elftal en speelt zijn laatste wedstrijd in het Nederlands elftal in oktober 1970 als Feyenoorder. Toevallig genoeg vinden beide wedstrijden plaats in Rotterdam!
Hans Venneker	1964-1967	1968-1975	Halverwege de jaren zestig verbiedt Feyenoord-manager Guus Brox de overstap van Venneker naar Sparta. Elders in dit boek (zie pagina 349) geeft Venneker zelf aan waarom dat zo ging.
Ruud Geels	1966-1970	1979-1981	Geels, die Ove Kindvall voor zich heeft te dulden, wint met Feyenoord de dubbel in 1969. Tot zijn grote verbijstering mag hij van trainer Happel een jaar later niet mee naar Milaan, waar de Europacupfinale gespeeld wordt. Enkele jaren later zal hij namens Ajax vier keer op rij Nederlands topscorer worden. Bij Sparta-naar eigen zeggen de leukste en sociaalste club waar hij heeft gespeeld-doet hij dat laatste nog eens dunnetjes over.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Jørgen Kristensen	1972-1976	1968-1972	Linksbuiten Kristensen gaat naar Feyenoord nadat Coen Moulijn daar is gestopt. Hugo Borst vond er het zijne van: 'Wat had ik er de smoor in toen hij Sparta verliet. Achteraf begrijp ik het wel. Hij was veel te goed voor Sparta en ik heb nooit begrepen dat hij op Zuid niet even goed is geworden als Moulijn. Maar ja, die man is natuurlijk een Rotterdamse legende. Toch denk ik dat Kristensen even goed was.'
Henk van Leeuwen	1969-1972	1981	Tijdens Feyenoords hoogtijdagen weet de jonge Van Leeuwen er niet door te breken. Hij speelt drie officiële wedstrijden in het eerste, waaronder een 8-0 thuisoverwinning in de Europacup 1 in 1971. In 1981 ziet Sparta-trainer Hughes een versterking in de routinier, die in de voorbereiding enkele oefenduels meespeelt. Penningmeester Floor Bouwer weigert hem echter een contract aan te bieden waardoor het bij die paar wedstrijden blijft.
Willy Kreuz	1974-1978	1972-1974	Kreuz is de duurste aankoop ooit van Feyenoord-manager Guus Brox (periode 1964 tot 1978). Sparta krijgt maar liefst 850.000 gulden voor hem.
Luuk Balkestein	1980-1982	1974-1980	Spartaan Balkestein speelt bij Feyenoord vrij weinig door een ernstige blessure en stopt op z'n 28e met betaald voetbal. Bij zijn overgang-acht ton heeft Feyenoord neergelegd-ziet het er nog rooskleurig uit. Hij vertelt dan in de VI: 'Als speler van Sparta stond ik nog voor de klas. Dat is nu voorbij. Het is altijd mijn ideaal geweest om full-prof te worden.' Later keert Balkestein bij Sparta terug als bestuurslid technische zaken en wordt daarna ook nog hoofd opleidingen.
Michel Valke	1982-1983	1976-1979 & 1989-1994	In 1976 wil Feyenoord de jeugdspeler Valke contracteren, maar is Sparta haar te slim af. Ook in 1979 probeert Feyenoord om Valke aan te trekken, maar kan dan niet aan de vraagprijs van Sparta voldoen (en PSV wel). In 1982 komt hij dan alsnog. Van 2001 tot 2007 is Valke jeugdtrainer bij Feyenoord en sindsdien is hij er in dienst als video-analist.
Eddy Ridderhof	1976-1979	1986-1988	Ridderhof start zijn carrière bij Feyenoord, maar groeit bij Excelsior uit tot een zeer gedegen voetballer. Bij Sparta is hij minder succesvol, zo mist hij in de wedstrijd tegen uitgerekend Feyenoord een penalty.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Gerard van der Lem	1977-1980	1979-1980	Omdat Van der Lem een hekel heeft aan Peter Stephan, de manager bij Feyenoord, staat hij open voor een vertrek. Wanneer de Spartanen Joop Branden Geert Meijer hem dan thuis opzoeken, is het snel rond. Van der Lem gaat op huurbasis het seizoen bij Sparta afmaken.
Jan Formannoy	1984-1986	1980-1983	Jan Formannoy is familie van Ok Formenoij. Hoe dit precies zit, legt Jan elders in dit boek uit (zie pagina 247).
Peter Houtman	1978 & 1982-1985 & 1988-1989	1989-1992	In de zomer van 1988 komt Houtman terug van een avontuur in Portugal, maar zit nog zonder club. Fit blijven lukt hem wel in die weken: 'Ik woon hier in Hoogvliet op een steenworp van Sparta en Feyenoord. Ben ik eerst bij Sparta gaan trainen, en daarna bij Feyenoord.'
Mike Snoei	Jeugd-1982	1988-1993 & 2003-2005	Mike Snoei is opgeleid bij Feyenoord, maar speelt slechts één officiële wedstrijd in het eerste. Via Excelsior komt hij bij Sparta en wordt op Spangen wel een vaste kracht. Later zal hij ook nog hoofdtrainer worden van Sparta.
Abe Knoop	1983-1984	1986-1987	Knoop komt als invaller in één officiële wedstrijd voor Feyenoord uit (thuis tegen PSV). Kan zich hierdoor later dan seizoen wél echt landskampioen noemen. Hij heeft bij Sparta Ed de Goeij voor zich te dulden en komt alleen in actie tijdens oefenwedstrijden.
Henk Fräser	1990-1998	1984-1986	Fräser verlaat Sparta als topscorer van het tweede elftal. In het eerste elftal is hij niet verder gekomen dan drie basisplaatsen en een klein aantal invalbeurten. Als Feyenoorder wint hij een aantal bekeringen en wordt landskampioen. In 2018 wordt Fräser hoofdtrainer op het Kasteel. Dat Fräser ooit trainer wordt bij Feyenoord staat voor iedereen wel vast, de vraag is alleen 'wanneer'.
John de Wolf	1989-1994	1983-1985	Zijn contract bij Feyenoord loopt nog door tot 1996, maar het is 1994 wanneer De Wolf al nadenkt over het vervolg: 'Wat ik misschien nog wel zou willen, is een paar jaar bij Sparta voetballen. Sparta was tenslotte m'n eerste liefde, daar heb ik het ongelofelijk naar m'n zin gehad. De heroïek van Spangen, de uitstraling van het Kasteel, het betekent nog steeds heel veel voor me, al ben ik er al een jaar of tien weg.'

2014

UIT DE 'VOETBALKAART' VAN DAGBLAD TUBANTIA BLIJKT DAT ER IN ROTTERDAM 7.863 SEIZOENSKAARTHOUDERS VAN FEYENOORD WONEN. ZE ZIJN VERSPREID OVER IEDERE ROTTERDAMSE WIJK. VAN ALLE WIJKEN, IS DE MINST VERTEGENWOORDIGDE IN DE KUIP: SPANGEN.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Johan Steur	1984-1985	1986-1987	Johan Steurs speelt zijn hele leven voor Volendam. Maar wanneer Feyenoord hem wil, wordt hij verkocht. Na een jaar leent Feyenoord hem alweer uit (aan Volendam) en in 1986 wordt hij door Sparta als opvolger van Louis van Gaal aangetrokken. Feyenoord krijgt 175.000 gulden van Sparta.
Regi Blinker	1986-1996	2001-2003	De Sparta-scouts informeren bij Blinker wanneer hij 17 jaar is. Ze worden doorverwezen naar voormalig Feyenoord-speler Guus Haak. 'Toen wist ik het al' zegt René de Hoon later. 'Ik denk dat hij de eerste speler was op die leeftijd met een zaakwaarnemer. En toen ik de naam van Haak hoorde, wist ik al dat Sparta kansloos zou zijn.' Voor Blinker zelf is het duidelijk: 'Die club spreekt een jongetje van zeventien toch meer aan?' Pas in de nadagen van zijn carrière zal hij alsnog bij Sparta terecht komen.
Jan Mulder	1989-1990	1988-1989	Mulders droom komt uit wanneer hij (voor 75.000 gulden) aan Feyenoord wordt verkocht. Hij speelt de eerste competitiehelft bijna alle wedstrijden, maar krijgt toch in januari 1990 te horen dat hij overbodig is. 'Die droom is nu een nachtmerrie geworden' zegt Mulder dan. Hij is zelfs bereid om salaris in te leveren, maar daar heeft de nieuwe trainer Bengtsson geen boodschap aan. Bengtsson gunt Mulder nog één wedstrijd de tweede seizoenshelft.
Jimmy Simons	1988-1989	1991	Simons speelt bij beide clubs weinig competitiewedstrijden: zeven voor Feyenoord, vier voor Sparta. Na zijn actieve voetbalcarrière opent hij een bar in Rotterdam. 'Ik dacht dat dat wel goed zou lopen, omdat ik bij Feyenoord en Sparta had gevoetbald en heel veel mensen ken in Rotterdam.' De bar wordt geen succes.
Gérard de Nooijer	2002-2004	1988-1998	De Nooijer is één van de drie spelers die voor beide clubs een KNVB-bekerfinale heeft gespeeld (de andere twee zijn Theo Laseroms en Hans Venneker).
Ed de Goeij	1990-1997	1986-1990	Voor 550.000 gulden krijgt Feyenoord een nieuwe topkeeper in huis. Sparta heeft het geld hard nodig. Na ruim 150 officiële duels voor Sparta zal hij er ruim 300 bij Feyenoord gaan spelen. Met zijn keeperstrainer bij zowel Sparta, Feyenoord als het Nederlands elftal (de voormalige Sparta-keeper Pim Doesburg) is hij dagelijks in de weer.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Carlo L'Ami	2001-2003	1992-1993	L'Ami is 37 jaar oud wanneer hij bij Feyenoord noodgedwongen (schouderblessure) zijn carrière beëindigt. Bij Sparta is hij tot maar één wedstrijd gekomen en bij Feyenoord tot drie. Een verwaarloosbaar aantal aantal, gezien het totaal aantal wedstrijden in zijn carrière: 350.
Jerry Smith	1988-1995	1995-2000	Smith weet bij Feyenoord geen enkele officiële wedstrijd in het eerste te spelen, wel komt hij in meerdere oefenduels uit voor de club. Bij Sparta heeft hij meer succes, zo speelt hij in zijn eerste seizoen bijna alle wedstrijden, inclusief de bekerfinale tegen PSV.
Harald Wapenaar	1990-1993	2007-2009	De jonge Wapenaar start zijn voetballoopbaan met drie jaar Feyenoord maar komt daarin niet verder dan 16 oefenwedstrijden. Hij speelt de laatste wedstrijden uit zijn carrière op 38-jarige leeftijd bij Sparta.
Barry Dubbeldeman	1994-1996	1996-1997	De aanvaller Dubbeldeman komt als invaller tot één competitiewedstrijd voor Feyenoord. De concurrentie is te hevig, dus hij gaat zijn geluk bij Sparta beproeven. Daar scoort hij in de voorbereiding twee keer in een oefenwedstrijd, maar tot een debuut voor Sparta in de eredivisie zal het niet komen.
René van Dieren	1998-2001	2010-2011	Jeugdspeler Van Dieren komt te kort om een basisplaats in Feyenoord 1 te veroveren. De middenvelder is in 2010 van plan om bij de amateurs van Excelsior Maassluis af te gaan bouwen, totdat Sparta op de stoep staat. Zijn ervaring is broodnodig in de jonge en talentvolle Sparta-selectie.
Cor Varkevisser	2000-2001	2007-2010	De jonge Varkevisser speelt bij Feyenoord één oefenwedstrijd in het eerste en verkast daarna voor vier jaar naar Excelsior. Wanneer hij bij Sparta tekent, om daar als tweede keeper aan de slag te gaan, zegt hij: 'Dat ik straks voor alle profclubs in Rotterdam heb gespeeld, doet me niet veel.' De Katwijker speelt op Spangemolen af en toe, maar weet niet te overtuigen.

2016

VOORAFGAAND AAN FEYENOORD - SPARTA IS ER EEN MINUUT STILTE OM MEDELEVEN TE BETUIGEN AAN DE BRAZILIAANSE CLUB CHAPECOENSE, NADAT DOOR EEN VLIETRAMP VRIJWEL HUN VOLTALLIGE SELECTIE OVERLEED. WANNEER DE BRAZILIAANSE FEYENOORD-SPELER BOTTEGHIN 1,5 UUR LATER SCOORT, HEFT HIJ ZIJN HANDEN TEN HEMEL EN LAAT DE WERELD ZIJN ROUWBAND ZIEN. IN GEDACHTEN IS HIJ BIJ ZIJN 71 OMGEKOMEN LANDGENOTEN.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Jason Oost	Jeugd (tot 2002)	2005-2007	Als speler van Jong Feyenoord scoort Oost in maart 2002 op een jeugdtoernooi vier keer tegen Jong Sparta. Het eerste van Feyenoord is te hoog gegrepen: hij komt niet verder dan één oefenwedstrijd. In twee jaar Sparta komt Oost tot maar liefst 63 officiële wedstrijden.
Ramon van Haaren	2001-2005	2004-2005	Van Haaren wordt door Sparta gehuurd voor de tweede seizoenshelft en komt dan vaker in actie dan in al zijn Feyenoord-jaren bij elkaar.
Steve Olfers	1999-2000	2005-2007	Olfers staat van 1999 tot 2005 onder contract bij Feyenoord, maar wordt na 2000 verhuurd aan andere clubs. Hij speelt in het kampioensjaar 1998-1999 één officiële wedstrijd voor Feyenoord. Hij komt dan als invaller in de 87e minuut het veld in. Bij Sparta zal hij 61 officiële wedstrijden spelen.
Dwight Tiendalli	2006-2009	2008	Tiendalli wint in de zomer van 2006 met Jong Oranje het Europees Kampioenschap, waarna Feyenoord hem van FC Utrecht koopt. Hij speelt in het begin regelmatig, maar weet niet te overtuigen. Een scheenbeenbreuk helpt hem hier ook niet bij. Om Tiendalli meer speeltijd te geven, wordt hij uitgeleend aan Sparta.
Danny Buijs	2006-2009	2012-2013	Als klein ventje op Varkenoord droomt Buijs van maar één ding: als speler van Feyenoord op een volle Coolsingel staan. In 2008 is het dan zover: Feyenoord wint de KNVB-beker. Als in 2012 bekend wordt dat hij naar Sparta gaat, is Buijs zich bewust van de gevoelens bij de supporters: 'Ik denk dat deze transfer gevoelig zal liggen. Maar ik kom maar met één doel en dat is kampioen worden. Daarna kunnen we elkaar de hand geven en feliciteren. Dan zijn alle mensen blij.'
Kaj Ramsteijn	2010-2014	2013-2014	Ramsteijn heeft de gehele Feyenoord-jeugdopleiding doorlopen, maar het lukt hem niet om een vaste waarde in Feyenoord 1 te worden. Hij wordt door Feyenoord uitgeleend aan onder meer Excelsior (eredivisie) en Sparta (eerste divisie).
Jerson Cabral	2010-2012	2017	Van zijn 5e tot zijn 21e jaar speelt Cabral bij Feyenoord, met ruim vijftig wedstrijden in het eerste elftal. In zijn enige derby namens Sparta geeft Cabral de assist waardoor Sparta na 47 seconden al 1-0 voor staat (doelpunt van Pogba) en de punten op Spangen blijven.

Naam speler 1e elftal	Feyenoord	Sparta	Bijzonderheden
Miquel Nelom	2011-2018	2018	Regelmatig kiezen zijn trainers bij Feyenoord voor een andere linksback, maar Nelom zal nooit zijn beklag doen in de media. Opgeven zit niet in zijn woordenboek en als het nodig is, dan staat hij er. Meer dan 150 officiële wedstrijden zal Nelom uiteindelijk bij Feyenoord spelen en daar zitten zowel een gewonnen bekerfinale als een kampioenswedstrijd bij. Hij laat zich aan Sparta verhuren om meer aan voetballen toe te komen.
Michiel Kramer	2015-2018	2018	Mede dankzij een doelpunt van Kramer wint Feyenoord de KNVB-bekerfinale in 2016. Een jaar later wordt Kramer ook landskampioen en daarna wordt het snel minder bij Feyenoord. Door het eten van een broodje kroket op het veld weet hij een vertrek te forceren, zijn contract wordt afgekocht. Omdat er geen buitenlandse club interesse heeft in zijn diensten, tekent Kramer uiteindelijk maar bij Sparta. Daar vertrekt hij ook voortijdig vanwege een incident.
Royston Drenthe	2005-2007	2018-2019	Opmerkelijk nieuws in juni 2018. De 31-jarige Drenthe, die al twee jaar niet meer op hoogniveau gevoetbald heeft, laat weten dat hij met Sparta wil kijken 'of we wat moois voor elkaar kunnen betekenen'. De nieuwe trainer van Sparta, Henk Fraser, kent hij nog van zijn tijd bij Feyenoord. Drenthe: 'Het moet gewoon heel open-minded zijn van beide kanten en een win-win situatie'. De proefperiode leidt tot een éénjarig contract bij Sparta.
Adil Auassar	2010-2011	2018-heden	Het armlastige Feyenoord haalt Auassar mede omdat hij transfervrij is. Het wordt zowel voor hemzelf (zijn debuut is uit bij PSV, de 10-0) als de club een dramatisch seizoen (Feyenoord eindigt 10e in de eredivisie) en na een jaar wordt hij verhuurd aan RKC Waalwijk. Auassar, die in zijn jeugd ook al bij Sparta voetbalde, verovert later op het Kasteel wél een basisplaats en promoveert met Sparta naar de eredivisie.

ZIJ DIE NÍET VOOR BEIDE CLUBS SPEELDEN

In het voorgaande overzicht hebben we spelers gezien die in de beide eerste elftallen hebben gevoetbald. Zij zijn de gelukkigen die het overzicht in dit boek wél gehaald hebben. Er zijn daarnaast veel spelers die er heel dicht bij zijn geweest. In de amateurperiode valt het op dat er nogal wat spelers bij Feyenoord weggaan om bij Sparta hun geluk te beproeven. De reden: de concurrentie is bij Feyenoord te groot om een basisplaats te kunnen behouden. Maar zowel Frans te Kolsté (transfer in 1922), Henk van Luijk (1937) als Rinus de Vries (1937) lukt het niet om in Sparta 1 te komen, zij moeten met de lagere Sparta-elftallen genoegen nemen. En waar het Ger Prins (1925) en Jaap van de Water (1945) bij Feyenoord niet lukt om in het eerste elftal te komen, lukt ze dat daarna bij Sparta wél.³⁷³

Een andere categorie bestaat uit spelers die in de jeugdopleiding van de ene club hebben gezeten, maar alleen in het eerste elftal van de andere club wisten te debutteren. Recent zijn dat bijvoorbeeld Sven van Beek, Roy Kortsmít, Marten de Roon en Georginio Wijnaldum. Deze vier spelers zijn al tijdens hun jeugd van club gewisseld en om die reden nooit in het eerste elftal van de eerdere club gekomen. Zoals hen zijn er velen.

Daarnaast zijn er nog best veel spelers om wie in de loop der jaren geruchten zijn geweest over een mogelijke transfer. Of voor wie de overgang op het laatste moment afketste. Of voor wie loyaliteit en clubliefde de overstap naar een andere club weerhielden. Om allerlei redenen zijn er in het verleden tientallen transfers niet doorgedaan. Het volgende lijstje bevat een kleine selectie daaruit en geeft een inkijkje in de transferperikelen, de gevoelens van spelers en de wijze waarop de clubs omgaan met spelers.

**Zij die niet voor
beide clubs speelden:**

Jaartal anekdote

- Sander de Blank** 1932 De Blank staat in december 1931 reserve bij de wedstrijd Sparta-Stormvogels en wil zich dus niet verkleeden. Het bestuur van Sparta pikt dit niet en legt De Blank een straf op. Hierop vraagt de speler een overschrijving naar Feyenoord aan, maar daar is het Sparta-bestuur het niet mee eens en nodigt hem uit bij een bestuursvergadering. Daar wordt het volgende genotuleerd: 'De voorzitter is van mening, dat De Blank het geval nog eens goed moet overdenken. Na nog eenige discussie verklaart De Blank, dat hij spijt heeft van het voorgevallene en geeft de wensch te kennen om voor Sparta te blijven spelen.' Toch zal De Blank daarna nooit meer voor het eerste elftal van Sparta uitkomen.
- Aad van Hoek** 1947 Van Hoek debuteert bij Feyenoord in het eerste in 1943-1944 en zal daar tot 1954 blijven. Hij speelt niet altijd en zou in december 1947 overschrijving aan hebben willen vragen naar Sparta. De reden waarom hij dit niet door heeft gezet, is onbekend. Net zoals er überhaupt weinig bekend is over Aad van Hoek.
- Rinus Terlouw** 1949 Annie Terlouw, dochter van Rinus, zegt in 2013: 'Mijn vader werd [in 1949] door Feyenoord uitgenodigd voor een gesprek met Cor Kieboom, de legendarische voorzitter. Die zei: "Zo, zo, Terlouw... jij wilt voor het grote Feyenoord komen voetballen..." Mijn pa kreeg de indruk dat Kieboom hem voor een dom boertje uit Capelle hield. Hij is opgestaan en zonder een woord te zeggen is hij weggelopen. Pas daarna diende Sparta zich aan.'
- Cor van der Gijp** 1955 De aanvalsleider van Emma uit Dordrecht, Cor van der Gijp, scheurt in mei 1955 zijn kniebanden. Wanneer zijn trainer Richard Dombi naar Feyenoord gaat, wil hij Van der Gijp meenemen. Maar die heeft al mondeling een akkoord met Sparta om daar te gaan voetballen en daar baalt Van der Gijp nu wel van. Zijn broer Wim gaat dus naar het Kasteel om nieuws te brengen: 'Wim vertelde dat ze mij beter niet konden kopen, want dat het met die rotte knie toch nooit meer wat zou worden. Sparta zag van mij af en nam toen Wim maar.'
- Wim Landman** 1955 Feyenoord-voorzitter Cor Kieboom geeft bij Landman aan dat het vooral een eer is om voor Feyenoord te mogen spelen. Landman: 'Feyenoord wilde voor een dubbeltje op de eerste rij zitten. Ik kwam van West, Sparta. In die tijd was Zuid en West water en vuur. Dat wilde ik gecompenseerd zien. Ik dacht: als ik door de supporters niet gepruimd word in de Kuip, heb ik het in elk geval zakelijk goed gedaan. Maar Kieboom hield zijn poot stijf en ik ook. Dan maar niet.'

2018

ER IS EEN MINUUT STILTE VOORAFGAAND AAN DE DERBY IN DE KUIP, VOOR DE OVERLEDEN OUD-FEYENOORDER HENK SCHOUTEN. ZIJN DOELPUNTENRECORD UIT 1956 (NEGEN TREFFERS IN EEN WEDSTRIJD) IS IN DE EREDIVISIE NOG ALTIJD ONGEËVENAARD.

**Zij die niet voor beide Jaartal anekdote
clubs speelden:**

- Dennis Neville** 1960 Piet de Visser begint zijn carrière als jeugdtrainer onder trainer Neville in 1957. De Visser: 'Neville was een fantastische man met uitstraling en charisma. Hij was een man met flux de bouche. Hij bespeelde het bestuur en de pers paaide hij met etentjes. Hij kon je geweldig inpakken. Feyenoord legde hem in die tijd een contract voor, dat hij zelf mocht invullen. Maar hij deed het niet. Ten opzichte van Jos Coler, vond hij, kon hij dat niet maken.'
- Piet de Vries** 1966 'Ja, Feyenoord wilde mij graag hebben. Dat kwam bij de spelers vandaan. Ik speelde regelmatig met die gasten. In het Rotterdams elftal, in de vertegenwoordigende teams en dan zeiden ze altijd: "Pietje, jij hoort bij ons." Ze zagen Coen Moulijn en mij als droomkoppel. Er was toen sprake van een ruil met Frans Bouwmeester, maar dat ging uiteindelijk toch niet door.'
- Hans Eijkenbroek** 1969 Na afloop van de interland Nederland – Polen in de Kuip treffen Feyenoord-manager Brox en aanvoerder Eijkenbroek elkaar in het toilet. Eijkenbroek zegt hier later het volgende over: 'We stonden naast elkaar te wateren en Brox zegt: "Jij moet in de Kuip spelen Hans." Ik zeg: "Daar heb ik geen problemen mee." De meeste transfers worden op de wc geregeld, met de zwengels in de hand hoor. Dat het niet doorging, lag aan Sparta. Sparta wilde 4,5 ton van Feyenoord. Dat vond Brox te veel.'
- Hans Bentzon** 1969 Hans Bentzon, (jeugd)speler van Sparta sinds 1945: 'Mijn neef Cees de Bruin was in die tijd een bekende scheidsrechter. Na een wedstrijd bij Feyenoord heeft hij van Guus Brox een briefje meegekregen met de vraag er op te schrijven wat ik wilde verdienen. Ik heb toen contact gehad met Guus Brox, hij zei dat ik langs moest komen. Dat Feyenoord interesse in mij had stond vervolgens ook in Het Vrije Volk, dus het Sparta-bestuur wist ervan. Toen ik met Pasen op Vreelust bij een Sparta-toernooi naar de A1 ging kijken, zei het bestuur tegen mij: "laten we even koffiedrinken in de bestuurskamer." Daar eenmaal binnen draaiden ze de deur direct op slot. Ik kreeg te horen: "Je gaat nu tekenen, anders kom je de kamer niet meer uit!" Ik heb getekend en ben heel mijn leven Spartaan gebleven. Nadat bekend werd dat mijn overgang naar Feyenoord niet doorging, heeft Feyenoord Van Duivenbode genomen. Een jaar later wonnen ze op Zuid de Europacup 1.'
- Jan van Beveren** 1970 Wanneer de topkeeper Van Beveren voor Sparta niet meer te behouden is, kiest hij voor Feyenoord. Maar dan wordt Van Beveren tijdens een gesprek bij Feyenoord in zijn eer gekrenkt: hij wordt door manager Guus Brox ontvangen die hem vertelt dat het een eer is om voor Feyenoord te mógen spelen. Van Beveren schijnt ter plekke te hebben besloten toch niet naar Feyenoord te gaan (en vertrekt al snel naar PSV).

**Zij die niet voor beide Jaartal anekdote
clubs speelden:**

- Nol Heijerman** 1973 De Spartaan Heijerman kan naar Anderlecht en Feyenoord, beide zijn het Europese topploegen. Toch doet hij het niet. Heijerman: 'Met de bedragen van nu zou ik het wel weten, maar destijds waren de verschillen niet spectaculair genoeg om in Brussel te gaan zitten. Ik ben een pur sang Rotterdammer en had hier mijn horecazaken. Feyenoord was wel een mogelijkheid geweest, ze hebben een paar keer gebeld of ik wilde komen praten, maar ik voelde daar gewoon niet voor. Ik ben een jongen van West, geboren en getogen, dan ga je niet naar Zuid, dan ga je niet voor Feyenoord voetballen. Ik niet althans.'
- René van der Gijp** 1981 Sparta krijgt halverwege de jaren zeventig te horen dat René het niet meer naar zijn zin heeft in de jeugd bij Feyenoord. Descouts van Sparta noteren dan het volgende: 'Een goede spelverdeler en een aanwinst voor de voetbalschool. Goede techniek, rustig en een beetje lui.' Hij debuteert in 1979 in Sparta 1. In 1981 is René rond met Feyenoord, hij kan terugkeren en gaat er vijf tot zes keer meer verdienen. De overgang gaat niet door, want Sparta houdt René aan zijn contract en Feyenoord wil niet meewerken aan de rechtszaak die René aanspant tegen Sparta.
- Gaston Taument** 1986 Sparta is rond met de jeugdspeler Taument om de Haagse jeugdselectie te verlaten. Zijn trainer Rob Jansen brengt echter bezwaren in: hij vindt dat Taument beter nog even bij zijn amateurclub kan blijven. Een jaar later gaat Taument naar Feyenoord.
- Ronald Lengkeek** 1986 Lengkeek: 'In 1986 was ik bijna naar Feyenoord gegaan. Ze wilden me graag hebben, dus ik naar de Kuip om te kijken wat ze wilden. Maar toen ik er aan kwam, ging de afspraak niet door, want het was die dag net bekend geworden dat Rinus Israël de nieuwe trainer werd. En toen kon ik het wel schudden. Toen ik net was doorgebroken speelde Israël nog als laatste man bij PEC Zwolle. Ik heb hem toen een tik van achter gegeven. Hij heeft me vervolgens de hele wedstrijd achterna gezeten. En René van der Gijp en ik die Israël maar treiteren. Die had een bloedhekel aan ons. Ik kan me niet voorstellen dat dat niet heeft meegespeeld. Ik hoorde niets meer. (...) Nou, ik vond het prima. Het liefst bleef ik bij Sparta. Ik heb er een geweldige tijd gehad als speler.'
- Dean Gorré** 1994 Gorré is ontevreden bij Feyenoord, hij komt weinig aan spelen toe. In oktober dient Sparta een verzoek tot huren in bij Feyenoord, waarna het stil blijft. 'Dat subtiele telefoontje met een afmelding is uitgebleven' zal Jorien van den Herik daar cynisch over opmerken.
- Thomas Buffel** 2001 Van Hanegem, tijdelijk trainer bij Sparta, wil versterkingen voordat hij toezegt nog een seizoen bij Sparta te blijven. Thomas Buffel, die het seizoen ervoor door Feyenoord is uitgeleend aan Excelsior (eerste divisie), ziet een overgang naar Sparta (eredivisie) wel zitten. Ondanks de positieve contacten gaat de deal niet door. Van Hanegem heeft zijn besluit om te stoppen dan al genomen.

DE JAARLIJKSE TRADITIE BESTAAT NIET MEER

Sparta degradeert in 2002 naar de eerste divisie. Toch zal ze daar niet voor altijd blijven. Zo speelt Sparta nog enkele periodes op het hoogste niveau. De eerste periode is van 2005 tot 2010, de tweede periode is van 2016 tot 2018 en in 2019 is de club na één jaar eerste divisie al weer terug daar waar ze hoort. Sparta is verworden tot een club die te klein is voor de eredivisie, maar te groot voor de eerste divisie. Bij Feyenoord wordt in 2008 de KNVB-beker gewonnen. De jaren daaromheen stellen sportief teleur, met een tiende plaats in het seizoen 2010-2011 als dieptepunt. Tussen 2016 en 2018 leeft de club onder leiding van trainer Giovanni van Bronckhorst weer helemaal op: tweemaal wint ze de KNVB-beker, éénmaal de supercup en voor het eerst sinds 1999 wordt Feyenoord ook weer landskampioen.

DE SJAAL DIE SYMBOOL STAAT VOOR DE VERHOUDINGEN

Vanaf het moment dat Sparta in 2005 terugkeert op het hoogste niveau, wordt iedere wedstrijd tegen Feyenoord kansloos verloren. Zowel uit als thuis. Totdat het maart 2008 is en Sparta hulp krijgt van scheidsrechter Dick Jol. Om onduidelijke redenen keurt hij in de tweede helft een doelpunt van Feyenoorder Luigi Bruins af. Vlak voor tijd staat het nog 2-2. De Sparta-supporters zijn daarmee meer dan tevreden en zingen de Sparta-mars. Even later springen ze massaal op: in de blessuretijd maakt Spartaan Marvin Eemnes zelfs de 3-2. Totale gekte op de tribunes van het Kasteel. Winnen van Feyenoord:

2019

WANNEER VAN BRONCKHORST IN JANUARI BEKEND MAAKT IN DE ZOMER TE STOPPEN ALS HOOFDTRAINER BIJ FEYENOORD, ZIJN DE OGEN VAN VEEL FEYENOORDERS GERICHT OP HET KASTEEL. DAAR VINDT SPARTA-TRAINER HENK FRASER HET VOLGENDE VAN: 'HET IS GRAPPIG ALS EEN AANTAL KEER JE NAAM VOORBIJ KOMT, MAAR NIET MEER EN NIET MINDER. IK HEB NOG ANDERHALF JAAR SPARTA EN DAT IS WAAR IK ME VOLLEDIG OP RICHT.'

de vele tieners op de tribune hebben dit nog nooit meegemaakt. Want dit is niet alleen de eerste winst op Feyenoord sinds de terugkeer in 2005. Dit is zelfs de eerste thuisoverwinning op Feyenoord sinds de halve finale in de KNVB-beker van 1996. Dat het doelpunt van Feyenoord werd afgekeurd vinden de Spartanen al leuk, maar 's avonds lachen ze nog harder: scheidsrechter Jol geeft op televisie ruitelijk toe dat de 1-1 van Spartaan Boukhari afgekeurd had moeten worden, vanwege zijn handsbal vlak voordat hij het doelpunt maakte.

Hoewel de uitwedstrijden werkelijk iedere keer door Sparta worden verloren, komt Sparta in de thuiswedstrijden vanaf 2008 beter voor de dag. Na de 3-2 winst in maart 2008, wint Sparta ook in het seizoen 2008-2009 thuis van Feyenoord. Net op het moment dat de Feyenoord-supporters tijdens die wedstrijd pesterig een liedje zingen (*In de toto-divisie, is het altijd een feest, Sparta kan het weten, ze zijn er geweest*), maakt Arne Slot de 1-1 voor Sparta. Wanneer Spartaan Rydell Poepon in de 85^e minuut de 2-1 maakt, bezorgt hij Sparta de tweede thuiszege op Feyenoord achter elkaar. Een jaar later is het wederom feest op het Kasteel, de Spartanen verslaan Feyenoord opnieuw. Drie keer achter elkaar thuis van de club van Zuid winnen en dat steeds na eerst 1-0 achter te hebben gestaan. Trotser kan je een Sparta-supporter niet krijgen. Het officiële jubileumboek van Sparta sluit zich daarbij aan: 'Mooier dan van Feyenoord winnen bestaat er niet voor de ware Spartaan.' De trilogie is zelfs aanleiding voor een groep supporters om een herinneringssjaal op de markt te brengen.

Helaas voor de Spartanen blijft het hierbij, men zal niet meer van Feyenoord winnen voorlopig. In het seizoen 2009-2010 ein-

digt Sparta zestiende in de eredivisie, waardoor ze mee moet doen aan de nacompetitie. Ze loopt zich hier stuk op nota bene stadsgenoot Excelsior. Voor de tweede keer in haar bestaan degradeert Sparta en ook nu worden er flink wat tranen gelaten op de tribunes van het Kasteel.

FEYENOORD KOMT MILJOENENSCHULD TE BOVEN

Na het landskampioenschap van 1999 komt Feyenoord hier de eerste jaren niet meer bij in de buurt. Onder Bert van Marwijk presteert de club wel nog het onmogelijke door de UEFA-Cup te winnen. Daarna valt het team snel uit elkaar. De opvolger van Van Marwijk is voormalig Feyenoord-speler Ruud Gullit. Hij krijgt twaalf nieuwe spelers in zijn selectie, maar desondanks eindigt Feyenoord met 25 punten minder dan de kampioen dat seizoen (2004-2005). In de twee jaar die volgen staat Erwin Koeman voor de groep en ondanks de vele nieuwe spelers die ook hij tot z'n beschikking krijgt, worden er geen prijzen gewonnen. Feyenoord eindigt derde (2006) en zevende (2007).

Wanneer de op Varkenoord opgeleide speler Giovanni van Bronckhorst in de zomer van 2007 aangeeft terug te willen komen naar Feyenoord, staat de club daar uiteraard voor open. Tegen een speler van zijn kaliber kan en wil je gewoon geen nee zeggen. In 1998 heeft Van Bronckhorst Feyenoord verlaten voor een buitenlands avontuur en in de tussentijd heeft hij veel prijzen gewonnen: in Schotland landskampioen en bekerwinnaar, in Engeland bekerwinnaar, in Spanje meerdere keren landskampioen en bekerwinnaar en zelfs winnaar van

2019

HET ALGEMEEN DAGBLAD SCHRIJFT DAT FEYENOORD IN 2018 MAAR LIEFST VIJF JEUGDSPELERS BIJ SPARTA HEEFT WEGGEHAALD EN IN 2019 MINIMAAL VIER SPELERS ONDER DE ACHT JAAR HEEFT BENADERD (VAN WIE ER EENTJE DE OVERSTAP MAAKTE). EN DAN WAREN ER OOK NOG TWEE SPELERS DIE WERDEN BENADERD DOOR FEYENOORD, MAAR VOOR (HET SAMENWERKINGSVERBAND MET) AJAX KOZEN.

de Champions League. Van Bronckhorst brengt niet alleen zijn eigen klasse mee, ook haalt hij andere topspelers over om naar Feyenoord te komen. Ze worden gehaald om Feyenoord mee te laten spelen om het kampioenschap: Roy Makaay, Tim de Cler, Kevin Hofland en (vanaf januari 2008) Denny Landzaat. Het mag niet baten: Feyenoord wordt zesde in de eredivisie en wint slechts de KNVB-beker, die als troostprijs aanvoelt.

De dure versterkingen drukken echter wel zwaar op de begroting van Feyenoord. De schulden stapelen zich zo hard op dat Feyenoord in 2009 onder controle komt te staan van de KNVB. Om de schuldenlast van 43 miljoen euro te vermindere(n) verkoopt Feyenoord zelfs 49 procent van de aandelen van de club. Dit doet ze aan een groep investeerders die zichzelf de 'Vrienden van Feyenoord' noemen. Het is te danken aan de jeugdopleiding van de club dat Feyenoord blijft bestaan. Talent na talent breekt noodgedwongen door en Feyenoord verkoopt hen weer snel om met dat geld de schulden af te betalen. Wél verdwijnt een deel van dat geld in de zakken van de investeerders in de 'talentpools', een constructie waarmee Feyenoord al in 2006 en 2007 tekorten wilde dekken: investeerders gaven eenmalig 250.000 euro in ruil voor 25 procent van de latere transferbedragen van de spelers.

Voorafgaand aan het seizoen 2010-2011 worden er veel spelers van buiten de club aangetrokken. Belangrijkste voorwaarde voor de club: er mag geen transferbedrag worden betaald, want dat kan Feyenoord niet. Hierdoor wordt trainer Mario Been opgescheept met spelers als Adil Auassar, Michael Lumb, Fedor Smolov, Jhon van Beukering, Krisztián Simon, Søren Larsen en Marcel Meeuwis. Het dramatische seizoen wordt afgesloten

DE OFFICIËLE SPARTA FANSHOP VERKOOPT IN DE WEEK NA DE DERBY EEN SPECIALE SJAAL (MAART 2017).

op de tiende plaats en van de genoemde spelers wordt direct weer afscheid genomen. De nieuwe trainer Ronald Koeman heeft veel meer overwicht in de spelersgroep dan zijn voorganger en steekt ook veel meer energie in de wisselers. Samen met het enthousiasme en de overtuiging van de gehuurde speler John Guidetti maakt dit iets los bij de selectie. Zo geeft Feyenoord-speler Ruben Schaken vijf jaar later aan: 'We hadden op dat moment een jonge groep vol nederige, ingetogen jongens. Toen John met zijn bravoure bij ons kwam, werden we allemaal iets brutaler. Door zijn gedrag wilden wij

2020

RADIO RIJNMOND MEDEWERKER RUUD VAN OS DOET VANAF NU WEER VERSLAG VAN DE DERBY. DIT VANWEGE OPHEF NA DE WEDSTRIJD IN AUGUSTUS 2019, TOEN DE TWEE VERSLAGGEVERS DENNIS VAN EERSELEN SINCLAIR BISCOP NAAR DE ZIN VAN SPARTANEN TE ENTHOUSIAST WAREN OVER HET SCOREN VAN DE 2-2 DOOR FEYENOORD. "VOOR WIE DAT NIET WEEET: IK WAS JAREN LANG DE VASTE RIJNMOND-VERSLAGGEVER VAN SPARTA EN HEB OOK EEN STERK GEVOEL BIJ DIE CLUB. ALS EINDREDACTEUR LAAT IK HET VERSLAG GEVEN TEGENWOORDIG OVER AAN ANDEREN, MAAR DAAR GAAN WE DUS TWEE KEER PER SEIZOEN VAN AFWIJKEN" SCHRIJFT VAN OS.

ons ook meer laten zien om meer aandacht te krijgen. Hij was een bluffer die iedereen omhoog trok.' Feyenoord eindigt dat jaar tweede en met name Guidetti baalt daar van: hij is ervan overtuigd dat Feyenoord dat seizoen kampioen had kunnen worden. De supporters vieren de tweede plaats alsof Feyenoord kampioen is, de spelers worden gehuldigd in een halfvolle Kuip waar verder geen bal getrapt wordt. De trots is terug.

In de jaren die volgen is het de spits Graziano Pellè die bij Feyenoord tot bloei komt. In 57 competitieduels komt hij tot maar liefst 50 doelpunten. Feyenoord eindigt derde en tweede, telt weer mee in de eredivisie, maar het kampioenschap blijft buiten bereik. Er breken ook in deze jaren nog veel bij Feyenoord opgeleide spelers door. Feyenoord is de hofleverancier van het Nederlands elftal bij het WK-voetbal in 2014. Geen enkele club levert meer spelers aan bij bondscoach Louis van Gaal: Daryl Janmaat, Stefan de Vrij, Bruno Martins Indi, Terence Kongolo en Jordy Clasie gaan mee naar Brazilië. Naast deze vijf zijn er ook nog eens zes oud-Feyenoorders geselecteerd, onder wie Dirk Kuijt en Robin van Persie.

DE SPARTA-SUPPORTERSVERENIGING VERKLAART DE ZILVEREN BAL ONGEWENST

Omdat Sparta tussen 2010 en 2016 in de eerste divisie speelt, zijn de clubs aangewezen op zelf te organiseren oefenwedstrijden willen ze elkaar ontmoeten. In deze periode doen ze dat dan ook twee keer.

De eerste keer is in januari 2011, een wedstrijd die officieel in het kader van de Zilveren Bal wordt gespeeld. Maar waar

vroeger aan het toernooi alleen de beste clubs mochten deelnemen, zijn er nu slechts twee clubs uitgenodigd en bestaat het hele toernooi uit één wedstrijd; die tussen Sparta en Feyenoord. Peter Bonthuis, de algemeen directeur van Sparta, geeft in een interview met *Radio 1* aan waarom: 'Er is eind oktober contact geweest met Feyenoord om te kijken of we een vriendschappelijke wedstrijd tegen elkaar zouden kunnen spelen in de winterstop. We vonden het mooi om er dan een thema aan te geven. De beide jeugdopleidingen zijn goed. Sparta heeft de Rinus Michels Award gewonnen in 2008-2009, Feyenoord het jaar daarna. De opbrengst gaat 50/50 ten goede komen aan beide jeugdopleidingen. En daarnaast hebben we gekeken: kunnen we nog ergens om spelen? Nou, de Zilveren Bal leeft heel erg onder de oudere supporters. Sparta en Feyenoord hebben hem allebei acht keer gewonnen. Wij hebben nu gedacht, we gaan het in een andere vorm, want vroeger was het echt een amateurtoernooi verspreid over drie weken, terughalen. We maken er één wedstrijd van en we hebben een nieuwe Zilveren Bal laten maken. Daar wordt vanavond om gespeeld.' Dat niet alleen, want op de persinformatie die de club aan alle aanwezige journalisten uitreikt staat in kapitale letters geschreven: 'wedstrijd om de eer van de stad'.

De avond wordt overschaduwd door het onverwachte overlijden twee dagen eerder van Feyenoorder Coen Moulijn. Hij zou een belangrijke rol gaan spelen rondom deze wedstrijd. Hij zou aanwezig zijn bij de persconferentie, hij zou de prijs uitreiken samen met Tinus Bosselaar. De familie Moulijn is gevraagd of de wedstrijd geannuleerd moet worden, maar dat wil de familie niet. Bonthuis, op *Radio 1*: 'De herintroductie

van de Zilveren Bal is dus niet onder een gelukkig gesternte geboren. Wij zullen morgen voor aanvang een minuut stilte in acht nemen. Gerard Kerkum en Tinus Bosselaar zullen een groot portret van Coen op het veld tonen bij de opkomst van de spelers en beide teams spelen met rouwbanden.'

Feyenoord wint met 2-4 en ontvangt de speciaal voor die avond gemaakte Zilveren Bal. Maar de Bal gaat niet mee naar Zuid. Sparta houdt de Zilveren Bal op het eigen Kasteel, omdat Sparta de productiekosten van de bokaal zou hebben betaald. Volgens *RTV Rijnmond* was dat een flink bedrag en om die reden wil Sparta de Zilveren Bal niet overhandigen aan Feyenoord. Wél wordt de naam van Feyenoord op de bokaal gezet, laat de regionale omroep weten. Het bestuur van Sparta geeft naar aanleiding van de ophef op de eigen website een verklaring: 'Voorafgaand aan de wedstrijd is er afgesproken dat de winnaar van de wedstrijd om de Zilveren Bal een herinneringsschaal zou ontvangen en dat de originele Zilveren Bal een plaats zou krijgen in het Sparta Museum. Er zijn vijf exemplaren van De Zilveren Bal. Het eerste exemplaar staat in de prijzenkast van HVV vanwege de drie overwinningen op rij in 1901, 1902 en 1903. Het tweede exemplaar is in bezit van HBS vanwege de vijfde overwinning in 1924. Het derde exemplaar staat in het Feyenoord Museum vanwege de vijfde overwinning in 1937. Het vierde exemplaar is ook in handen van recordwinnaar HVV en de laatste Zilveren Bal is een herinneringsbokaal die in het Sparta Museum zal worden bewaard.' Navraag bij het Feyenoord Museum in mei 2018 leert dat er inderdaad geen bal is ontvangen. Wél is er een schaal aanwezig. Opgeslagen in het depot, dat dan weer wel.

Hoewel de clubs in 2011 een oude traditie in aangepaste vorm wilden gaan herstellen, door de wedstrijd om de Zilveren Bal jaarlijks in januari te blijven organiseren, blijft het in januari 2012 stil. De reden: het duel past niet in het drukke programma. Beide clubs zijn op trainingskamp in het buitenland waardoor er geen geschikte datum te vinden is. Maar ook in de jaren daarna zal er geen vervolg komen. Dat vindt de supportersvereniging van Sparta helemaal niet erg. Sterker nog: zij dringt er bij het bestuur van Sparta op aan dat deze oefenwedstrijd nooit meer terugkomt. De supporters willen dat deze bijzondere derby 'exclusief' blijft, dus alleen gespeeld voor de competitie of de beker. Om geld op te halen voor de Hartstichting organiseren Sparta en Feyenoord in maart 2016 toch weer een wedstrijd tegen elkaar. Niemand spreekt over de Zilveren Bal, het is een op zichzelf staande oefenwedstrijd. Het goede doel zelf wordt op deze avond plotseling naar de achtergrond verdreven. Alles staat in de schaduw van het overlijden van Johan Cruijff eerder die dag. Voorafgaand aan de wedstrijd wordt een minuut stilte gehouden voor de voetballer die zijn carrière in 1984 afsloot bij Feyenoord. Kippenvel bij de toeschouwers, wanneer na veertien minuten spelen de wedstrijd wordt stilgelegd voor een minuut lang applaus, uiteraard als eerbetoon aan Cruijff. Feyenoord wint met 2-0 en aan het bedrag van ruim 120.000 euro dat de Hartstichting krijgt, is te zien welke potentie de derby nog altijd heeft.

DE WEDSTRIJD VAN HET JAAR IS VOOR SPARTA, DE COOLSINGEL IS VOOR FEYENOORD

Het is december 2016, wanneer er eindelijk weer een échte

wedstrijd tussen de clubs gespeeld wordt. Sparta is namelijk kampioen geworden in de eerste divisie en mag nu weer aantreden in de Kuip tegen Feyenoord voor een derby in de eredivisie. De uitslag laat zien welk team in vorm is: Feyenoord wint met maar liefst 6-1.

Bij de return, drie maanden later, ligt Feyenoord op koers om voor het eerst sinds 1999 weer eens landskampioen te worden. Na de 6-1 winst op Sparta, wint ze namelijk ook de negen wedstrijden daarna. De komende weken moet Feyenoord thuis tegen AZ, uit bij Heerenveen en daarna naar de enige overgebleven concurrent om het landskampioenschap: Ajax. Feyenoord, sinds dag één koploper in de eredivisie, maakt zich dus op voor een belangrijke maand. Maar eerst nog even tegen Sparta.

Sparta-trainer Alex Pastoor (in het seizoen 2008-2009 was hij nog assistent-trainer bij Feyenoord) besluit om de steeds goed invallende Pogba in de wedstrijd tegen Feyenoord voor het eerst in de basis te zetten. Daar krijgt hij geen spijt van, want Pogba schrijft zichzelf al snel de geschiedenisboeken in. In de 47e seconde van de wedstrijd is er een strakke voorzet vanaf links, gegeven door oud-Feyenoorder Jerson Cabral. Pogba kopt de harde voorzet met het hoofd naar de grond, keeper Jones kansloos latend. Sparta staat binnen één minuut al met 1-0 voor. Ondanks dat Feyenoord daarna de gehele wedstrijd aan blijft dringen, zal ze niet meer tot scoren komen.

Bij Sparta is er een bescheiden feestje die avond. De dag erna eten alle medewerkers van Sparta taart. Pastoor krijgt tijdens de taart ongevraagd advies van Leo Beenhakker, die in het verleden bij beide clubs werkzaam is geweest en nu speciaal voor

de overwinning naar het Kasteel is getogen: 'Ik zou als ik jou was vandaag even niet de Erasmusbrug overgaan!' Feyenoord in eigen huis verslagen, wat voelt dat goed voor de Spartaan. Zo goed, dat de supportersvereniging zelfs al spoedig opnieuw een speciale herinneringssjaal op de markt brengt.

De winst op Feyenoord blijkt een tijdelijke opleving. Van de zeven wedstrijden die volgen, verliest Sparta er zes; de club zakt verder en verder op de ranglijst. Het woord degradatie valt veelvuldig in Spangen. Toch zijn er Spartanen die trots zeggen: 'De wedstrijd van het jaar is binnen'.

Van de zeven wedstrijden die bij Feyenoord volgen, verliest ze er slechts één en wint ze er vijf. Terugkijkend, zien Feyenoorders de verloren derby op het Kasteel dan ook vooral als een ongelukkige wedstrijd met verschillende geblesseerden, met een bal over de doellijn die geen doelpunt mocht zijn van de scheidsrechter en met een latere schorsing (aan de hand van televisiebeelden) van Vilhena voor een vermeende elleboogstoot. Maar vooral is de wedstrijd één van de vele geweest dit seizoen. Een gewone, normale wedstrijd, die helaas is verloren. Een wedstrijd in een bijzonder seizoen. Een seizoen waarin de club van begin tot eind bovenaan heeft gestaan en waardoor er dus voor het eerst in achttien jaar weer eens een landskampioen uit Rotterdam komt.

Trots, dat zijn de mensen op Zuid. En niet alleen de mensen op Zuid zijn trots. In heel Rotterdam, in heel de regio Rijnmond, in heel Nederland: overal wonen Feyenoord-supporters die maar wat blij zijn dat hun club het weer eens geflikt heeft. En de Spartanen? Die zijn ook blij. De club eindigt vijftiende. Zonder nacompetitie te hoeven spelen, is de club veilig.

EPILOG

Met de promotie van Sparta naar de eredivisie in 2016 brak er weer een hoopvolle periode aan voor de derby en dat was maar goed ook. De oefenwedstrijdjes die in 2011 en 2016 gespeeld werden, werden niet echt warm ontvangen bij de supporters. Vriendschappelijk voetbal tussen twee clubs die elkaar in vroegere tijden naar het leven stonden: van de supporters hoeft dat niet. Zoals een goede derby betaamt, ziet men liever rivaliteit en spannende duels. Het seizoen 2016-2017 stelt dan ook niet teleur met de spannende derbywedstrijd die het kampioenschap voor Feyenoord nog even wist uit te stellen. En dan breekt 20 mei 2018 aan: Sparta degradeert. De reacties van Feyenoord-supporters op het sociale medium Twitter zijn uiteenlopend. Het blijkt dan toch wel dat de aversie van Spartanen richting Feyenoord – die tegenwoordig over het algemeen veel sterker is dan de aversie van Feyenoord richting Sparta – als een boemerang naar Sparta terugkomt. In korte tijd worden de volgende tweets geplaatst en veel gedeeld:

- Voor de Spartanen die op 7 mei 2017 juichten dat Feyenoord aan het verliezen was tegen Excelsior, terwijl hunnie voor stonden tegen GAE: wie het laatst lacht, lacht het best! #doeidoei
 - Ben ik dan de enige Feyenoorder die vindt dat Sparta gewoon in de Eredivisie hoort? En die het jammer vindt dat ze zijn gedegradeerd? #spaemm #sparta #Feyenoord
 - Als Rotterdam vind ik het jammer. Als Feyenoorder die moe is van hun anti-ons en gedweep richting 020 kan ik er wel om lachen.
 - Wij hebben niks tegen Sparta, alleen tegen dat schijtpubliek die een hekel hebben aan Zuid. Dus doe ik
-

lekker mee hahahaha DOEI DOEI SPARTA PUBLIEK en succes tegen Fc Twente

- Heb echt maar dan ook helemaal niets met Sparta. Verschrikkelijke club. Hoop arrogantie. Zure mensen. Ze haten Feyenoord en Excelsior.
- Ik heb verder ook niks met Sparta. Ook niks tegen. Maar 3 Rotterdamse clubs in de Eredivisie vind ik tof.
- We hebben Sparta niet nodig om voetbal hoofdstad van Nederland te zijn.

Van medelijden is dus geen sprake, van een gezonde dosis rivaliteit des te meer. Het zijn supporters met emotie, die elkaar soms wat gunnen, maar vaker nog niet. De gedeelde liefde voor het voetbal en voor Rotterdam, maar de hart bij een andere club. Of het nu gaat om degradatie, promotie of andere wedstrijden: de derby roept emoties op.

Het fenomeen van meerdere grote clubs in één stad die continu met elkaar bezig zijn: het blijft een fascinerend iets. Het sijpelt door in alle lagen van de clubs. Zo houden de jeugdopleiding en scouting van de clubs elkaar scherp in de gaten en weten beide clubs precies welke spelers bij de ander mogelijk openstaan voor een overstap. Zo lang de clubs niet gaan samenwerken zal die concurrentie blijven en zal Feyenoord aan het langste eind blijven trekken. Maar wie weet gaat de in 2018 aangestelde nieuwe scoutingsstaf van Sparta (bestaande uit Aad Andriessen, Ger Bruijs, Frank Franken, Adri van Tiggelen en René de Hoon) of de in oktober 2018 aangekondigde samenwerking tussen Sparta en Ajax hier verandering in brengen komende jaren. Zoals de geschie-

denis van de derby heeft laten zien: niets is zeker en alles is mogelijk. Helemaal omdat Sparta na één jaar eerste divisie al weer gepromoveerd is en de clubs in augustus 2019 dus al weer tegen elkaar voetbalden (2-2).

Bij een goede derby hoort ook wisseling van de wacht. In de decennia dat in Rotterdam de derby uitgevochten werd, hebben beide clubs telkens wisselend succes gehad en was op het ene moment Sparta, en op het andere moment Feyenoord de sterkere. Inmiddels is het verschil in kwaliteit tussen de 1^e elftallen van Sparta en Feyenoord ontzettend groot geworden. In de vijf derby's tussen 2016 en 2019 heeft Sparta vijf keer gescoord, Feyenoord deed dat achttien keer. Waar Sparta vier punten pakte, nam Feyenoord er tien. De cijfers spreken voor zich: in Rotterdam heeft Feyenoord momenteel de leiding.

Toch zullen sommige dingen nooit veranderen. De bouw van het Stadion Feijenoord is van groot belang geweest in het voorbijstreven van Sparta. Om weer mee te kunnen doen zou het Kasteel eind jaren vijftig, begin jaren zestig, worden uitgebreid tot uiteindelijk maar liefst vijftigduizend toeschouwers. Er kwam weinig van de plannen van Sparta terecht. Anno 2020 is het Feyenoord die al jarenlang druk bezig is met de voorbereidingen op een nieuw stadion, genaamd Feyenoord City. Wat van deze plannen terecht gaat komen is op het moment van schrijven nog onduidelijk: ondanks grote financiële onzekerheid ziet de club een nieuw stadion al jarenlang als hét wondermiddel in de strijd tegen de concurrentie.

Maar niet alleen Feyenoord gaat groter wonen. Sparta maakt in mei 2018 ook bekend dat te willen gaan doen. Het veld komt een stuk lager te liggen waardoor er ruimte komt voor zo'n

2.000 extra toeschouwers rond het veld. Ook gaan er aan de zijdes van de doelen extra kantoren tegen het stadion aan gebouwd worden. Zo gaat de strijd om de gunst van de Rotterdamse toeschouwer en sponsor door. Zoals de gemeente in de jaren tachtig een grote rol had in de hele stadionsoap, is de gemeente bij Feyenoord City ook nu een zeer nadrukkelijk aanwezige partij. Volgens de geruchten heeft Sparta daar ook voordeel uit gehaald: ze heeft de gemeente onder druk gezet om óók bij de uitbreiding van het Kasteel te ondersteunen. In hoeverre de gemeente daadwerkelijk in is gestapt bij Sparta? Dat is onduidelijk. Maar één ding is zeker: met meerdere professionele, grote clubs in één stad, zal de strijd om de harten van de Rotterdammers voortduren. En zoals we in het verleden zagen, niks ligt vast, alles kan gebeuren. Opdat de clubs tot in lengte van dagen met elkaar mogen blijven concurreren!

EINDNOTEN

- 1 Voetbal in Nederland, p. 55-56
- 2 Voetbal in Nederland, p. 74-76
- 3 Feijenoord, p. 19
- 4 Voetbal in Nederland, p. 81
- 5 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 19
- 6 Rotterdams Voetbalglorie, p. 16
- 7 Algemeen Handelsblad, 1 april 1913
- 8 Rotterdamsch nieuwsblad, 30 maart 1928
- 9 De Spartaan, Gedenkschrift bevattende Sparta's Geschiedenis van 1948 tot 1963, p.3
- 10 Sparta 1888-1988, p. 54-55
- 11 <http://www.stadsarchief.rotterdam.nl/straatnamen-overzicht/noorderhaven>, bezocht op 9 februari 2017
- 12 De geschiedenis van Feyenoord, deel 1. De Oertijd 1908-1921, p. 28-29
- 13 Voetbal in Nederland, p. 82-83
- 14 Voetbal in Nederland, p. 224
- 15 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 27
- 16 Voetbal in Nederland, p. 100
- 17 Voetbal in Nederland, p. 105-110
- 18 Het nieuws van den dag: kleine courant, 24 februari 1903
- 19 Voetbal in Nederland, p. 111-113
- 20 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 44
- 21 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 47
- 22 Geen woorden maar daden. De roemruchte historie van topclub Feyenoord, p. 20
- 23 Sportclub Feijenoord 1908-1958, p. 61
- 24 De Maasbode, 9 juli 1912
- 25 Archief Sparta, 257/56, uitnodiging bijwoning feestelijke opening
- 26 Archief Sparta, 257/56
- 27 Hand in hand, kameraden. De geschiedenis van 100 jaar Feyenoord in meer dan 100 verhalen, p. 50-51
- 28 Archief Sparta, 257/20, jaarlijksche algemeene vergadering (10 juli 1944)
- 29 De geschiedenis van Feyenoord, deel 1. De Oertijd 1908-1921, p. 246-247
- 30 De geschiedenis van Feyenoord, deel 1. De Oertijd 1908-1921, p. 266
- 31 Geen woorden maar daden. De roemruchte historie van topclub Feyenoord, p. 84-85
- 32 De Maasbode, 23 mei 1921
- 33 Gedenkboek RV en AV Feijenoord 1903-1933, p. 45.
- 34 100 jaar Feyenoord. Officieel jubileumboek, p. 51
- 35 Rotterdamsch Nieuwsblad, 23 mei 1921
- 36 Archief Sparta, 257/28, notulen bestuursvergadering 12 juli 1921
- 37 Archief Sparta, 257/18, notulen van de Jaarlijksche Algemeene Vergadering 1 augustus 1921
- 38 De geschiedenis van Feyenoord, deel 2. Het Interbellum 1921-1940, p. 42 & 44
- 39 Matty Verkamman, 'Drie punten winst biedt amper voordeel' (9 mei 1995) te vinden op: <https://www.trouw.nl/home/drie-punten-voor-winst-biedt-amper-voor-deel-a37d5d47/>, bezocht op 19 mei 2017
- 40 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 63
- 41 Archief Sparta, 257/29, notulen bestuursvergadering 8 februari 1923
- 42 Algemeen Handelsblad, 19 maart 1923
- 43 Algemeen Handelsblad, 25 maart 1923
- 44 Voorwaarts, 26 maart 1923
- 45 100 jaar Feyenoord. Officieel jubileumboek, p. 60-61
- 46 De geschiedenis van Feyenoord, deel 2. Het Interbellum 1921-1940, p. 28-29
- 47 Legioen! De eeuwige liefde voor Feyenoord 1908-2008, p. 42-43
- 48 Archief Sparta, 257/29, notulen bestuursvergadering 24 april 1923

- 49 Archief Sparta, 257/29, notulen
bestuursvergadering 25 september 1923
- 50 De Sport. Weekblad voor voetbal,
athletiek en andere sporten, 5 juni 1923
- 51 Archief Sparta, 257/56, brief aan redactie
Sportrevue 't Stadion (9 juni 1923)
- 52 De geschiedenis van Feyenoord, deel 2.
Het Interbellum 1921-1940, p. 50
- 53 De geschiedenis van Feyenoord, deel 2.
Het Interbellum 1921-1940, p. 66
- 54 Nieuwe Venlosche Courant, 15 oktober 1923
- 55 De Sport. Weekblad voor voetbal, atletiek
en andere sporten, 3 oktober 1923
- 56 De geschiedenis van Feyenoord, deel 2.
Het Interbellum 1921-1940, p. 101
- 57 Legioen! De eeuwige liefde voor Feyenoord
1908-2008, p. 34
- 58 Voorwaarts, 14 juni 1924
- 59 Rotterdamsch Nieuwsblad, 19 juni 1924
- 60 Voorwaarts, 7 juli 1924
- 61 Gedenkboek RV en AV Feijenoord 1903-1933,
p. 66-67
- 62 Algemeen Handelsblad, 13 oktober 1924
- 63 En jaren nog hierna... 125 jaar Sparta-fans,
p. 69
- 64 Rotterdamsch Nieuwsblad, 9 februari 1925
- 65 Rotterdamsch Nieuwsblad & De Telegraaf,
9 februari 1925
- 66 Gedenkboek RV en AV Feijenoord 1903-1933,
p. 381
- 67 Archief Sparta, 257/107, jaarverslag seizoen
1924-1925 (juli 1925)
- 68 Feyenoord Compleet, p. 212 & 637 en
De geschiedenis van Feyenoord, deel 2.
Het Interbellum 1921-1940, p. 112
- 69 Archief Sparta, 257/59, brief van Feyenoord
aan Sparta (9 augustus 1928)
- 70 Archief Sparta, 257/57, brief aan M.M.H.H.
(28 juni 1927)
- 71 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 67
- 72 Rotterdamsch Nieuwsblad, 2 april 1928
& Voorwaarts, 3 april 1928
- 73 Archief Sparta, 257/59, brief aan de
R.V. & A.V. "Sparta" (22 oktober 1928)
- 74 Archief Sparta, 257/59, brief aan het
secretariaat der R.V. & A.V. "Sparta"
(18 december 1928) en een brief aan het
bestuur der R.V. "Feyenoord" (ongedateerd)
- 75 Rotterdamsch Nieuwsblad, 3 december 1928
- 76 Voorwaarts, 25 mei 1919
- 77 Sparta 1888-1988, p. 74
- 78 De geschiedenis van Feyenoord, deel 1.
De Oertijd 1908-1921, p. 153
- 79 100 jaar Feyenoord. Officieel jubileumboek,
p. 'de cijfers'
- 80 Gedenkboek II (1908-1948) R.V. en A.V.
Feijenoord, p. 139
- 81 De Oertijd, p. 248
- 82 Voorwaarts, 29 september 1926
- 83 Feyenoord Jubileumboek 100 jaar, p. 59
- 84 Het volk: dagblad voor de arbeiderspartij,
5 september 1927
- 85 L.A. Heesakker, Feyenoord's Geschiedenis,
in: Feyenoord Gedenkboek 1933, p. 79-80
- 86 Het Interbellum, p. 182-183
- 87 Het Interbellum, p. 184
- 88 Voorwaarts, 22 september 1930
- 89 Rotterdams Voetbalglorie, p. 73
- 90 Het volk, 5 september 1932
- 91 De Maasbode, 13 september 1937
- 92 Sparta Jubileumboek 125 jaar, p. 136
- 93 L.A. Heesakker, 'Een halve eeuw Feijenoord
(geschiedenis)' in: Sportclub Feijenoord
1908-1958, p. 129-130
- 94 Archief Sparta, 257/56, uitnodiging
serie-wedstrijden (20 mei 1922)
- 95 De Oertijd, p. 279
- 96 Algemeen Handelsblad, 13 maart 1921
- 97 Archief Sparta, 257/28, notulen
bestuursvergadering 15 maart 1921
- 98 Nieuwe Tilburgsche Courant, 2 mei 1921
- 99 Archief Sparta, 257/28, notulen
bestuursvergadering 19 april 1921

- 100 Archief Sparta, 257/56, uitnodiging serie-wedstrijden (29 maart 1922)
- 101 Clubblad De Feijenoorder, juni 1922
- 102 Het Nederlandse Rode Kruis, 145 momenten in 145 jaar, p. 17
- 103 Archief Sparta, 257/18, bestuursvergadering (26 oktober 1932)
- 104 Algemeen Handelsblad, 27 december 1932
- 105 Phida Wolff, Geen woorden maar daden. De roemruchte historie van topclub Feyenoord, p. 116
- 106 Algemeen Handelsblad, 27 december 1931
- 107 50 kasteeljaren, pagina 61
- 108 Archief Sparta, 257/107, jaarverslag seizoen 1934-1935
- 109 De Telegraaf, 29 december 1935
- 110 De Spartaan, in: Het Interbellum, p. 330
- 111 Archief Sparta, 257/107, jaarverslag seizoen 1935-1936
- 112 De Telegraaf, 19 juni 1938
- 113 De Telegraaf, 19 juni 1938
- 114 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 1 augustus 1949
- 115 Archief Sparta, 257/32, notulen bestuursvergadering 5 november 1951
- 116 Archief Sparta, 257/32, notulen bestuursvergadering 17 november 1951
- 117 Archief Sparta, 257/32, notulen bestuursvergadering 1 maart 1952
- 118 Archief Sparta, 257/32, notulen bestuursvergadering 12 april 1952
- 119 Het Vrije Volk, 8 maart 1954.
- 120 Het Interbellum, p.194-195
- 121 Oorlog en Vrede, p. 27-28
- 122 Archief Sparta, 257/30, notulen bestuursvergadering 17 april 1941
- 123 Rotterdamsch Nieuwsblad, 11 juni 1942
- 124 De Telegraaf, 17 augustus 1937
- 125 Jubileumboek Feyenoord 100 jaar, p. 102
- 126 Jubileumboek Sparta 125 jaar, p. 101
- 127 Archief Sparta, 257/30, notulen bestuursvergadering 17 juni 1944
- 128 Het Vrije Volk, 9 juni 1945
- 129 Oorlog en Vrede, p. 284
- 130 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 7 april 1951
- 131 Gedenkboek RV en AV Feijenoord 1903-1933, p. 100
- 132 Gedenkboek II (1908-1948) R.V. en A.V. Feijenoord, p. 76
- 133 Voorwaarts, 22 december 1930
- 134 Het volk, 29 december 1930
- 135 De Feijenoorder (februari 1931) in: De geschiedenis van Feyenoord, deel 2. Het Interbellum 1921-1940, p. 212-213
- 136 De Maasbode, 26 januari 1931
- 137 Dagblad van Rotterdam in: De geschiedenis van Feyenoord, deel 2. Het Interbellum 1921-1940, p. 217
- 138 Gedenkboek RV en AV Feijenoord 1903-1933, p. 313
- 139 Voorwaarts, 13 april 1931
- 140 Archief Sparta, 257/30, notulen bestuursvergadering 21 april 1937
- 141 Archief Sparta, 257/30, betoog van J. Cohen, behoort bij de notulen van de bestuursvergadering (21 april 1937)
- 142 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 83
- 143 Gedenkboek Feyenoord 1933, p. 379
- 144 Archief Sparta, 257/108 jaarverslag 1932-1933
- 145 Archief Sparta, 257/18, bestuursvergadering 26 oktober 1932
- 146 Feyenoord compleet, p. 199
- 147 Archief Sparta, 257/56, aan de redactie van de Maasbode (13 april 1922)
- 148 De Sport. Weekblad voor voetbal, atletiek en andere sporten, 5 juni 1923
- 149 H.A. van Wijnen, De Kuip, p. 20-21
- 150 Archief Sparta, 257/62, brief aan het bestuur der voetbalvereniging "Feyenoord" (7 maart 1932)
- 151 Archief Sparta, 257/62, brief aan de voetbalvereniging "Feyenoord" (18 april 1931)

- 152 <https://www.defeijenoorder.nl/geschiedenis/> (bezoekt op 29 maart 2017)
- 153 Jan Oudenaarden, Feyenoord een beeld van een club, p. 59
- 154 Voorwaarts, 21 april 1931
- 155 Feyenoord compleet, p. 259
- 156 <https://sportgeschiedenis.nl/sporten/voetbal/een-gedicht-van-phida-wolff-over-de-kuip/>, bezocht op 25 maart 2018
- 157 Het Origineel, p. 225
- 158 Het Interbellum, p. 472
- 159 Arnhemsche courant, 19-08-1940
- 160 Archief Sparta, 257/30, notulen bestuursvergadering 31 juli 1943
- 161 Archief Sparta, 257/30, notulen bestuursvergadering 4 september 1943
- 162 Archief Sparta, 257/30, notulen bestuursvergadering 4 september 1943
- 163 Dienaren van het rood-witte koninkrijk, 1996, noot 280-285
- 164 Archief Sparta, 257/30, notulen bestuursvergadering 11 juli 1938
- 165 Het origineel, p. 731
- 166 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 24 maart 1947
- 167 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 24 maart 1947
- 168 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 1 mei 1947
- 169 Het Vrije Volk, 10 december 1965
- 170 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 1 mei 1948
- 171 Het Vrije Volk, 12 januari 1949
- 172 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 30 augustus 1948
- 173 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 14 augustus 1947
- 174 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 14 januari 1950
- 175 Archief Sparta, 257/31, notulen bestuursvergadering 15 april 1950
- 176 De Feijenoorder, 1957, jaargang 41, no.3
- 177 Het Vrije Volk, 8 juni 1953
- 178 Archief Sparta, 257/20, jaarlijksche algemene vergadering (22 juni 1953)
- 179 Het Vrije Volk, 28 augustus 1958
- 180 Het Vrije Volk, 19 februari 1959
- 181 Het Vrije Volk, 20 maart 1959
- 182 De Telegraaf, 28 december 1959
- 183 Het Vrije Volk, 20 maart 1959
- 184 De Tijd – De Maasbode, 29 december 1959
- 185 Het Vrije Volk, 27 februari 1960
- 186 Jubileumboek Sparta 125 jaar, p. 228
- 187 De Telegraaf, 10 maart 1960
- 188 Het Vrije Volk, 4 oktober 1962
- 189 Leeuwarder courant, 6 november 1957
- 190 Het Vrije Volk, 5 oktober 1963
- 191 Het Vrije Volk, 18 augustus 1964
- 192 <http://www.brandgrens.nl/bombardement-en-brandgrens>, bezocht op 20 mei 2017
- 193 De Telegraaf, 24 mei 1940
- 194 Rotterdamsch Nieuwsblad, 20 mei 1940
- 195 Het Vrije Volk, 31 december 1945
- 196 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 122
- 197 Het Vrije Volk, 27 april 1946
- 198 Het Vrije Volk, 6 oktober 1947
- 199 Het Vrije Volk, 29 december 1947
- 200 De geschiedenis van Feyenoord, deel 3. Oorlog en Vrede 1940-1956, p. 201
- 201 Menno Pot, De Derby, p. 59
- 202 Menno Pot, De Derby, p. 65
- 203 NRC, 18 maart 1923
- 204 Menno Pot, De Derby, p. 70
- 205 Voorwaarts, 11 oktober 1924
- 206 De Tijd, 9 februari 1925
- 207 <http://www.sportgeschiedenis.nl/nieuws/2014/06/nederland-en-het-wk-voetbal-van-1950-in-brazili%C3%AB/>, bezocht op 21 juli 2017
- 208 De Waarheid, 11 september 1950
- 209 De Waarheid, 11 september 1950 & <https://www.nrc.nl/nieuws/1998/04/28/spartaans-slooffeest-7397007-a926034>, bezocht op 21 juli 2017

- 210 50 Kasteeljaren, p. 24-25
- 211 Het Vrije Volk, 8 juni 1953
- 212 Het Vrije Volk, 8 juni 1953
- 213 Het Vrije Volk, 2 en 3 augustus 1956
& De Waarheid, 4 augustus 1956
- 214 Het Vrije Volk, 23 augustus 1956
- 215 Feyenoord Compleet, pagina 641
- 216 Feijenoord, p.178-180
- 217 Feijenoord, p.178
- 218 Feijenoord, p.177-178
- 219 Feyenoord Compleet, p. 217
- 220 'Niets is sterker dan dat ene woord...' Van Richard Dombi tot Ronald Koeman, p. 16
- 221 Algemeen Handelsblad, 3 december 1956
- 222 Karel van der Meer, '25 jaar scheidsrechtersvreugde' in: Feyenoord Zestig. Woorden rond daden van een topclub, p. 19-20
- 223 Feyenoord Compleet, p. 214-215
- 224 Feyenoord Compleet, p. 214-215
- 225 Hand in hand, kameraden. De geschiedenis van 100 jaar Feyenoord in meer dan 100 verhalen, p. 163-166
- 226 Het Vrije Volk, 1 augustus 1957
- 227 Hand in hand, kameraden. De geschiedenis van 100 jaar Feyenoord in meer dan 100 verhalen, p. 168-170
- 228 Het Vrije Volk, 26 februari 1959
- 229 Het Vrije Volk, 6 maart 1959
- 230 Het Vrije Volk, 5 maart 1959
- 231 Het Vrije Volk, 9 maart 1959
- 232 Het Vrije Volk, 12 maart 1959
- 233 <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/een-ongenaakbare-dribbelaar-op-links-bf3340df/>, bezocht op 17 juni 2018
- 234 'Niets is sterker dan dat ene woord...' Van Richard Dombi tot Ronald Koeman, p. 32
- 235 Feyenoord Compleet, p. 498-499
- 236 Coen Moulijn vertelt..., p. 48 (1971)
- 237 Coen Moulijn vertelt..., p. 56
- 238 Feyenoord, tussen Kade en Kuip (1984), televisiedocumentaire, te vinden op: <https://www.youtube.com/watch?v=nRxF-FUj-WYg>, bezocht op 17 maart 2017
- 239 50 Kasteeljaren, p. 61
- 240 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 166
- 241 Het Vrije Volk, 24 augustus 1959
- 242 Hand in hand, kameraden. De geschiedenis van 100 jaar Feyenoord in meer dan 100 verhalen, p. 177-178
- 243 Het Vrije Volk, 24 augustus 1959
- 244 Geen woorden maar daden. De roemruchte historie van topclub Feyenoord, p. 189
- 245 Zullen wij laten hoo-oeren... SP-AR-TA! 1960-2010, p. 20
- 246 Zullen wij laten hoo-oeren... SP-AR-TA! 1960-2010, p. 31
- 247 Rotterdam Voetbalstad nr. 1, p. 69
- 248 Bram de Graaf, Ineke Laseroms, voetbalvrouw, in: Het beste uit 15 jaar Hard Gras, p. 215
- 249 De Tijd, 14 maart 1967
- 250 De Tijd, 29 maart 1967
- 251 De Tijd, 30 januari 1967
- 252 50 Kasteeljaren, p. 62
- 253 Bram de Graaf, Ineke Laseroms, voetbalvrouw, in: Het beste uit 15 jaar Hard Gras, p. 217
- 254 De Telegraaf, 1 mei 1968
- 255 Limburgsch Dagblad, 17 augustus 1968
- 256 Het Vrije Volk, 4 juni 1975
- 257 De Telegraaf, 12 februari 1972
- 258 De Waarheid, 14 februari 1972
- 259 De tijd: dagblad voor Nederland, 14 februari 1972
- 260 De Telegraaf, 14 februari 1972
- 261 De tijd: dagblad voor Nederland, 14 februari 1972
- 262 NRC Handelsblad, 16 november 1970
- 263 De Spartaan, nr. 661, december 1970 in: Hooligans, fans en fanatisme, p. 123
- 264 Het Vrije Volk, 4 april 1970
- 265 Het Vrije Volk, 9 april 1973

266	De Telegraaf, 13 november 1974	300	Het Vrije Volk, 12 februari 1990
267	Leve Feyenoord één, p. 100-101	301	Het Vrije Volk, 17 april 1990
268	Feyenoord Compleet, p. 46	302	VI special - Het dossier Feyenoord, p. 50
269	De Telegraaf, 1 juni 1972	303	Het Vrije Volk, 19 maart 1974 & De tijd: dagblad voor Nederland, 19 maart 1974
270	'Niets is sterker dan dat ene woord...' Van Richard Dombi tot Ronald Koeman, p. 67-70	304	Limburgsch Dagblad, 3 augustus 1974
271	Feyenoord Compleet, p. 46	305	De Telegraaf, 1 februari 1975
272	Het Vrije Volk, 29 augustus 1974	306	Het Vrije Volk, 13 maart 1976
273	Nieuwsblad van het Noorden, 15 augustus 1974	307	NRC Handelsblad, 11 mei 1977
274	Nieuwsblad van het Noorden, 15 augustus 1974	308	Het Vrije Volk, 22 oktober 1977
275	Feyenoord Compleet, p. 334	309	Het Vrije Volk, 29 oktober 1977
276	Het Vrije Volk, 9 april 1979	310	Het Vrije Volk, 31 oktober 1977
277	De Telegraaf, 20 december 1979	311	De Telegraaf, 17 december 1977
278	125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 364	312	Het Vrije Volk, 16 augustus 1978
279	Het Vrije Volk, 26 februari 1980	313	Het Vrije Volk, 23 augustus 1978
280	Nieuwsblad van het Noorden, 26 februari 1980	314	Het Vrije Volk, 20 november 1978
281	De Telegraaf, 15 april 1980	315	De Telegraaf, 21 mei 1979
282	Het Vrije Volk, 16 april 1980	316	Het Vrije Volk, 22 september 1980
283	Het Vrije Volk, 30 april 1980	317	50 kasteeljaren, p. 104
284	125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 350	318	Het Vrije Volk, 14 maart 1981
285	Het Vrije Volk, 29 juli 1980	319	De waarheid, 24 februari 1982
286	Het Vrije Volk, 22 augustus 1980	320	Het Vrije Volk, 16 oktober 1982
287	Het Vrije Volk, 25 augustus 1980	321	NRC Handelsblad, 20 oktober 1982
288	Het Vrije Volk, 27 augustus 1981	322	De Telegraaf, 8 december 1982
289	Zullen wij laten hoo-ooren... SP-AR-TA! 1960-2010, p. 52	323	Nieuwsblad van het Noorden, 13 september 1986
290	Sparta 1888-1988, p. 67	324	Sparta 1888-1988, p. 67
291	Limburgsch dagblad, 23 november 1981	325	Het Vrije Volk, 21 maart 1983
292	En jaren nog hierna... 125 jaar Sparta-fans, p. 204	326	Het Vrije Volk, 6 februari 1984
293	Het Vrije Volk, 1 april 1987	327	NRC Handelsblad, 12 juli 1985 & De Telegraaf, 14 augustus 1985
294	Het Vrije Volk, 2 april 1987	328	https://youtu.be/1R0qn2Yt7tk , bezocht op 9 oktober 2017
295	De Telegraaf, 6 april 1987	329	Het Vrije Volk, 2 augustus 1982
296	Leve Feyenoord één, p. 101-103	330	E-mail van Hans Twigt, juni 2018
297	De Waarheid, 2 november 1989	331	Het Vrije Volk, 26 maart 1984
298	Het Vrije Volk, 3 november 1989	332	Het Vrije Volk, 20 april 1984
299	Het Parool, 6 november 1989	333	Het Origineel, p. 609
		334	Het Vrije Volk, 3 december 1985
		335	125 jaar Sparta-fans, p. 203
		336	Jubileumboek Sparta 125 jaar, p. 418-422
		337	De Telegraaf, 15 april 1991

- 338 Nieuwsblad van het Noorden, 15 april 1991
- 339 Trouw, 15 april 1991
- 340 De Volkskrant, 10 juni 1991
- 341 NRC Handelsblad, 9 april 1992
- 342 Trouw, 1 juni 1993
- 343 Voetbal International Legends, p. 96-103
- 344 Het Parool, 30 oktober 1995
- 345 De Volkskrant, 21 augustus 1995
- 346 Het Parool, 6 november 1995
- 347 Jaarboek Feyenoord seizoen '95-'96, p. 75
- 348 <https://www.youtube.com/watch?v=Xk-yUfb87hUQ>, bezocht op 29 november 2016
- 349 <https://www.youtube.com/watch?v=Xk-yUfb87hUQ>, bezocht op 29 november 2016
- 350 Trouw, 9 april 1996
- 351 www.sparta-rotterdam.nl/UserFiles/File/Sparta%20120%20Jaar%20Jubileumkrant.pdf, bezocht op 29 november 2016
- 352 Sparta 125 jaar jubileumboek, p. 13
- 353 <https://www.vi.nl/nieuws/competitie-zonder-sparta-is-ondenkbaar>, bezocht op 15 januari 2018
- 354 Sparta 125 jaar jubileumboek, p. 13
- 355 Het Vrije Volk, 27 januari 1989
- 356 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 402
- 357 <https://www.feyenoordacademy.nl/nieuws/nieuwsoverzicht/michel-valke-ik-ben-eeen%20echte-feyenoorder-geworden>, bezocht op 15 januari 2018
- 358 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 411
- 359 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 411
- 360 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek, p. 408. Niet alle in het boek genoemde spelers zijn overgenomen.
- 361 <https://www.sparta-rotterdam.nl/sparta-stelt-nieuwe-scoutingsstaf-aan/>, bezocht op 20 mei 2018
- 362 'Niets is sterker dan dat ene woord...'
Van Richard Dombi tot Ronald Koeman,
p. 171-172
- 363 Zullen wij laten hoo-ooren... SP-AR-TA!
1960-2010, p. 121
- 364 Jaarboek Feyenoord seizoen 1999/2000, p. 92
- 365 <https://www.nrc.nl/nieuws/2003/05/16/gemeente-rdam-steunt-sparta-7639070-a562390>, bezocht op 17 maart 2018
& 125 jaar Sparta. Officieel jubileumboek,
p. 448
- 366 Don Leo. Het werd stil aan de overkant,
p. 11-25
- 367 Sportweek, 27 april 1999, p. 27
- 368 Don Leo. Het werd stil aan de overkant,
p. 20
- 369 Jaarboek Feyenoord seizoen 1999/2000,
p. 58-95
- 370 Jaarboek Feyenoord seizoen 2001-2002, p. 8
- 371 Jaarboek Feyenoord seizoen 2001-2002, p. 90
- 372 Het Vrije Volk, 29 augustus 1974
- 373 Het interbellum, p. 16, 153-154, 285 en 394
& Feyenoord 75 jaar, p. 39 & Jubileumboek
Sparta 125 jaar

DE WOORDKUNSTENAARS

Derek Otte

Derek Otte (Rotterdam, 1988) was in 2017 en 2018 de stadsdichter van Rotterdam én fervent Sparta-supporter. Hij ging als klein kind al aan de hand van zijn grootvader mee naar Sparta. Otte geeft les op de Hogeschool Rotterdam als docent *spoken word*. Hij heeft succes in de poëzie, zo is zijn werk onder meer in grootformaat op vliegveld Zestienhoven te bewonderen. Hij debuteerde in 2015 met zijn bundel *Regelgeving*. Zijn tweede dichtbundel is in 2017 verschenen en draagt de titel TOFLOF.

Christopher Blok

Christopher Blok (Rotterdam, 1989) begint al in zijn jonge jaren met woordkunst door poëzie te improviseren op muziek. Wanneer hij meedoet met de *Punch Out Battles* gaat Blok zich steeds meer op de *spoken word* focussen. Hij raakt bij het voetbalpubliek bekend met een *spoken word battle* op NPO Radio 1 tegen een Ajacied. Blok wint het duel glansrijk. Hij is docent creatief schrijven en ontwikkelt hier ook lesmateriaal over. Blok draagt daarnaast regelmatig werk voor op *Recht uit Rotterdam* en zijn debuutalbum is getiteld *In Blokletters* (2020).

Manuel Kneepkens

Manuel Kneepkens (Heerlen, 1942) woont sinds 1971 in Rotterdam. Hij is van 1971 tot 1996 als docent strafrecht en criminologie verbonden aan de Erasmus Universiteit. Als gemeenteraadslid (tussen 1994 en 2006) maakt Kneepkens zich hard voor het culturele klimaat van de stad. Zijn fantasierijke ideeën zijn aansprekend. Zo zorgt hij voor de markering van de Brandgrens en voor een monument voor de Rotterdamse striptekenaar Marten Toonder op de Blaak. Hij heeft 17 dichtbundels op zijn naam staan en drie prozabundels, waarvan *De Diepslaper* (2017) de meest recente is. Hij publiceert met grote regelmaat op *Stadslog Rotterdam*.

Mark Boninsegna

Feyenoord-supporter Mark Boninsegna (Berkel en Rodenrijs, 1976) is vanaf eind jaren negentig zanger van de band *Zodiac Zoo* waarin muziek met poëzie en theater worden verenigd. Wanneer de band in 2002 uiteenvalt, gaat hij solo verder. Later treedt hij weer toe tot andere (rock/metal/blues)bands. Tussendoor blijft Boninsegna poëzie schrijven: verschillende dichtbundels staan op zijn naam, is hij oprichter van het online poëzietijdschrift voor jongeren *A Fetish For Poetry* en is hij gemeentedichter van Lansingerland. Voor *Vice Sports*, *In De Hekken* en *Hand* schrijft Boninsegna regelmatig achtergrondartikelen over voetbal.

Gino van Weenen

Gino van Weenen (Gouda, 1986) is vanaf jonge leeftijd bezig met woorden, beelden en de samenhang daartussen. Hij maakte naam met *poetry slams* en theaterperformances. Als educatiemedewerker zet hij zich in voor meerdere culturele instellingen in Rotterdam. Hij heeft in de loop der jaren in veel dichtbundels zijn werk gepubliceerd. Daarnaast schrijft Van Weenen regelmatig artikelen voor diverse online magazines.

Gershwin Bonevacía

Gershwin Bonevacía (Willemstad, 1993) woont tussen zijn 2e en 10e jaar op Curaçao. Als hij in 2003 weer terugkeert naar Nederland wordt hij jeugdspeler bij Sparta. In de loop der jaren neemt de interesse voor voetbal af en de interesse voor letters toe. Hij wint in 2013 zijn eerste literatuurprijs en ziet dit als begin van zijn nieuwe carrière. Bonevacía geeft voordrachten, maakte een theatervoorstelling (*We Have A Dream*) en bracht in 2017 zijn eerste dichtbundel (*Ik heb een fiets gekocht*) uit. In 2019 werd hij stadsdichter van Amsterdam.

WEDSTRIJDOVERZICHT 1921-2020

22-5-1921	Sparta - Feyenoord	2-4	Vriendschappelijk
18-3-1923	Sparta - Feyenoord	1-0	Eerste klasse
25-3-1923	Feyenoord - Sparta	0-1	Eerste klasse
18-6-1924	Feyenoord - Sparta	2-2	Vriendschappelijk
12-10-1924	Feyenoord - Sparta	3-1	Eerste klasse
8-2-1925	Sparta - Feyenoord	1-0	Eerste klasse
15-3-1925	Feyenoord - Sparta	5-0	NVB-Beker
6-4-1926	Feyenoord - Sparta	1-0	Paastoernooi VOC
4-9-1927	Sparta - Feyenoord	1-1	Zilveren Bal
30-10-1927	Feyenoord - Sparta	3-1	Eerste klasse
22-1-1928	Sparta - Feyenoord	3-0	Eerste klasse
1-4-1928	Sparta - Feyenoord	4-3	Jubileumwedstrijd 40 jaar Sparta
2-12-1928	Feyenoord - Sparta	5-3	Vriendschappelijk
26-5-1929	Sparta - Feyenoord	0-2	Kampioenscompetitie
5-6-1929	Feyenoord - Sparta	0-1	Kampioenscompetitie
1-9-1929	Sparta - Feyenoord	4-1	Zilveren Bal
13-4-1930	Sparta - Feyenoord	1-4	Kampioenschap van Rotterdam
28-6-1930	Feyenoord - Sparta	1-1	Kampioenschap van Rotterdam
21-9-1930	Sparta - Feyenoord	0-2	Zilveren Bal
28-12-1930	Feyenoord - Sparta	1-1	Eerste klasse
25-1-1931	Sparta - Feyenoord	1-0	Eerste klasse
26-12-1931	Sparta - Feyenoord	1-1	Bloedtransfusie
4-9-1932	Sparta - Feyenoord	1-3	Zilveren Bal
26-12-1932	Sparta - Feyenoord	5-1	Bloedtransfusie
3-9-1933	Sparta - Feyenoord	0-6	Zilveren Bal
1-10-1933	Feyenoord - Sparta	1-0	Eerste klasse
31-12-1933	Sparta - Feyenoord	1-3	Bloedtransfusie
4-2-1934	Sparta - Feyenoord	1-5	Eerste klasse
2-4-1934	Sparta - Feyenoord	1-2	Paastoernooi Sparta
29-12-1934	Sparta - Feyenoord	3-3	Bloedtransfusie
28-12-1935	Sparta - Feyenoord	1-10	Bloedtransfusie
11-10-1936	Sparta - Feyenoord	0-1	Eerste klasse
2-12-1936	Sparta - Feyenoord	3-1	Bloedtransfusie
10-1-1937	Feyenoord - Sparta	4-1	Eerste klasse
12-9-1937	Sparta - Feyenoord	1-3	Zilveren Bal
18-6-1938	Sparta - Feyenoord	0-1	Bloedtransfusie

4-6-1939	Sparta - Feyenoord	1-7	Bloedtransfusie
5-11-1939	Sparta - Feyenoord	0-2	Eerste klasse
2-5-1940	Feyenoord - Sparta	3-1	Eerste klasse
29-9-1940	Sparta - Feyenoord	2-4	Eerste klasse
1-12-1940	Feyenoord - Sparta	2-4	Eerste klasse
10-5-1941	Feyenoord - Sparta	1-2	Kampioenschap van Rotterdam
18-6-1941	Sparta - Feyenoord	1-1	Kampioenschap van Rotterdam
1-9-1941	Sparta - Feyenoord	1-2	Vriendschappelijk
2-5-1942	Feyenoord - Sparta	0-0	Kampioenschap van Rotterdam
25-5-1942	Feyenoord - Sparta	1-2	Pinkstertoernooi van Sparta
10-6-1942	Sparta - Feyenoord	2-4	Kampioenschap van Rotterdam
27-12-1942	Sparta - Feyenoord	3-2	Vriendschappelijk
26-3-1944	Feyenoord - Sparta	0-2	NVB-Beker
4-5-1944	Feyenoord - Sparta	4-3	Kampioenschap van Rotterdam
13-6-1944	Sparta - Feyenoord	2-1	Kampioenschap van Rotterdam
27-5-1945	Feyenoord - Sparta	5-1	Bevrijdingsbeker
7-7-1945	Sparta - Feyenoord	0-3	Bevrijdingsbeker
30-12-1945	Feyenoord - Sparta	3-4	Eerste klasse
28-4-1946	Sparta - Feyenoord	1-1	Eerste klasse
3-11-1946	Sparta - Feyenoord	5-2	Eerste klasse
31-5-1947	Feyenoord - Sparta	3-2	Eerste klasse
5-10-1947	Feyenoord - Sparta	3-2	Eerste klasse
28-12-1947	Sparta - Feyenoord	2-5	Eerste klasse
13-11-1949	Sparta - Feyenoord	2-0	Eerste klasse
25-3-1950	Feyenoord - Sparta	1-0	Eerste klasse
10-9-1950	Sparta - Feyenoord	0-1	Eerste klasse
7-1-1951	Feyenoord - Sparta	2-1	Eerste klasse
16-6-1951	Feyenoord - Sparta	1-1	Zomeravondcompetitie
26-8-1951	Feyenoord - Sparta	0-2	Zilveren Bal
14-4-1952	Feyenoord - Sparta	1-5	Vriendschappelijk
6-3-1954	Sparta - Feyenoord	5-1	Vriendschappelijk
21-8-1955	Feyenoord - Sparta	4-2	Vriendschappelijk
2-12-1956	Sparta - Feyenoord	0-4	Eredivisie
7-4-1957	Feyenoord - Sparta	0-3	Eredivisie
1-9-1957	Sparta - Feyenoord	4-2	Eredivisie
29-12-1957	Feyenoord - Sparta	1-2	Eredivisie
21-6-1958	Feyenoord - Sparta	1-3	KNVB-Beker
5-10-1958	Sparta - Feyenoord	2-2	Eredivisie
8-3-1959	Feyenoord - Sparta	0-3	Eredivisie
23-8-1959	Feyenoord - Sparta	0-1	Eredivisie
27-12-1959	Sparta - Feyenoord	0-5	Eredivisie
5-5-1960	Feyenoord 1/2 - Sparta	3-1	Vriendschappelijk

6-11-1960	Sparta - Feyenoord	1-2	Eredivisie
9-4-1961	Feyenoord - Sparta	0-1	Eredivisie
27-8-1961	Feyenoord - Sparta	3-0	Eredivisie
21-1-1962	Sparta - Feyenoord	1-3	Eredivisie
26-12-1962	Sparta - Feyenoord	3-0	Eredivisie
9-6-1963	Feyenoord - Sparta	0-2	Eredivisie
10-11-1963	Sparta - Feyenoord	0-0	Eredivisie
19-4-1964	Feyenoord - Sparta	0-1	Eredivisie
18-10-1964	Sparta - Feyenoord	0-3	Eredivisie
7-3-1965	Feyenoord - Sparta	3-1	Eredivisie
26-9-1965	Feyenoord - Sparta	2-0	Eredivisie
20-3-1966	Sparta - Feyenoord	0-2	Eredivisie
11-9-1966	Sparta - Feyenoord	0-0	Eredivisie
29-1-1967	Feyenoord - Sparta	2-1	Eredivisie
20-8-1967	Feyenoord - Sparta	3-1	Eredivisie
24-12-1967	Sparta - Feyenoord	1-1	Eredivisie
20-10-1968	Sparta - Feyenoord	0-1	Eredivisie
7-4-1969	Feyenoord - Sparta	2-1	Eredivisie
12-10-1969	Feyenoord - Sparta	1-1	Eredivisie
5-4-1970	Sparta - Feyenoord	0-0	Eredivisie
15-11-1970	Sparta - Feyenoord	1-1	Eredivisie
25-4-1971	Feyenoord - Sparta	4-1	Eredivisie
28-11-1971	Feyenoord - Sparta	2-0	Eredivisie
13-2-1972	Sparta - Feyenoord	2-2	KNVB-Beker
7-5-1972	Sparta - Feyenoord	3-5	Eredivisie
22-10-1972	Sparta - Feyenoord	1-1	Eredivisie
8-4-1973	Feyenoord - Sparta	3-3	Eredivisie
14-10-1973	Feyenoord - Sparta	4-0	Eredivisie
17-3-1974	Sparta - Feyenoord	1-3	Eredivisie
17-11-1974	Sparta - Feyenoord	0-0	Eredivisie
6-4-1975	Feyenoord - Sparta	1-1	Eredivisie
9-11-1975	Feyenoord - Sparta	1-1	Eredivisie
11-4-1976	Sparta - Feyenoord	0-2	Eredivisie
7-11-1976	Sparta - Feyenoord	1-3	Eredivisie
17-4-1977	Feyenoord - Sparta	1-1	Eredivisie
17-8-1977	Feyenoord - Sparta	1-1	Eredivisie
8-1-1978	Sparta - Feyenoord	2-3	Eredivisie
30-8-1978	Sparta - Feyenoord	1-0	Eredivisie
4-3-1979	Feyenoord - Sparta	4-1	Eredivisie
15-9-1979	Feyenoord - Sparta	3-1	Eredivisie
24-2-1980	Sparta - Feyenoord	0-4	Eredivisie
16-4-1980	Sparta - Feyenoord	1-0	KNVB-Beker

29-4-1980	Feyenoord - Sparta	4-0	KNVB-Beker
24-8-1980	Sparta - Feyenoord	1-2	Eredivisie
1-2-1981	Feyenoord - Sparta	2-2	Eredivisie
26-8-1981	Feyenoord - Sparta	2-4	Eredivisie
28-2-1982	Sparta - Feyenoord	1-1	Eredivisie
25-8-1982	Feyenoord - Sparta	3-1	Eredivisie
23-1-1983	Sparta - Feyenoord	2-3	Eredivisie
6-11-1983	Sparta - Feyenoord	1-4	Eredivisie
21-4-1984	Feyenoord - Sparta	0-0	Eredivisie
28-10-1984	Feyenoord - Sparta	5-0	Eredivisie
21-4-1985	Sparta - Feyenoord	3-1	Eredivisie
27-10-1985	Sparta - Feyenoord	2-5	Eredivisie
13-4-1986	Feyenoord - Sparta	4-3	Eredivisie
5-10-1986	Feyenoord - Sparta	3-2	Eredivisie
1-4-1987	Sparta - Feyenoord	1-2	Eredivisie
13-9-1987	Sparta - Feyenoord	1-1	Eredivisie
28-2-1988	Feyenoord - Sparta	5-1	Eredivisie
21-12-1988	Feyenoord - Sparta	3-2	Eredivisie
13-5-1989	Sparta - Feyenoord	1-3	Eredivisie
5-11-1989	Sparta - Feyenoord	2-2	Eredivisie
14-4-1990	Feyenoord - Sparta	6-1	Eredivisie
14-4-1991	Sparta - Feyenoord	1-1	Eredivisie
9-6-1991	Feyenoord - Sparta	4-3	Eredivisie
25-8-1991	Sparta - Feyenoord	0-0	Eredivisie
15-12-1991	Feyenoord - Sparta	2-0	Eredivisie
8-4-1992	Feyenoord - Sparta	1-1	KNVB-Beker
27-9-1992	Feyenoord - Sparta	2-2	Eredivisie
7-3-1993	Sparta - Feyenoord	0-2	Eredivisie
7-11-1993	Sparta - Feyenoord	3-4	Eredivisie
10-4-1994	Feyenoord - Sparta	5-1	Eredivisie
31-8-1994	Sparta - Feyenoord	0-1	Eredivisie
22-1-1995	Feyenoord - Sparta	4-0	Eredivisie
5-11-1995	Sparta - Feyenoord	3-2	Eredivisie
7-4-1996	Sparta - Feyenoord	1-0	KNVB-Beker
10-4-1996	Feyenoord - Sparta	1-1	Eredivisie
21-9-1996	Sparta - Feyenoord	0-1	Eredivisie
19-5-1997	Feyenoord - Sparta	6-1	Eredivisie
24-8-1997	Feyenoord - Sparta	3-1	Eredivisie
30-11-1997	Sparta - Feyenoord	0-3	Eredivisie
29-11-1998	Sparta - Feyenoord	1-2	Eredivisie
5-4-1999	Feyenoord - Sparta	1-0	Eredivisie
4-12-1999	Sparta - Feyenoord	1-3	Eredivisie

26-3-2000	Feyenoord - Sparta	1-2	Eredivisie
15-10-2000	Sparta - Feyenoord	1-4	Eredivisie
29-11-2000	Feyenoord - Sparta	2-1	Eredivisie
19-8-2001	Feyenoord - Sparta	5-0	Eredivisie
24-3-2002	Sparta - Feyenoord	0-5	Eredivisie
21-8-2005	Sparta - Feyenoord	1-3	Eredivisie
19-2-2006	Feyenoord - Sparta	4-0	Eredivisie
10-9-2006	Sparta - Feyenoord	1-4	Eredivisie
23-12-2006	Feyenoord - Sparta	3-2	Eredivisie
26-12-2007	Feyenoord - Sparta	2-0	Eredivisie
23-3-2008	Sparta - Feyenoord	3-2	Eredivisie
29-10-2008	Sparta - Feyenoord	2-1	Eredivisie
4-2-2009	Feyenoord - Sparta	1-0	Eredivisie
18-10-2009	Sparta - Feyenoord	2-1	Eredivisie
14-4-2010	Feyenoord - Sparta	3-0	Eredivisie
5-1-2011	Sparta - Feyenoord	2-4	Vriendschappelijk (Zilveren Bal)
24-3-2016	Feyenoord - Sparta	2-0	Vriendschappelijk (Benefietwedstrijd Hartstichting)
4-12-2016	Feyenoord - Sparta	6-1	Eredivisie
5-3-2017	Sparta - Feyenoord	1-0	Eredivisie
17-12-2017	Sparta - Feyenoord	0-7	Eredivisie
29-4-2018	Feyenoord - Sparta	3-1	Eredivisie
4-8-2019	Feyenoord - Sparta	2-2	Eredivisie
15-3-2020	Sparta - Feyenoord		Eredivisie

BRONNENOVERZICHT

Boeken

- L.A. Heesakker en J.M. Weber**, *Gedenkboek RV en AV Feyenoord 1903-1933 – De Maasstad, 1933*
- H. Das en L.A. Heesakker**, *Gedenkboek II (1908-1948) R.V. en A.V. Feyenoord – De Maasstad, 1948*
- C.G.M. Miermans**, *Voetbal in Nederland. Een onderzoek naar de maatschappelijke en sportieve aspecten – Van Gorcum & Comp. NV Uitgevers, 1955*
- H. Das en L.A. Heesakker**, *Sportclub Feyenoord 1908-1958 – De Maasstad, 1958*
- Phida Wolff**, *Feyenoord – Nieuwe Rotterdamsche Courant, 1965*
- Jan Cottaar, L.A. Heesakker en Phida Wolff**, *Feyenoord Zestig. Woorden rond daden van een topclub – Nieuwe Rotterdamsche Courant Tijdschriften, 1968*
- Bart in 't Hout**, *Rotterdam Voetbalstad nr. 1 – Uitgevers Wyt, 1969*
- Joop Niezen**, *Het volk over Feyenoord – De Forel, 1969*
- Phida Wolff**, *Geen woorden maar daden. De roemruchte historie van topclub Feyenoord – De Boekerij, 1971*
- Ger Bestebreurtje**, *Coen Moulijn vertelt... – Born, 1971*
- Rob Vente**, *Topclub Feyenoord No. 4 – Born, 1972*
- Piet Ocks en Ger Bestebreurtje**, *Feyenoord 75 jaar. 1908-1983 – Sijthoff Handelsdrukkerijen, 1983*
- Cees Zevenbergen**, *Rotterdams Voetbalglorie – Sijthoff, 1986*
- Hans Sonneveld**, *50 Kasteeljaren – Uitgeverij De Vrieseborch, 1986*
- Redactie Sparta**, *Sparta 1888-1988 – Sijthoff Handelsdrukkerijen, 1988*
- H.A. van Wijnen, de Kuip**, *De geschiedenis van het stadion Feyenoord – Veen uitgevers, 1989*
- Z.W. Cassa, J.P.E. Snoek e.a.**, *Sparta Rotterdam in het betaalde voetbal. Het complete naslagwerk. Feiten & cijfers – 1993*
- Wim Bot**, *Leve Feyenoord één – De Arbeiderspers, 1994*
- Jan Oudenaarden**, *Feyenoord een beeld van een club – Phoenix & den Oudsten Uitgevers, 1994*
- Hans Coolegem**, *Seizoen 1995-1996 – Francis Productions, 1996*
- Jurryt van de Vooren**, *Feyenoord tijdens de oorlog. Dienaren van het rood-witte koninkrijk – Universiteit Amsterdam, 1996*
- Stichting Feyenoord**, *Jaarboek Feyenoord seizoen '95-'96 – 1996*
- Melchior de Wolff (redactie)**, *Stadion Feyenoord het origineel – Koppel Uitgeverij, 1997*
- Fred Blankemeijer e.a.**, *Feyenoord Compleet – Uitgeverij Waanders, 1996-1998*
- Feyenoord Rotterdam**, *Jaarboek Feyenoord seizoen 1999/2000 – 2000*
- Ralf Bormans**, *Feyenoord Bedankt! De supporters en hun club – Uitgeverij SUN, 2002*
- Feyenoord Rotterdam**, *Jaarboek Feyenoord seizoen 2001-2002 – 2002*
- Matty Verkamman e.a.**, *90 jaar op het Kasteel – 2006*
- Theo Vaessen**, *Ruud Geels – Altijd raak! De biografie van een 'vergeten' topscorer – House of Knowledge, 2007*
- Leo Verheul**, *Feyenoord De top & flop 100. Sterren & miskopen volgens Johan Derksen, Henk Spaan & Hugo Borst – Allround mediaproducties, 2007*
- Jan Oudenaarden**, *Hand in hand, kameraden. De geschiedenis van 100 jaar Feyenoord in meer dan 100 verhalen – Van Gennep, 2008*
- Lunatic News**, *Feyenoord, Ons Verhaal 2007-08. Voor supporters, door supporters – 2008*
- Michel van Egmond e.a.**, *100 jaar Feyenoord. Officieel jubileumboek – De Buitenspelers, 2008*

Peter Blokdijk en Boudewijn Warbroek,

Legioen! De eeuwige liefde voor Feyenoord 1908-2008 – De Fontein, 2008

Ramón Spaaij, Hooligans, fans en fanatisme.

Een internationale vergelijking van club- en supportersculturen – Amsterdam University Press, 2008

Menno Pot, De Derby – Uitgeverij

De Boekenmakers, 2008

Piet Ocks, Zullen wij laten hoo-ooren...

SP-AR-TA! 1960-2010 – Coolegem Media, 2010

Bram de Graaf e.a., Het beste uit 15 jaar Hard

Gras – Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2010

Hugo Borst, Waarom ik zo van Sparta hou

(en Aad de Mos haat) – De Buitenspelers, 2010

Piet Ocks, 'Niets is sterker dan dat ene woord...'

Van Richard Dombi tot Ronald Koeman –

Coolegem Media, 2012

Marlies van der Steeg, 145 momenten in 145 jaar

Nederlandse Rode Kruis – Het Nederlandse Rode Kruis, 2012

Jesper Neeleman, En jaren nog hierna...

125 jaar Sparta-fans – Goos Communicatiemakers, 2013

Cees van Cuilenborg e.a., 125 jaar Sparta.

Officieel jubileumboek – Kick Uitgevers, 2013

Jan Oudenaarden, De geschiedenis van

Feyenoord, deel 1. De Oertijd 1908-1921 – Trichis Publishing, 2014

Leo Verheul e.a., Hard Gras: vergeten helden –

Ambo! Antos, 2015

Jan D. Swart, Het drama Wim Landman:

Oranje doelman slachtoffer van matchfixing – VT Boeken, 2015

Bert Nederlof, Don Leo. Het werd stil aan

de overkant – Edicola, 2015

Bert Nederlof, Dossier Feyenoord.

Kampioenschap als obsessie – Edicola, 2016

Jan Oudenaarden, De geschiedenis van

Feyenoord, deel 2. Het Interbellum 1921-1940 – Trichis Publishing, 2016

Jan Oudenaarden, De geschiedenis van

Feyenoord, deel 3. Oorlog en Vrede 1940-1956 –

Trichis Publishing, 2016

Peter van Drunen, Ruben Schaken. Einde aan

de bullshit – Edicola, 2017

Frans van den Nieuwenhof, Willem van

Hanegem. Buitenkant Links – Voetbal Inside, 2018

Sportbladen

De Spartaan, De Feijenoorder, Voetbal

International

Dag- en weekbladen

Algemeen Handelsblad, Amigoe, Arnhemsche

Courant, De Maasbode, De Sport. Weekblad voor

voetbal, atletiek en andere sporten, De Telegraaf,

De Tijd, De Tijd-De Maasbode, De Volkskrant,

De Waarheid, Delftsche Courant, Het nieuws

van den dag: kleine courant, Het Parool, Het

volk: dagblad voor de arbeiderspartij, Het Vrije

Volk, Leeuwarder Courant, Leidse Courant,

Leidsch Dagblad, Limburgsch Dagblad, Nieuwe

Tilburgsche Courant, Nieuwe Venlosche Courant,

Nieuwsblad van het Noorden, NRC Handelsblad,

Rotterdams Dagblad, Rotterdamsch Nieuwsblad,

Trouw, Voorwaarts

Archieven

Archief Heesakker, Stadsarchief Rotterdam,

Archief Sparta Rotterdam, Rob Groeneveld,

Henk van den Dungen

Websites

Brandgrens.nl, Defeijenoorder.nl, Ed.nl,

Feyenoord.nl, Feyenoordacademy.nl,

Jimholterhues.nl, Nrc.nl, Parool.nl, Rijnmond.nl,

Spartaverzamelaar.nl, Sparta-rotterdam.nl,

Sportgeschiedenis.nl, Trouw.nl, Vi.nl,

Voetbalzone.nl, Volkskrant.nl, Youtube.com,